

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Δ.Π.Μ.Σ. «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Α:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΝΑΪΣΚΟΙ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ ΣΤΗΝ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΟΡΡΕΣ, ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ, Οκτώβριος 2017

ΝΑΪΣΚΟΙ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ ΣΤΗΝ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

Δ.Π.Μ.Σ. «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Α:
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΝΑΪΣΚΟΙ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ ΣΤΗΝ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΟΡΡΕΣ, ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΑΘΗΝΑ, Οκτώβριος 2017

Ο Κήμος Μενεδώρου,
τον βίον του περνά
ως συνειθίζουν τούτοι
μες στα πολλά τα πλούτη

Ιταλιώτης νέος,
μέσα στες διασκεδάσεις·
οι απ' την Μεγάλη Ελλάδα
αναθρεμένοι νέοι.

Μα σήμερα είναι λίαν,
σύννους και κατηφής.
με άκραν μελαγχολίαν
τα πλοία με την λείαν

παρά το φυσικό του,
Κοντά στην παραλίαν,
βλέπει που εκφορτώνουν
εκ της Πελοποννήσου.

Λάφυρα ελληνικά·

η λεία της Κορίνθου.

Α σήμερα βεβαίως
δεν είναι δυνατόν
να χει για διασκεδάσεις

δεν είναι θεμιτόν,
ο Ιταλιώτης νέος
καμιάν επιθυμίαν.¹

1. Καβάφης Κ. Π., Τα ποιήματα, Τόμος Β' (1919-1933), Επιμέλεια Γ. Π. Σαββίδης, Ειδική έκδοση για την εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, Εκδόσεις Ίκαρος/Αρχείο Καβάφης, 2011 για την έκδοση Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκης Α.Ε.

ΤΕΥΧΟΣ Α

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΚΟΡΙΝΘΟΣ

01.Γεωλογικός πλαίσιο-Ο σεισμός στην Κόρινθο

02.Η Κόρινθος στους Αρχαίους Χρόνους

03.Η Κόρινθος στους Ρωμαϊκούς Χρόνους

04.Η Κόρινθος στους Ύστερους Χρόνους

05.Η Παλαιά Κόρινθος και οι Ανασκαφές

ΤΟ ΦΟΡΟΥΜ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΑΝΔΗΡΟ

01.Ο Ναός D

02.Ο Ναός F

03.Ο Ναός G

04.Η κρήνη του Ποσειδώνα

05.Οι Ναός Η και J

06.Ο Ναός K

07.Το Tempietto του Babbius

ΤΟ ΔΥΤΙΚΟ ΑΝΔΗΡΟ ΚΑΙ ΟΙ ΝΑΟΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΟΙ ΝΑΪΣΚΟΙ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

01.Παθητικό σενάριο

02.Αισιόδοξο σενάριο

ΑΝΑΣΤΥΛΩΣΗ ΤΩΝ ΝΑΪΣΚΩΝ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ

01. Διατύπωση αρχών αναστύλωσης

02. Διαδοχικά βήματα εργασιών

03. Οργάνωση εργοταξίου

Επιλογικό σημείωμα

Roman temples in the West end of Roman Forum in Ancient Corinth, Summary

ΠΙΝΑΚΕΣ

01. Κόρινθος

02. Ρωμαϊκή Κόρινθος

03. Forum

04. Δυτικό Άνδηρο

05. Αρχείο Αμερικάνικης Σχολής Κλασσικών Σπουδών

i. Ο Ναός D

ii. Ο Ναός F

iii. Ο Ναός G

iv. Η κρήνη του Ποσειδώνα

v. Οι Ναός H και J

vi. Το Tempietto του Babbius

06. Φωτογραφικό αρχείο Μελετητή από το Δυτικό Άνδηρο

i. Ο Ναός D

ii. Ο Ναός F

iii. Ο Ναός G

iv. Η κρήνη του Ποσειδώνα

v. Οι Ναός H και J

vi. Το Tempietto του Babbius

07. Παραδείγματα μονόπτερων κυκλικών ναών χωρίς σηκό

08. Φωτογραφικό αρχείο Μελετητή από την Βιβλιοθήκη του Αδριανού

09. Σκίτσα κεντρικής ιδέας

10. Απεικόνιση της γερανογέφυρας κατά τις προβλεπόμενες εργασίες στο Δυτικό Άνδηρο.

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία εστιάζει στην μελέτη των ναών του Δυτικού Άνδρου του forum της αρχαίας Κορίνθου. Μετά τις ανασκαφές που έγιναν από το 1907 έως και τα τέλη της δεκαετίας του 1940, αποκαλύφθηκε ότι το δυτικό όριο της Αγοράς οργανωνόταν από Ναϊσκούς σε αντίθεση με το υπόλοιπο πλάτωμα που απαρτιζόταν από κτήρια με χρήση διοικητική και εμπορική, προσδίδοντας ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα στο forum. Ήδη από την δημοσίευση από τον Robert L. Scranton -στο Corinth volume I, part III- τα μνημεία έχουν καταγραφεί, πλήρως, και έχει γίνει η πρώτη γραφική αποκατάσταση. Αν και δεν έχουν ταυτοποιηθεί πλήρως οι ναοί, έχουν ιδιαίτερη σημασία γιατί αποτελούν δείγματα της ρωμαϊκής αρχιτεκτονικής και ειδικά τον Ναϊσκών που τοποθετούνται πάνω σε πόδιο, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και ο κυκλικός μονόπτερος, και χωρίς σηκό, ναός αφιερωμένος στον ύπατο Cn. Babbius Philinus.

Σήμερα μετά από εβδομήντα χρόνια η απουσία οργανωμένης προστασίας των αρχιτεκτονικών μελών των Ναϊσκών τα κάνει ιδιαίτερα ευάλωτα στην φυσική φθορά. Ενώ η καθίστανται ελάχιστα αναγνωρίσιμα και κατ' επέκταση μη επισκέψιμα, αν και είναι τοποθετημένα πάνω στη βασική πορεία που ακολουθούν οι επισκέπτες προς το κέντρο του φόρουμ και το λεγόμενο βήμα του Αποστόλου Παύλου.

Μέσα από την συστηματική αποτύπωση και την μελέτη των αρχιτεκτονικών μελών που διασώζονται σε κάθε ναό γίνεται η προσπάθεια καταγραφής της σημερινής κατάστασης του Άνδρου. Ενώ με την βοήθεια των μελετών και της γραφικής αποκατάσταση, μπορεί να εκτιμηθεί το διαθέσιμο αρχαίο υλικό που διαθέτει κάθε ναός ώστε να προταθεί η μελέτη αναστήλωσης του με σκοπό ο επισκέπτης να αντιλαμβάνεται την χρήση του χώρου, την αρχαιολογική αξία του μνημείου και την κλίμακα των ναών που μέχρι πρότινος δε υπήρχε. Καθοριστική σημασία έχει και ο τρόπος που προσεγγίζει ο επισκέπτης το μνημείο, δεδομένου ότι σήμερα ακολουθείται διαφορετική πορεία από εκείνη της Ρωμαϊκής περιόδου.

Συντελεστές

Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς την παρουσία προσώπων και φορέων που συνέβαλαν με τον τρόπο τους να προσεγγίσω τους Ναϊσκούς του Δυτικού Άνδρου και να κατανοήσω όχι μόνο το μνημείο αλλά και τον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Κορίνθου.

Ευχαριστίες δίδονται προς την Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας και την αναπληρώτρια Προϊσταμένη της Εφορείας την Αρχαιολόγο Παναγιώτα Κασίμη την υπεύθυνη για το έργο μου Μαρία Γκιώνη, όπως επίσης σε όλο το προσωπικό του Μουσείου του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Κορίνθου, για την άμεση ανταπόκριση και βοήθεια όποτε ήταν αναγκαίο και την υποστήριξη κατά την περίοδο της καταγραφής και μελέτης μου στο πεδίο.

Επίσης δίδονται ευχαριστίες στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών και ιδιαίτερα στον αρχαιολόγο του αρχαιολογικού χώρου της Βιβλιοθήκης του Αδριανού, Δημήτρη Σούρλα, για την άμεση ανταπόκριση του να με περιήγησει στον χώρο και να εμπλουτίσει τις γνώσεις μου για εργασίες που έγιναν κατά την αποκατάσταση του πρόπυλου.

Πολλές ευχαριστίες οφείλω στην Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας (ASCSA¹) για την χορήγηση άδειας μελέτης στην πλούσια βιβλιοθήκη τους και κυρίως στο παράρτημα της σχολής στην Αρχαία Κόρινθο, για την άδεια μελέτης του συγκεκριμένου μνημείου και την μεγάλη βοήθεια με την παροχή αρχειακού υλικού αλλά και του Drone που διαθέτει η σχολή, για την καλύτερη δυνατή αποτύπωση των Ναϊσκών του Δυτικού Άνδρου.

Συγκεκριμένα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον πρώην Διευθυντή του παραρτήματος της ASCSA στην Κόρινθο, Guy Sanders για την απλόχερη βοήθεια του από την πρώτη κιόλας μέρα επίσκεψης μου στον αρχαιολογικό χώρο και την άμεση υλοποίηση των αναγκών μου κατά την καταγραφή και μελέτη του μνημείου. Τον αρχιτέκτονα της σχολής στην Κόρινθο James A. Herbst για την παροχή του Drone το οποίο χρησιμοποίησα στην αποτύπωση του άνδρου αλλά και των αντίστοιχων φωτογραμμετρικών προϊόντων, που ήταν πάρα πολύ χρήσιμα στην μελέτη. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω και την Katie Petrole, που προσέφερε από το αρχειακό υλικό της ΑΣΚΣΑ λήψεις και σχέδια των Ναϊσκών και των αρχιτεκτονικών τους μελών.

Η εργασία δεν θα είχε ολοκληρωθεί χωρίς την συμμετοχή της Ντόνας Μαυρηγιαννάκη και του Ηλία Γιαταγάνα, για την βοήθεια των οποίων οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ.

Ένα ακόμα πιο μεγάλο και θερμό ευχαριστώ, αν και γνωρίζω ότι είναι λίγο, οφείλω στον Δημήτρη Μπάρτζη Αρχιτέκτονα και Υποψήφιο Διδάκτορα της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, για την απεριόριστη βοήθεια που προσέφερε απλόχερα τόσο στο πεδίο κατά την περίοδο της καταγραφής και αποτύπωσης του μνημείου, αλλά για την πλήρη υποστήριξη σε όλη την διάρκεια αυτού του ταξιδιού της διπλωματικής μου εργασίας. Επίσης μέσα από αυτό το κείμενο θα ήθελα να δεχτούν τις ευχαριστίες μου ο κύριος Ιωάννης Μπάρτζης και η συζυγος του κυρία Δέσποινα Στίκα για την φιλοξενία και υποστήριξη που μου παρέιχαν τόσο κατά την παραμονή μου στην Αρχαία Κόρινθο, αλλά και σε κάθε επίσκεψη μου για μελέτη και καταγραφή.

Οφείλω πολλές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, Μανώλη Κορρε, που με καθοδήγησε ώστε να προσεγγίσω την Ρωμαϊκή Κόρινθο και με έκανε να εμβαθύνω στην αρχιτεκτονική των Ρωμαϊκών χρόνων.

Τέλος ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στην σύντροφο μου Λένα και στην μικρή μου κόρη Μυρτώ που με στήριξαν με τον τρόπο τους κατά την περίοδο των μεταπτυχιακών μου σπουδών και δέχθηκαν την συχνή μου απουσία από κοντά τους.

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στην μνήμη του Αναστάσιου Λαβασά, Αρχιτέκτονα, συνεργάτη και φίλου που από την αρχή του αγώνα μου στην συνέχιση των σπουδών έδινε με τον δικό του τρόπο το παρόν.

1. Σημείωση: Από δω και πέρα για λόγους συντομίας η Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών της Αθήνας θα αναφέρεται με τα αρχικά ASCSA

Μεθολογία

Το βασικότερο πρόβλημα για την μελέτη ενός μνημείου όπως το συγκρότημα των Ναϊσκών του δυτικού άνδηρου είναι το ίδιο μέγεθος του. Η πολυπλοκότητα του συγκροτήματος, η διαφορετική στάθμη του δαπέδου του κάθε Ναού και των δαπέδου του Άνδηρου με το δάπεδο του φόρουμ και η κακή κατάσταση τους επιβάλλουν την μελέτη του μέσω διαφορετικών μέσων κάθε φορά.

Η βασική μέθοδος αποτύπωσης έγινε με τοπογραφικές και φωτογραμμετρικές μεθόδους. Υλοποιήθηκε κλειστή όδευσης 6 στάσεων γύρω από το μνημείο, η οποία έκλεισε με σφάλμα λιγότερο του 1 εκ. (παραδεκτή ακρίβεια για αποτύπωση που αντιστοιχεί σε κλίμακα 1:50). Ακολούθησε η τοποθέτηση 60 φωτοσταθερών σε όλη την έκταση του μνημείου και ταχυμετρία (μέτρηση των συντεταγμένων τους) με τον επίγειο γεωδαιτικό σταθμό (total station). Επίσης ταχυμετρία (Μετρήσεις συντεταγμένων X,Y,Z) φωτοσταθερών σημείων.

Παράλληλα έγινε επίγεια και εναέρια φωτογράφιση. Η επίγεια φωτογράφιση: έγινε με φωτογραφική μηχανή DSLR με αισθητήρα Full Frame ανάλυσης 24 MP και με φακό σταθερής εστιακής απόστασης 50mm, ενώ η εναέρια: Drone με ενσωματωμένη μηχανή DSLR με αισθητήρα CMOS ανάλυσης 12 MP και φακό τύπου fisheye σταθερής εστιακής απόστασης 4mm (πτήση κατά τόπους έως και τα 10 μέτρα περίπου, το μέγιστο).

Ακολούθησε η παραγωγή τρισδιάστατου ψηφιακού μοντέλου με υφή από φωτογραφίες με τη χρήση ημιαυτόματου λογισμικού (Agisoft Photoscan 2.5) και εξαγωγή ορθοφωτογραφιών σε κλίμακα εκτύπωσης 1:50, η οποία αντιστοιχεί σε ακρίβεια 1.25 εκατοστών.

Με τα παράγωγα των ορθοφωτογραφιών έγινε επιτόπια καταγραφή των αρχιτεκτονικών μελών και η σύνδεση τους με το αντίστοιχο νέο, ενώ έγινε καλύτερη κατανόηση του όλου άνδηρου και του τρόπου οργάνωσης του αρχαιολογικού χώρου. Παράλληλα με την βοήθεια των ορθοφωτογραφιών ως υπόβαθρα έγινε η σχεδίαση της υπάρχουσας κατάστασης σε πρόγραμμα cad, το οποίο αποτέλεσε και την σχεδιαστική υποδομή για την πρόταση. Σημειώνεται ότι τα σχέδια έγιναν χωρίς την καταγραφή της βλάστησης, ώστε να αποδοθεί σε όλη του τη έκταση το δυτικό Άνδηρο και καθώς και τμήματα των Ναών τα οποία αλλιώς θα αποκρύπτονταν.

Γεωλογικός πλαίσιο-Ο σεισμός στην Κόρινθο

Η πόλη της Κορίνθου¹ τοποθετείται στο στενό πέρασμα από την Στερεά Ελλάδα προς την Πελοπόννησο, μεταξύ του Σαρωνικού και του Κορινθιακού κόλπου.

Εγκατεστημένη στην βορινή πλευρά του βράχου του Ακροκορίνθου, πάνω σε υψίπεδο έχει ήπιο και έδαφος το οποίο διαμορφώνεται με φυσικό τρόπο σε τέσσερις μεγάλους αναβαθμούς οι οποίοι ξεκινούν από τα παράλια του Κορινθιακού κόλπου. Η κατοίκηση της περιοχής εντοπίζεται στα δυο τελευταία (νοτιότερα) άνδρα των οποίων οι κατακόρυφες παρείες αποτελούν και φυσική οχύρωση.

Ωστόσο τόσο στον ευρύτερο Κορινθιακό κόλπο όσο και ειδικότερα στην περιοχή της Κορίνθου καταγράφεται έντονη σεισμική δραστηριότητα από τους αρχαίους χρόνους. Ενδεικτικά αναφέρεται ο σεισμός του 77 μ.Χ. και εκείνους του δευτέρου μισού του 4^{ου} αι. μ.Χ.. Από τους πιο καταστροφικούς σεισμούς στους νεώτερους χρόνους καταγράφεται εκείνος του 1858 κατά τον οποίο αναγκάστηκαν οι κάτοικοι της Κορίνθου να μετακινηθούν από τις εστίες τους στην θέση που μέχρι πρότινος ήταν η Αρχαία Κόρινθος και να εγκατασταθούν σε νέα θέση².

Η Κόρινθος από την απώτατη αρχαιότητα έως τα Ελληνιστικά χρόνια

Η ευρύτερη περιοχή της Αρχαίας Κορίνθου κατοικούνταν ήδη από την 5η π.Χ. χιλιετήριδα σύμφωνα με τα αρχαιολογικά ευρήματα (όστρακα νεολιθικά, εργαλεία λίθινα και μερικά ειδώλια), ενώ δραστηριότητα παρουσιάζει και τους επόμενους χρόνους φτάνοντας στην Μεσοελλαδική και την υστεροελλαδική εποχή, όπου παρατηρείται ο συνοικισμός να βρίσκεται σε παρακμή σε αντίθεση με τους γειτονικούς όπως εκείνου του Κοράκου³.

Ενδείξεις⁴ για την παρουσία μυκηναϊκής κατοίκησης στην περιοχή καταγράφονται τόσο εντός του επισκέψιμου αρχαιολογικού χώρου, όσο και στις θέσεις Γωνιά, Χελιωτόμυλος, Αετόπετρα και Ντοράτι. Αναφορά γίνεται και στην Ιλιάδα (Β 570) στην πλούσια («άφνειον») πόλη της Κορίνθου, η οποία, συνεισέφερε πλοία στην Τρωική Εκστρατεία υπό την Ηγεμονία του Αγαμέμνονα.

Περί τα τέλη της δεύτερης χιλιετίας π.Χ., ακολουθεί η λεγόμενη Κάθοδος των Δωριέων στον ελλαδικό χώρο, με πρώτο όνομα οικιστή και βασιλιά της Κορίνθου να αναφέρεται εκείνου του Αλήτη και πέμπτου απόγονου του Ηρακλή, ενώ το όνομα της νέας πόλης δηλώνει πιθανώς τη θέση της, το ύψωμα στο οποίο ιδρύθηκε.

Οι τρεις πρώτοι αιώνες της 1ης χιλιετίας π.Χ. χαρακτηρίζονται από την άνθηση, ενώ εντοπίζονται οι ενδείξεις άσκησης λατρείας στο λόφο του Ναού του Απόλλωνα. Την εικόνα της Γεωμετρικής Περιόδου της Κορίνθου εμπλουτίζουν τα ταφικά έθιμα της εποχής (πρωτογεωμετρικοί τάφοι (1050-900 π.Χ.)) στην περιοχή της Ρωμαϊκής Αγοράς. Ήδη τα εμπορικά πλοία της Κορίνθου, για τα οποία ο Θουκυδίδης υποστηρίζει ότι εφηύρε πρώτη τις τριήρεις, ταξιδεύουν στην Πελοπόννησο έως την Δυτική Ελλάδα και την Ήπειρο μεταφέροντας αγαθά, ενώ την ίδια εποχή ο πολεμικός της στόλος καταδιώκει την πειρατεία. Η πόλη ελέγχει τον Ισθμό και πλουτίζει ως διαμετακομιστικό εμπορικό κέντρο, ενώ αποικίες ιδρύονται στις Συρακούσες, την Κέρκυρα και αλλού.

Το 657 π.Χ., την εξουσία στην Κόρινθο αναλαμβάνει ο Κύψελος ο οποίος, κατέλυσε με την υποστήριξη του λαού την ολιγαρχία των Βακχιάδων προχωρώντας σε αναδιανομή της αγροτικής γης, την απαλλαγή των κατώτερων τάξεων από χρέη, την κατάσχεση περιουσιών των αριστοκρατικών γενών, αυξάνοντας την ισχύ της πόλης. Τον Κύψελο διαδέχθηκε, μετά το θάνατό του το 627 π.Χ., ο γιός του Περίανδρος, ο οποίος επίσης έχαιρε ευρύτατης αναγνώρισης, παρά το βίαιο χαρακτήρα του και ο ίδιος χαρακτηρίστηκε ως ένας από τους Επτά Σοφούς της Ελλάδας. Στα χρόνια του κόβονται τα πρώτα νομίσματα της πόλης.

1. Μπάρτζης Δημήτριος, Από το Borgio di Corinto στην Παλαιά Κόρινθο-Το χρονικό μια πόλης και των σπιτιών της, Ερευνητική Εργασία-Επιβλέπων Καθηγητής: Μανώλης Κορρές, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο-Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Σπουδαστήριο Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής, Αθήνα 2011

2. Κακουλα Κ., Παπαμίχης Ν., Χασταογλου, Σχέδια πόλεων στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα, ΑΠΘ, Επιστ. Επετηρίδα του τμήματος Αρχιτεκτόνων, παρ. αριθμ. 15 του ΙΒ τόμου, Θεσσαλονίκη 1999

3. Παπαχατζής Δ. Νικ., Πausanίου Ελλάδος Περιήγησις (Κορινθιακά-Λακωνικά), Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1989

4. Εφορεία Προϊστορικών και κλασσικών Αρχαιοτήτων Κορίνθας, Επιμέλεια: Κίσσης, Κωνσταντίνος Σ.Ι. (Εφορος Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Κορίνθας, Αρχαία Κορίνθα. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως το τέλος της αρχαιότητας, Εκδόσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013

Οι λεγόμενοι πώλοι, αργυροί στατήρες που έφεραν στην πρόσθια όψη τους το αρχικό γράμμα του ονόματος της πόλης, 9 (κόππα), και το σύμβολό της, τον φτερωτό Πήγασο.

Μετά τον θάνατό του το 550 π.Χ. και ως τις τελευταίες δεκαετίες του 6ου αι. π.Χ., η ισχύς και η οικονομική ευρωστία της Κορίνθου δεν έχουν προηγούμενο, όπως άλλωστε δηλώνουν τα τείχη, τα επιβλητικά δημόσια κτήρια και τα έργα τέχνης που κοσμούσαν την πόλη. Στον κεντρικό λόφο της περιοχής του σημερινού οικισμού της Αρχαίας Κορίνθου, οικοδομείται δωρικός Ναός του 7ου αι. π.Χ., αφιερωμένος στον Απόλλωνα. Πρόκειται για ένα απλό ορθογώνιο κτίσμα μεγάλων διαστάσεων, κατασκευασμένο με λίθινη τοιχοποιία, χωρίς περιμετρική κιονοστοιχία, που διέθετε ξύλινη στέγη με κεράμωση. Αρκετά χρόνια αργότερα, περί το 550-540 π.Χ., στην ίδια θέση και σε αντικατάσταση του αρχικού ανεγείρεται δωρικός, περίπτερος Ναός. Εξ ολοκλήρου λίθινος διαθέτει περίσταση από έξι μονολιθικούς κίονες κατά μήκος των στενών πλευρών του και δεκαπέντε κατά μήκος των μακρών.

Η αφθονία των πηγών και των νερών της Κορίνθου καθιστά ιδιαίτερη την σχέση της αρχαίας πόλης με το νερό, ενώ ερμηνεύει και την πλούσια αγροτική παραγωγή στον κάμπο της ευρύτερης περιοχής. Ήδη από τους Αρχαϊκούς χρόνους οικοδομείται ένας σημαντικός αριθμός κρηνών για τη διαχείριση των ρεόντων υδάτων. Η Ιερά Κρήνη, στο νότιο άκρο της μεταγενέστερης Οδού Λέχαιου, χρονολογείται ήδη από τον 8ο αι. π.Χ., ενώ την ίδια εποχή περίπου τοποθετείται και η κατασκευή της Κρήνης Πειρήνη, η οποία λαξεύτηκε στο φυσικό βράχο όπου ανάβλυζε η ομώνυμη πηγή. Πιθανή θεωρείται και η λειτουργία ήδη από τους Αρχαϊκούς χρόνους της Γλαύκης, μιας άλλης κρήνης λαξευμένης στο βράχο, δυτικά του Ναού του Απόλλωνα, στην οποία έφτανε το νερό από πηγή του Ακροκορίνθου.

Την περίοδο 490-479 π.Χ. η Κόρινθος έλαβε μέρος από κοινού με τις περισσότερες ελληνικές πόλεις στους Μηδικούς Πολέμους, διαδραματίζοντας πρωταγωνιστικό ρόλο, ωστόσο καταγράφεται και η εμπλοκή της στις εμφύλιες διαμάχες των ελληνικών πόλεων, ενώ κατά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο (431 -404 π.Χ.), εντάχθηκε στην Πελοποννησιακή Συμμαχία στο πλευρό της Σπάρτης.

Μετά την λήξη του πολέμου και την καταστροφή της Αθήνας (404 π.Χ.), η Κόρινθος, όπως και άλλες ελληνικές πόλεις που υπήχθησαν στη σπαρτιατική ηγεμονία, στράφηκαν στρατιωτικά εναντίον της Σπάρτης, διεκδικώντας την ανεξαρτησία τους. Με αφορμή τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η πόλη συνδέθηκε με τον Κορινθιακό κόλπο μέσω των Μακρών Τειχών, δύο παράλληλων οχυρωματικών τοίχων μήκους δύο χιλιομέτρων περίπου που περιέκλειαν μια στενή λωρίδα γης και μήκος από την πόλη της Κορίνθου, ως το επίνειο της, στο λιμάνι του Λέχαιου στον Κορινθιακό κόλπο.

Μετά την ήττα στην Χαιρώνεια από τους Μακεδόνες του Φιλίππου Β' το 338 π.Χ. και το Πανελλήνιο Συνέδριο της Κορίνθου το 337 π.Χ., κατά το οποίο ο Φίλιππος αναγνωρίστηκε ως Στρατηγός και επικεφαλής της Συμμαχίας των Ελλήνων στην εκστρατεία εναντίον των Περσών, η Κόρινθος συμμετείχε στην εκστρατεία της Ασίας, στο πλευρό του γιου του Αλέξανδρου και μετά τον θάνατό του ενεπλάκη στους πολέμους των διαδόχων του, αποτελώντας θέατρο μαχών, με τίμημα την απώλεια της ανεξαρτησίας της. Ωστόσο η Κόρινθος ήταν και πάλι σημαντικό εμπορικό και βιοτεχνικό κέντρο και μετά το 243π.Χ., μπαίνει στην Αχαϊκή Συμπολιτεία και αρχίζει να αποκτά πολιτική ισχύ και λίγο μετά το 200 π.Χ., μετά την ήττα του Φιλίππου Ε' από τους Ρωμαίους, η Κόρινθος γίνεται η έδρα της Συμπολιτείας.

Το 146 π.Χ., η Αχαϊκή Συμπολιτεία έρχεται σε ρήξη με τους Λακεδαιμόνιους και τους Ρωμαίους συμμάχους τους. Στην περιοχή του Ισθμού, στη θέση Λευκόπετρα, τα ρωμαϊκά στρατεύματα υπό τον ύπατο Λεύκιο Μόμμιο νικούν κατά κράτος και κυριεύουν την Κόρινθο, όπου οι στρατιώτες της Συμπολιτείας αναζήτησαν καταφύγιο. Αρχαίοι συγγραφείς, όπως ο Στράβων, ο Πολύβιος και ο Πausanias, μιλούν για ολική καταστροφή, διαρπαγή των έργων τέχνης και εξανδραποδισμό όλων των κατοίκων της.

“Που το περίβλεπτον κάλλος σέο, Δώρι Κόρινθε; Που στεφάναι πύργων, που τα πάλαι κτέανα; Που νησι μακάρων, που δώματα, που δε δάμαρτες Σισύφιαι, λαών, θ' αι πότε μυριάδες; Ουδέ γαρ ουδ' ίχνος, πολυκάμμορε σείο λέλειπται, πάντα δε συμάρψας εξέφαγε πόλεμος. Μουναι απόρθητοι Νηρηίδες Ωκεάνιοι κούραι, σων αγέων μίμνομεν αλκυόνες “ (Αντίπατρος⁵)

5. Βαρδουνιώτου, Δημητρίου Κ., Η Αφνειός Κόρινθος ήτι Η Ιστορία της Αρχαίας Κορίνθου, Εκδότης: Μ. Σαλιβέρος, Εν Αθήναις 1894

Η Κόρινθος των Ρωμαϊκών χρόνων

Μετά την καταστροφή του 146π.Χ. η πόλη της Κορίνθου έμεινε ερειπωμένη καθώς και η ευρύτερη περιοχή του Κορινθιακού κάμπου. Οι εναπομείναντες κάτοικοι ζούσαν σε ερείπια, ενώ από την μανία της καταστροφής γλύτωσαν τα ξόανα, τα λατρευτικά αγάλματα και γενικά τα ταπεινά ιερά για τα οποία δεν είχε ενδιαφερθεί ο Λεύκιος Μόμμιος και οι στρατιώτες του, τα οποία εξακολούθησαν να τα τιμούν οι περίοικοι¹. Από το 111π.Χ.² η γη πλέον ανήκε στο ρωμαϊκό κράτος και φορολογούνταν ως δημόσια γη (ager publicus), ενώ η πόλη που πλέον είχε στην κυριαρχία της το μεγαλύτερο μέρος της Κορινθιακής γης είναι εκείνη της Σικυώνας.

Το 44 π.Χ. κατόπιν πρωτοβουλίας του Ιούλιου Καίσαρα, επανασυστάθηκε ως αποικία με την εγκατάσταση Ελλήνων, Ρωμαίων και απελευθερώνων. Η νέα πόλη ονομάστηκε Colonia Lous Iulia Corinthiensis ή Clara Laus Iulia Corinthus ή Iulia Corinthus Augusta³, ως αποικία της οικογένειας του Καίσαρα και του Αυγούστου (Gens Iulia) και το 27 π.Χ. μετατρέπεται σε έδρα του Ανθύπατου της Επαρχίας της Αχαΐας (Provincia Achaia). Από πολεοδομικής άποψης, σχεδιάζεται με οριζόντιους και κάθετους άξονες που συνέθεταν νησίδες στις οποίες ανεγέρθηκαν περικαλλή δημόσια οικοδομήματα και ιδιωτικά μνημεία εύπορων Ρωμαίων και Ελλήνων, που θέλησαν να δηλώσουν εμφατικά την παρουσία τους. Πολλά από τα δημόσια οικοδομήματα της αγοράς μερικά ξαναχτίστηκαν στην ίδια θέση κατά τον επανοικισμό της Κορίνθου.

Κατά την περίοδο 69-79 μ.Χ., την εποχή του Βεσπασσιανού η Κόρινθος επανιδρύεται ως αποικία της Ιουλίας και της Φλαβίας Οικογένειας στην οποία ανήκε ο νέος αυτοκράτορας (Colonia Iulia Flavia Augusta Corinthiensis), και επεκτείνεται στην ευρύτερη περιοχή του κάμπου και του Ισθμού. Την περίοδο αυτή υλοποιείται πλήθος δημοσίων έργων, ενώ στα χρόνια που ακολούθησαν οι Ρωμαίοι αυτοκράτορες τίμησαν την πόλη, με αποκορύφωμα τον 2ο αι. μ.Χ., κατά τον οποίο ανεγείρονται ή ανακαινίζονται σημαντικά δημόσια οικοδομήματα. Σημαντική μαρτυρία αποτελεί η επίσκεψη του Πausανία στην Κόρινθο, ο οποίος λίγο μετά το 150 μ.Χ., φτάνει στο λιμάνι των Κεγχρεών, και εισέρχεται στην πόλη δίνοντας ίσως την πιο σημαντική (αν και με πολλές ανακρίβειες) περιγραφή της περιοχής.

Το 267 μ.Χ. δέχεται την επιδρομή των Ερούλων και αρχίζει σταδιακά να χάνει την αίγλη της. Το δεύτερο μισό του 4ου αι. μ.Χ. δέχεται τις καταστροφικές επιπτώσεις του εγκέλαδου, ενώ το 395 μ.Χ. η επιδρομή των Γόθων του Αλάριχου της καταφέρει ισχυρό πλήγμα. Η πόλη δεν αργεί να συνέλθει, και εξελίσσεται σε μια από τις ακμάζουσες πόλεις της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

1. Παπαχατζής Δ. Νικ., Πausανίου Ελλάδος Περιήγησις (Κορινθιακά-Λακωνικά), Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1989

2. Εφορεία Προϊστορικών και κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Επιμέλεια: Κίσσας, Κωνσταντίνος Σ.Ι. (Εφορος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Αρχαία Κορίνθια. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως το τέλος της αρχαιότητας, Εκδόσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013

3. Εφορεία Προϊστορικών και κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Επιμέλεια: Κίσσας, Κωνσταντίνος Σ.Ι. (Εφορος Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Αρχαία Κορίνθια. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως το τέλος της αρχαιότητας, Εκδόσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013

Η Κόρινθος στους Ύστερους Χρόνους

Η Κόρινθος κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο διατηρείται σε ακμαία κατάσταση σε αντίθεση με άλλα αστικά κέντρα. Οι συχνές όμως επιδρομές από Γότθους, Σλάβους και Νορμανδούς, συρρικνώνουν τη πόλη αναγκάζοντας την να συγκεντρωθεί από τα περιχώρα και τον Κορινθιακό κάμπο, στον πυρήνα της άλλοτε Ρωμαϊκής Κορίνθου το παλιό forum. Έτσι παρατηρείται οικιστική ανάπτυξη η όποια συρρικνώνει τον ελεύθερο χώρο και κατ'επέκταση και τον χώρο της αγοράς. Από τον 10^ο -12^ο αι. η πόλη αποκτά συνεκτική δομή ενώ το αρχαίο υλικό επαναχρησιμοποιείται. Το 1210 η πόλη περνά στην διοίκηση των Φράγκων. Κατά το διάστημα της Φράγκικης κυριαρχίας η πόλη περνά περιόδους ακμής, αλλά και ύφεσης μέχρι το 1485 και την παράδοση της στον Μωάμεθ Β' κατά την οποία η πόλη έχει πλέον ερημωθεί και οι κάτοικοι της διαμένουν στην ακρόπολη του Ακροκορίνθου.

Από τα μέσα του 17^{ου} αιώνα η κάτω πόλη επανακατοικείται αρχικά διστακτικά λόγω της πειρατείας που λυμαίνεται την περιοχή. Όμως ήδη προς το τέλος του αιώνα η πόλη έχει μεγαλώσει και πλέον ελκύει νέους κατοίκους της. Ωστόσο η ακρόπολη παραμένει ως οχυρή θέση διατηρώντας μεγάλο πληθυσμό κατοίκων. Από το 1617 οι Οθωμανοί μετά από βαριά ήττα από τους Βενετούς, παραδίδουν την πόλη η οποία μένει στην κατοχή της Γαληνότατης έως το 1715, οπότε και επανέρχεται η πόλη στην οθωμανική κτήση. Οι Κορίνθιοι κατοικούν και στην ακρόπολη αλλά και στην κάτω πόλη την οποία σταδιακά προτιμούν περισσότερο.

Το 1822 η πόλη απελευθερώνεται και για σύντομο χρονικό διάστημα αποτέλεσε έδρα της προσωρινής Κυβερνήσεως. Αν και αναγνωρίζονταν η σημασία της πόλης και εκπονηθήκαν αρκετά πολεοδομικά σχέδια κανένα δεν υλοποιήθηκε ειδικά μετά το 1834, όταν έγινε πρωτεύουσα της Ελλάδας η Αθήνα. Ο Ακροκόρινθος ερημώθηκε ενώ μετά τον ισχυρό σεισμό του 1858 όπως αναφέρθηκε οι κάτοικοι μεταφέρθηκαν σε μια νέα πόλη που σχεδιάστηκε εξ αρχής στην ΒΑ ακτή του Κορινθιακού κόλπου, αφήνοντας την παλιά πόλη που έχει μετατραπεί σε μικρό φτωχικό χωριό με το όνομα Παλαιά Κόρινθος.¹

1. Μπάρτζης Δημήτριος, Από το Borgia di Corinto στην Παλαιά Κόρινθο-Το χρονικό μια πόλης και των σπιτιών της, Ερευνητική Εργασία-Επιβλέπων Καθηγητής: Μανώλης Κορρές, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο-Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Σπουδαστήριο Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής, Αθήνα 2011

Η Παλαιά Κόρινθος και οι Ανασκαφές

Ο οικισμός της Παλαιάς Κορίνθου μετά τον σεισμό του 1858 προσπαθεί να οργανωθεί, ενώ δύο γεγονότα θα είναι καθοριστικά. Το πρώτο είναι η διάνοιξη της διώρυγας το 1880 και το δεύτερο η έναρξη των εργασιών ανασκαφής του χώρου από την Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών το 1896. Αν και έχουν προηγηθεί έρευνες ήδη από το 1886 και το 1892¹ η συστηματική μελέτη ξεκίνησε από την ASCSA και συνεχίζεται ως και σήμερα.

Στο χώρο του Δυτικού Άνδρου οι εργασίες ξεκίνησαν το 1907 με την αποκάλυψη του Ναού D από τον Oscar Broneer και συνέχισαν με το Ναό F (Gladys Davidson). Οι υπόλοιποι Ναοί ανασκαφτήκαν υπό την επίβλεψη του Robert Scranton, ενώ το 1938 ξεκίνησε η οργανωμένη μελέτη τους. Μετά τον πόλεμο ολοκληρώθηκε η καταγραφή τους περί τα έτη 1946-1947 με την συμβολή του Ιωάννη Τραυλού και Ηλία Σκρουμπέλου, οι οποίοι σχεδίασαν τα τελικά σχέδια της δημοσίευσης του 1951.²

¹ Εφορεία Προϊστορικών και κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Επιμέλεια: Κίσσας, Κωνσταντίνος Σ.Ι. (Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Κορίνθιας, Αρχαία Κορίνθια. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως το τέλος της αρχαιότητας, Εκδόσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013

² Scranton, Robert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Το forum της Αρχαίας Κορίνθου

Η Αγορά (Forum Romanum), διαστάσεων 200x100 m, αποτελεί τον δημόσιο χώρο συνάθροισης των πολιτών. Ήταν κοντά στον αρχαίο Ναό του Απόλλωνα, με προσανατολισμό Ανατολής-Δύση. Η νέα πόλη ακολούθησε ξεκάθαρα την ρωμαϊκή πολεοδομική δομή. Η περιοχή της Αγοράς χωρίστηκε σε δύο επίπεδα που διαχωρίστηκαν στην μέση από τα Κεντρικά καταστήματα. Μια σειρά δωματίων, αποτελούσαν το νότιο όριο της. Στο κέντρο τους βρισκόταν το Βήμα της Ρωμαϊκής Αγοράς (Rostra), ένα ορθογώνιο βάθρο που συνέδεε τη βόρεια Κάτω Αγορά με τη νότια Άνω Αγορά. Ως χώρος δημοσίων τελετών και ομιλιών, ταυτίστηκε με την παρουσία του Αποστόλου Παύλου στην Κόρινθο το 51/52 μ.Χ.,

Στα ανατολικά της αγοράς έστεκε η λεγόμενη Ιουλία Βασιλική. Κτίσμα του 1ου αι. μ.Χ. αφιερωμένο πιθανώς στη λατρεία της Gens Iulia, της αυτοκρατορικής οικογένειας. Στον νότο πίσω από το Βήμα έστεκε η ανακαινισμένη Νότια Στοά, στην οποία ενσωματώθηκε το θολωτό κτίσμα του Βουλευτηρίου. Τα δύο αυτά κτήρια αποτελούσαν την έδρα της διοίκησης της Κορίνθου. ενώ δίπλα έχει οικοδομηθεί η λεγόμενη Νότια Βασιλική, κτίσμα του 1ου αι. μ.Χ. Στην αντίθετη πλευρά του forum στα δυτικά, το όριο οριζόταν από το λεγόμενο Δυτικό Άνδηρο. Πάνω στο πλάτωμα του ανεγέρθηκαν επτά μικρότεροι Ναοί του 1ου και του 2ου αι. μ.Χ., αφιερωμένοι στους θεούς προστάτες της πόλης. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει το μονόπτερο κυκλικό κτήριο κορινθιακού ρυθμού, αφιερωμένο από τον ελληνικής καταγωγής διοικητή (duovir) Cnaeus Babbius Philinus. Οι υπόλοιποι ναοί σήμερα διατηρούν την ονομασία τους με γραμματα του λατινικού αλφάβητου. Ο λόγος είναι ότι δεν είναι εύκολη η ταύτιση τους και η βασική περιγραφή του Πausανία (1ο μισό του 2ου αι. μ.Χ.) δεν είναι επαρκής. Έτσι από τον Νότο προς τον Βορρά, ανεγείρονται οι Ναοί: F ή Venus Genetrix, G ή Απόλλωνα Κλάριου, H ή Ηρακλή, J ή Ποσειδώνα, D ή Ερμή.

Αμέσως δυτικά του Άνδηρου στέκουν τα Δυτικά Καταστήματα. Πρόκειται περι στοάς μέσω της οποίας ο επισκέπτης εισέρχεται στον περίβολο του ναού E, περίπτερου ρωμαϊκού ναού του 1ου αι. μ.Χ. που στέκει σε πόδιο και περιβαλλόταν από περίσταση αρχικά ιωνικού και μεταγενέστερα δωρικού ρυθμού. Κατά μία άποψη ήταν αφιερωμένος στην Gens Iulia και την αυτοκρατορική λατρεία, ενώ κατά μία άλλη λατρευόταν εντός του ο Καπιτώλιος Ζεός (Jupiter Capitolinus). Βορείως του τεμένους του έστεκε ο Ναός C, τετράστυλος-πρόστυλος ναός.

Ο Ναός του Απόλλωνα μετασκευάστηκε στα χρόνια του Αυγούστου, πιθανώς για να στεγάσει την αυτοκρατορική λατρεία. Στα ανατολικά του λόφου του κατασκευάστηκε η λεγόμενη Βόρεια Βασιλική, ενώ στα βορειοδυτικά το Ιερό της Αθηνάς Χαλινίτιδας, αφιερωμένο στη θεά που βοήθησε τον Βελλεροφόντη να ζέψει τον Πήγασο. Βορείως τοποθετείται η λεγόμενη Βόρεια Αγορά, τετράγωνο οικοδόμημα με στοές αποτελούμενες από δεκατρία καταστήματα.

Ο δρόμος του Λεχαιίου οδηγεί στη βόρεια πλευρά της Αγοράς μέσω μαρμάρινης θριαμβικής αψίδας. Ευρύς δρόμος στρωμένος με ασβεστόλιθο και με επένδυση από μαρμάρινες κιονοστοιχίες κατέληγε στα Προπύλαια, θριαμβική αψίδα με τρία ανοίγματα, η οποία ξεχώριζε για τον διάκοσμο της με τα επίχρυσα αγάλματα του Ήλιου και του γιου του Φαέθωνα.

Ο Ναός D

Ανήκει στους παλαιότερους Ναούς του Άνδηρου. Τετράστυλος (πρόστυλος) ναός οικοδομείται από πωρόλιθο κατά την πρώτη του φάση τον 1ο αι π.Χ.-1ο αι μ.Χ και τοποθετείται πάνω σε πλάτωμα που όριζε ο τοίχος αντιστήριξης του Άνδηρου κοντά στην ΒΔ στοά, όπου και προσεγγίζονταν μέσω σκαλοπατιών από την στοά. Η είσοδος στο ναό γίνεται μέσω τριών σκαλοπατιών τα οποία εντοπίζονται μόνο στην ανατολική πλευρά του Ναού.

Για το σηκό δεν υπάρχουν πολλές πληροφορίες. Τα λείψανα από πωρόλιθο που έχουν εντοπιστεί στην περίμετρο δεν μπορούν να ταυτιστούν με τον Ναό, ενώ ακόμα και η βάση και το κιονόκρανο Τοσκανικού ρυθμού που έχουν αποκαλυφθεί δεν είναι σίγουρο αν του ανήκουν. Το υλικό είναι από μπλε μάρμαρο με το κιονόκρανο να είναι συμφυές με το άνω μέρος του κορμού του κίονα. Φέρει διάκοσμο από τέσσερις ρόδακες.

Στην δεύτερη φάση του 1ου αι. ο Ναός γίνεται πλέον τετράστυλος-πρόστυλος Ιωνικού ρυθμού, ενώ οι τοίχοι του σηκού επενδύονται με λεπτού πάχους μάρμαρο. Κίονες, επιστύλια, αέτωμα και τύμπανο κατασκευάζονται ομοίως από μάρμαρο. Η στάθμη νότια του Ναού υπερυψώνεται και προστίθεται μεγάλη κυκλική βάση στα ΝΔ για το λατρευτικό άγαλμα, η οποία βρίσκεται στην ίδια στάθμη με το δάπεδο του σηκού. Το ανατολικό τμήμα μπροστά από τον D υποβαθμίζεται διαμορφώνοντας πλάτωμα με το οποίο κανείς μεταβαίνει στο Ναό μέσω μαρμάρινων σκαλοπατιών. Τα λείψανα είναι τώρα περισσότερα ωστόσο δεν βγαίνουν σημαντικά συμπεράσματα, με εξαίρεση εκείνα του Θριγκού. Σώζονται επίσης δυο δοκοί μήκους 2,15m, οι οποίες ανήκουν στον πρόναο. Ένα ακόμα επιστύλιο που εντοπίστηκε μπορεί να ανήκει είτε στο σηκό είτε στο ανώφλι της θύρας. Το γεγονός ότι ο Ναός είναι φαρδύς και το προβλεπόμενο ύψος, σύμφωνα με την γραφική αναπαράσταση, κοντό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο ναός είναι Τοσκανικού ρυθμού.

Ο περίβολος στην δεύτερη οικοδομική φάση του ναού υποβαθμίζεται σε στάθμη 1,80m περίπου από την στάθμη του δαπέδου του Άνδηρου. Το πλάτωμα που δημιουργείται έχει διαστάσεις 12,00m x 7,00m και το δάπεδο είναι κατασκευασμένο από μπλε μάρμαρο, το οποίο έφερε επένδυση από λευκό. Εντοπίζονται τρεις φάσεις οι οποίες αφορούν την μεταβολή της διάστασης του πλατώματος ανάλογα με τις επεμβάσεις στα σκαλοπάτια και καταλήγει στην διάσταση των 10,00m x 2,50m, με την μορφή του να είναι απλή, χωρίς άξονες και τα σκαλοπάτια κατασκευασμένα από μάρμαρο.

Ο Ναός F

Ο ναός F¹ στα νότια του Άνδηρου, τετράστυλο ιωνικό κτήριο στηρίζεται σε μια βάση τριών σκαλοπατιών, και προσεγγίζεται από την Αγορά μέσω σκαλοπατιών. Πλούσια διακοσμημένος φέρεται να έχει στο εσωτερικό του άγαλμα αφιερωμένο στην αντίστοιχη τιμώμενη θεότητα. Οικοδομείται μετά τον Ναό G, όπως μαρτυρεί ο τρόπος κατασκευής των θεμελίων. Το λιθόδεμα φαινόταν τοποθετημένο σε τάφρους που έσκαψαν για τη γραμμή των τοίχων, αλλά δεν χύθηκε στο κέντρο του Ναού, όπου μάλλον θα τοποθετήθηκε λίθινη βάση. Αντίθετα, σε σχέση με τα άλλα ιερά, υπάρχει ένα καλό στερεό θεμέλιο σκυρόδεμα για τις βαθμίδες. Το συνολικό πλάτος των θεμελίων είναι 7,40m και το μήκος, συμπεριλαμβανομένων των βαθμίδων, είναι 14,00m

Το πιο μεγάλο μέρος της μορφής της κατασκευής συμπεραίνεται από τα υπόλοιπα θεμέλια. Τα θεμέλια για τους τοίχους είναι ασυνήθιστα παχιά για ένα τόσο μικρό κτήριο, φτάνοντας το 1,80m πάχος. Ο στυλοβάτης είναι περίπου 5,60m μακρής. Αυτό σημαίνει ότι οι τοίχοι αναπτύχθηκαν κατά μήκος της εσωτερικής άκρης του θεμελίου, και δεν μπορούσαν να είναι περισσότερο από 0,85m. Αυτό θα ήταν αρκετό διάστημα για τρία βήματα κατά μήκος κάθε πλευράς του κτηρίου. Όντως υπάρχουν θραύσματα από μπλοκ βήματα παρόμοια με εκείνα του εμπρόσθιου (τα οποία θα μπορούσαν να καταλάβουν αυτή τη θέση). Ως εκ τούτου, συμπεραίνεται ότι ο ίδιος ο Ναός κατασκευάστηκε στο ειδικό βάθρο του με τρία σκαλοπάτια, το οποίο προσεγγίζεται μέσω 10 βαθμίδων.

Από τον Ναό δεν σώζονται πολλά αρχιτεκτονικά μέλη. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα τμήματα των βάσεων των κιόνων. Μια ενδιαφέρουσα επιβίωση είναι το κεντρικό μπλοκ του τυμπάνου, του μπλε λευκού μαρμάρου. Στο κέντρο υπάρχει μια ανυψωμένη, ακατέργαστη επιφάνεια, κυκλικού σχήματος, περιβαλλόμενη από μια σειρά από τακτοποιημένους πείρους, πιθανώς για τη στερέωση μιας χάλκινης ασπίδας ή ενδεχομένως ενός μενταγιόν κάποιου είδους. Το αριστερό άκρο είναι πρωτότυπο και διατηρεί μέρος του δεύτερου και του τρίτου και όλα τα τρία τελευταία γράμματα της λέξης VENEI, κομμένα σε καλά αναλογικά γράμματα πρώιμων αυτοκρατορικών χρόνων.

Ο Ναός που αποκαταστάθηκε ήταν προφανώς το καλύτερο κτήριο της ομάδας, από άποψη σχεδιασμού και εκτέλεσης. Ο συνδυασμός της κρηπίδας τριών βημάτων και του βάθρου με πόδιο που προσεγγίζεται με βαθμίδες είναι μια ενδιαφέρουσα όσο και ελκυστική πρόταση. Οι λεπτομέρειες είναι ποικίλες, καλά σχεδιασμένες και εκτελέσιμες. Το αέτωμα με επιγραφή και στολίδι είναι ένα σημαντικό εύρημα λόγω της επίδρασης του στην ταύτιση του.

1. Scamton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Ο ναός G

Στα νότια του διαδρόμου από τα δυτικά καταστήματα προς το forum βρίσκεται ο Ναός G¹. Με ένα ισχυρό λιθόδεμα διαστάσεων 8,50m επί 13,40m, τα τμήματα του έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν τα εξωτερικά τοιχώματα ώστε να διεισδύουν στη γη ένα μέτρο κάτω από το τμήμα που στηρίζει το δάπεδο και τον πρόναο. Στη βόρεια πλευρά διατηρείται μια πορεία τεμαχίων του πορώδους, τα οποία πιθανώς, σε μεγάλο βαθμό, να βρίσκονται κρυμμένα, καθώς το επίπεδο του εδάφους στο πίσω μέρος (δυτικό) του κτιρίου βρίσκεται σε διαφορετική στάθμη από την ανατολική όψη. Η θεμελίωση του πρόναου σχηματίζεται από ακανόνιστους όγκους πορώδους ενσωματωμένους στο λιθόδεμα. Το πιο εντυπωσιακό στοιχείο της δομής της θεμελίωσης είναι ότι δεν υπάρχει διαρρύθμιση για βαθμίδες. Το πιο πιθανόν είναι σε μεταγενέστερη οικοδομική φάση να αφαιρέθηκαν, αφήνοντας ένα ίχνος αμφιβολίας για τον εύκολο τρόπο καθαίρεσης χωρίς ίχνος υπολειμμάτων.

Εντούτοις, λόγω της ακραίας σταθερότητας των θεμελίων της κύριας δομής, η ελαφρότητα της θεμελίωσης των βημάτων πρέπει να είναι σημαντική. Πιθανόν ο ναός όταν κατασκευάστηκε αρχικά να καταλάμβανε μικρή επιφάνεια του Άνδρου, όποτε η κατασκευή του Ναού F σε μεταγενέστερη οικοδομική φάση να κατέστησε το κτίριο απροσπέλαστο, επιβάλλοντας την κατασκευή βαθμίδων.

Το πλάτος του διαστρωμένου λιθοδέματος για τα πλευρικά τοιχώματα, είναι περίπου 1,40m υποδηλώνοντας ότι υπήρχε τουλάχιστον ένα βήμα παρόμοιο με το στυλοβάτη και την ευθυντηρία, αν και ίσως να μην ήταν εξίσου ευρύ. Το πλάτος της θεμελίωσης για το τοίχωμα του πρόναου είναι μόλις 1,00m και το πραγματικό πάχος του τοίχου δεν θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο από 0,75 m. Διατηρούνται επίσης μερικά μαρμάρια γείσα, τα οποία μπορεί να αποδίδονται σίγουρα στο κτίριο και άλλα μαρμάρια τεμάχια που σχετίζονται περισσότερο με αυτό. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένα θραύσματα από πωρόλιθο που ανήκουν σε μια δομή περίπου αυτού του μεγέθους. Αυτά βρέθηκαν στην περιοχή και κατά πάσα πιθανότητα αντιπροσωπεύουν μια πορώδη περίοδο του κτιρίου.

Σε μεταγενέστερη περίοδο ανακατασκευάστηκε, εν μέρει τουλάχιστον, σε μάρμαρο. Είναι σαφές ότι τοποθετήθηκαν μαρμάρια γείσα, καθώς και πολλά θεμέλια, συμπεριλαμβανομένων δύο γωνιών. Ορισμένα από τα γείσα φαίνεται να έχουν κοπεί σε επαναχρησιμοποιούμενα μπλοκ λίθων.

Η μελέτη των κιονόκρανων και της ζωφόρου είναι πολύ πιο δύσκολη. Δύο Κορινθιακά κιονόκρανα τα οποία βρέθηκαν κοντά στο ναό μετρούνται κατά 0,57m σε ύψος και 0,55m σε διάμετρο. Και τα δύο έχουν πείρους στην κορυφή και στο κάτω μέρος. Το σκάλισμα είναι επιμελημένο με το στυλ να βρίσκεται μεταξύ της μορφοποιημένης, γλυπτικής κοπής του μνημείου Babbius και του έργου των ναών του Ηρακλή και του Ποσειδώνα, οπότε χρονολογείται στο τέλος του δεύτερου αιώνα. Ίσως μαζί με την ανακατασκευή μαρμάρου να χρονολογείται και η εγκατάσταση των βαθμίδων προς την Αγορά.

1. Scanton, Rombert L., Corinth, Volume I Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Η κρήνη του Ποσειδώνα

Στα νότια του Temprietto του Babbius εντοπίζονται τα ίχνη των δύο Ναϊσκών εκείνου του Η και του J που αποτελούν και την τελευταία οικοδομική φάση του Ανδηρου. Ωστόσο στην ίδια θέση προηγείται εγκατάσταση που φιλοξενούσε Κρήνη ή Νυμφαίο. Δυστυχώς όμως το οικοδομικό πρόγραμμα για την κατασκευή των Ναών οδήγησε σε πλήρη κατεδάφιση της μέχρι τότε ιστάμενης κατασκευής ώστε τα μέλη που εντοπίζονται είναι τεμαχισμένα ενώ οι ίδιοι οι Ναοί έχουν καλύψει το μεγαλύτερο τμήμα της θεμελίωσης της¹,

Ότι υπήρχε κρηναίο σύστημα αποδεικνύεται από τα ελαφρά λείψανα των λεκανών απορροής. Αυτά εντοπίζονται κάτω από το ναό του Ποσειδώνα, σε δύο λεκάνες προς τα ανατολικά, σε επίπεδο περίπου 0,50 μ. πάνω από το πεζοδρόμιο της Αγοράς μπροστά όπου διατηρούνται μόνο οι βορειοδυτικές και βορειοανατολικές γωνίες αντίστοιχα. Από το τρίτο, περίπου, 0,52 m. ψηλότερα, διατηρούνται η βορειοδυτική γωνία και το κάτω τμήμα του δυτικού τοίχου, μαζί με ένα μικρό τμήμα του δαπέδου. Το σκυρόδεμα αυτών των λεκανών είναι αρκετά διακριτικό και είναι κατασκευασμένο από λευκό κονίαμα και μικρά βότσαλα. Από την ανατολική πλευρά της κατασκευής υπάρχει αποχέτευση, η οποία ενδεχομένως να είναι η αρχική αποστράγγιση του σιντριβανιού.

Όσον αφορά το συνολικό πλάτος του, είναι σχεδόν αδύνατο να προσδιοριστεί. Προς τον νότο τα θεμέλια του Ναού του Ηρακλή καταλαμβάνουν την περιοχή ενώ στο βόρειο τμήμα των μπροστινών θεμελίων του Ναού εντοπίζεται μάζα από σκληρό σκυρόδεμα μάλλον όπως εκείνη της βρύσης. Ίσως το ακραίο νότιο διατηρημένο σημείο της μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει το νότιο άκρο της Κρήνης, οπότε το πλάτος πρέπει να είναι περίπου 11,00m. Σχετικά με τις διαστάσεις των λεκανών σύμφωνα με την δημοσίευση του Robert L. Scranton² η ανατολική λεκάνη ίσως ήταν περίπου ένα μέτρο από το μέτωπο προς τα πίσω. Το μήκος του, σε όλο το πλάτος της δομής (επιτρέποντας μια πλάγια θεμελίωση περίπου, 1,40m στο νότο για να συγκριθεί με αυτό στο βορρά) θα ήταν περίπου, 8.20 m. Ο τοίχος ανάμεσα στη μεσαία και τη δυτική λεκάνη πιθανότατα να βρίσκεται στη θέση του τοίχου αντιστήριξης, κάνοντας τη μεσαία λεκάνη 1,40m και τη δυτική λεκάνη 4,00m.

Η φύση της κατασκευής πίσω από την άνω λεκάνη αφήνει πολλά ερωτήματα αναπάντητα. Στην αρχική δημοσίευση θεωρείται ότι δεν θα αποτελείται από μια πρόσοψη με κιονοστοιχίες με κόγχες για αγάλματα και με μια δεξαμενή νερού πίσω. Αντίθετα προτείνει μια πρόσοψη με κόγχες πάνω σε ορθογώνια βάση που κρατούσε αγάλματα και ίσως περιβαλλόταν από ένα χαμηλό τοίχο ή κιγκλιδώματα. Η άποψη αυτή ενισχύεται από άγαλμα που αποκαλύφθηκε ημίγυμνο, θηλυκό, κρατώντας ένα κέλυφος τρυπημένο, έτσι ώστε το νερό να μπορούσε να χυθεί, ενώ βρέθηκαν και δύο μπλε μαρμάρινες βάσεις με υποδομή στην κορυφή για μαρμάρινα δελφίνια, μαζί με ένα μεγάλο μέρος ενός από τα δυο δελφίνια, και με επιγραφές που φέρουν αφιέρωση στον Ποσειδώνα από τον Babbius. Τέλος, ανακαλύφθηκαν κοντά δύο μπλοκ λευκού μαρμάρου κομμένα ως τμήματα ενός κύκλου και επεξεργασμένα στις επιφάνειες για να μοιάζουν με φυσικό βράχο, κάτι που εντοπίζεται και σε άλλα σημεία του αρχαιολογικού χώρου. Αν γίνει η ταύτιση του κρηναίου συγκροτήματος με εκείνο που περιγράφεται από τον Πausanias³, τότε στη κρήνη του Ποσειδώνα δεσπόζουσα θέση στο κέντρο θα είχε καταλάβει ένα χάλκινο άγαλμα αυτού του θεού με ένα πόδι σε ένα δελφίνι, από το στόμα του οποίου το νερό θα έτρεχε γεμίζοντας βαθμιδωτά της υποκείμενες λεκάνες.

Σχετικά με την προέλευση της πηγής του νερού για την Κρήνη δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη ένδειξη. Ο Scranton προτείνει ότι το νερό μεταφέρεται μέσω σωλήνων μολύβδου από το υδραγωγείο στο δυτικό άκρο των κεντρικών καταστημάτων στην Κρήνη του Ποσειδώνα.

1. Scranton, Robert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

2. Ο.π.

3. Παπαχατζής Δ. Νικ., Πausanίου Ελλάδος Περιήγησις (Κορινθιακά-Λακωνικά), Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1989

Οι ναοί Η και J

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω στην τελευταία Ρωμαϊκή οικοδομική φάση του Δυτικού Άνδρου τον 2^ο αι. μ.Χ. περίπου εντοπίζεται η πλήρη κατεδάφιση της Κρήνης-Νυμφαίο που ήταν αφιερωμένο στον Ποσειδώνα και στην θέση του οικοδομούνται δυο Ναοί γνωστοί ως Η και J αντίστοιχα οι οποίοι καταλαμβάνουν την αντίστοιχη θέση και επεκτείνονται και στα νότια του δυτικού ορίου του forum, περιορίζοντας το αρχικό πέρασμα προς τα δυτικά καταστήματα. Γενικά, μέσα από μια αρχική καταγραφή τα κτίρια είναι σχεδόν πανομοιότυπα. Και τα δύο είναι τοποθετημένα σε πόδιο, Κορινθιακού ρυθμού με πρόσταση, στην οποία προσέρχεται ο επισκέπτης μέσω μεγάλη σκάλας

Η θεμελίωση και των δυο Ναών καταλαμβάνει έκταση περίπου 16,50m², ενώ το όριο μεταξύ των δύο κτιρίων δεν είναι εύκολο να εξακριβωθεί επακριβώς, αλλά από τις διαφορές στο σκυρόδεμα και τα ίχνη της διασταύρωσης σε κάποιες θέσεις συμπεραίνεται ότι ο εκείνος του J (που θεωρείται ότι φέρει την ονομασία του θεού Ποσειδώνα) οικοδομήθηκε πρώτος και ήταν περίπου 7,50 μ. ευρύς¹. Τα θεμέλια του Ναού εντοπίζονται σε τάφρο που είχε σκοπό την υποστήριξη των τοίχων, ενώ για το μέτωπο στα ανατολικά, τοποθετούνται πάνω στο υπόστρωμα σκυροδέματος της Κρήνης. Από σκυρόδεμα μεταξύ των τοίχων για την παροχή θεμελίωσης για το δάπεδο μέχρι την κορυφή του θεμελίου εκτιμάται στο ύψος των 2,10m πάνω από το πλακόστρωτο δάπεδο της Ρωμαϊκής αγοράς. Από τους λίθους από πωρόλιθο που ανήκουν στην θεμελίωση διασώζονται μόνο μερικοί, ενώ υπάρχουν διάσπαρτοι σε θραύσματα. Η βορειοδυτική γωνία του ναού έχει καταστραφεί σημαντικά, είτε από τη φθορά όταν εκτίθεται επί τόπου, είτε ως αποτέλεσμα βλάβης σε μεταγενέστερη κατασκευή. Τα θεμέλια για τα σκαλοπάτια έχουν σχεδόν εξαφανιστεί, αλλά μια γραμμή λίθων που πιθανώς αντιπροσωπεύει τον νότιο παραστάτη εκτείνεται μέχρι το σημείο αποστράγγισης της Κρήνης στο μπροστινό μέρος του συγκροτήματος και είναι πιθανό οι παραστάδες να επεκτείνονται κάπως πέραν του πρώτου βήματος της κλίμακας και μια στενή πλατφόρμα να εκτεινόταν πέρα από το κεφάλι των βημάτων μπροστά από το στυλοβάτη.

Αντιθέτως τα θεμέλια του Ναού Η (και με μια ασφάλεια να του αποδοθεί η ονομασία του Ηρακλή) είναι πολύ πιο ογκώδη και στερεά. Στην περίπτωση της θεμελίωσης του κτηρίου, τοποθετήθηκε σκυρόδεμα καλύπτοντας ολόκληρη την περιοχή, σχηματίζοντας βάθρο για τους τοίχους γύρω από τις πλευρές. Έτσι σχηματίζεται ένα ευρύ θεμέλιο διαστάσεων στο μήκος 5.70 m και πιο επίμηκες και υψηλότερο από το δάπεδο του ναού του Ποσειδώνα. Σημειώνεται ότι για το νότιο τοίχο του Ναού του Ηρακλή η έδραση του τοίχου καταλαμβάνει τα 2,00m, ενώ για το βόρειο τοίχο είναι μόνο 1,00m οδηγώντας στο συμπέρασμα ότι ο νότιος Ναός είναι ο τελευταίος από τους δύο δεδομένου ότι περιορίζεται προς τον βορρά, οπότε εξαπλώνεται πιο ελεύθερα στο νότο.

Και πάλι, τα υπολείμματα των θεμελίων για τα σκαλοπάτια είναι μικρά, αλλά υπάρχουν ίχνη πέρα από τη γραμμή της αποχέτευσης, υποδηλώνοντας ότι η κατασκευή εκτείνεται μεταξύ 4,90m και 5,30m μπροστά από το στυλοβάτη, αφού το δάπεδο του σηκού ορίζεται περίπου στα 2,70m πάνω από το επίπεδο του forum. Οι λίθοι ομοίως από πωρόλιθο του τοίχους του Ναού του Ηρακλή παρουσιάζονται πιο επιβλητικοί από εκείνους του γειτονικού Ποσειδώνα τόσο σε επεξεργασία όσο και στη κλίμακα τους. Τρεις δόμοι διατηρούνται στην δυτική πλευρά του. Ο χαμηλότερος προφανώς δεν προορίζεται να είναι εμφανής, οπότε οι λίθοι έχουν τοποθετηθεί μάλλον τυχαία με το εξωτερικό πρόσωπο σχεδόν καθόλου επιμελημένο. Ο δεύτερος δόμος είναι πιο τακτοποιημένος, ενώ σημειώνεται ότι το μέγεθος των λίθων που διασώζονται στην βόρεια πλευρά ακολουθεί την αρχή του μικρότερου μεγέθους επιβεβαιώνοντας την διαδοχή στην ανέγερση στο οικοδομικό πρόγραμμα του Δυτικού Ανδρού. Ο τρίτος δόμος και περισσότερο επιμελημένος αποτελείται από τρία μπλοκ που τοποθετούνται σε 1,60m μήκος, 0,77m πλάτος και έχουν ύψος 0,50-0,60m. Στη βορειοδυτική γωνία υπάρχει βαρύτερο μπλοκ λίθου διαστάσεων 1,25m και 0,88m. Το πιο αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό αυτών των τεμαχίων είναι ότι συνδέονται με συνδέσμους διπλού ταυ, μερικοί από τους οποίους διατηρούνται επί τόπου.

Οι λεπτομέρειες των θεμελίων υποδηλώνουν ότι ο Ναός του Ποσειδώνα είναι ο πρώτος με διαστάσεις περίπου 6,80m και 12,00m με προσέγγιση περίπου 4,50m μπροστά για τα σκαλοπάτια. Το σηκό θα ήταν περίπου 5,50m και 6,50m βάθος. Από την άλλη ο Ναός του Ηρακλή φτάνει περίπου τα 7,50m επί 12,00m. με επιπλέον 4,60m. για τα πατήματα της σκάλας. Η εσωτερική αναλογία θα είναι διαφορετική, με το σηκό να φτάνει τα 6,00m πλάτος και 7,80m μήκος.

1. Scamton, Rombert L., Corinth, Volume I Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Από τους τοίχους αυτού του κτιρίου του Ναού Η εντοπίζονται ορισμένοι πορώδεις όγκοι από το χαμηλότερο επίπεδο. Η εξωτερική επιφάνεια είναι ομαλά τελειωμένη, αλλά η εσωτερική επιφάνεια είναι αρκετά τραχιά. Πιθανόν να να είχε επικάλυψη με γύψο ή μαρμάρινο περίβλημα. Εκτός από τα ίχνη συνδέσμων, υπάρχουν τρύπες και μια οπή περίπου πέντε με δώδεκα εκατοστά στην κορυφή και περίπου οκτώ εκατοστά βάθος. Τα τεμάχια από τα τοιχώματα δείχνουν διαφορετικά ύψη: 0,59 m, 0,615 m, 0,625 m.

Δύο μαρμάρινα τεμάχια του στυλοβάτη διατηρούνται, ενώ οι βάσεις για τις στήλες μπορούν να ταξινομηθούν μόνο προσωρινά. Υπάρχουν αρκετά ολόκληρα ή αποσπασματικά παραδείγματα, του σωστού μεγέθους για τα σημάδια στο γωνιακό μπλοκ, αλλά χωρίς πείρους. Αυτά, με κάποιους κόκκινους μαρμάρινους κίονες μπορούν να ανατεθούν στους δίδυμους Ναούς του Ηρακλή και του Ποσειδώνα, εν μέρει λόγω της κλίμακας και εν μέρει επειδή υπάρχουν πάρα πολλά θραύσματα αυτών των στηλών για να έχουν πάει σε οποιοδήποτε ναό της σειράς. Οι κίονες έχουν οπές στα πλάγια, που δείχνουν ότι οι γρίλιες ήταν μεταξύ των γωνιακών στύλων και των απέναντι τους και σε έναν από τους δύο Ναούς, μεταξύ των πλευρικών ανοιγμάτων της πρόσοψης.

Εντούτοις, τα κιονόκρανα μπορούν να αναγνωριστούν με ισχυρό βαθμό πιθανότητας, λόγω του γεγονότος ότι ένας σημαντικός αριθμός βρέθηκαν στις ίδιες θέσεις με τα άλλα μέρη του θριγκού. Έχουν ύψος 0,60m, ενώ ένα πλήρως διατηρημένο παράδειγμα έχει μικρότερη διάμετρο 0,44m και είναι 1,04 m διαγωνίως σε όλη την (αποκατεστημένη) βόλτα στο επάνω μέρος. Στον πυθμένα υπάρχει μια μικρή τετράγωνη τρύπα, γεμάτη προσεκτικά με διαμετρικές γραμμές. Στην κορυφή του καθενός υπάρχουν δύο τρύπες περίπου 0,06 m. τετράγωνο, με χοντρά κομμένα κανάλια. Ο σχεδιασμός είναι συντηρητικός και ανεμπόδιστος, με το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό να είναι η τάση για μπλοκαρισμένες μορφές των φύλλων και των πτερυγίων, με βαθιές κοιλότητες που προσδίδουν σχεδόν χρώμα.

Από τα επιστύλια το πιο ενδιαφέρον είναι εκείνο για το νότιο μέτωπο που φέρει μια επιγραφή με το όνομα του Commodus που έχει σβηστεί. Είναι 2,28m μακρύ, μετρούμενο στην κάτω επιφάνεια και 2,37m. στο πάνω μέρος, με ύψος 0,695 μ. υψηλή, 0.465 μ. πλάτος στον πυθμένα και 0,64 μ. στην κορυφή. Δεν έχει εντοπιστεί κανένα άλλο κομμάτι της ζωφόρου από την πρόσοψη. Από το αέτωμα σώζεται μεγάλο μέρος του γείσου σε ικανό ύψος ώστε να μπορεί να αποδοθεί η τελική μορφή, ενώ έχουν εντοπιστεί αρκετά από τα μέλη του τυμπάνου.

Από το κατώφλι υπάρχουν δύο θραύσματα τα οποία δεν έρχονται σε επαφή στις σπασμένες επιφάνειες τους και απουσιάζει το κεντρικό τμήμα. Από το κατώφλι σώζεται το ήμισυ του, σε ένα τεράστιο μπλοκ από μάρμαρο το οποίο είχε ξαναχρησιμοποιηθεί, ανάποδα, σαν κατώφλι σε τουλάχιστον μια μεσαιωνική δομή. Η κοπή για την αρχική πόρτα περιλαμβάνει ένα υπόβαθρο για τον άξονα στον οποίο η πόρτα στρέφεται και τουλάχιστον μία τρύπα κοντά στο κέντρο για να δέχεται μια ράβδο για τη στερέωση της πόρτας.

Ο Ναός του Ποσειδώνα προσφέρει λιγότερες ευκαιρίες για αποκατάσταση, καθώς διατηρούνται λιγότερα αρχιτεκτονικά μέλη. Υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα ως προς την απόδοση των περισσότερων. Ο λόγος είναι ότι αυτοί οι δύο ναοί είναι από πολλές απόψεις ταυτόσημοι, δηλαδή δίδυμοι. Η διαφορά στο αρχικό σχέδιο είναι αρκετά προφανής, αλλά οι επίσημες και δομικές λεπτομέρειες είναι τόσο παρόμοιες που για μεγάλο χρονικό διάστημα θεωρούνταν ότι όλα τα μπλοκ προέρχονταν από το ίδιο κτίριο. Τα προφίλ του επιστύλιου και της ζωφόρου, για παράδειγμα, είναι πανομοιότυπα και οι σημαντικές διαστάσεις δεν διαφέρουν περισσότερο από ό,τι μπορεί να επιτραπεί σε ένα μόνο κτίριο.

Η ζωφόρος με την επιγραφή από το δεξιό διάκοσμο του μετώπου, φέρει μέρος του ονόματος Commodus όπως το αριστερό γωνιακό επιστύλιο από το Ναό του Ηρακλή, καθώς το προφίλ, το ύψος και η γενική κλίμακα είναι παρόμοια. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές μικρές διαφορές που επαρκούν ώστε οι μελετητές να δεχτούν ότι η δεύτερη αφιδωτή ζωφόρος ανήκει στον Ναό J. Ο σχεδιασμός των κιονόκρανων τους είναι ο ίδιος με αυτόν του Ναού Η. Εικάζεται ότι ο πρόναος του Ναού J απείχε από τους κίονες της πρόστασης μεγαλύτερη απόσταση από εκείνη του Ναού Η. Διαφορετικά οι προσόψεις των δυο ναών θα ήταν όμοιες.

Ο Ναός Κ

Στο δυτικό όριο του Άνδρου εντοπίζεται η θέση του Ναού Κ. Από τα ευρήματα των ανασκαφών έχουν αποκαλυφθεί τα θεμέλια του κτηρίου που αποτελούνται από στρώσεις σκυροδέματος για τους τοίχους, τον στυλοβάτη και τα σκαλιά του ποδίου. Με άξονα λοιπόν την θεμελίωση το μέγεθος του Ναού εκτιμάται στα 11,80m μήκος και 7,30m πλάτος, ενώ το ύψος για τον στυλοβάτη βάσει του εκτιμώμενου βάθους της θεμελίωσης θα έφτανε το 1,50m.

Το κυριότερο χαρακτηριστικό του ιερού είναι ο προσανατολισμός με κατεύθυνση Ανατολή-Δύση ο οποίος οφείλεται πιθανόν στην έλλειψη επαρκούς χώρου με βάση το κτηριολογικό πρόγραμμα στο ανατολικό όριο του Δυτικού Άνδρου. Πάντως από τα θεμέλια φαίνεται να διασυνδέεται με τα θεμέλια του Ναού J χωρίς να είναι επαρκείς οι πληροφορίες για τον τρόπο. Πάντως οι ενδείξεις από τον τρόπο δόμησης και σύνδεσης του με τον γειτονικό κτίσμα δείχνουν ότι έχει προηγηθεί.

Δυστυχώς για την αποκατάσταση του τα αρχιτεκτονικά μέλη από πωρόλιθο που έχουν βρεθεί δεν είναι εύκολο να του αποδοθούν λόγω της κακής τους κατάστασης ή των πολλών θραυσμάτων. Έτσι η δημοσιευμένη απόδοση στο τεύχος της ASCSA, Corinth, Volume I, Part III του Robert L. Scranton¹ αποτελεί φανταστική απεικόνιση με εξαίρεση την κλίμακα του ποδίου.

1. Scranton, Robert L., Corinth, Volume I Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Το Tempietto του Babbius

Το μνημείο Babbius¹, ήταν γνωστό πολύ πριν ανακαλυφθεί. Ορισμένα από τα τμήματα της ζωφόρου, συμπεριλαμβανομένου και εκείνου που φέρει το όνομα Cnaeus Babbius Philinus, πολλά από τα γείσα, τα στέγαστρα και άλλα μέλη, βρέθηκαν το 1907 γύρω από την εκκλησία του Αγίου Ιωάννη - η οποία είχε οικοδομηθεί πάνω στα ίχνη του μνημείου με την τελική μορφή να την αποκτά τον 12ο αι.- αν και τα θεμέλια του Tempietto αποκαλύφθηκαν το 1935 όταν γκρεμίστηκε ο νάρθηκας.

Κυκλικό κτίριο με οκτώ Κορινθιακούς κίονες, προεξείχε από τη βεράντα τοποθετημένο πάνω σε ορθογώνιο βάθρο. Το θεμέλιο για το πραγματικό tempietto είναι ένας πυρήνας από συμπαγές σκυρόδεμα και σπασμένη πέτρα 6,00m σε κάθε πλευρά του τετράγωνου και ύψους 2,70m πάνω από το επίπεδο της Αγοράς. Η ανατολική όψη του μπλοκ στηρίζεται στην εσωτερική άκρη των θεμελίων του αρχικού τοίχου του Άνδρου σε ύψος περίπου 1,80m. Σε μέρη, ιδιαίτερα κατά μήκος της δυτικής πλευράς φαίνεται να έχει την εντύπωση των σανίδων, σαν να δημιουργείται μια ξύλινη μορφή και να χύνεται χαλαρή πέτρα και σκυρόδεμα. Από τις άλλες πλευρές, οι γραμμές που υποδηλώνουν τις σανίδες είναι λιγότερο διακριτές. Και στις δύο περιπτώσεις, είναι σαφές ότι το κάτω μέρος χύνεται σε ένα λάκκο ή κάτω από το επίπεδο του εδάφους και ότι το πάνω μέρος χύνεται ή τοποθετείται πάνω από το επίπεδο του εδάφους. Το πλήρες ύψος της αύξησης κοντά στη βάση του μνημείου στον περίβολο του Ναού D φαίνεται να είναι περίπου 0,45m, φέρνοντας το επίπεδο σε περίπου 2,30 μ. πάνω από την Αγορά προς τα ανατολικά. Τα θεμέλια για το βάθρο μπορούν να φτάνουν περίπου 2,75 μ. ανατολικά του προσώπου του πυρήνα, σε μια πέτρινη συσκευασία για την ίδρυση ενός τοίχου.

Λαμβάνοντας υπόψη την κατασκευή του πόδιου έχουν εντοπιστεί πολυάριθμα τεμάχια μπλε μαρμάρου, ολόκληρα και αποσπασματικά 0,32m σε ύψος, που κυμαίνεται από 0,30m έως 0,50m σε πάχος και από περίπου ένα μέτρο σε μήκος μέχρι τα 1,75m για το μεγαλύτερο (σπασμένο) θραύσμα. Στην κορυφή υπάρχουν ίχνη για την εφαρμογή συνδέσμων.

Μια σειρά από ορθοστάτες από μπλε μάρμαρο βρέθηκε στην ίδια περιοχή. Τα διατηρημένα παραδείγματα έχουν ύψος 1,30m και περίπου 0,30-0,35m σε πάχος. Το πάχος τους δείχνει ότι θα μπορούσαν να στηρίξουν την επένδυση λευκού μαρμάρου, και η ομοιότητα των συνδέσμων και των πτερυγίων επιβεβαιώνει τη σχέση. Οι σύνδεσμοι στην κορυφή υποδεικνύουν ότι αυτά συνδέονται όχι μόνο μεταξύ τους αλλά ότι μπλοκάρουν πίσω, δείχνοντας ότι η δομή στήριξης από πορώδες υλικό είναι πιθανή.

Μια ιδιαιτερότητα βρίσκεται στο φευγαλέο κόκκινο χρώμα που θα μπορούσε να δει στην ορατή όψη όταν βρέθηκε για πρώτη φορά. Δεν φαίνεται φυσικό για την πέτρα, γιατί δεν συνέβη στις κοινές επιφάνειες. Σε κάποιες περιοχές θα φαινόταν σχεδόν ότι ένα σχέδιο είχε εφαρμοσθεί στο χρώμα, αλλά δεν ήταν αρκετό. Ενδεχομένως έγινε προσπάθεια να παραχθεί ένα αποτέλεσμα χρώματος πορφυρού. Μια άλλη ιδιαιτερότητα είναι η παρουσία μιας ταινίας από ασβέστη σε ορισμένους από τους λίθους. Αυτό δείχνει ότι κάποτε χρησιμοποιήθηκαν ως επένδυση σε δεξαμενή ή λεκάνη νερού, πιθανώς μετά την αποσυναρμολόγηση του μνημείου.

Στην κορυφή δεν υπάρχει ίχνος συνδέσμων πράγμα που δείχνει ότι το στεφάνι που περιδένει το μνημείο είναι αρκετά μικρό ώστε η απουσία συνδέσμων να μην είναι καθοριστική. Το άθροισμα των υψών αυτών των στοιχείων είναι 2,70m το οποίο είναι ακριβώς το ύψος της κορυφής του πυρήνα σκυροδέματος του μνημείου Babbius, σχεδόν όπως μπορεί να καθοριστεί εν όψει των τραχιών επιφανειών που εμπλέκονται.

Στρέφοντας τώρα το Tempietto στον πυρήνα του σκυροδέματος, πρέπει να αναφερθούμε και πάλι στο στοιχείο στέμματος του βάθρου. Αυτό προφανώς αυξήθηκε υψηλότερα από το επίπεδο του ανυψωμένου τείχους της τράτας και ίσως συνέχισε στη νέα βεράντα, πίσω από το μνημείο Babbius, για να περιγράψει μια πλατεία μέσα στην οποία βρισκόταν το κτίριο. Το ίδιο το στρογγυλό κτίριο αντιπροσωπεύεται από αρχιτεκτονικά μέλη. Τα τέσσερα μπλοκ του στυλοβάτη διατηρούνται πρακτικά άθικτα και υπάρχουν θραύσματα των άλλων τεσσάρων. Είναι από μπλε μάρμαρο με παρόμοια κατασκευή και το ίδιο ύψος. Δείχνοντας ότι το εσωτερικό τμήμα του δαπέδου αποτελούσαν από ελαφρύτερο υλικό, πιθανώς μωσαϊκό.

Στην επάνω επιφάνεια των τετραγώνων μπορούμε να εντοπίσουμε σε μέρη τα ίχνη για τις βάσεις των κολώνων, περ. 0,75m σε διάμετρο. Το κέντρο του κίονα υπολογίστηκε να πέφτει περίπου στον σύνδεσμο

1. Saranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

μεταξύ των μπλοκ, και έτσι η περιοχή που αποκρύπτεται χρησιμοποιήθηκε για τους σφιγκτήρες που ενώνουν τα μπλοκ και, φυσικά, για τους πείρους που στερεώνουν τις βάσεις των στηλών.

Από τις βάσεις των στηλών έχουμε δύο θραύσματα. Έχουν απλή σχεδίαση και είναι προσεκτικά επεξεργασμένοι, κατάλληλοι συνεργάτες για τη βασική χύτευση του βάρους και είναι κατασκευασμένοι από το ίδιο μάρμαρο. Μετρούν περίπου 0,75 μ. σε διάμετρο στον πυθμένα, τοποθετώντας τις ενδείξεις στο στυλοβάτη και είναι 0,58 μ. σε διάμετρο στην κορυφή, με ύψος 0,205 μ. Έχουν βρεθεί δύο καλά διατηρημένα Κορινθιακά κιονόκρανα επιφανειών, με την κάτω διάμετρο περίπου 0,53 m και ανέρχονται σε ύψος 0,675 m. Το τελείωμα αποτελείται από ένα πολύ χαμηλό άβακα που μετρά περίπου 0,69 μ. τετράγωνο στα κέντρα, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται οι ρόδακες.

Έξι από τα επιστύλια διατηρούνται ολόκληρα, αν και σε ορισμένα από αυτά οι γωνίες έχουν χαράξει και σπάσει. Ένα θραύσμα που περιλαμβάνει περισσότερο από το μισό έβδομο διατηρείται επίσης. Το υλικό είναι, πάλι, λευκό μάρμαρο, και η κατασκευή είναι ίσως η καλύτερη που συναντάται στο κτίριο. Παρόλα αυτά, τα παραδείγματα κυμαίνονται από 1,79 έως 1,84m Το μήκος που μετράται στην εσωτερική επιφάνεια είναι περίπου 1,45 m.

Η οροφή του κτιρίου αποτελείται πιθανόν από ένα λίθο. Μερικά τεμάχια από λευκά μαρμάρια τεμάχια, κομμένα κατά μήκος των σφηνοειδών διατομών από την επιφάνεια ενός κώνου, πρέπει να αντιστοιχούν στη θέση αυτή (Pl 122_3, Εικόνα 17). Η ανώτερη επιφάνεια αντιμετωπίζεται με ένα σχέδιο γλυπτικής κλίμακας μειούμενο σε μέγεθος προς την κορυφή και ένα άλλο, 0,15 μ. στην κορυφή. Τα χαμηλότερα άκρα στηρίζαν, όπως είδαμε, την προεξοχή στην πίσω εσωτερική όψη των επιστυλίων με τα ανώτερα άκρα τους να συναντώνται γύρω από ένα μικρό κυκλικό άνοιγμα στο οποίο ήταν πιθανώς ένα τελείωμα, που χρησίμευε και ως θεμέλιος λίθος. Το τελείωμα αυτό πιθανά να έγινε με φυτικό διάκοσμο, και πιθανότατα σε μεγάλο βαθμό από χαλκό. Έχει βρεθεί, ωστόσο, ένας κώνος από μάρμαρο που μιμείται τον κώνο ενός πεύκου, ο οποίος μοιάζει τόσο στο πρότυπο, την κατασκευή και το υλικό του, καθώς και στις πλάκες από την οροφή, και που μπορεί να χρησίμευσε ως πυρήνας του τελικά.

Η περίπτωση των μονόπτερων κυκλικών, χωρίς σηκό ναών

Ο τύπος του ναού αυτού αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση καθώς δεν απαντάται συχνά στον ελλαδικό χώρο και η χρήση αποσκοπεί είτε να τιμήσει μια θεότητα σύμφωνα με το εκάστοτε οικοδομικό πρόγραμμα ή ένα επιφανές πρόσωπο. Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό αποτελεί ο αριθμός των κίωνων που φέρει η κατασκευή. Συγκεκριμένα εντοπίζονται 2 τύποι ναών, ο μιν πρώτος αφορά τους ναούς που οι κίονες έχουν μονό αριθμό, ο δε δεύτερος αφορά εκείνους όπου φέρουν ζυγό αριθμό. Η χρησιμότητα έγκειται αν στο κέντρο του *Tempietto* θα τοποθετηθεί ένα έντονο στοιχείο όπως το άγαλμα της θεότητας, οπότε επιβάλλεται η χρήση του μονού αριθμού ώστε να εμποδίσει την απρόσκοπτη θεά μέσα από τους κίονες και να εστιάσει ο επισκέπτης το βλέμμα του στο κέντρο του κυκλικού ναού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν ο ναός της Ρώμης και του Αυγούστου στην Ακρόπολη των Αθηνών² και ο κυκλικός ναός του Μελικέρη στην Ισθμία³.

Αντίθετα οι μονόπτεροι κυκλικοί ναοί με ζυγό αριθμό κίωνων έχουν ως σκοπό το βλέμμα του θεατή να διατρέχει το μνημείο χωρίς να εστιάζει στο εσωτερικό του ναού, αλλά στο ίδιο το οικοδόμημα και στο συγκρότημα στο οποίο έχει τοποθετηθεί. Παραδείγματα αυτού του είδους πέρα από το *Tempietto* του *Babbius* καταγράφονται ο μονόπτερος στην αρχαία αγορά της Αθήνας πλησίον της Στοάς του Αττάλου⁴ και του Νυμφαίου στην πόλη του Άργους.

2. Travlos, John, *Temple of Roma and Augustus, Pictorial Dictionary of Ancient Athens*, Praeger Publishers, New York–Washington, 1971

3. Broneer, Oscar, *Isthmia-Topography and Architecture, Excavations by the University of Chicago under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens*

4. Dinsmoor Jr., William B., *The Monopteros in the Athenian Agora, Hesperia Volume 43, Issue 4, American School of Classical Studies at Athens, 1974*

Το Δυτικό Άνδρo και οι ναοί σήμερα.

Με την ολοκλήρωση των ανασκαφών από την ASCSA ,που ξεκίνησε το 1907 και ολοκληρώθηκε το 1946-1947 και την αντίστοιχη δημοσίευση το 1951 του Scranton¹, οι Ναοί του Δυτικού Άνδρου αποκατέστησαν το δυτικό όριο του forum δίνοντας μια πληρέστερη εικόνα του μεγέθους του πλατώματος. Ήδη για πολλά αρχιτεκτονικά μέλη έγινε προσπάθεια να αποδοθούν στους αντίστοιχους Ναούς ενώ βρέθηκαν και πάρα πολλά των οποίων το μέγεθος είχε αλλοιωθεί από την πάροδο του χρόνου και η χρήση τους σε μεταγενέστερη οικοδομική φάση δεν βοήθησε στο εύκολο προσδιορισμό τους. Επιπρόσθετα στο σύνολο των Ναών από το βασικό δομικό χαρακτήρα του κάθε κτηρίου σώθηκε το λιθόδεμα που αποτελούσε την υποδομή του ποδιού του ναού και πολύ λίγα μέλη από την επένδυση του.

Από το 1947 μέχρι σήμερα αν και έχουν περάσει αρκετά χρόνια και έχουν γίνει συχνές μελέτες για τους Ναούς του Δυτικού Άνδρου και γενικά για το δυτικό όριο της Ρωμαϊκής Αγοράς, κυρίως σχετικά με την απόδοση των ναών και το σε ποια θεότητα ήταν αφιερωμένοι, στον ίδιο το αρχαιολογικό χώρο δεν έχουν γίνει νέες ανασκαφικές εργασίες. Αντίθετα εμφανίζεται μια προσπάθεια να αποδοθούν αρχιτεκτονικά μέλη και να επαναπροσδιοριστούν οι οικοδομικές φάσεις των Ναών, ακόμα και η μορφή τους.

Έτσι ο επισκέπτης έχει περίπου την ίδια εικόνα με εκείνη που θα είχε αν επισκεπτόταν τον αρχαιολογικό χώρο στα μέσα του προηγούμενου αιώνα. Αυτό όμως που αλλάζει δραματικά είναι ο ίδιος ο αρχαιολογικός χώρος. Με την πάροδο τόσων ετών χωρίς να έχει γίνει καμία ουσιαστική εργασία αναστύλωσης ή αποκατάστασης οι Ναοί δίνουν την εντύπωση της εγκατάλειψης. Έτσι πόλος έλξης για το επισκέπτη αποτελούν ο αρχαϊκός ναός του Απόλλωνα και το βήμα (Rostra) στο μέσον των κεντρικών καταστημάτων που έχει συνδεθεί με την δίκη και την ομιλία του Αποστόλου Παύλου (1ο αι.μ.Χ.) ενώ το σύνολο των υπολοίπων κτηρίων, συμπεριλαμβανομένων και των Ναϊσκών, συχνά προσπερνάται χωρίς να τους δίνεται η αντίστοιχη προσοχή.

Ένας επιπλέον λόγος για το πώς διασώζονται οι Ναοί χωρίς την απαραίτητη συντήρηση είναι το φυσικό περιβάλλον. Το σύνολο των αρχιτεκτονικών μελών που έχουν βρεθεί και ταυτιστεί βρίσκονται τοποθετημένα *in situ* στον αρχαιολογικό χώρο, είτε τοποθετημένα στην θέση που θα έπρεπε να ήταν βάσει της γραφικής τους αποκατάστασης ,είτε στον ελεύθερο χώρο μπροστά από τους Ναούς, στο δυτικό άκρο του πλατώματος της αγοράς. Αποτέλεσμα αυτού είναι συχνά να αλλοιώνεται ο διάκοσμος που είχαν, ενώ συχνά πολλά μέλη θρυμματίζονται. Το ίδιο ισχύει και για τα λιθοδέματα τα οποία αν και εμφανίζουν ιδιαίτερη αντοχή λόγω της καλής τους οικοδομικής κατάστασης , η έκθεση τους στο περιβάλλον και η αυτοφυής βλάστηση, είτε μικρή είτε με την μορφή δέντρων, τα καθιστά πλέον ευάλωτα.

Ειδικότερα τώρα μπορεί να παρατηρηθούν σε κάθε ναό λεπτομέρειες που σε σχέση με την δημοσίευση έχουν αλλοιωθεί. Ως παράδειγμα στο Ναό F έχουν εντοπιστεί τμήματα του φανώματος με διάκοσμο στο κέντρο ένα ανθέμιο, τα οποία πλέον έχουν σχεδόν καλυφθεί από φερτό υλικό, κυρίως χώμα. Το ίδιο παρατηρείται και στο βόρειο άκρο του συγκροτήματος στο πλατώμα μπροστά από τα σκαλοπάτια που οδηγούν στον Ναό D στον οποίο, σύμφωνα με την δημοσίευση του Corinth Vol. I part III, κατά την ανασκαφή είχε αποκαλυφθεί μέρος του πλακόστρωτου δαπέδου και η συνέχεια του με το πλακόστρωτο δάπεδο της Ρωμαϊκής αγοράς τα οποία πλέον εντοπίζονται αμυδρά.

Επίσης σε όλη την δυτική πλευρά στο διάδρομο μεταξύ των Ναϊσκών και των δυτικών καταστημάτων έχουν φυτρώσει δέντρα- τα οποία προήρθαν από φερτούς καρπούς- και που το μέγεθος τους "πνίγει" την εικόνα του περιβάλλοντος χώρου. Είναι σίγουρο ότι ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες ευνοούν την διαμονή των επισκεπτών, ωστόσο η θέση τους εμποδίζει την αναγνωσιμότητα των μνημείων, αφού το σημείο στο οποίο φύονται είναι μόνο πέρασμα και όχι σημείο στάσης για τους επισκέπτες, κάτι το οποίο εντοπίζεται σε άλλα σημεία τα οποία λειτουργούν ως πλατώματα και εξυπηρετούν την στάση.

1. Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

Οι Ναϊσκοί του Δυτικού Άνδρου και ο ρόλος τους στο σχέδιο διαχείρισης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κορίνθου.

Η περιγραφή της κατάστασης του δυτικού ορίου του forum της Αρχαίας Κορίνθου δεν απεικονίζεται μόνο την συγκεκριμένη περιοχή στην οποία εστιάζει η παρούσα μελέτη. Τόσο τα συγκροτήματα των καταστημάτων και των βασιλικών που εντοπίζονται περιμετρικά του, όσο και τα κτίσματα κατά μήκος της οδού Λεχαιού στα βορειοανατολικά του χώρου ή ο Ναός Ε και το Ωδείο και το Θέατρο στα δυτικά και βορειοδυτικά εμφανίζουν τα δικά τους ιδιαίτερα προβλήματα σε θέματα αποκατάστασης, προσβασιμότητας αλλά και εκπαιδευτικού χαρακτήρα.

Οι μεμονωμένες προσπάθειες αποκατάστασης ή ανασύλωσης στο κάθε μνημείο ή στην κάθε ενότητα ξεχωριστά δεν συντελούν στην υλοποίηση ενός ευρύτερου προγράμματος μεγάλης κλίμακας εφ' όσον απουσιάζουν βασικές αρχές οργάνωσης σε μέγεθος όχι μονάδας αλλά ενός συνόλου που να περιλαμβάνει την μελέτη πολεοδομικών στοιχείων ή οικιστικών πλεγμάτων σε ιστορικά τοπία. Μια τέτοια μελέτη που θα έχει ως γνώμονα την πολιτιστική κληρονομία και την αειφόρο ανάπτυξη των μνημείων θα αποτελούσε τον μοχλό ώστε κάθε επέμβαση να συμπληρώνει ένα ευρύτερο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής.

Τον Δεκέμβριο του 2015¹ εκπονήθηκε από ομάδα εργασίας που απαρτιζόταν από τοπικούς φορείς και ομάδες μελέτης, το "Σχέδιο Διαχείρισης της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς στον Ευρύτερο Αρχαιολογικό Χώρο της Κορίνθου". Η συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί μια προσπάθεια καταγραφής και συγκρότησης απόψεων και προτάσεων σχετικά με το πώς θα πρέπει να οργανωθεί ο ευρύτερος αρχαιολογικός χώρος της Κορίνθου, με γνώμονα όχι μόνο την εστίαση στον εγγύς χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου, αλλά σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, πάρα τις χωρικές ασυνέχειες που εντοπίζονται στην περιοχή.

Έτσι έγινε συστηματική μελέτη για τις χωρικές δυναμικές και προοπτικές της ευρύτερης περιοχής, καταγράφοντας την οικιστική εξέλιξη της Κορίνθου, τα μνημεία της και τον τρόπο με το οποίο οι αρχαιολογικοί χώροι μπορούν να ενταχθούν στο περιβάλλον στα πλαίσια μιας ευρύτερης διαχείρισης του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου της περιοχής.

Εστιάζοντας στον οργανωμένο αρχαιολογικό χώρο της Παλαιάς (Αρχαίας) Κορίνθου με άξονα το Μουσείο και την προσθήκη νέας πτέρυγας σε αυτό, η μελέτη αυτή καταγράφει τις δράσεις που θα ελκύσουν το επισκέπτη και θα βοηθήσουν να κατανοήσει και να συμμετάσχει στις ευρύτερες δράσεις του χώρου. Ήδη ο συγκεκριμένος χώρος αποτελεί πόλο έλξης για τους τουρίστες δεδομένου ότι είναι πολύ κοντά σε περιοχές της βόρειας Πελοποννήσου με ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον, όπως π.χ. οι Μυκήνες, συχνά δε, αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό. Ωστόσο παρατηρείται και ιδιαίτερο ρεύμα επισκεπτών θρησκευτικού τουρισμού που επικεντρώνουν την επίσκεψη τους στα μέρη που πέρασε ο Απόστολος Παύλος.

1. Ομάδα Εργασίας για την Εκπόνηση Διαχειριστικών μελετών για τον Αρχαιολογικό Χώρο Αρχαίας Κορίνθου, Σχέδιο Διαχείρισης της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, στον Ευρύτερο Αρχαιολογικό Χώρο της Αρχαίας Κορίνθου, Τεύχος Ανάλυσης-Δεκέμβριος 2015

Διαχείριση του Δυτικού ορίου της Ρωμαϊκής Αγοράς

Η βασικότερη ανάγκη για το συγκρότημα των Ναϊσκών του Δυτικού Άνδρου είναι η δυνατότητα αναγνωσιμότητας του μνημείου και η σπουδαιότητά του, δεδομένου ότι αποτελεί το δυτικό όριο της Ρωμαϊκής αγοράς, το οποίο όμως δεν ορίζεται από καταστήματα ή χώρους διοίκησης αλλά από κτήρια λατρευτικού χαρακτήρα, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Ρωμαϊκής Κορίνθου.

01. Παθητικό Σενάριο

Στο Παθητικό σενάριο, η οργάνωση του αρχαιολογικού χώρου και ο τρόπος προσέγγισης του μνημείου ουσιαστικά παραμένει αμετάβλητος. Οι επεμβάσεις έχουν σωστικό χαρακτήρα και αποσκοπούν να βοηθήσουν να ενημερωθεί ο επισκέπτης για το οικοδομικό περίγραμμα του χώρου του Δυτικού Άνδρου. Έτσι καταγράφονται εργασίες που αποσκοπούν στην αποψίλωση από την χαμηλή βλάστηση, στην σηματοδότηση της περιοχής με περισσότερες ενημερωτικές πινακίδες απ' ό,τι σήμερα, ενώ θα βοηθούσε η μερική προσέγγιση των μνημείων από την Δυτική πλευρά δεδομένου ότι η υπάρχουσα προσέγγιση κρίνεται προβληματική, αφού συχνά γίνεται από την ανατολική πλευρά των ναών.

02. Αισιόδοξο Σενάριο

Στο αισιόδοξο σενάριο η βασική διαφορά έγκειται στο τρόπο προσέγγισης του μνημείου. Μέχρι σήμερα η πρόσβαση γίνεται από τα δυτικά στο νοητό ίχνος περιήγησης του δρόμου που οδηγούσε στα Ρωμαϊκά χρόνια στην Σικυώνα. Έτσι σήμερα ο επισκέπτης εισέρχεται από την είσοδο δυτικά και μετά επιλέγει να ακολουθήσει την διαδρομή προς τον Ναό του Απόλλωνα ή την διαδρομή προς το Αρχαιολογικό Μουσείο, οι οποίες καταλήγουν και οι δυο στο δυτικό κτίριο του forum. Τέλος μετά την περιήγηση στην αγορά, μέσω της Οδού Λέχαιου, στα ανατολικά του αρχαιολογικού χώρου, βρίσκεται η έξοδος που καταλήγει στο χώρο στάθμευσης που βρίσκεται κοντά στην είσοδο.

Το πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι η διαδρομή αυτή δεν συμβαδίζει με την διαδρομή που ακολουθούσαν στα ρωμαϊκά χρόνια και η οποία είναι ακριβώς η αντίθετη. Δηλαδή η βασική είσοδος για την πόλη της Κορίνθου, ειδικά για εκείνον που ερχόταν από βόρεια ή το Λιμάνι του Λεχαιού, είναι η οδός στην οποία σήμερα καταλήγει η διαδρομή (η οδός Λέχαιου) που αποτελούσε τον βασικό βόρειο δρόμο (Cardo maximus). Από τον δρόμο αυτό έμπαινε ο επισκέπτης στην αγορά, οπότε αλλάζει δραματικά ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζονται τα κτήρια που βρίσκονταν περιμετρικά του, όπως και οι ναοί στο δυτικό όριο, οπότε και αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα μέσα στο χώρο. Έτσι χωρίς να απατούνται ιδιαίτερες αλλαγές θα μπορούσε ο επισκέπτης να σταθμεύει στον υπάρχοντα χώρο στάθμευσης, να εισέρχεται από ανατολικά του αρχαιολογικού χώρου και στο τέλος της διαδρομής να βρίσκει το Μουσείο και την έξοδο.

Στο ίδιο σενάριο προτείνεται επιπλέον και η αναστύλωση του Ναού Η και του Tempio του Babbius. Τα δυο αυτά κτήρια του Δυτικού Άνδρου, είναι τα μόνα που μας επιτρέπουν να έχουμε μια εικόνα για το μέγεθος των Ναών, δεδομένου ότι είναι εκείνα για τα οποία έχουμε αρχιτεκτονικά μέλη τόσα ώστε να δικαιολογούν εργασίες αποκατάστασης και αναστύλωσης.

Καθοριστικό ρόλο έχουν και τα δέντρα στην συγκριμένη πρόταση. Αν και προσφέρονται λόγω σκίασης τις ημέρες με αρκετή ηλιοφάνεια, δυστυχώς η άναρχη τοποθέτησή τους στην ουσία λειτουργεί ως οπτικό φράγμα από τα δυτικά καθιστώντας αδύνατη την αναγνωσιμότητα του μνημείου. Έτσι προτείνεται μερική μεταφύτευση ή αποκοπή των δέντρων η οποία θα βοηθούσε στον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του μνημείου, καθώς και στην καλύτερη διευθέτηση ικρίωματος για της ανάγκες μεταφοράς και τοποθέτησης των λίθων, σε περίπτωση αναστήλωσης των ναών.

Αναστήλωση των Ναϊσκών του Δυτικού Άνδρου

01.Διατύπωση αρχών αναστήλωσης

Στα πλαίσια του αισιόδοξου σεναρίου η πρόταση της αναστήλωσης των δυο εκ των επτά Ναϊσκών, και συγκεκριμένα εκείνης για τον Ναό Η και για τον κυκλικό μονόπτερο του Babbius, στηρίζεται στην προσπάθεια κατανόησης και αναγνωσιμότητας τόσο των ιδίων των Ναών, όσο και του συγκροτήματος του δυτικού ορίου του forum. . Επιλογή για τα δύο ιερά αποτελεί η καταγραφή ποσοτικά και ποιοτικά του περισσότερου δομικού υλικού τους.

Σημαντική συμβολή στο όλο εγχείρημα αποτελεί η προεργασία που έχει γίνει από την ASCSA και ιδίως του κου Charles K. Williams¹ στον αρχαιολογικό χώρο και ειδικά στο Δυτικό Άνδρου, για την προσπάθεια ταυτοποίησης των αρχιτεκτονικών μελών και την τοποθέτησή τους στην θέση που θα έπρεπε να ήταν, ή την εναπόθεση τους μπροστά από κάθε Ναό στα ανατολικά του. Η συγκεκριμένη εργασία συνέβαλε πολύ ώστε να γίνει κατανοητή η περιγραφή των αρχιτεκτονικών μελών και του κάθε κτηρίου συνολικά.

Είναι θεμιτό όταν γίνεται μια εργασία ανασύλωσης σε αρχαίο μνημείο, σε κάθε βήμα των εργασιών να τίθεται το ερώτημα αν η πρόταση πρέπει να υλοποιηθεί και σε τι εξυπηρετεί το ίδιο το μνημείο αρχικά και κατ'επέκταση τον αρχαιολογικό χώρο και τον επισκέπτη. Στην συγκεκριμένη πρόταση το ερώτημα μπορεί να επικεντρωθεί στην ποσότητα των μελών που απαιτούνται για να μπορέσει το μνημείο να αποτελέσει μια αυτόνομη και αυθύπαρκτη οντότητα και αν χρειάζεται να γίνει προσθήκη υλικού που δεν ανήκει στο μνημείο.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση οι αρχές πάνω στις οποίες μπορεί να στηριχτεί η πρόταση είναι οι κάτωθι :

Η πρώτη αφορά την αξία που προσφέρει το μνημείο σαν σύνολο , αλλά και κάθε ναός ως μονάδα. Σε αντίθεση με την εικόνα που υπάρχει σήμερα για το συγκεκριμένο συγκρότημα, η προσπάθεια ανασύλωσης των αρχιτεκτονικών μελών θα δημιουργήσει συγκινησιακή αξία στον επισκέπτη γιατί του επιτρέπει να αντιληφθεί ότι στην θέση του ερειπιώνα υπήρχε άλλοτε ένα συγκρότημα ναών, το οποίο ενισχύει το αίσθημα της ιερότητας του χώρου και ειδικά σε ένα πλάτωμα όπου κυριαρχούν κτήρια εμπορικού και διοικητικού χαρακτήρα. Επιπρόσθετα συμβάλλει στην επιστημονική και ιστορική αξία του μνημείου γιατί επιτρέπει στον επισκέπτη να κατανοήσει την οντότητα του χώρου, την χρήση και την ιδιαίτερη Αρχιτεκτονική των Ρωμαϊκών ναών.

Μια επιπλέον αρχή είναι εκείνη της δομικής ευστάθειας του συγκεκριμένου μνημείου. Η Κόρινθος ήδη από την αρχαιότητα καταγράφει έντονη σεισμική δραστηριότητα ,με πιο έντονους εκείνον το 1928, το 1958 έως και τον πιο πρόσφατο εκείνο του 1981. Η ανάγκη λοιπόν συμπλήρωσης νέου υλικού κρίνεται αναγκαία για μπορέσουν τα τμήματα των συγκεκριμένων ναών να αποτελέσουν ικανούς φορείς.

Τέλος είναι σημαντικό να γίνει ένας διαχωρισμός για το τι κρίνεται αναγκαίο κάθε φορά να αναστηλωθεί .Στην περίπτωση των Ναϊσκών του Δυτικού Άνδρου, η πλειοψηφία των μελών αποτελείται από κιονόκρανα, επιστύλια, γείσα και μέλη των κιόνων. Αν και το υλικό από τα μέλη του σηκού , δεν προσφέρεται σε ικανή ποσότητα, ειδικά στην περίπτωση του Ναού Η, ακριβώς αυτά τα δομικά στοιχεία είναι εκείνα που το κάνουν να ξεχωρίζει και να γίνεται κατανοητή η χρήση του και η σπουδαιότητά του . Σε αντίθετη περίπτωση όταν ένας ναός διαθέτει πολλά μέλη από τον τοίχο του σηκού π.χ. χωρίς όμως να είναι ικανά διακοσμητικά και λειτουργικά στοιχεία που θα τον κάνουν να ξεχωρίσει , είναι δυνατόν να αναστυλωθεί δομικά, αλλά δεν θα μπορέσει να προβάλει τον χαρακτήρα του κτηρίου.

1. Πολλές ευχαριστίες οφείλονται για τις πληροφορίες στον κο Guy Sanders και της ενδιαφέρουσας κουβέντας που είχαμε στον αρχαιολογικό χώρο.

02. Διαδοχικά βήματα εργασιών

Ναός Η

Σχετικά με τον Ναό Η οι εργασίες που πρέπει να γίνουν είναι οι ακόλουθες:

Όσον αφορά το πεδίο, ήδη έχουν ταυτιστεί λίθοι στην νοτιοδυτική γωνία του ναού και στην δυτική, οπότε είναι αναγνωρίσιμο το ύψος του και η διάταξη του. Επειδή όμως είναι περιορισμένος ο αριθμός των μελών που έχουν αποκαλυφθεί, προτείνεται η τοποθέτηση τεχνητών λίθων στις διαστάσεις που δίνεται στην γραφική αναπαράσταση¹ και οι οποίοι εύκολα μπορούν να λαξευτούν και να μιμηθούν αδρά τον τοπικό πωρόλιθο. Η σύνδεση τους θα γίνει με ελκυστήρες οι οποίοι θα συγκρατούνται ανά δυο μεταξύ τους δίνοντας την ικανότητα να δημιουργήσουν ικανή επιφάνεια έδρασης για τα υπερκείμενα αρχιτεκτονικά μέλη. Η λύση αυτή έχει ήδη εφαρμοσθεί στο πρότυπο της βιβλιοθήκης του Αδριανού, όπου παρουσιάζει την ίδια ιδιαιτερότητα σχετικά με την κρηπίδα και τα σκαλοπάτια που οδηγούν σε αυτό².

Σχετικά με την πρόσβαση του ναού, εντοπίζονται όλα τα κιονόκρανα τοποθετημένα *in situ*, ενώ τμήματα των κιόνων έχουν τοποθετηθεί στα ανατολικά του ναού. Από τον τρόπο τοποθέτησης είναι εμφανές ότι υπάρχει προσπάθεια να μπουν τα σπασμένα μέλη στην θέση τους, ώστε να αποδοθεί το τελικό ύψος της πρόστασης. Στο ίδιο χώρο έχουν τοποθετηθεί με το ίδιο σκεπτικό και τα τμήματα του αετώματος του ναού που μας δίνουν ικανοποιητικά το μέγεθος του, ενώ διασώζονται και μέλη που ανήκουν στην θύρα του σηκού. Από τα επιστύλια σώζεται το γωνιαίο στην νοτιοανατολική πλευρά της πρόστασης και ένα στην νότια πλευρά που ανήκει στο σηκό.

Συγκεντρωτικά λοιπόν τα μέλη που καταγράφονται είναι ικανά να μας δώσουν την εικόνα του προσώου και τον τρόπο που συνεχίζει προς την δυτική πλευρά του ναού. Συνεπώς προτείνεται η ανάταξη των λίθων στην αρχική τους θέση και ύψος ενώ όπου λείπει αρχιτεκτονικό υλικό θα τοποθετηθεί τεχνητός λίθος με επεξεργασία αντίστοιχη εκείνης του ποδίου. Η δόμηση θα γίνει εν ξηρώ, ενώ ως σύνδεσμοι θα τοποθετηθούν εκείνοι του τύπου “π” και διπλού “ταυ” ανάλογα την θέση του. Μεταξύ του νέου υλικού και το αρχαίου θα τοποθετηθεί φύλλο μόλυβδου, ώστε να γίνεται διακριτή η αλλαγή του υλικού. Τέλος στους κίονες προκειμένου τα τμήματα να αναταχθούν θα γίνουν οπές όπου θα τοποθετηθούν ράβδοι τιτανίου (το μέγιστο 6φ12) για μπορέσουν να συνδεθούν τόσο μεταξύ τους, όσο και με το νέο υλικό όπου χρειασθεί, το οποίο θα είναι μάρμαρο αντίστοιχο με το αυθεντικό.

Tempietto του Babbius

Για τον μονόπτερο του Babbius οι εργασίες εντοπίζονται σε δυο τμήματά του. Το ένα αφορά το πόδιο και το δεύτερο τον ίδιο τον ναό καθ’ αυτό. Σχετικά με το πόδιο από την γραφική αναπαράσταση του Corinth I³ φαίνεται ότι καταλαμβάνει περισσότερο χώρο από εκείνον που σήμερα καταγράφεται στον αρχαιολογικό χώρο. Ο λόγος είναι ότι το λιθόδεμα πάνω στο οποίο είναι τοποθετημένος αποτελεί τον πυρήνα του ποδίου, στον οποίο περιμετρικά τοποθετούν υλικό και επενδύουν με μάρμαρο. Από την επένδυση αυτή σώζονται αρκετά μέλη από τις τρεις βαθμίδες του τοιχοβάτη, αρκετοί ορθοστάτες και μερικά τμήματα του γείσου. Το σύνολο είναι σίγουρο ότι δεν επαρκεί ωστόσο μας δίνει το ύψος του ποδίου, ενώ η έκταση του περιμετρικά από την ανατολική όψη μπορεί να καθοριστεί από το ίχνος που εντοπίζεται στην θέση εκείνη και από το συνολικό μήκος της τρίτης βαθμίδας που προσεγγίζει το προτεινόμενο μήκος της αποκατάστασης.

Έτσι είναι δυνατόν να τοποθετηθεί το αρχαίο υλικό των βαθμίδων στην θέση του και να συμπληρωθεί από νέο υλικό, πιθανά από τεχνητό λίθο ή μάρμαρο, δίνοντας έτσι το συνολικό μήκος του ποδίου. Όσο αφορά το ύψος όμως οι ορθοστάτες είναι περιορισμένοι και δεν έχει γίνει ο προσδιορισμός της θέσης τους με εξαίρεση εκείνο που φέρει επιγραφή και τοποθετείται αξονικά, όπως και οι γειτονικοί του. Αυτοί μπορούν μαζί με το γείσο να σχηματίσουν την μορφή και το ύψος του ποδίου, ενώ η προσθήκη υλικού στο γείσο με την χρήση συνδέσμων επιτρέπει την συνοχή της κατασκευής και την στατική της ικανότητα.

Όσον αφορά τον Ναό, στο πεδίο διασώζονται σχεδόν όλα τα μέλη του επιστυλίου καθώς και το μέγιστο ποσοστό του στυλοβάτη, οπότε μπορεί να οριστεί η διάμετρος του ναού. Επίσης σώζονται οι δυο βάσεις

1 Αρχείο ASCSA, Corinth, Restored Elevation of Temple H, Buckley, J. A., 1985

2. Ανθέμιον, ενημερωτικό Δελτίο της Ενώσεως Φίλων Ακροπόλεως, Τεύχος 11^ο, Ιούλιος 2004.

3. Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

των κιόνων από τις οκτώ καθώς και τα δυο κιονόκρανα και τμήματα του γείσου. Το τμήμα από το οποίο λείπει μεγάλο ποσοστό από αυθεντικό υλικό είναι εκείνο των κιόνων.

Έτσι προτείνεται να κατασκευαστούν οι αναγκαίοι κίονες (προτιμητέο υλικό το μάρμαρο) στους οποίους θα ενταχθούν το αρχαίο υλικό που έχει εντοπισθεί και ταυτοποιηθεί από την ανασκαφή καθώς και τα επιστύλια στην αρχική τους θέση. Επιπρόσθετως η κατασκευή θα αποκτήσει περισσότερη συνοχή αφού η σεισμικότητα της περιοχής αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τέτοιου είδους κατασκευές. Στην στέγη δεδομένου ότι διασώζονται τμήματά της τα οποία έχουν την μορφή φολίδας, είναι δυνατή η κατασκευή του τμήματος που λείπει με αφαιρετικό τρόπο, διατηρώντας τις αντίστοιχες περιμέτρους που όριζαν τα φολιδωτά τμήματα, επιτρέποντας έτσι την τοποθέτηση της απόληξης που φέρει μορφή κουκουναριού στην κορυφή.

Σχετικά με την κατασκευή της οροφής, αν και το αρχείο της ASCSA στο παράρτημα της για την Κόρινθο, διαθέτει εκδοχές της γραφικής της αποκατάστασης, για την τοποθέτηση των τμημάτων της οροφής, προτείνεται η κατασκευή με τον τρόπο που απεικονίζεται η στέγη του Ωρολογίου του Κυρρήστου, στην Ρωμαϊκή αγορά της Αθήνας⁴, δεδομένου ότι επιτρέπει την καλύτερη τοποθέτηση των μελών πάνω στο επιστύλιο.

4. Kienast, Herman J., Der Turm der Winde in Athens, Reichert, 2014

Οργάνωση εργοταξίου

Εκτός από τις αναστηλωτικές εργασίες των δυο μνημείων απαιτείται επιπλέον και η διευθέτηση του αρχαιολογικού χώρου και ειδικότερα του δυτικού ορίου της Ρωμαϊκής αγοράς. Οι ανάγκες των εργασιών επιβάλλουν την οργάνωση του εργοταξίου έτσι ώστε να γίνουν οι δυνατές επεμβάσεις στον χώρο διαταράσσοντας κατά το ελάχιστο την ομαλή λειτουργία του αρχαιολογικού χώρου και την ασφαλή διέλευση των επισκεπτών.

Έτσι πρέπει να οριστεί ο χώρος περιμετρικά του οποίου οι επισκέπτες μπορούν να διέρχονται με ασφάλεια, χωρίς να εμποδίζονται οι εργασίες από τα συνεργεία. Ειδικότερα κρίνεται αναγκαίο κατά την περίοδο που θα εκτελούνται οι εργασίες στον Ναό Η, οι επισκέπτες να διέρχονται είτε μέσα από τα σκαλιά του Ναού D ή εκείνα του Ναού F, για τα οποία θα έχει προηγηθεί η αποκατάσταση τους, αφού δεν απαιτούν ειδικές ογκώδεις κατασκευές.

Κρίνεται απαραίτητο να έχει καθαριστεί αρκετά καλά ο χώρος και να έχει στηθεί ένα τοπογραφικό πολυγωνικό δίκτυο το οποίο θα επιτρέπει κάθε στιγμή, με την χρήση γεωδαιτικού σταθμού ή σαρωτή την παρακολούθηση της πορείας του έργου και την τεκμηρίωση των εργασιών αναστύλωσης.

Παράλληλα θα πρέπει να γίνει η προεργασία του περιβάλλοντος χώρου για να υποδεχτεί την εγκατάσταση αμφιέριστης υπερυψωμένης κινητής γερανογέφυρας. Η κίνηση εξασφαλίζεται με δυο παράλληλες ράγες τοποθετημένες πάνω σε σειρά από ισχυρά ικριώματα. Η πρόταση αυτή προσφέρει τα εξής πλεονεκτήματα όπως: την προσαρμογή σε οποιοσδήποτε συνθήκες εδάφους, παρέχει την δυνατότητα μικρομετακινήσεων των αρχιτεκτονικών μελών με ακρίβεια χιλιοστού και την ευχέρεια στον χειρισμό χωρίς να απαιτείται εξειδικευμένο προσωπικό¹.

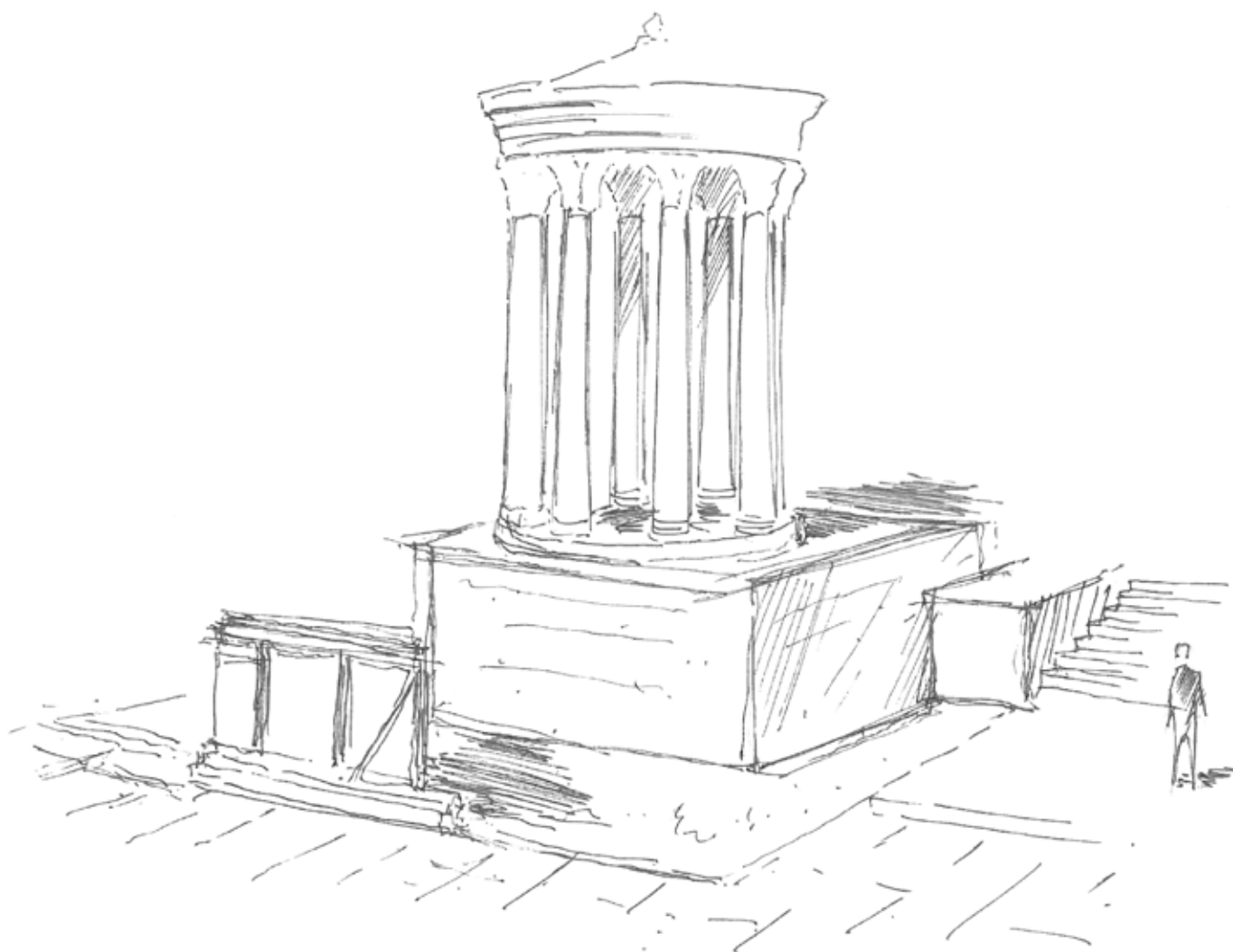
Παράλληλα κρίνεται αναγκαία η μελέτη του χώρου στον οποίο θα φιλοξενοούνται οι εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης των αρχιτεκτονικών μελών. Ο περιορισμένος χώρος του Άνδηρου, καθώς και η θέση του δίπλα στην βασική πορεία των επισκεπτών επιβάλλουν την τοποθέτηση του χώρου εργασιών συντήρησης και αποκατάστασης σε διαφορετική θέση από τους ναούς. Μια λύση θα ήταν η εκμετάλλευση των υφιστάμενων εργαστηρίων τα οποία βρίσκονται σε διάφορα σημεία μέσα στον αρχαιολογικό χώρο. Ωστόσο αυτή η λύση αφήνει αναπάντητο το ερώτημα της μεταφοράς των μελών. Εναλλακτική πρόταση αποτελεί η τοποθέτηση στα νότια του Άνδηρου κοντά στην νότια στοά ενός αντίστοιχου χώρου, δεδομένου ότι βρίσκεται αρκετά κοντά στο πεδίο των εργασιών, χωρίς να ενοχλεί τους επισκέπτες, κάνοντας την πρόταση αυτή δόκιμη. Επικουρικά προτείνεται και ο χώρος μεταξύ ναού D και Βορειοδυτική στοάς, για εργασίες που δεν απαιτούν μεταφορά μεγάλων μελών, δεδομένου οτιβρίσκεται στην συνέχεια του Άνδηρου προς τον βορρά και σε στάθμη υποβαθμισμένη από το ανδηρο αλλά και το forum, καθιστώντας μη προσβάσιμο στο κοινό.

1. Μπάρτζης, Δημήτριος Γ., Αρχαίο Στάδιο Σικυώνας, Διπλωματική εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ «Προστασία Μνημείων», Κατεύθυνση Α': Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κτηρίων και Συνόλων, Αθήνα 2015

A Κορ. 3,16 Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;

A Κορ. 3,17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστε ὑμεῖς.

Roman temples in the West end of Roman Forum in Ancient Corinth, Summary

This postgraduate diploma thesis, supervised by Professor Emeritus Manolis Korres, focuses on the study of the temples of West Terrace in the ancient Corinth Forum. Excavations took place between 1907 and the late 1940s and revealed that the western boundary of Corinth's Roman forum was organized by seven temples, forming a religion insula around administrative and commercial buildings. Excavation finds were published by Robert L. Scranton, in ASCSA's Corinth series, in which all the architectural remains have been recorded, although not fully identified, accompanied by a graphic restoration of the complex. Seventy years after the excavations, the monuments at the west end of Corinth's forum, have been exposed to weathering and receive little attention by visitors of the archaeological site, because of their bad state of preservation.

As part of the values of historic representation and the management of cultural heritage, thesis suggests a new management plan for the whole archaeological site of Corinth, which would organize the visitors' circulation on a new basis: A new entrance is proposed, which is placed on the road that actually lead in antiquity from the port of Lechaium to the city centre, giving as a result a much different experience of the site to the visitors. In terms of enhancing the understanding of the Roman forum, this project suggests anastylosis strategies for the temples on the west terrace, which is the only boundary of the central area that is not recognizable as a whole. In the most optimistic approach proposed here, two of the temples are restored to their original height according to anastylosis principles, where as the other temples' foundations are restored in order to give prominence to their plan outline. By implementing those strategies for the archaeological site of Corinth, it is estimated that visitors would understand the use of the Roman forum, the archaeological value of its monuments and especially the important role of its western boundary with the unique array of small temples.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Α. ΠΙΝΑΚΕΣ

01. Κόρινθος

Sakellariou M. – Faraklas N., Corinthia –Cleonaea, Ancient Greek Cities, Athens Technological Organization, Athens Center of Ekistics, Athens 1971

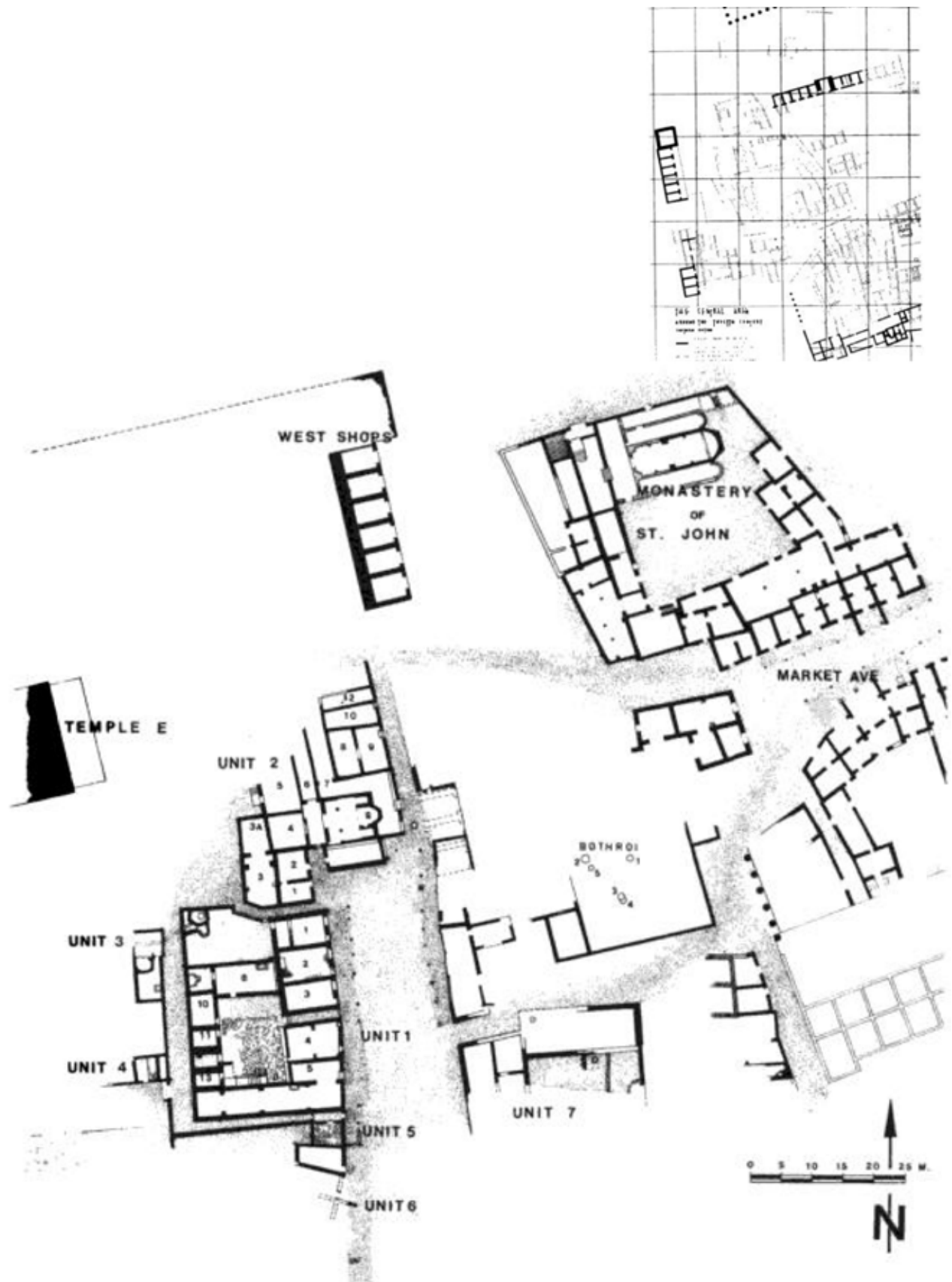

FIGURE 25.2. Area southeast of Temple E, ca. A.D. 1300

Williams II, Charles K. and Zervos, Orestes H., Frankish Corinth 1991, *Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens*, Volume 61, Issue 2, The American School of Classical Studies at Athens, 1992

Χάρτης της περιοχής της Κορίνθου, Morosini, 1687

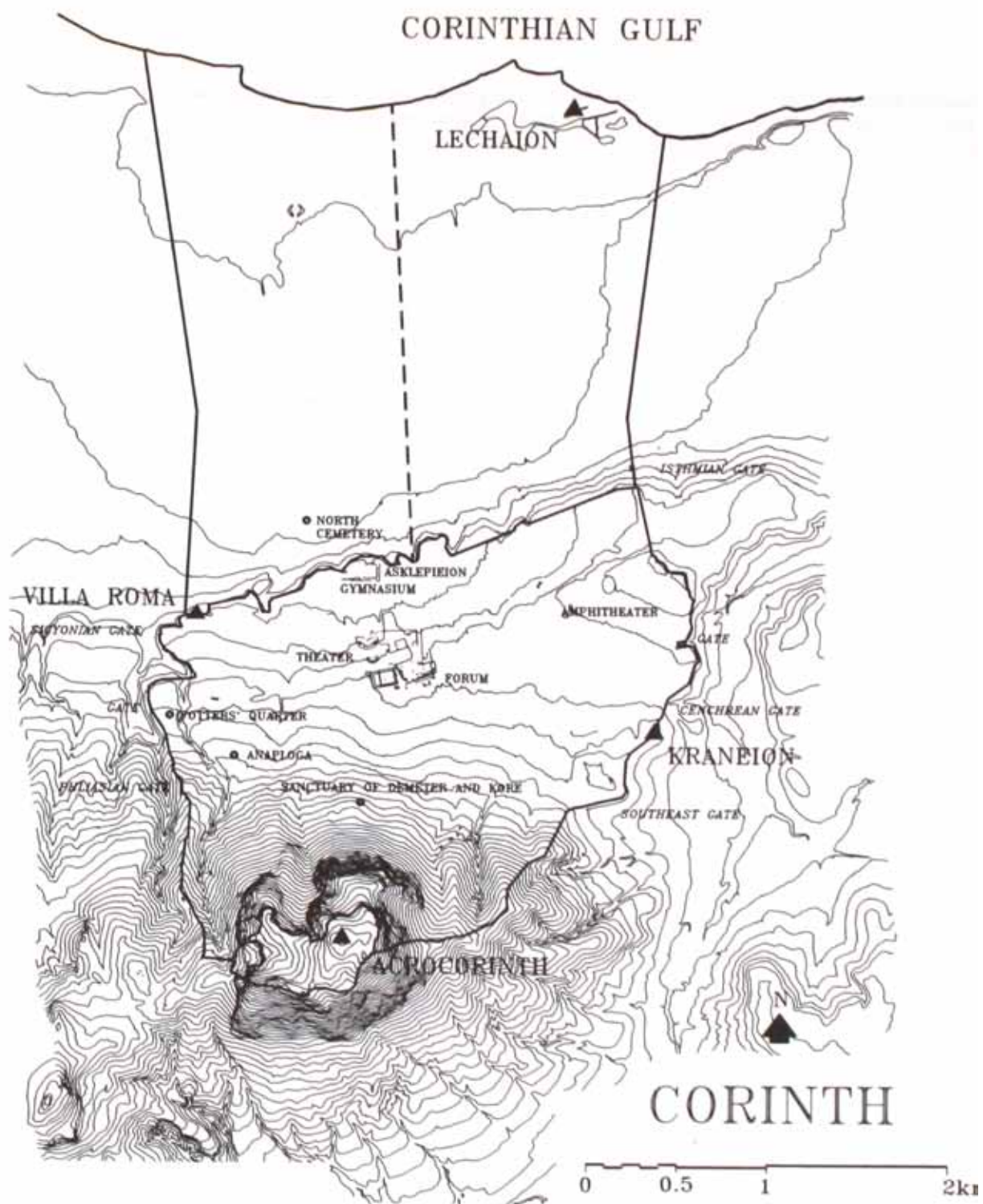

Άποψη του Ναού του Απόλλωνα, Temple Corinth, Charles Robert Cockerell, 1815

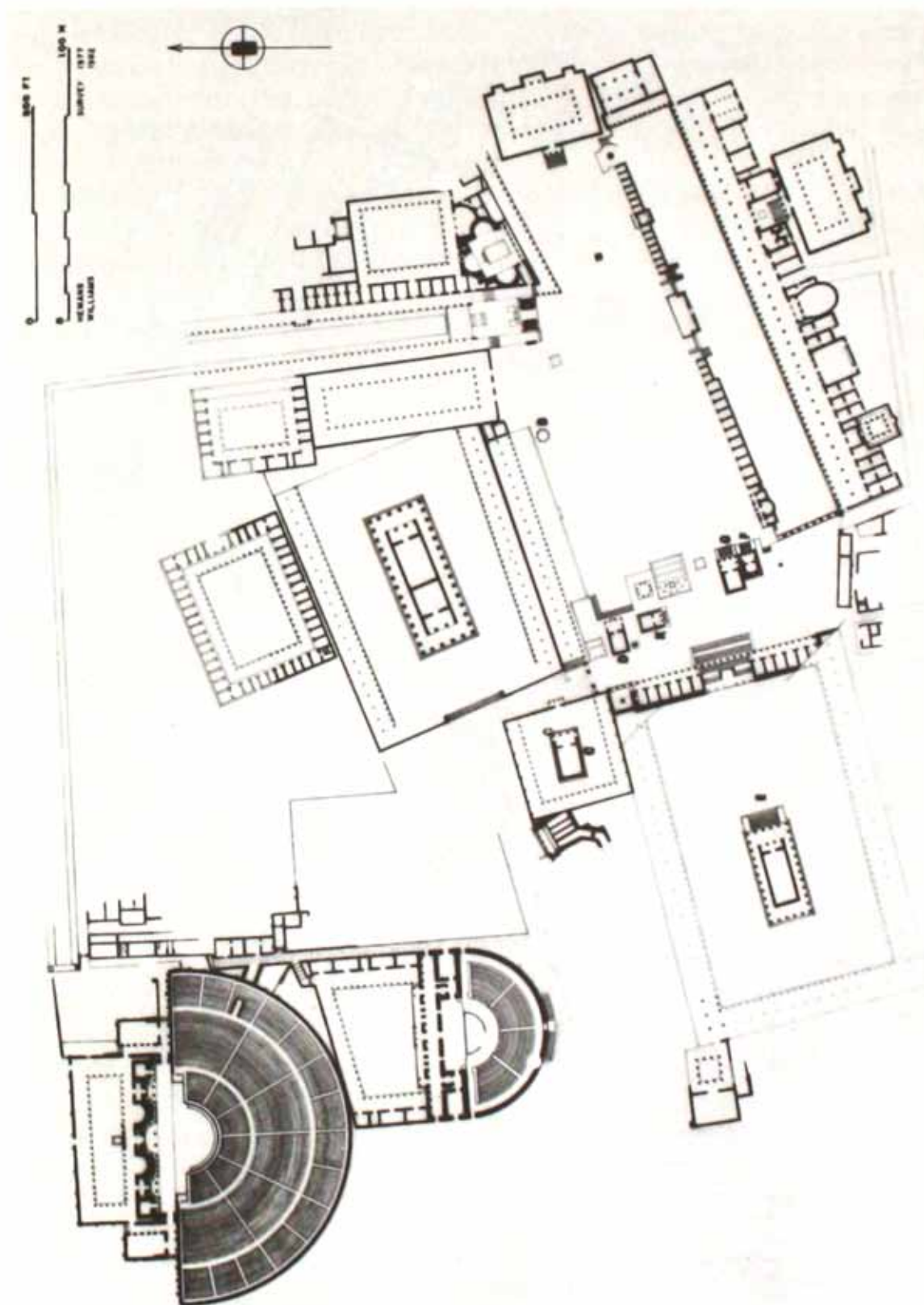
Fowler, Harold N. and Stillwell, Richard, Corinth, volume I, Introduction-topography-Architecture, Harvard University Press, 1932

02. Ρωμαϊκή Κόρινθος

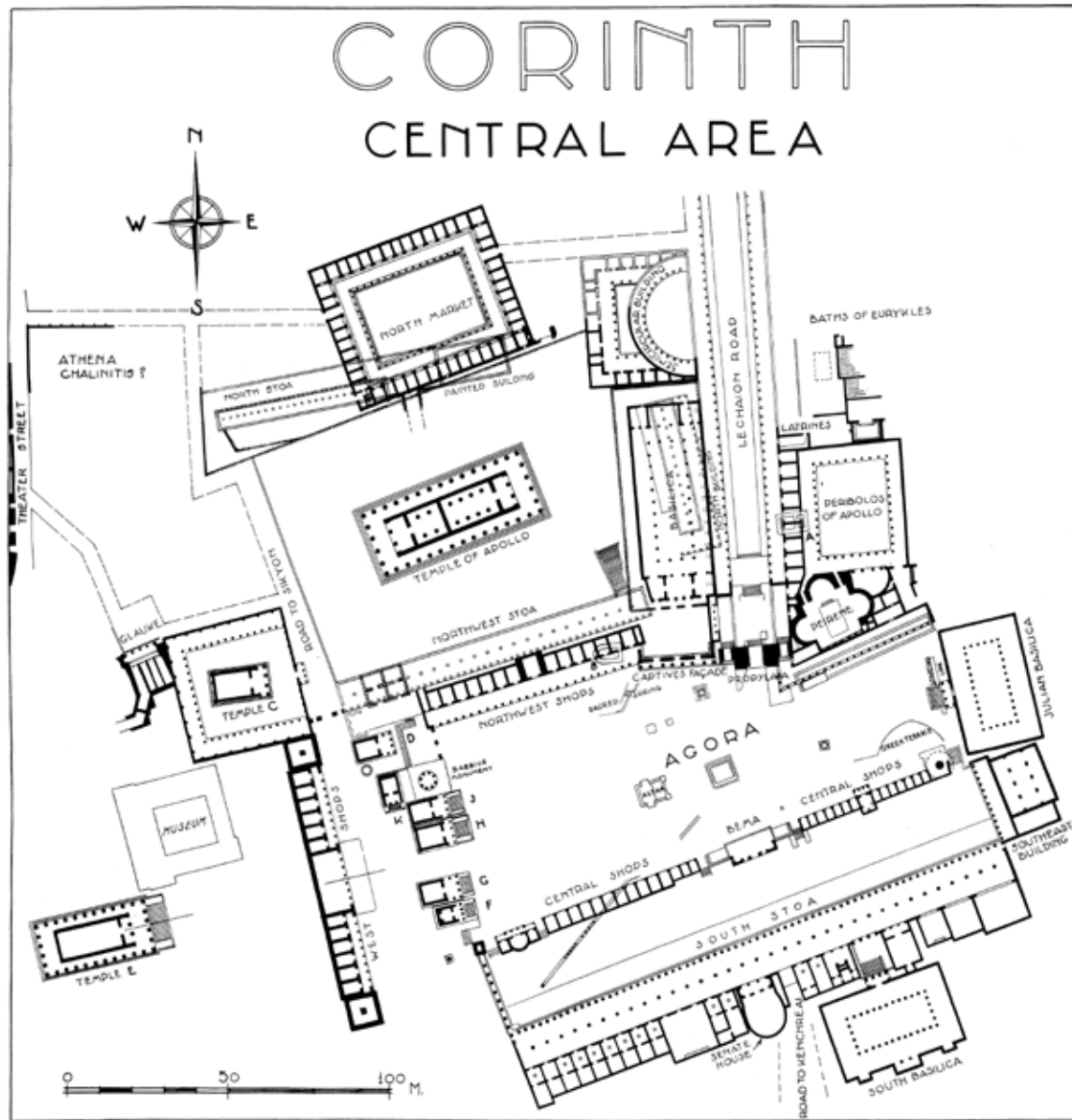

Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

03. Forum

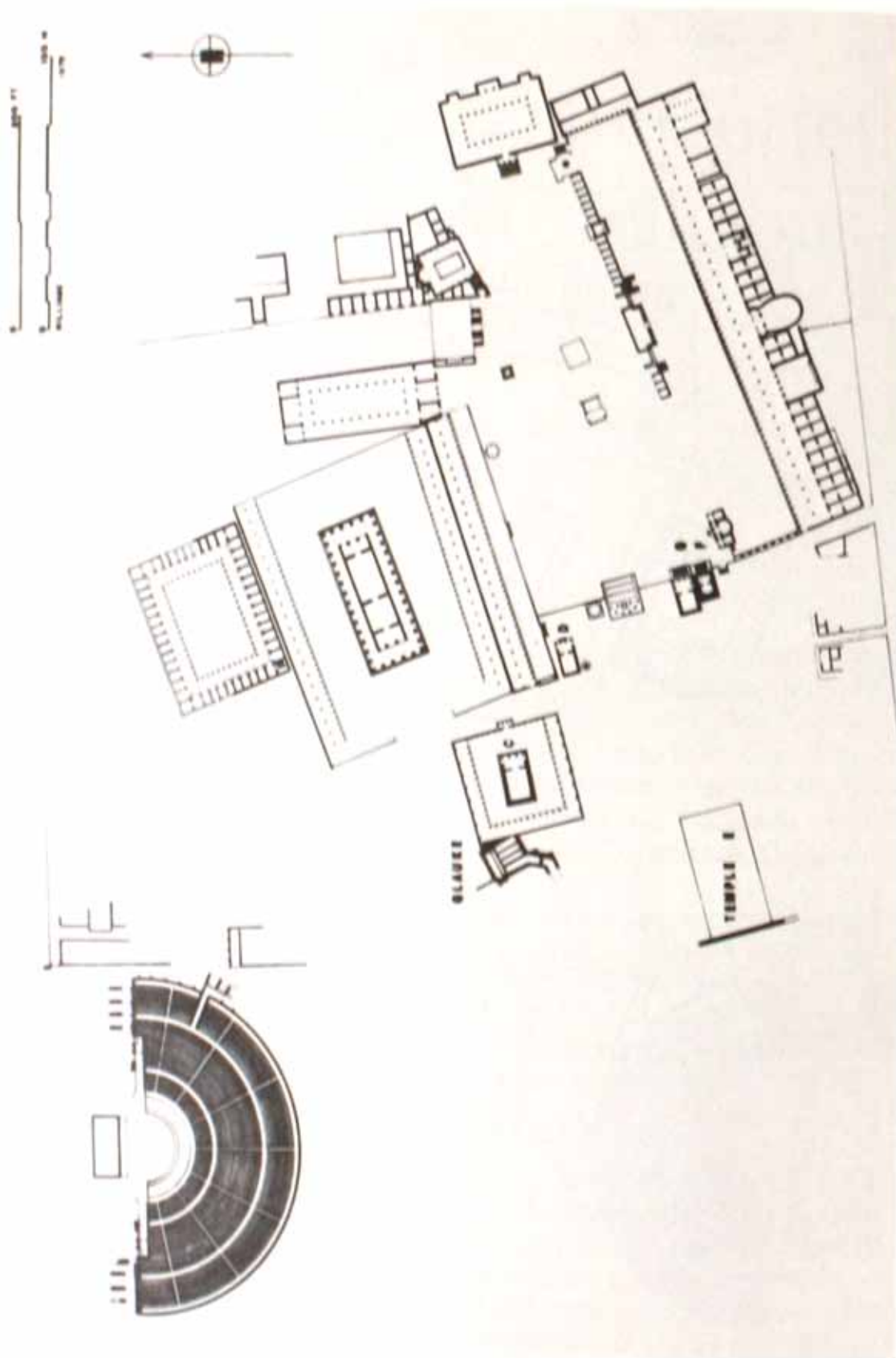
Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

KEY PLAN OF THE CENTRAL AREA OF CORINTH
(Partially revised through 1949 from plan by J. Travlos in 1947)

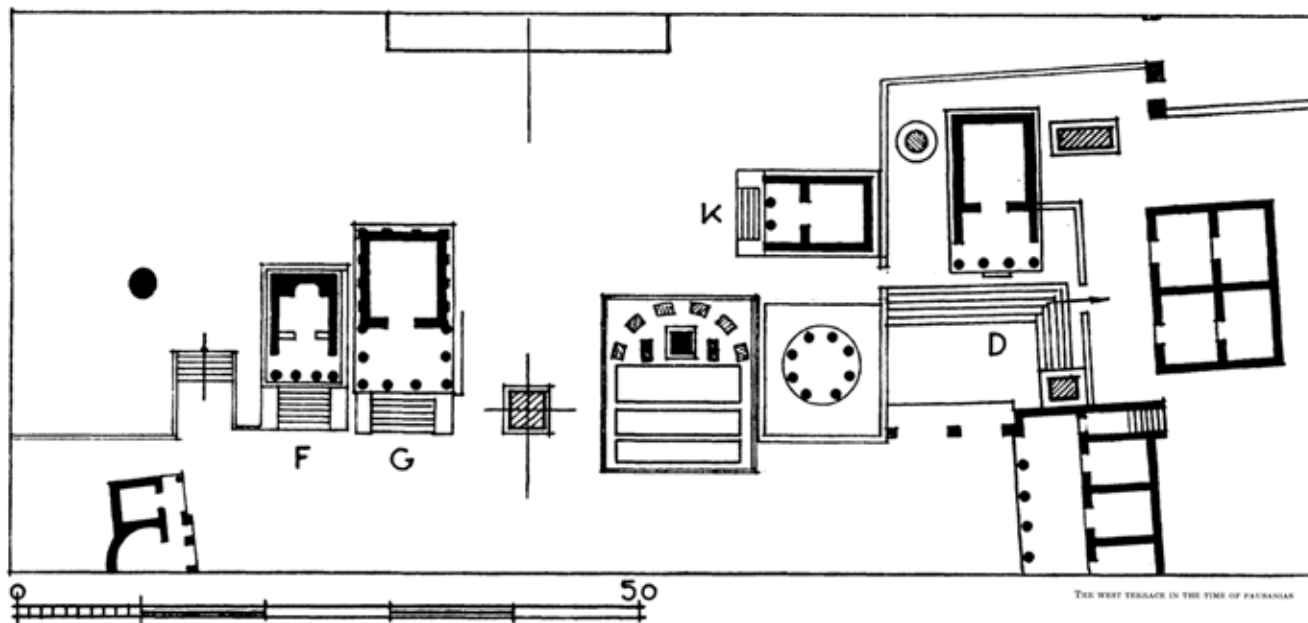
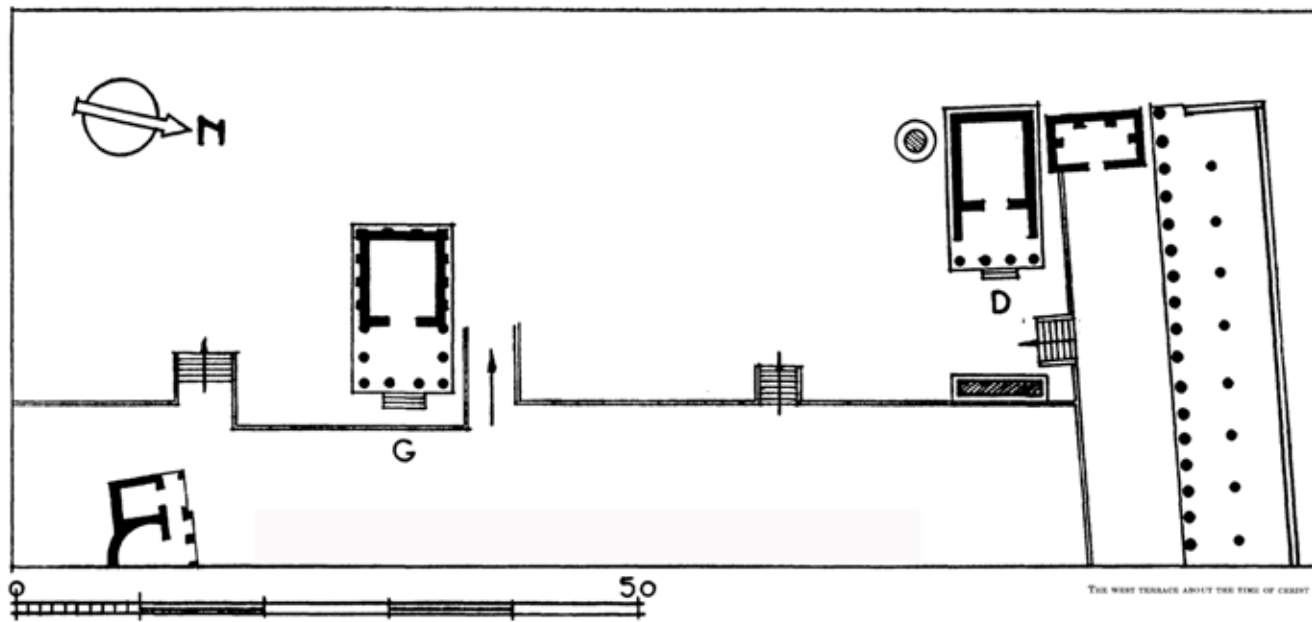
PLAN O

Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

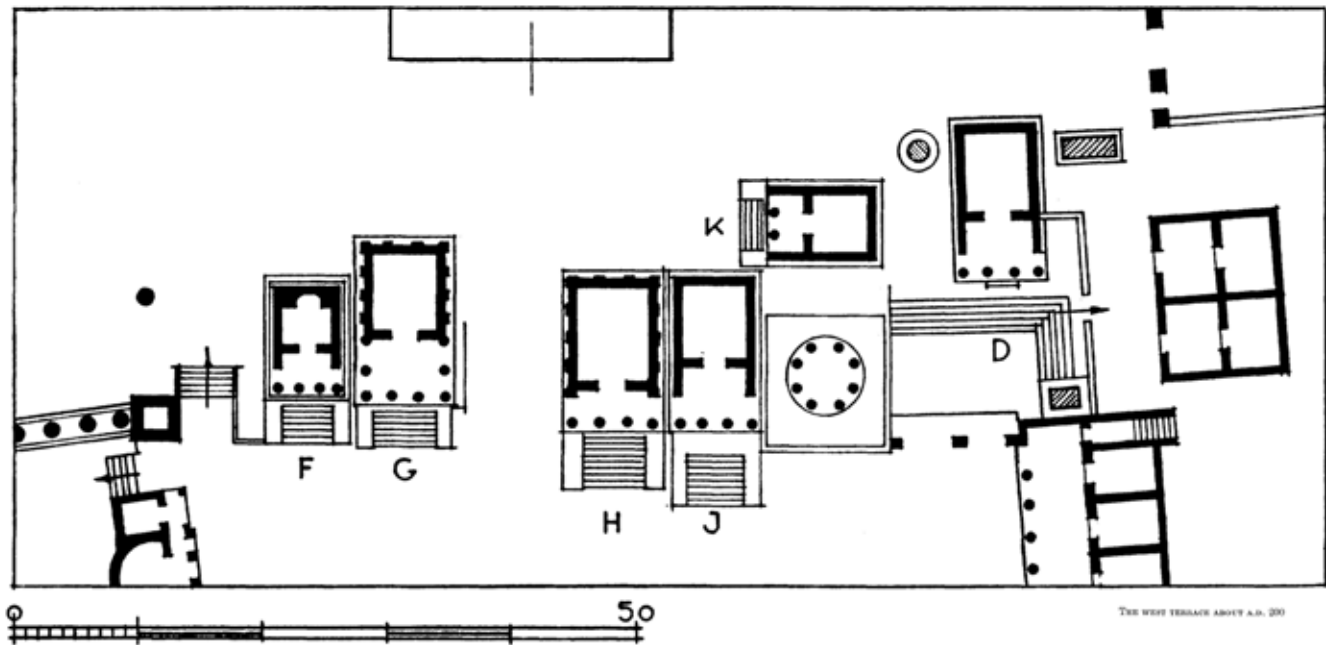

Το Forum της Κορίνθου κατά τον 1ο αι. μ.Χ., πηγή: αρχείο ASCSA

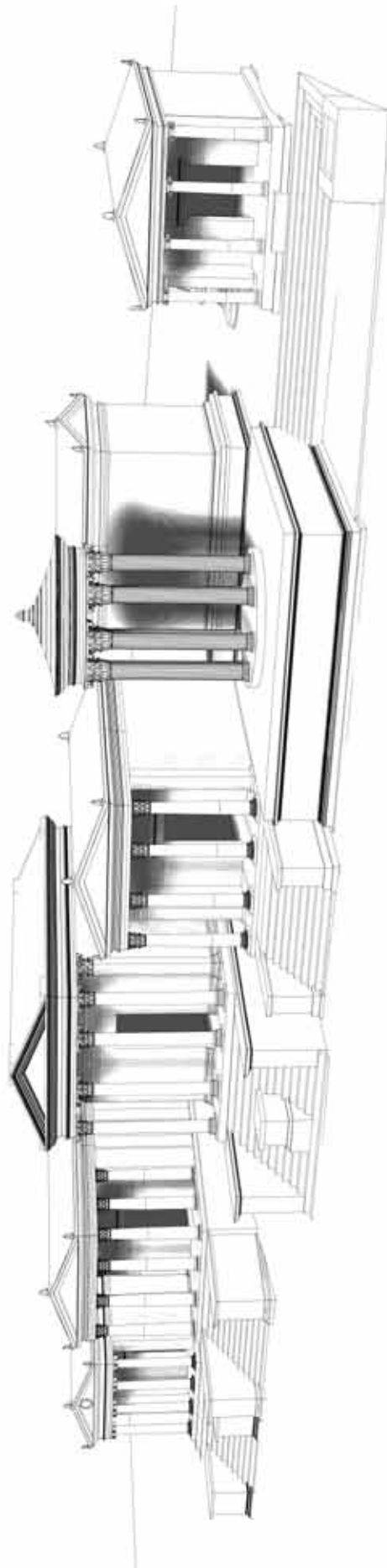
04. Δυτικό Άνδηρο

Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

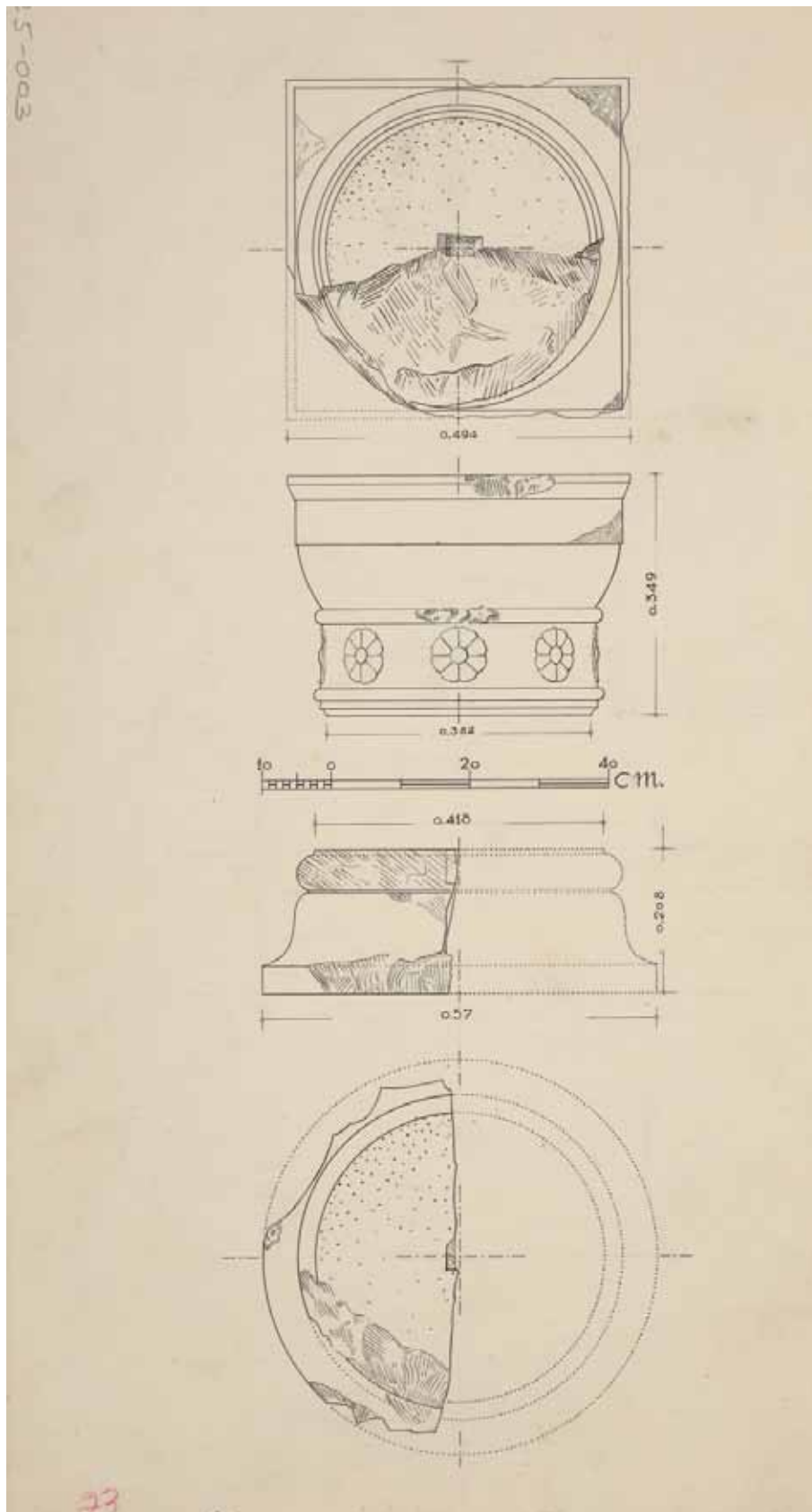

Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951

05. Αρχείο Αμερικάνικης Σχολής Κλασικών Σπουδών

ι. Ο Ναός D

Βάση και κιονόκρανο από την πρώτη φάση του Ναού (Τοσκανικού ρυθμού).
 πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
 αριθμός σχεδίου: 125 003 Detail of Temple D_ Column, tuscan

Ανατολική όψη του Ναού D

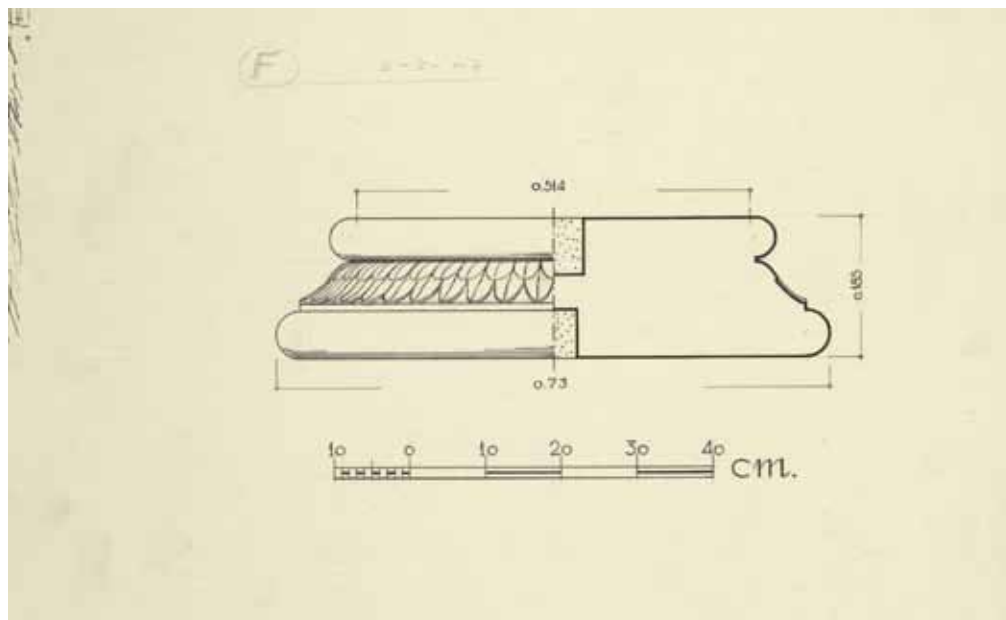
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4635, έτος: 1938

Βόρεια όψη του Ναού D
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4634, έτος: 1938

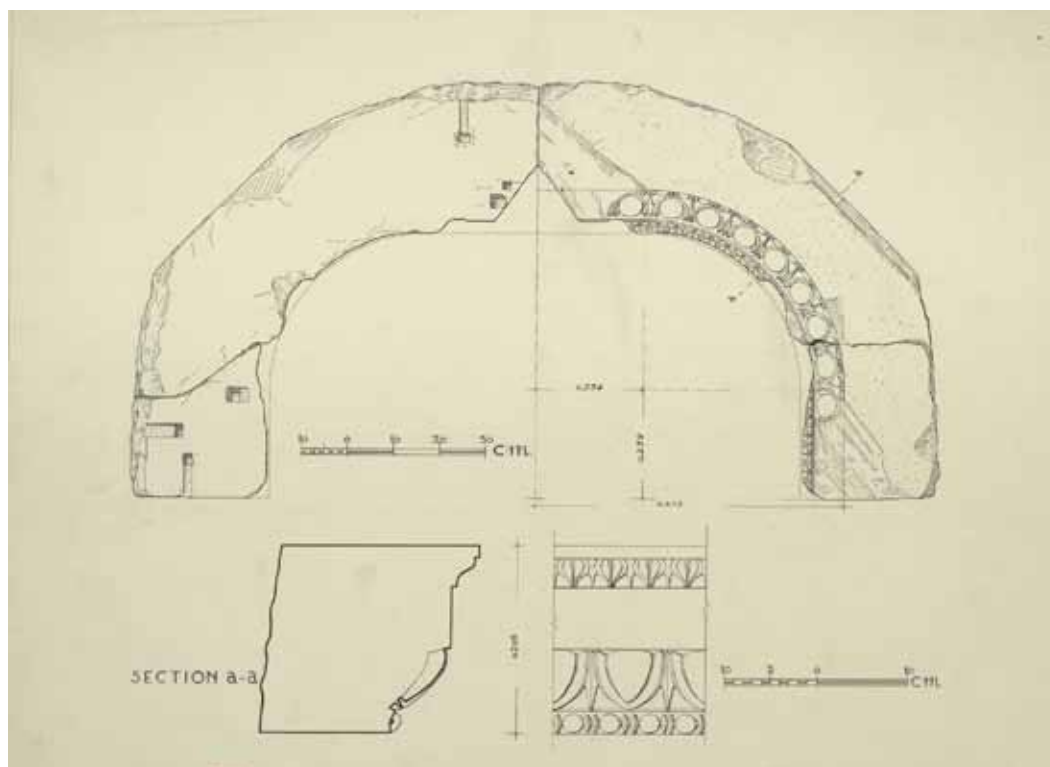
ii. Ο Ναός F

Βάση κίονος του Ναού F

πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,

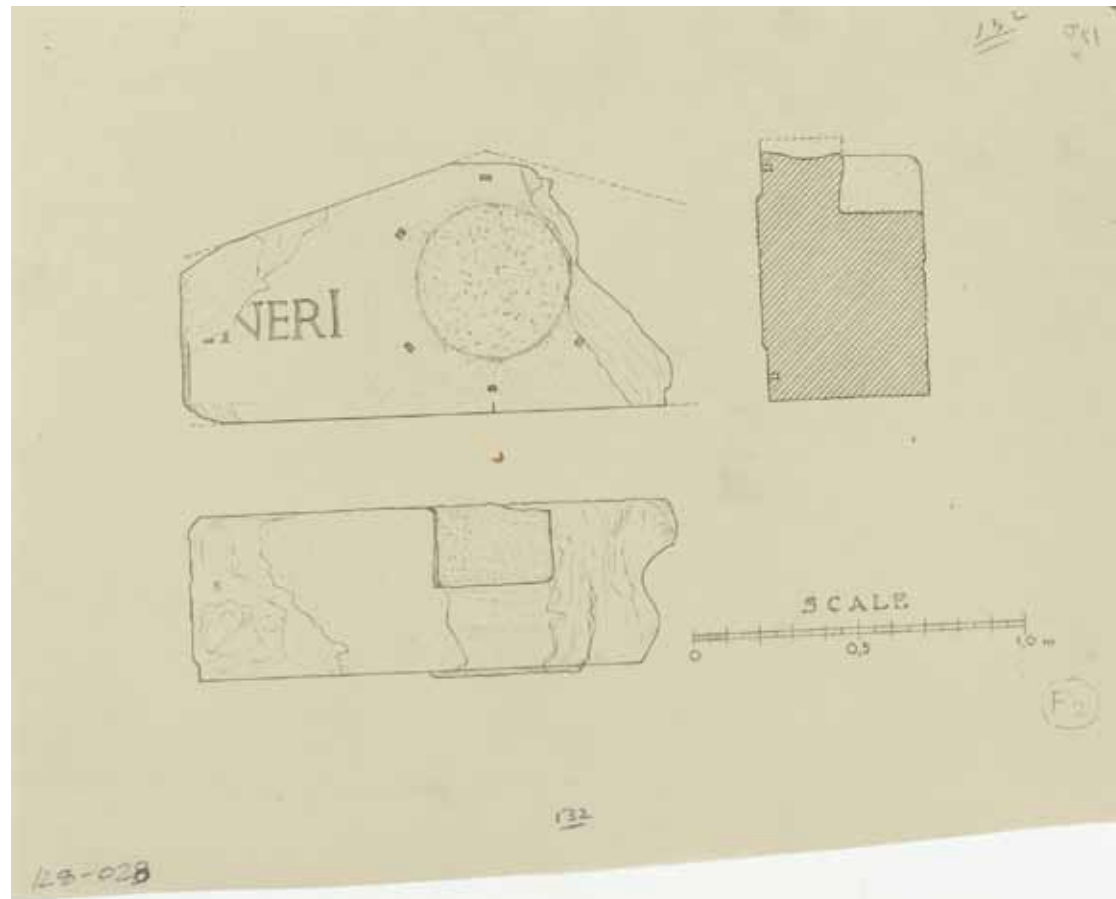
αριθμός σχεδίου: 128 018

Τμήμα διακοσμητικής Κορνίζα του τυμπάνου. Ναός F
 πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
 αριθμός σχεδίου: 128 019

Γείσο του Ναού F
 πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
 αριθμός λήψης: bw 4669, έτος: 1938

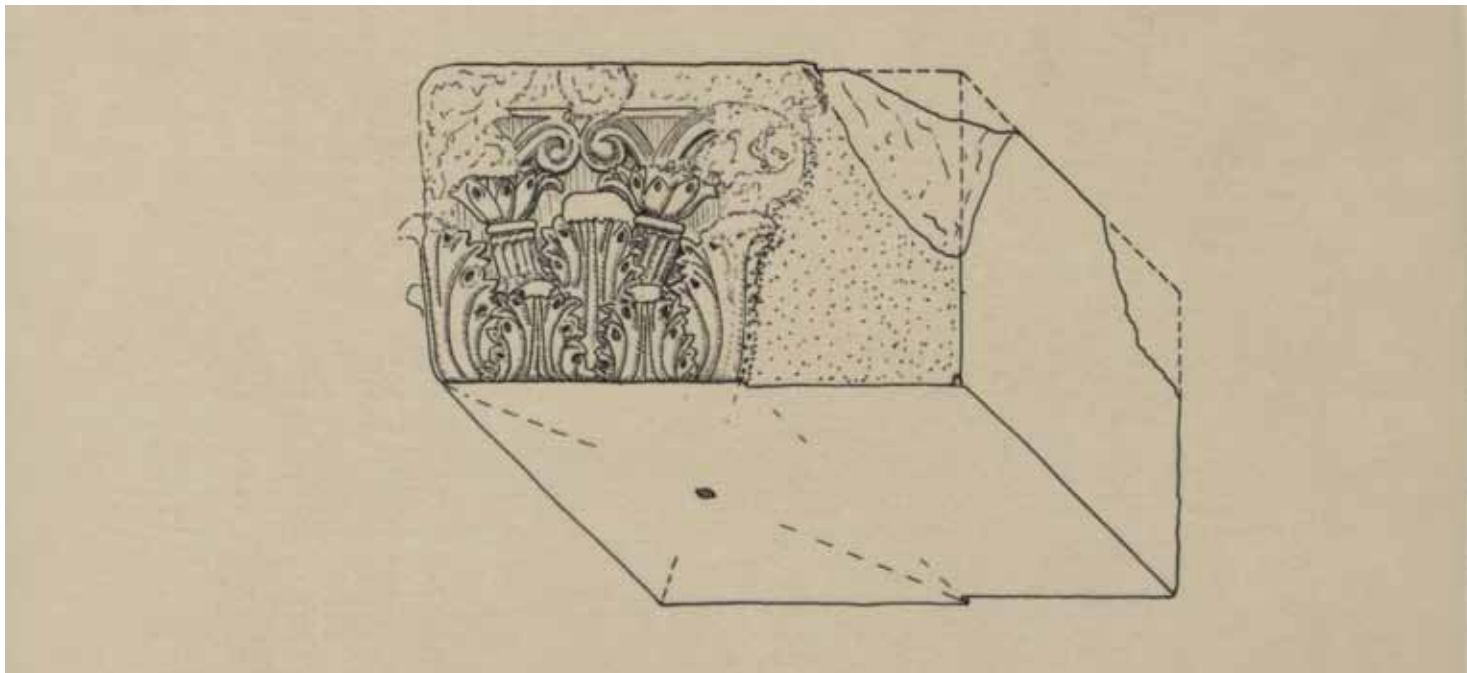

Τύμπανο του Ναού F
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 128 028

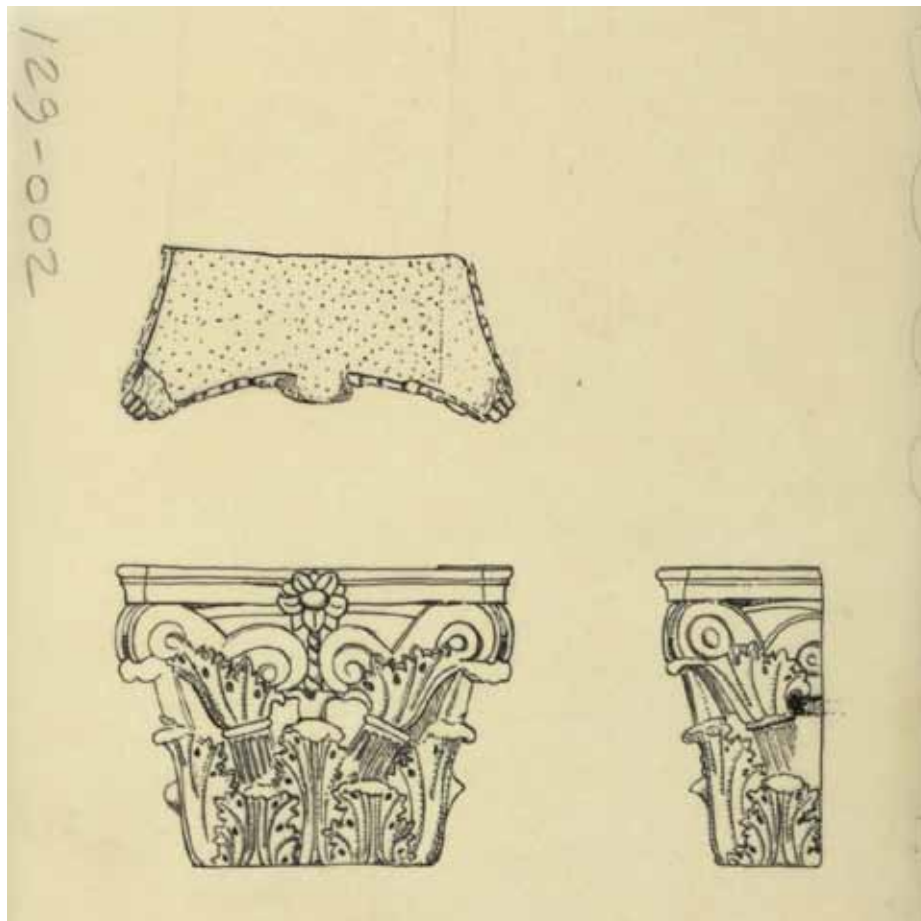

Τύμπανο του Ναού F
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4664, έτος: 1938

iii. Ο Ναός G

Λεπτομέρεια επίκρανου του Ναού G
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 129 001, σχεδιαστής: Travlos, J

Λεπτομέρεια επίκρανου του Ναού G
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 129 002, σχεδιαστής: Travlos, J

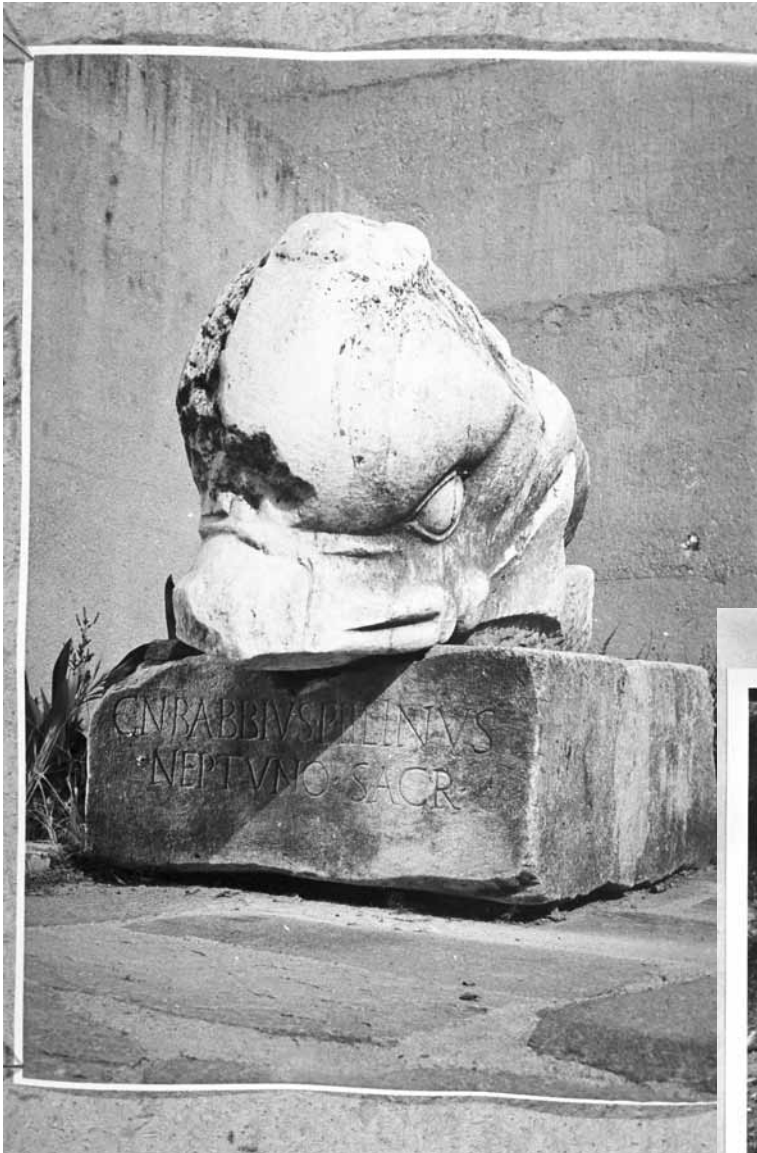

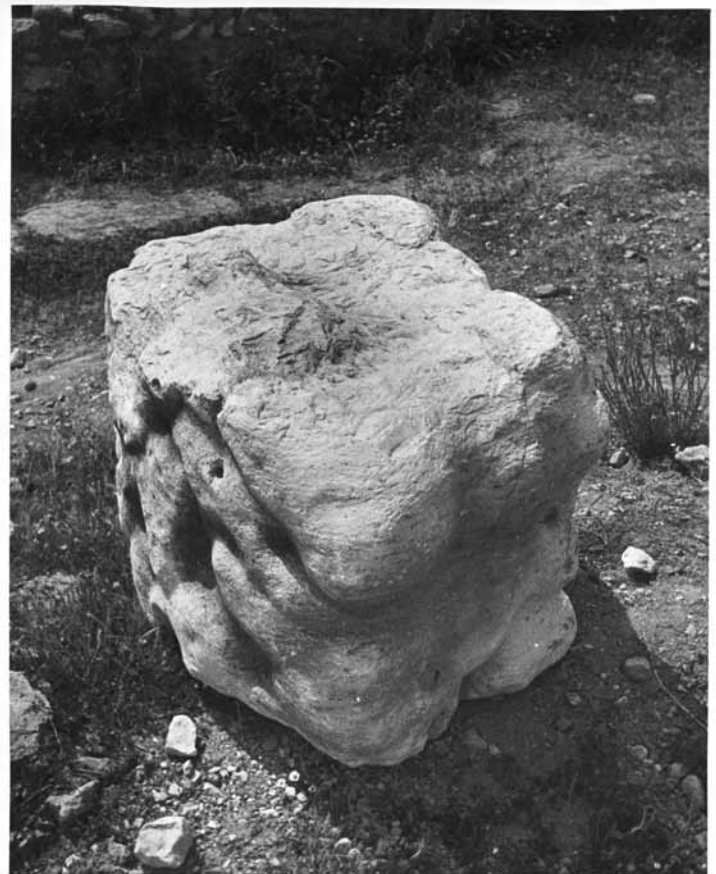
Λήψη επικράνου-γείσου-κιονοκρανων του Ναού G
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw4843-bw4844-bw5216, έτος: 1938-1938-1947

iv. Η κρήνη του Ποσειδώνα

Βάση και γλυπτό Δελφίνι από το Νυμφαίο του Ποσειδώνα
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth
Excavations,
αριθμός λήψης: bw 1960 058 10, έτος: 1985

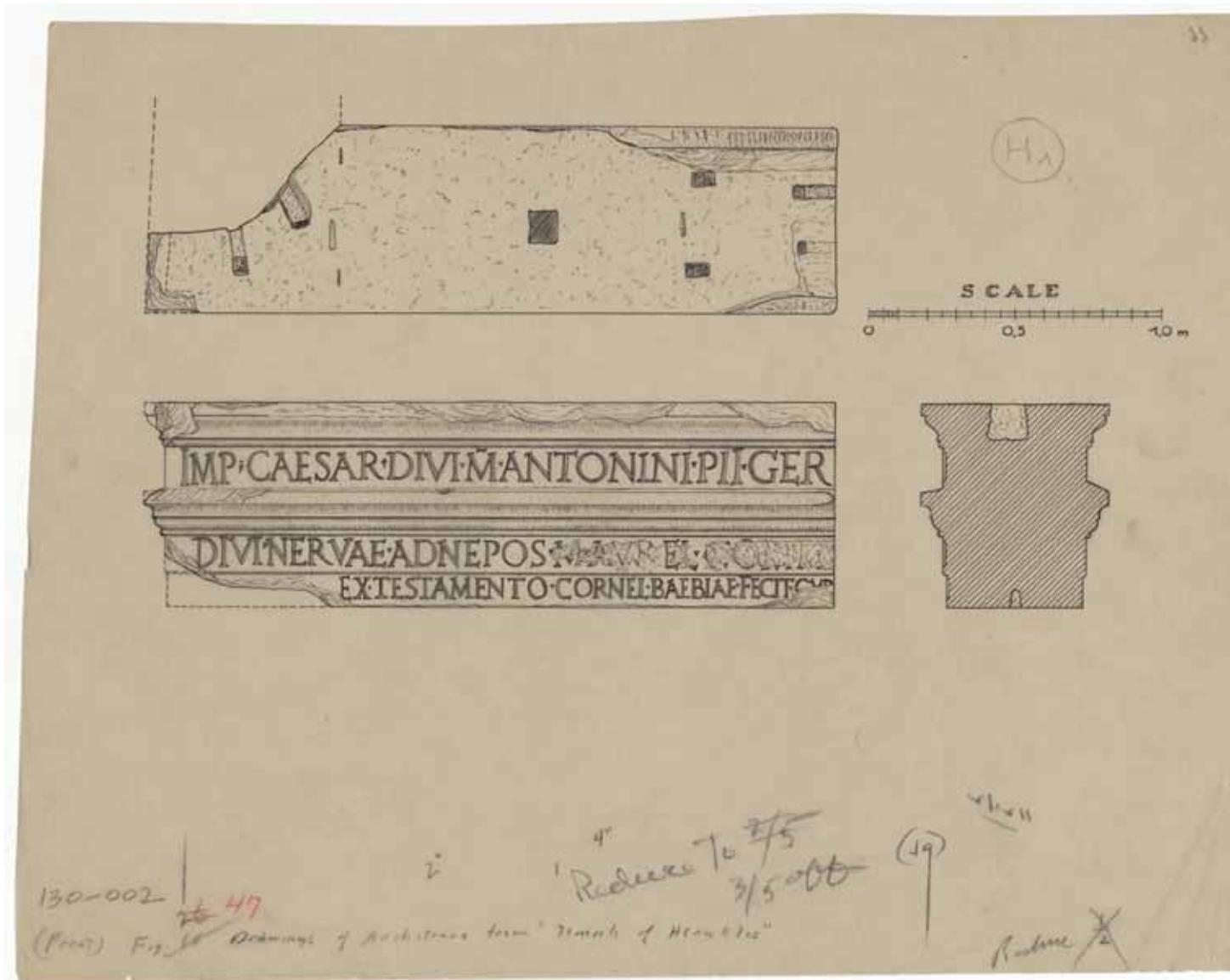

5205 *Naturalistically carved base, probably
from Fountain of Poseidon*

Βάση από το Νυμφαίο του Ποσειδώνα
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth
Excavations,
αριθμός λήψης: bw 5205, έτος: 1947

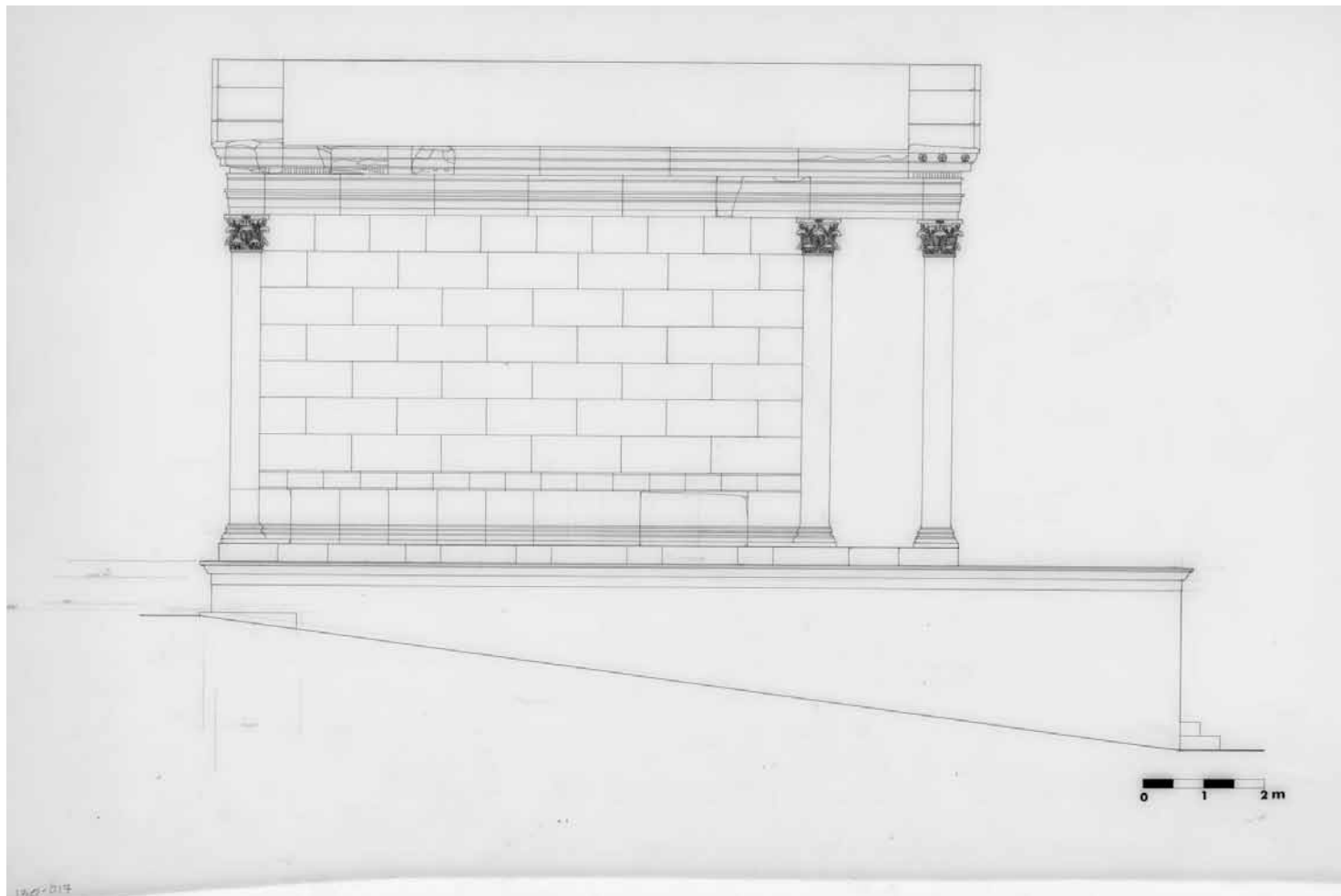
v. Οι Ναοί Η και J

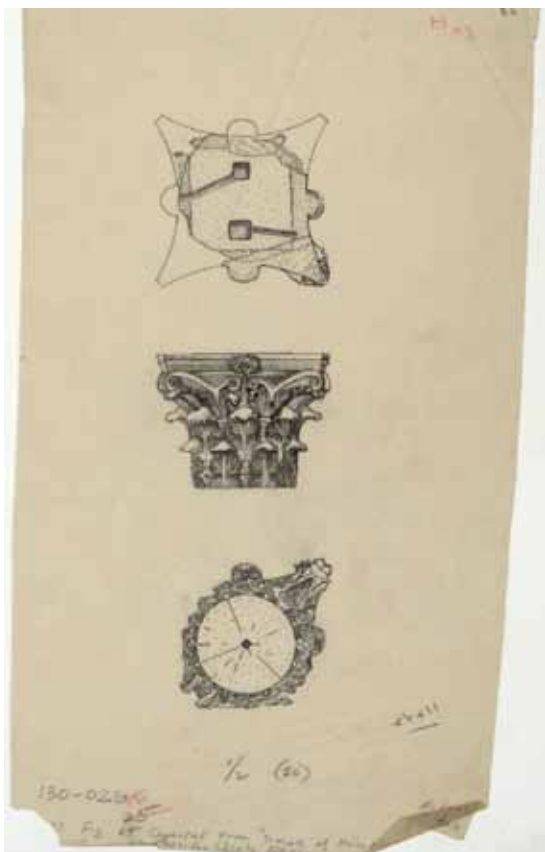
Επιστύλιο απο τον Ναο Η
 πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
 αριθμός σχεδίου: 130 002, έτος: 1947, σχεδιαστής: Travlos, J.

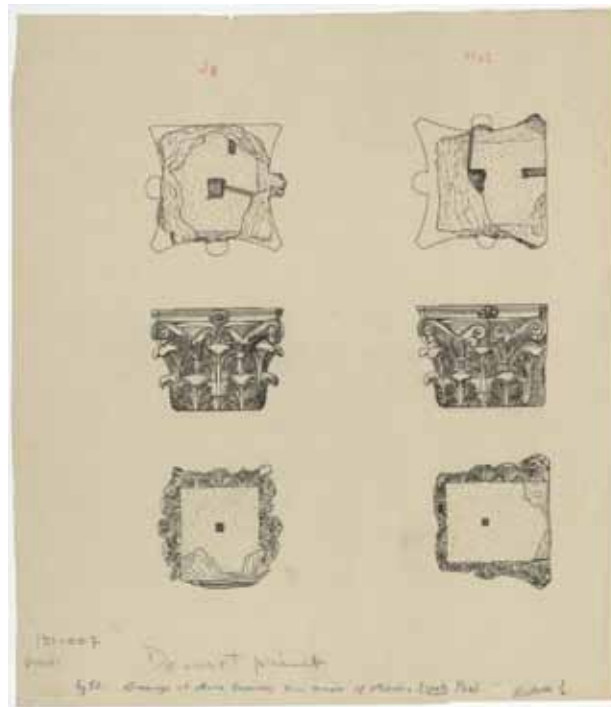
Γραφική αποκατάσταση του Ναού Η
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 130 014 έτος: 1989, σχεδιαστής: Buckley, J. A.

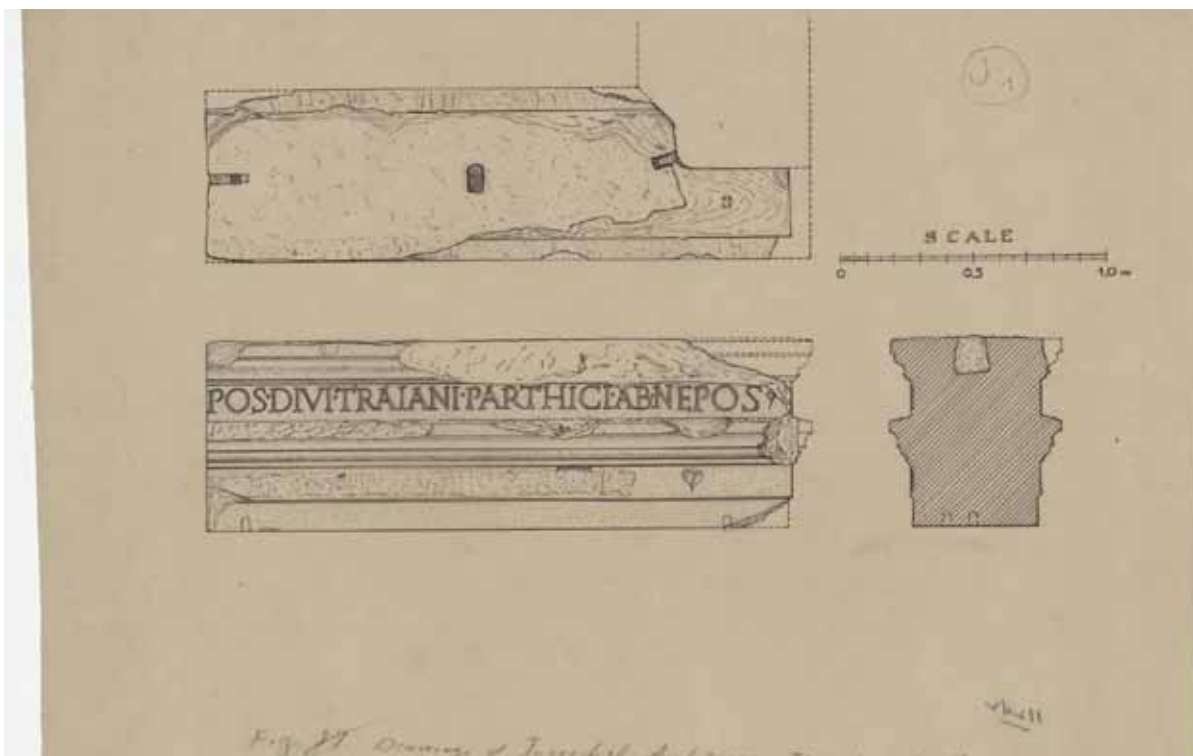
Γραφική αποκατάσταση του Ναού Η
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 130 017 έτος: 1989, σχεδιαστής: Campbell, C.

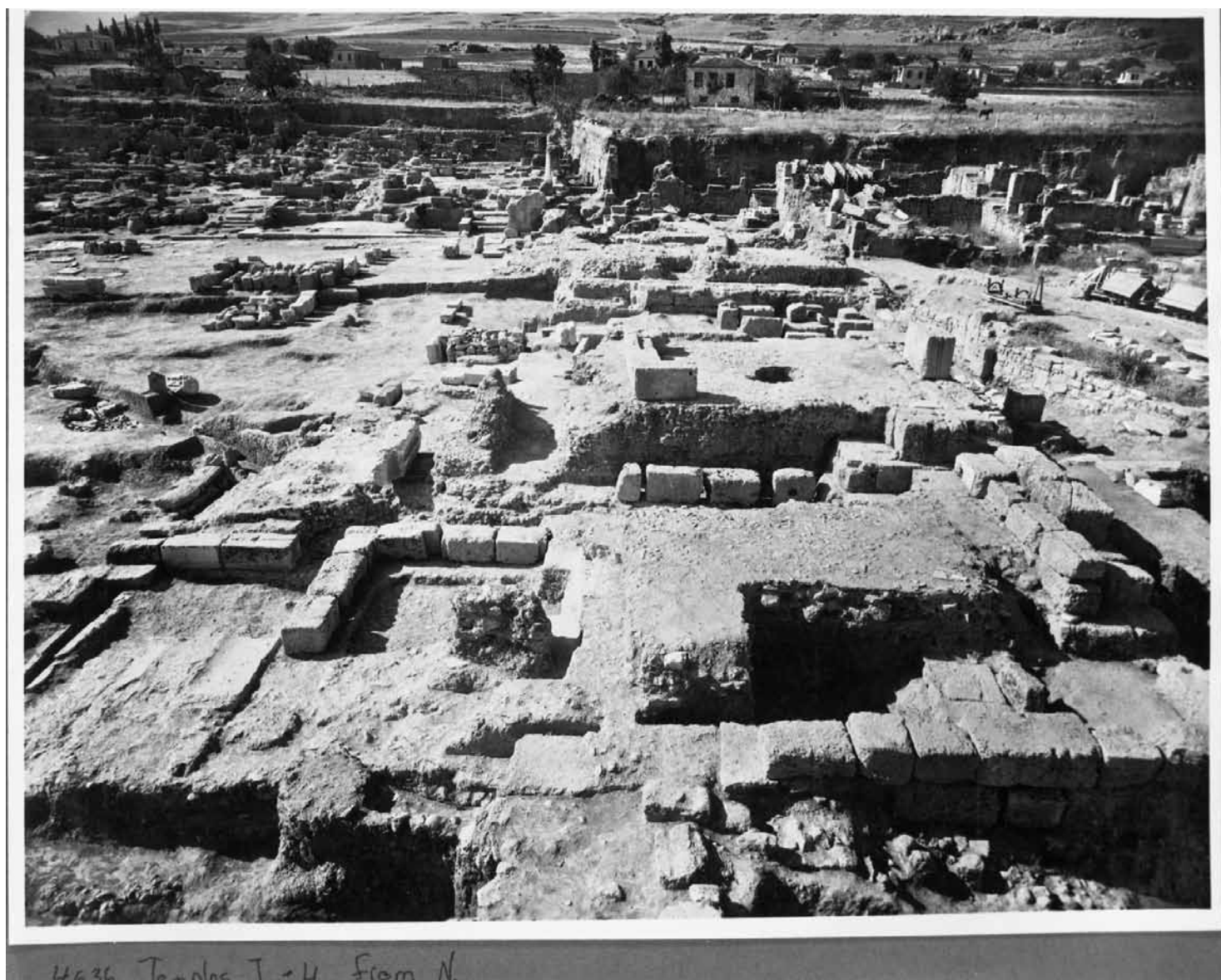
κιονόκρανο του Ναού Η
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 130 026,

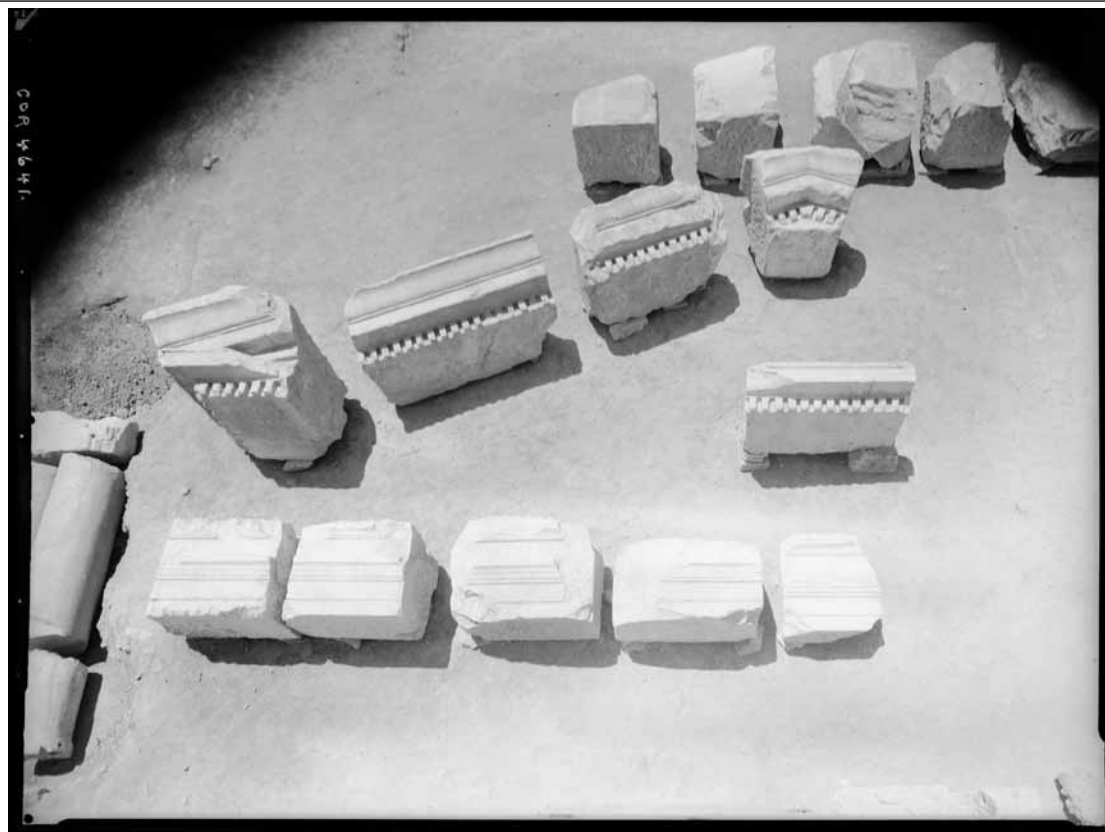
επίκρανο του Ναού Η
πηγή: American School of classical Studies at Athens,
Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 131 007

Επιστύλιο του Ναού J
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 131 009

Βόρεια άποψη των Ναών Η & Ι
πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4636, έτος: 1938

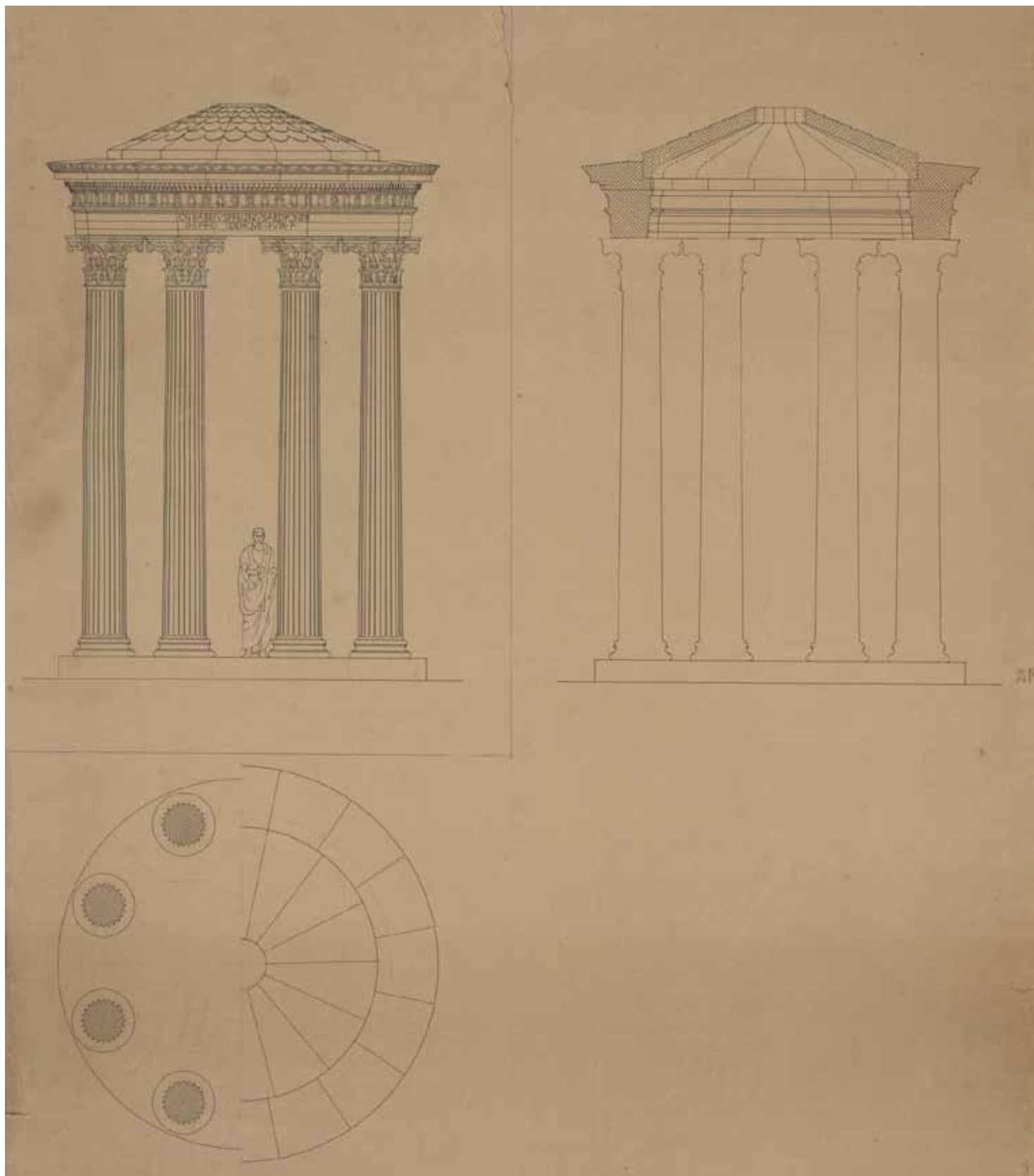
Αρχιτεκτονικά μέλη του αετώματος του Ναού Η
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4641, έτος: 1938

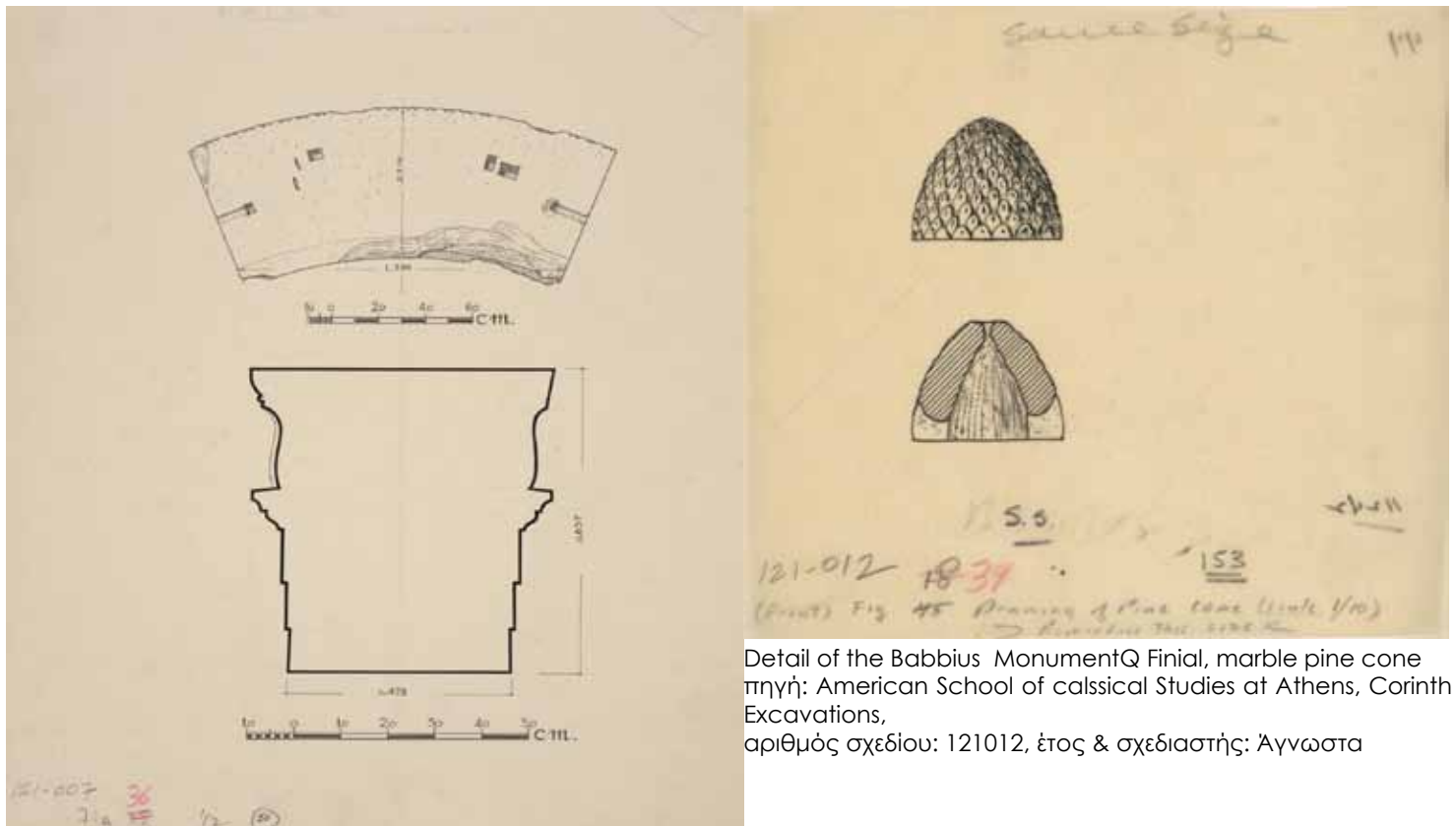
Επιστύλιο του Ναού J
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός λήψης: bw 4665, έτος: 1938

vi. Το Tempietto του Babbius

Γραφική αποκατάσταση του μνημείου του Babbius
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 121004, έτος: Άγνωστο, σχεδιαστής: Wood, H. D.

Detail of the Babbius Monument Q Finial, marble pine cone
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 121012, έτος & σχεδιαστής: Άγνωστα

Κάτοψη και Τομή επιστυλίου του μνημείου του Babbius
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
αριθμός σχεδίου: 121004, έτος: Άγνωστο, σχεδιαστής: Άγνωστος

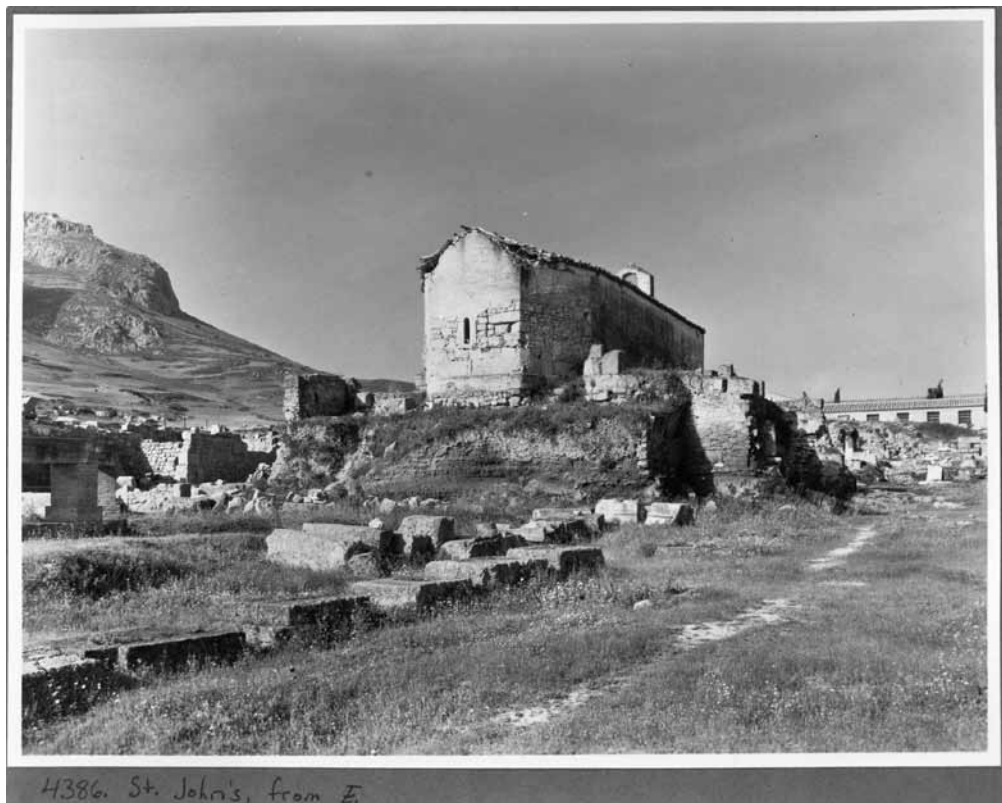

Babbius Monument: old reconstruction of entablature
πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
Αριθμός λήψης: bw 1965 10304, έτος: 1965, φωτογράφος: Heyle, J - Robinson, H.S.

Perspective of the Babbus Monument: Frontpiece for Vol. 1,3. Scranton, "...Lower Agora and N. of the Temple Hill, Archaic Temple", 1941

πηγή: American School of Classical Studies at Athens, Corinth Excavations,
Αριθμός σχεδίου: 121013, έτος: Άγνωστο, σχεδιαστής: Stevens, G. P.

Ναός του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου

Τομή

πηγή: American School of classical Studies at Athens, Corinth Excavations,

Αριθμός σχεδίου: 122 005, σχεδιαστής: Schaeffer, W.

Λήψη από την ανατολική πλευρά του Ναού,

αριθμός λήψης: bw 4386, έτος: 1937

ΕΜΠ-ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ - Δ.Π.Μ.Σ. «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ», Κατεύθυνση Α': Συντήρηση και αποκατάσταση ιστορικών κτιρίων και συνόλων

06. Φωτογραφικό αρχείο Μελετητή από το Δυτικό Άνδηρο

ι.Ο Ναός D

Περίβολος του Ναού D, Λήψη από τα ανατολικά

Ναός D, Λήψη του Ναού απο τον Νότο

Περίβολος του Ναού D, Λήψη απο τον Νότο προς τον Ναό του Απόλλωνα

Περίβολος του Ναού D, Λήψη από τα ανατολικά

ii. Ο Ναός F

Διάκοσμος χαμένος μέσα στο έδαφος του Άνδρου

Λήψεις του Ναού από την Ανατολική πλευρά

Λήψεις του Ναού από την Νότια πλευρά

iii. Ο Ναός G

Λήψη του περάσματος μεταξύ των Ναών Η & G απο την Δυτική πλευρα

Λήψη του Ναού από την Δυτική πλευρά

Λήψεις του Ναού G καθώς και του Νοτίου τμήματος του Άνδρου, από την ανατολική πλευρά

iv. Η κρήνη του Ποσειδώνα

Λήψη του γλυπτου Δελφινιού και της Βάσης του, από το Νυμφαίο του Ποσειδώνα

ν.Οι Ναός Η και J

Λήψεις του Ναού Η καθώς και του περάσματος του Άνδρου,απο την Ανατολική πλευρα

Λήψεις αρχιτεκτονικών μελών του Ναού Η

Λήψη του Ναού Η από την Δυτική πλευρα

Λήψεις του Ναού J απο την Ανατολική πλευρα

Λήψεις του Ναού Η και J απο την Βορινή πλευρα

vi. Το Tempietto του Babbius

Αποψη του Tempietto του Babbius απο την πλευρά του forum (Ανατολική όψη)

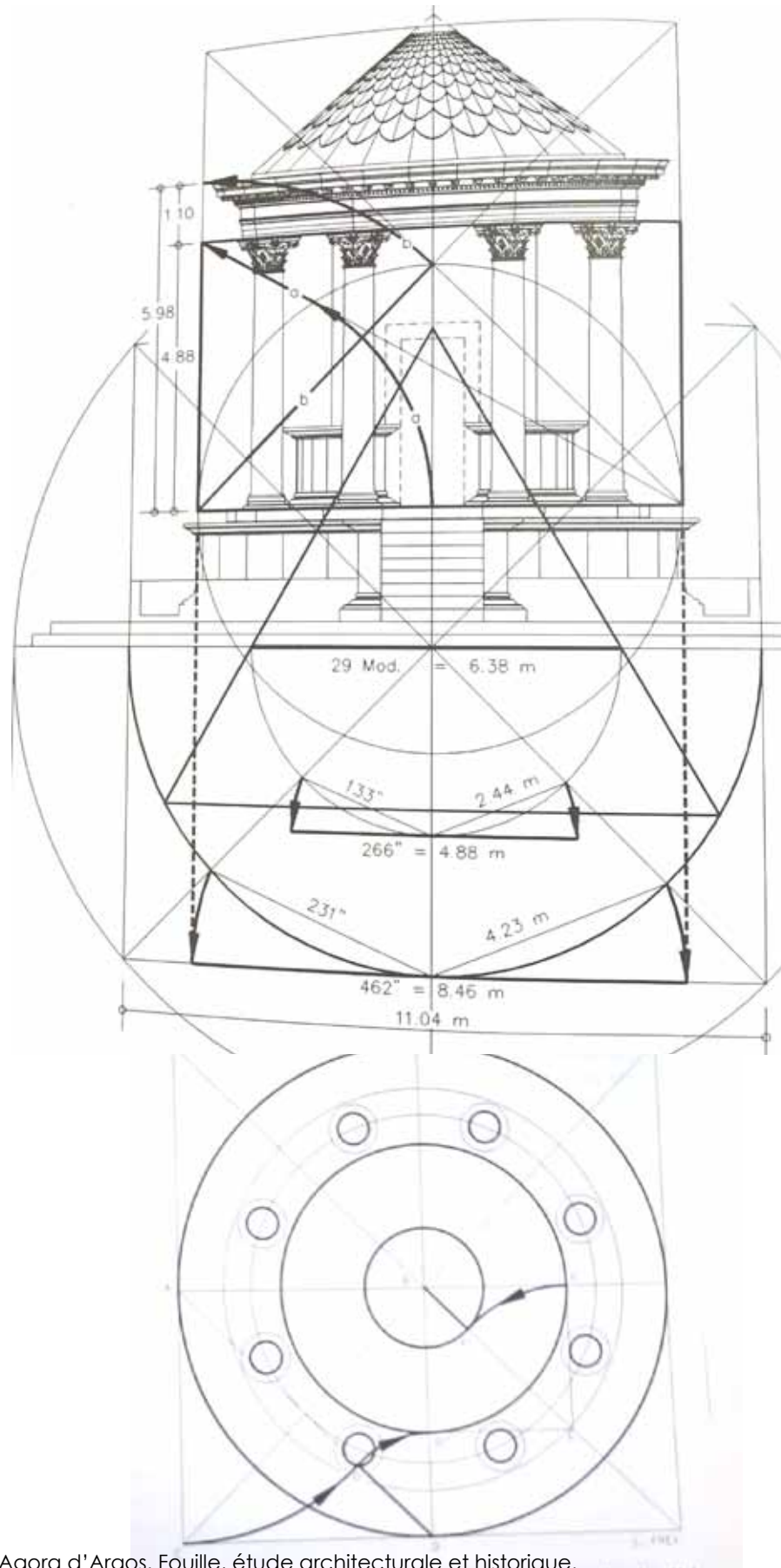

Λήψεις των αρχιτεκτονικών μελών (επιστύλια) του Tempioetto του Babbius (Δυτική όψη)

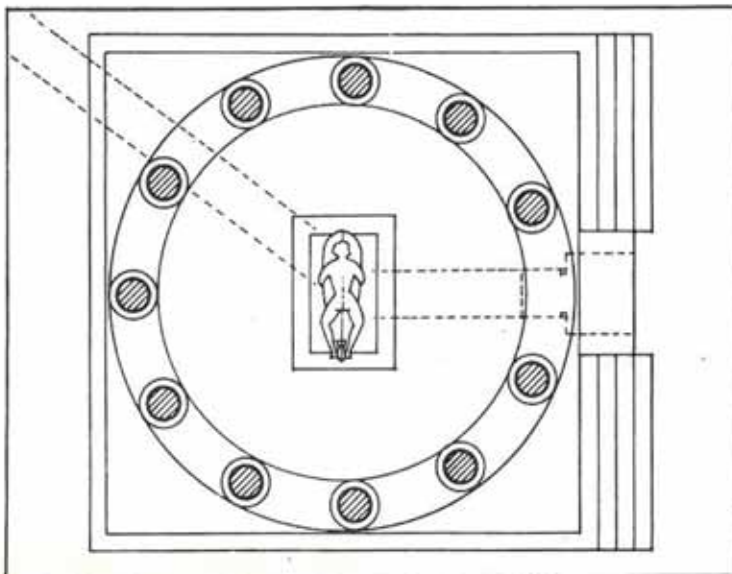
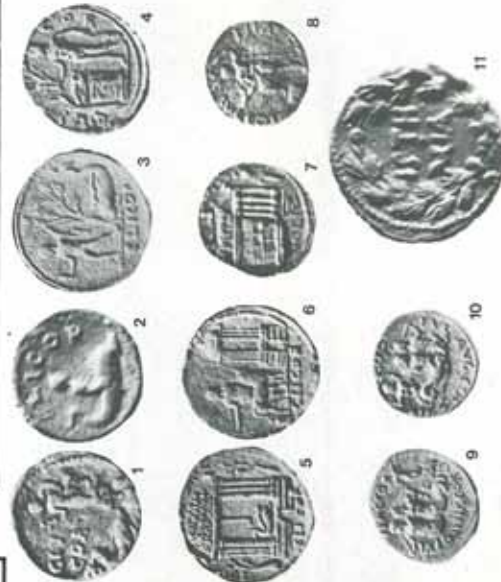
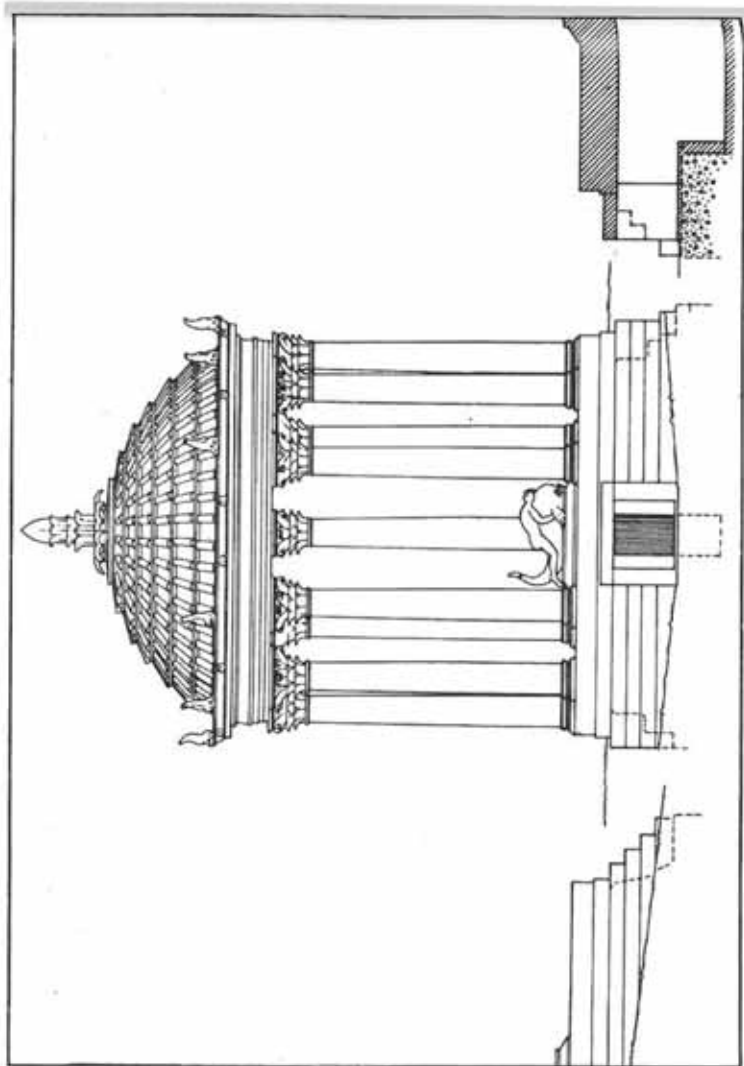

Λήψεις των αρχιτεκτονικών μελών (επιστύλια) του Tempio di Babbius (Δυτική όψη)

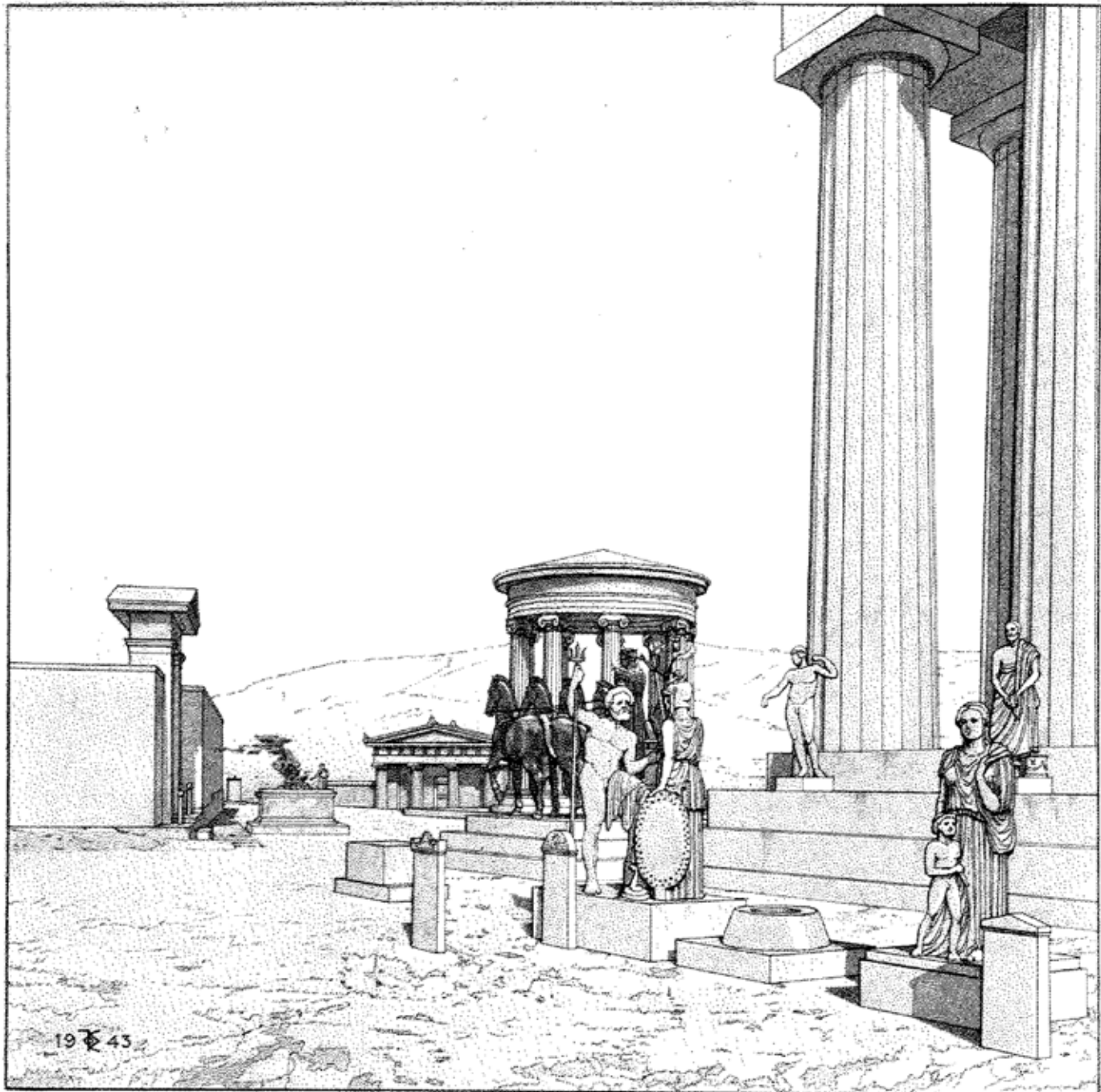
07. Παραδείγματα μονόπτερων κυκλικών ναών χωρίς σηκό

Le nymphée de l'Agora d'Argos. Fouille, étude architecturale et historique.
Kolokotsas, Kostas and Marchetti, Patrick, Études péloponnésiennes, 11, 1995

Broneer ,Oscar, Isthmia-Topography and Architecture, Excavations by the University of Chicago under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens

Travlos, John, Temple of Roma and Augustus, Pictorial Dictionary of Ancient Athens, Praeger Publishers, New York – Washington, 1971

Travlos, John, Temple of Roma and Augustus, Pictorial Dictionary of Ancient Athens, Praeger Publishers, New York –Washington, 1971

THE MONOPTEROS IN THE ATHENIAN AGORA

421

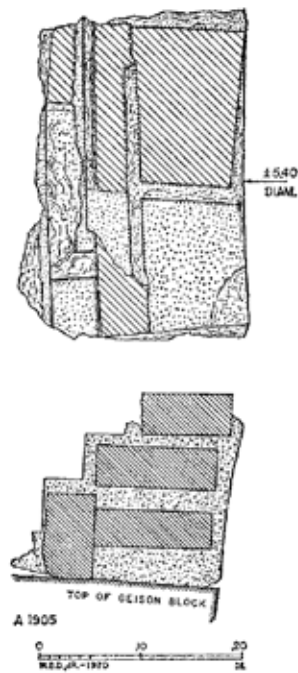

FIG. 10. Dome fragment A 1905.

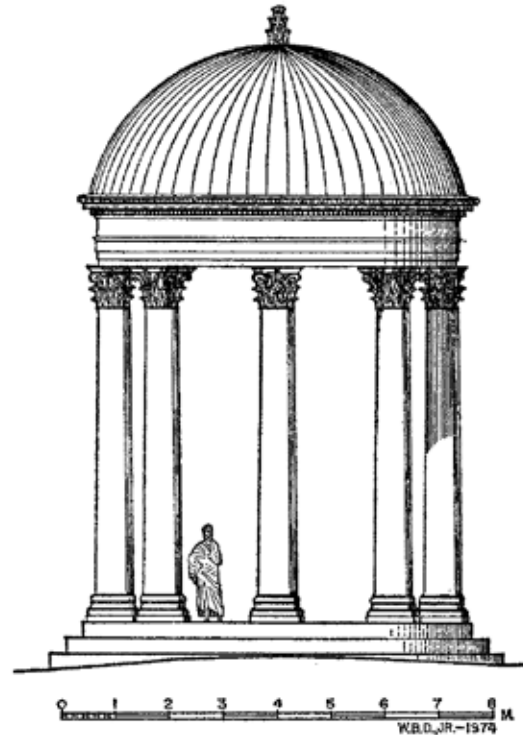

FIG. 11. Restored Elevation looking north.

FIG. 12. Fragment A 1789.

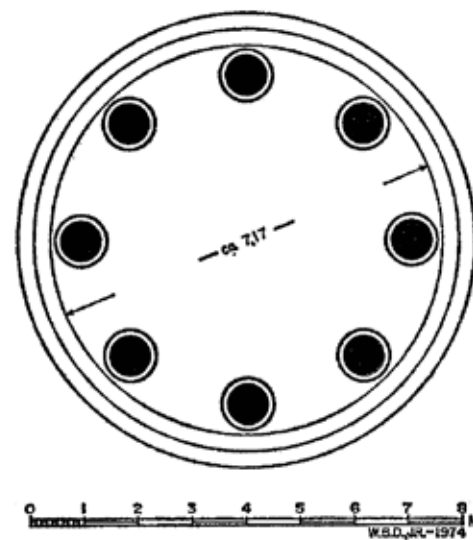

FIG. 13. Restored Plan.

Dinsmoor Jr., William B., *The Monopteros in the Athenian Agora*, *Hesperia* Volume 43, Issue 4, American School of Classical Studies at Athens, 1974

Travlos, John, Lysikrates Monument, Pictorial Dictionary of Ancient Athens, Praeger Publishers, New York – Washington, 1971

08. Φωτογραφικό αρχείο Μελετητή από την Βιβλιοθήκη του Αδριανού

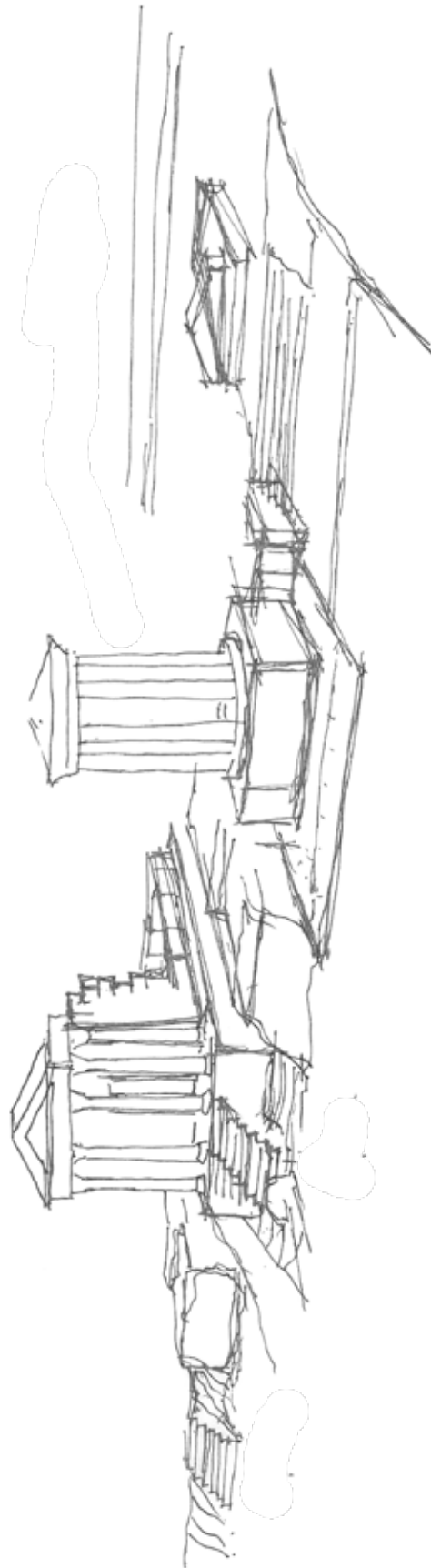

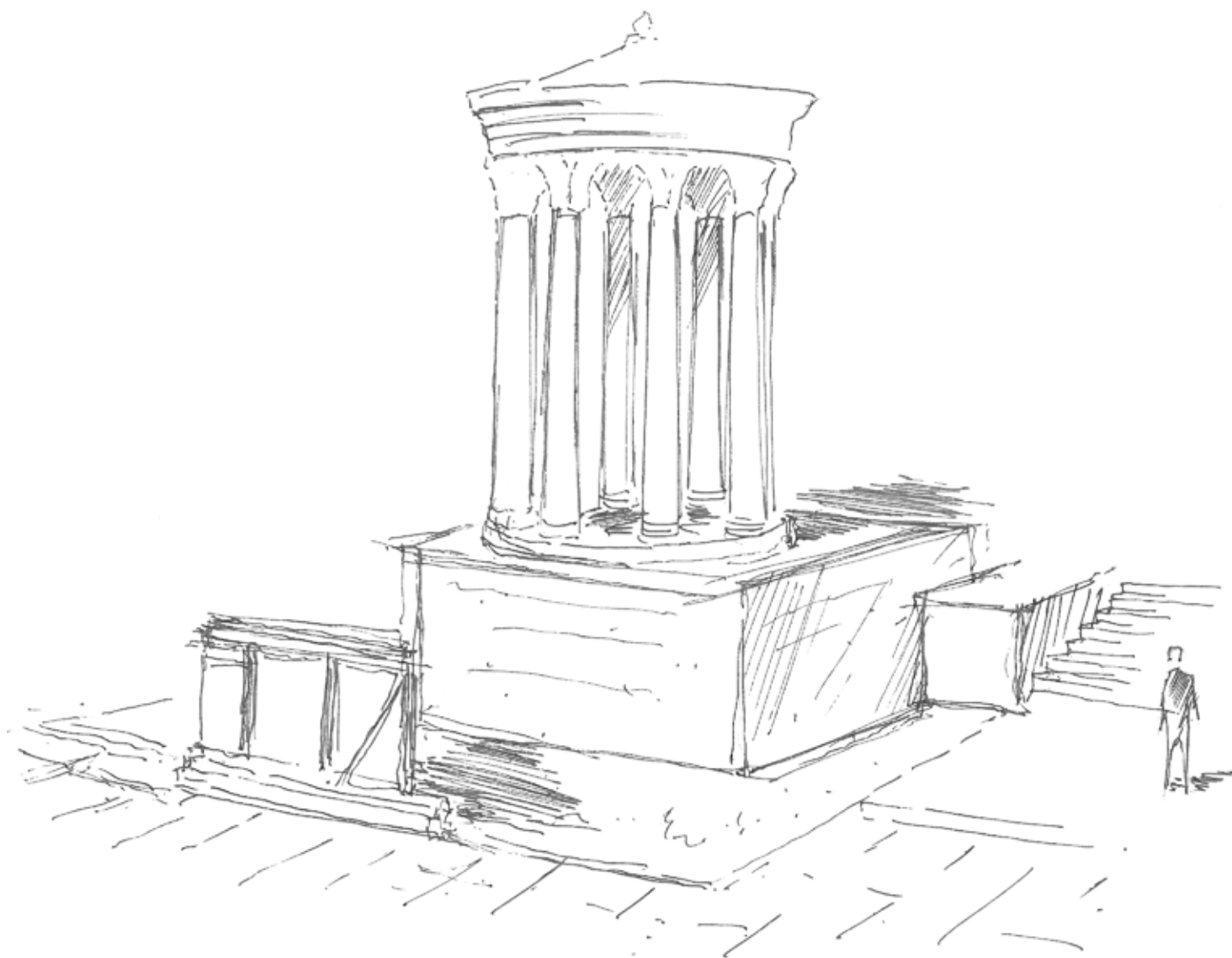
09. Σκίτσα κεντρικής ιδέας

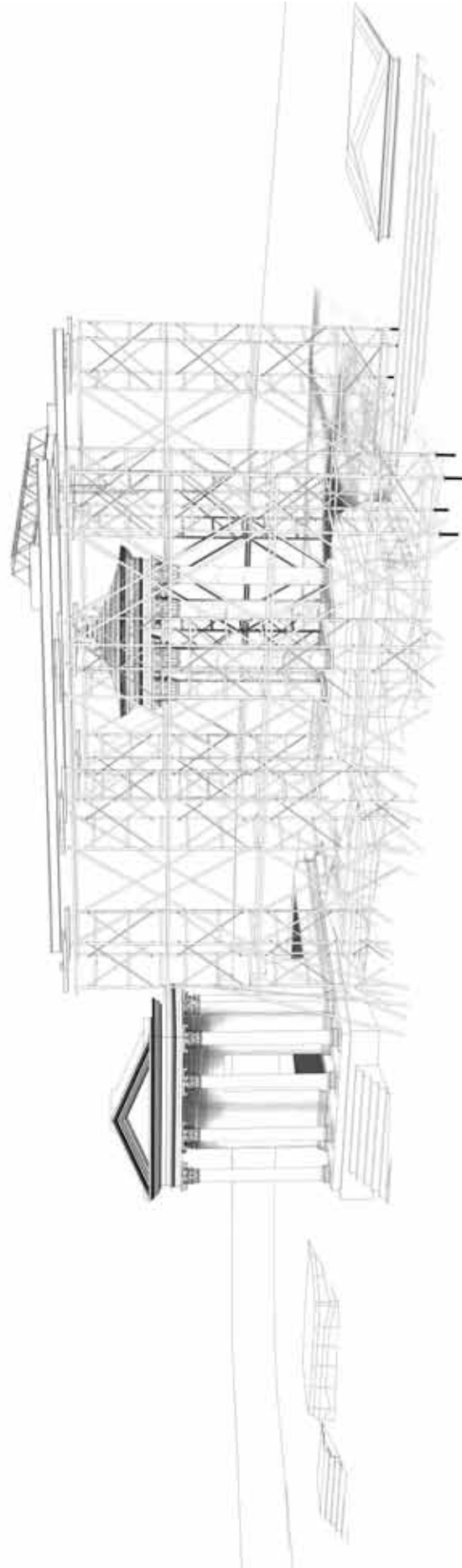
09. Σκίτσα κεντρικής ιδέας

10. Απεικόνιση της γερανογέφυρας κατά τις προβλεπόμενες εργασίες στο Δυτικό Ανδρω.

Β. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ▶ Adam, Jean Pierre, *Le Temple de Portunus au Forum Boarium*, Ecole Francaise de Rome, Palais Farnese, 1994
- ▶ Athanasoulis, Demetrios, *Corinth, Heaven & Earth-Cities and Countryside in Byzantine Greece*, Edited by Jenny Albani and Eugenia Chalkia, Hellenic Ministry of Culture and Sports and the Benaki Museum, Athens 2013
- ▶ Balch, David L., -Weissenrieder, Annette, *Contested Spaces-Houses and Temples in Roman Antiquity and the new testament*, Mohr Siebeck, Tubingen (εκδότης), Germany 2012
- ▶ Bol, Renate, *Das Statuenprogramm Des Herodes-Atticus-Nymphaums*, Deutsches Archaologisches Institut, Verlag Walter De Gruyter & Co, Berlin, 1984
- ▶ Bommelaer, Jean Francois and De Courtils, Jacques, *La Salle Hypostyle D' Argos*, Ecole Francaise D' Athenes, Etudes Peloponnesiennes, Edition-Diffusion De Boccard, 1994
- ▶ Broneer, Oscar, *Isthmia-Topography and Architecture*, Excavations by the University of Chicago under the Auspices of the American School of Classical Studies at Athens
- ▶ Coarelli Filippo, Kajanto Iiro, Nyberg Ulla, Steinby Margareta, *L' Area Sacra di Largo Argentina*, Studi e Materiali Del Musei e Monumenti Comunali di Roma, Roma 1981
- ▶ Coulton, J.J., *Ancient Greek Architects at Work-Problems of Structure and Design*, Oxbow Books, Oxford 1995
- ▶ Desgodets, Antoine, *Le Edifices Antiques de Rome*, Preface de Pierre Gros, Fac-simile de l' Edition de 1682, Introduction et Notices d' Helene Rousteau-Chambon, Institut National D' Histoire de l'Art, Edition A. et J. picard, 2008
- ▶ Dinsmoor Jr., William B., *The Monopteros in the Athenian Agora*, *Hesperia* Volume 43, Issue 4, American School of Classical Studies at Athens, 1974
- ▶ Dodge, Hazel, *Brick Construction in Roman Greece and Asia Minor (Roman Architecture in the Greek World*, Edited by Sarah Macready and F.H. Thomson), The Society of Antiquaries of London, London 1990
- ▶ Dodge, Hazel, *Brick Construction in Roman Greece and Asia Minor*, *Roman Architecture in the Greek World*, Edited by Sarah Macready and F. H. Thomson, The Society of Antiquaries of London, Burlington House, London 1987
- ▶ Engels, Donald, *Roman Corinth-An Alternative Model for the Classical City*, The University of Chicago Press, Chicago, U.S.A., 1990
- ▶ Gebhard, Elizabeth R., *The Isthmian Games and the Sanctuary of Poseidon in the Early Empire (The Corinthia in The Roman Period*, edited by Timothy E. Gregory), *Journal of Roman Archaeology Supplementary Series*, Number Eight
- ▶ Gorski, Gilbert J. & Packer, James E., *The Roman Forum- A Reconstruction and Architectural Guide*, Cambridge University Press, 2015
- ▶ Hesberg, Henner Von, *Ρωμαϊκή Αρχιτεκτονική*, University Studio Press, Θεσσαλονική 2009
- ▶ Hill, Bert Hodge, *The Springs-Peirene, Sacred Spring*, *Glauke-Volume I*, Part VI, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey, 1964
- ▶ James, Sarah A., *The Last of the Corinthians? Society and Settlement from 146 to 44 BCE*, *Corinth in Contrast-Studies in Inequality*, edited by Steven J. Friesen, Sarah A. James and Daniel Schowalter, Leiden, Boston 2014
- ▶ Johnson, Franklin P., *Corinth, Sculpture 1896-1923 Volume IX*, The American School of Classical at Athens, Harvard University Press, 1931

- ▶ Jones, Mark Wilson, Principles of Roman Architecture, Yale University Press-New Haven and London, 2003
- ▶ Langridge-Noti, Elizabeth, A Corinthian scrapbook: one hundred years of American excavations in Ancient Corinth, Lycabettus Press, Athens 1996
- ▶ Leslie Shear Jr, T., The Athenian Agora: Excavations of 1980-1982, Hesperia, Volume 53, Issue 1, The American School of Classical Studies at Athens, 1984
- ▶ Lyttelton, Margaret, The Design and Planning of Temples and Sanctuaries in Asia Minor, in the Roman Imperial Period (Roman Architecture in the Greek World, Edited by Sarah Macready and F.H. Thomson), The Society of Antiquaries of London, London 1987
- ▶ Millis, Benjamin W., "Miserable Huts" in Post-146 B.C. Corinth, Hesperia, Volume 75, Issue 3, The American School of Classical Studies at Athens, 2006
- ▶ Mitropoulou, E., Ino, Melikertes, Leukothea, Palaemon, From the Department of Ancient History and Archaeology, Faculty of Arts, University of Birmingham, Birmingham 1972
- ▶ Murphy-O'Conor, Jerome, St' Pauls Corinth-Text and Archaeology, Michael Glazier, Inc, Delaware, U.S.A., 1983
- ▶ Nasrallah, Laura Salah, Cristian Responses to Roman Art and Architecture-The Second Century Church Amid the Spaces of Empire, Cambridge University Press, New York-U.S.A. 2010
- ▶ Nasrallah, Laura Salah, Grief in Corinth The Roman City and Paul's Corinthian Correspondence, Contested Spaces-Houses and Temples in Roman Antiquity and the new testament, Mohr Siebeck, Tübingen (εκδότης), Germany 2012
- ▶ Odelberg, Per, Sacra Corinthia, Sicyonia, Philiasia, Upsaliae: Almqvist & Wiksell, Uppsala University 1896
- ▶ Pensabene, Patrizio, Tempio di Saturno, Architettura e Decorazione, Lavori e Studi di Archeologia, Soprintendenza Archeologica di Roma, De Luca Editore, 1984
- ▶ Pomeroy, Sarah B., The Murder of Regilla- A Case of Domestic Violence in Antiquity, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts/ London, England 2007
- ▶ Rohn A. H., Barnes A. and Sanders G. D. R., An Early Ottoman Cemetery at Ancient Corinth, Hesperia volume 78, American School of Classical Studies at Athens, 2009
- ▶ Romano, David Gilman, Post-146 B.C., land use in Corinth, and planning of the Roman colony of 44 B.C. (The Corinthia in The Roman Period, edited by Timothy E. Gregory), Journal of Roman Archaeology Supplementary Series, Number Eight
- ▶ Romano, David Gilman, Athletics and Mathematics in Archaic Corinth: The Origins of the Greek Stadion, American Philosophical Society its Memoirs series, Volume 206, Published by John Frederick Lewis and Autodesk Inc, Philadelphia 1993
- ▶ Sakellariou M. – Faraklas N., Corinthia –Cleonea, Ancient Greek Cities, Athens Technological Organization, Athens Center of Ekistics, Athens 1971
- ▶ Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951
- ▶ Scranton Robert, Two Temples of Commodus at Corinth, Hesperia volume 13, Issue 4, American School of Classical Studies at Athens, 1944
- ▶ Scranton, Rombert L., Corinth, Volume I-Part III, Monuments in the Lower Agora And North of the Archaic Temple, The American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey 1951
- ▶ Sear Frank, Roman Architecture, Routledge, London, 2000

- ▶ Sinos, S. , The Temple of Apollo Hylates at Kourion and the Restoration of its South-West Corner, With the Collaboration of F. Wenzel, E. Kalliri, M. Ieronymidou, published by the A.G. Leventis Foundation, Athens 1990
- ▶ Stamper, John W., The Architecture of Roman Temples-The Republic to the Middle Empire, Cambridge-university Press, Cambridge 2005
- ▶ Stewart, Daniel R., "Most Worth Remembering": Pausanias, Analogy and Classical Archaeology, Hesperia, Volume 82, Issue2, The American School of Classical Studies at Athens, 2013
- ▶ Sturgeon, Mary C., Roman Sculptures from Corinth and Isthmia: A Case for a Local "Workshop", The Greek Renaissance in the Roman Empire, Papers from the tenth British Museum Classical Colloquium, Edited by Susan Walker and Averil Cameron, University of London, Institute of Classical Studies, 1989
- ▶ Taylor, Rabun, Roman Builders-A Study in Architectural Process, Cambridge University Press, 2003
- ▶ Travlos, John, Lysikrates Monument, Pictorial Dictionary of Ancient Athens, Praeger Publishers, New York –Washington, 1971
- ▶ Travlos, John, Temple of Roma and Augustus, Pictorial Dictionary of Ancient Athens, Praeger Publishers, New York –Washington, 1971
- ▶ Von Hesberg, Henner, Ρωμαϊκή Αρχιτεκτονική, Επιμέλεια: Θεοδοσία Στεφανίδου-Τιβεριού, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2009
- ▶ Waelkens, Marc, Hellenistic and Roman Influence in the Emperial Architecture of Asia Minor, The Greek Renaissance in the Roman Empire, Papers from the tenth British Museum Classical Colloquium, Edited by Susan Walker and Averil Cameron, University of London, Institute of Classical Studies, 1989
- ▶ Waelkens, Marc, The Adoption of Roman Building Techniques in the Architecture of Asia Minor (Roman Architecture in the Greek World, Edited by Sarah Maccready and F.H. Thomson, The Society of Antiquaries of London, Burlington House, London 1987
- ▶ Wallbank Hoskins, Mary E., Image and Cult: The Coinage of Roman Corinth, Corinth in Context-Comparative studies on Religion and Society, Edited by Steven J. Friesen, Daniel N. Schowalter and James C. Walters, Leiden, Boston 2010
- ▶ Walker, Susan, Roman Nymphaea in the Greek World, Roman Architecture in the Greek World, Edited by Sarah Maccready and F. H. Thomson, The Society of Antiquaries of London, Burlington House, London 1987
- ▶ Walker, Susan, Roman Nymphaea in the Greek World (Roman Architecture in the Greek World, Edited by Sarah Maccready and F.H. Thomson), The Society of Antiquaries of London, London 1988
- ▶ West, Allen Brown, Latin Inscriptions 1896-1926 Volume VIII, Part II, The American School of Classical at Athens, Harvard University Press, 1931
- ▶ Williams II, Charles K., Corinth, 1969: Forum Area, Hesperia volume 39, American School of Classical Studies at Athens, 1969
- ▶ Williams II, Charles Kaufman, The City of Corinth and Its Domestic Religion, Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at the Athens, Vol. 50
- ▶ Williams II, Charles Kaufman, A Re-evaluation of Temples and the West End of the Forum of Corinth, The Greek Renaissance in the Roman Empire, Papers from the tenth British Museum Classical Colloquium, Edited by Susan Walker and Averil Cameron, University of London, Institute of Classical Studies, 1989
- ▶ Williams II, Charles K., Corinth, 1977: Forum Southwest, Hesperia volume 47, American School of Classical Studies at Athens, 1977

- ▶ Williams II, Charles K., Corinth Excavations, Hesperia volume 49, American School of Classical Studies at Athens, 1979
- ▶ Williams II, Charles K., Zervos Orestes H., Excavations at Corinth, 1989: The temenos of Temple E, Hesperia volume 59, American School of Classical Studies at Athens, 1989
- ▶ Williams II, Charles K. and Zervos, Orestes H., Corinth, 1990: Southeast Corner of Temenos E, Hesperia volume 60, Issue 1, American School of Classical Studies at Athens, 1991
- ▶ Williams II, Charles K. and Zervos, Orestes H., Frankish Corinth 1991, Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens, Volume 61, Issue 2, The American School of Classical Studies at Athens, 1992
- ▶ Williams II, Charles K., Excavations at Corinth, Hesperia volume 38, American School of Classical Studies at Athens, 1968
- ▶ Williams II, Charles K., Macintosh Jean, Fisher Joan E., Excavations at Corinth, Hesperia volume 43, American School of Classical Studies at Athens, 1968
- ▶ Williams II, Charles K., Fisher Joan E., Corinth, 1974: Forum Southwest, Hesperia volume 44, American School of Classical Studies at Athens, 1974
- ▶ Williams II, Charles K., Fisher Joan E., Corinth, 1975: Forum Southwest, Hesperia volume 45, American School of Classical Studies at Athens, 1975
- ▶ Williams II, Charles K. & Bookidis, Nancy, Corinth-The Centenary 1896-1996, Volume XX, The American School of Classical Studies at Athens, 2003
- ▶ Αθανασούλης Δ.- Μανωλέσσου Ε.Γ., Η Μεσαιωνική Κορινθία, The Corinthia and the Northeast Peloponnese, The German Archaeological Institute, Athens, Held at Loutraki 2009
- ▶ Αναστασίου, Αναστασία Ε., Φωτογραμμετρία και Μνημεία, Δυνατότητες και Όρια της Φωτογραμμετρίας στις Αποτυπώσεις Μνημείων-Εφαρμογή: Τοπογραφική και φωτογραμμετρική αποτύπωση ΒΑ και ΝΑ πύργων της Ακρόπολης στα Αρχαία Αιγόσθυνα, ΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων-Διπλωματική Εργασία ΔΠΜΣ Προστασία μνημείων-Α' κατευθυνση, Αθήνα 2001
- ▶ Ανδρικού, Δήμητρα, Ο Ναός του Απόλλωνα στην Αρχαία Κόρινθο-Αποτύπωση, Τεκμηρίωση, Πρόταση Αποκατάστασης, ΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων-Διπλωματική Εργασία ΔΠΜΣ Προστασία μνημείων-Α' κατευθυνση, Αθήνα 2008
- ▶ Ανθέμιον, ενημερωτικό Δελτίο της Ενώσεως Φίλων Ακροπόλεως, Τεύχος 11^ο, Ιούλιος 2004
- ▶ Βαρδουιώτου, Δημητρίου Κ., Η Αφνείος Κόρινθος ήτι Η Ιστορία της Αρχαίας Κόρινθου, Εκδότης: Μ. Σαλιβέρος, Εν Αθηναις 1894
- ▶ Εφορεία Προϊστορικών και κλασσικών Αρχαιοτήτων Κορινθίας, Επιμέλεια: Κίσσας, Κωνσταντίνος Σ.Ι. (Εφορος Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Κορινθίας, Αρχαία Κορινθία. Από τους προϊστορικούς χρόνους έως το τέλος της αρχαιότητας, Εκδόσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013
- ▶ Κίσσας Κωνσταντίνος-Εφορος Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Κορινθίας, Αρχαία Κορινθία, Έκδοσεις του Φοίνικα, Αθήνα 2013
- ▶ Μαντάς, Κώστας, Η Μεταμόρφωση της Κλασσικής Πόλης στην Ελλάδα κατά τη Ρωμαϊκή Εποχή, Η Ιστορία της Ελληνικής Πόλης, Επιμέλεια Αλέξανδρος Φ. Λαγόπουλος, Ερμής- "Αρχαιολογία και Τέχνες", Αθήνα 2004
- ▶ Μπαντέκας Γιάννης, Τα μετρικά συστήματα, Περιοδικό "Αρχαιολογία και Τέχνες", Τεύχος 26, Μάρτιος 1988
- ▶ Μπάρτζης Δημήτριος, Από το Borgio di Corinto στην Παλαιά Κόρινθο-Το χρονικό μια πόλης και των σπιτιών της, Ερευνητική Εργασία-Επιβλέπων Καθηγητής: Μανώλης Κορρές, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο-

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Σπουδαστήριο Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής, Αθήνα 2011

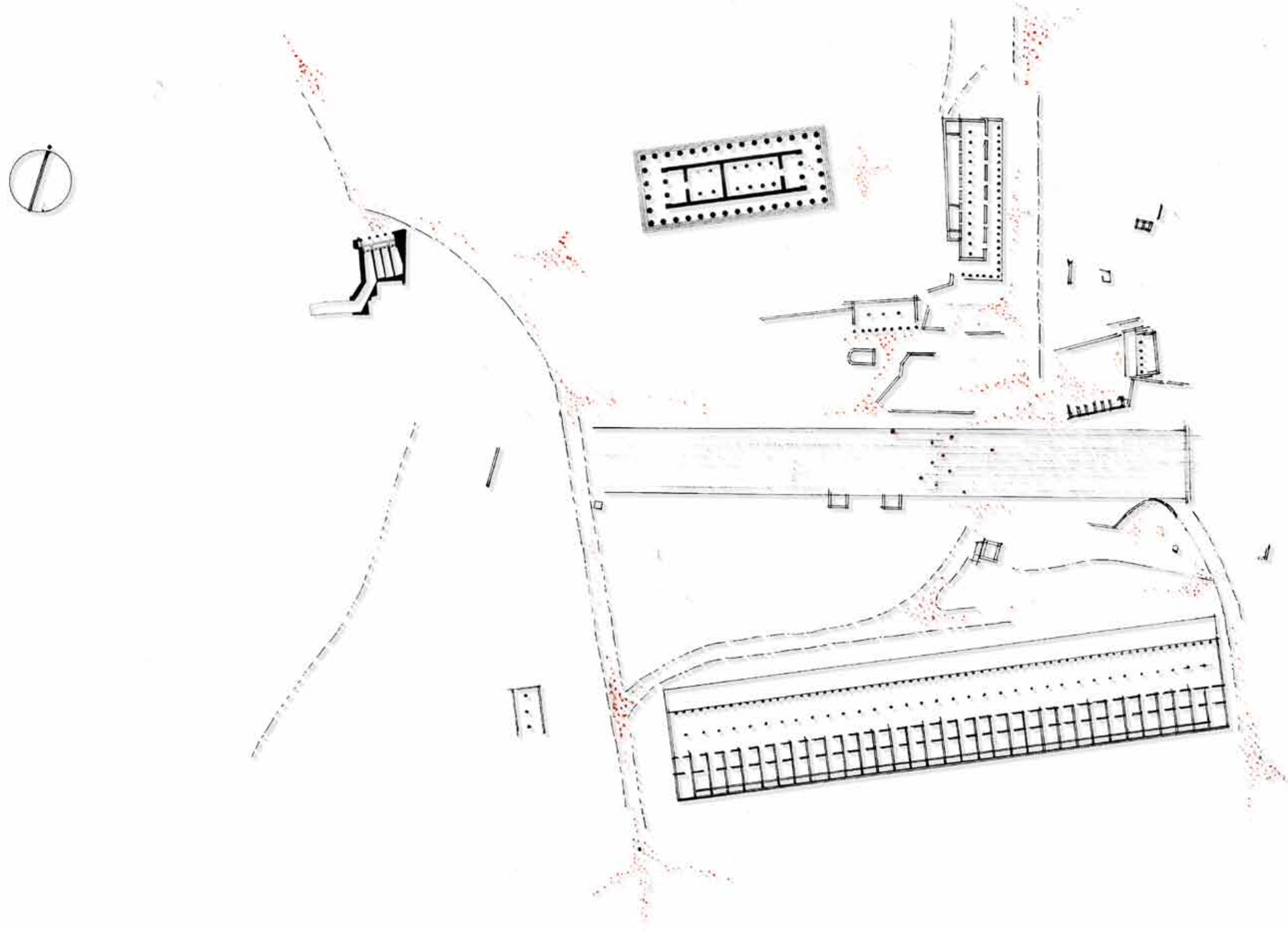
- ▶ Μπάρτζης, Δημήτριος Γ., Αρχαίο Στάδιο Σικυώνας, Διπλωματική εργασία, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, ΔΠΜΣ «Προστασία Μνημείων», Κατεύθυνση Α': Συντήρηση και Αποκατάσταση Ιστορικών Κτηρίων και Συνόλων, Αθήνα 2015
- ▶ Ντοβα Χρυσάνθη, Ανάδειξη Νότιας Στοάς Αρχαίας Κορίνθου, ΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων-Διπλωματική Εργασία ΔΠΜΣ Προστασία μνημείων-Α' κατεύθυνση, Αθήνα 2005
- ▶ Ομάδα Εργασίας για την Εκπόνηση Διαχειριστικών μελέτων για τον Αρχαιολογικό Χώρο Αρχαίας Κορίνθου, Σχέδιο Διαχείρισης της Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, στον Ευρύτερο Αρχαιολογικό Χώρο της Αρχαίας Κορίνθου, Τεύχος Ανάλυσης-Δεκέμβριος 2015
- ▶ Παγώνης Κωνσταντίνος Γ. , Το Κτηριακό Συγκρότημα της Μονής των Καπουκίνων στην Αθήνα και η περιοχή του, Σχολή Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π., Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα 1993
- ▶ Παπαγεωργίου Ν. Σόφη, Περιηγητές και Ζωγράφοι στην Κόρινθο (12ος-19ος αιώνας), Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος, Αθήνα 2009
- ▶ Παπαχατζής Δ. Νικ., Πausanίου Ελλάδος Περιήγησις (Κορινθιακά-Λακωνικά), Εκδοτική Αθηνών,
- ▶ Παπαχατζής Δ. Νικ., Πausanίου Ελλάδος Περιήγησις (Μεσσηνιακά και Ηλιακά), Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1979
- ▶ Ρίγκλ, Αλόις, Ουσία και Γένεση της Μοντέρνας Λατρείας των Μνημείων, Έννοιες της Τέχνης του 20ου αιώνα, επιμέλεια: Π. Πούλος, Αθήνα: ΑΣΚΤ, 2006
- ▶ Σιδέρης Αθανάσιος, Εφεσος, Ιστορία και Αρχιτεκτονική, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, 2009
- ▶ Φιλολογική ομάδα Κάκτος, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία «Οι Έλληνες»-Πausανίας, Ελλάδος Περιήγησις, Τόμος 2, Κορινθιακά, Εκδότης Κάκτος-Οδυσσέας Χατζόπουλος, Αθήνα 1992
- ▶ Χασάπης, Βασίλειος Δ., Μελέτη αναστήλωσης του Ναού της Ρώμης και του Αγούστου στην Ακρόπολη, ΕΜΠ-Σχολή Αρχιτεκτόνων-Διπλωματική Εργασία, Αθήνα 2010

Γ. ΣΧΕΔΙΑ

ΦΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥΜ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Φ01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

3^{ος} - 2^{ος} αι. π.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων Forum

ΚΛ. 1/1000

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

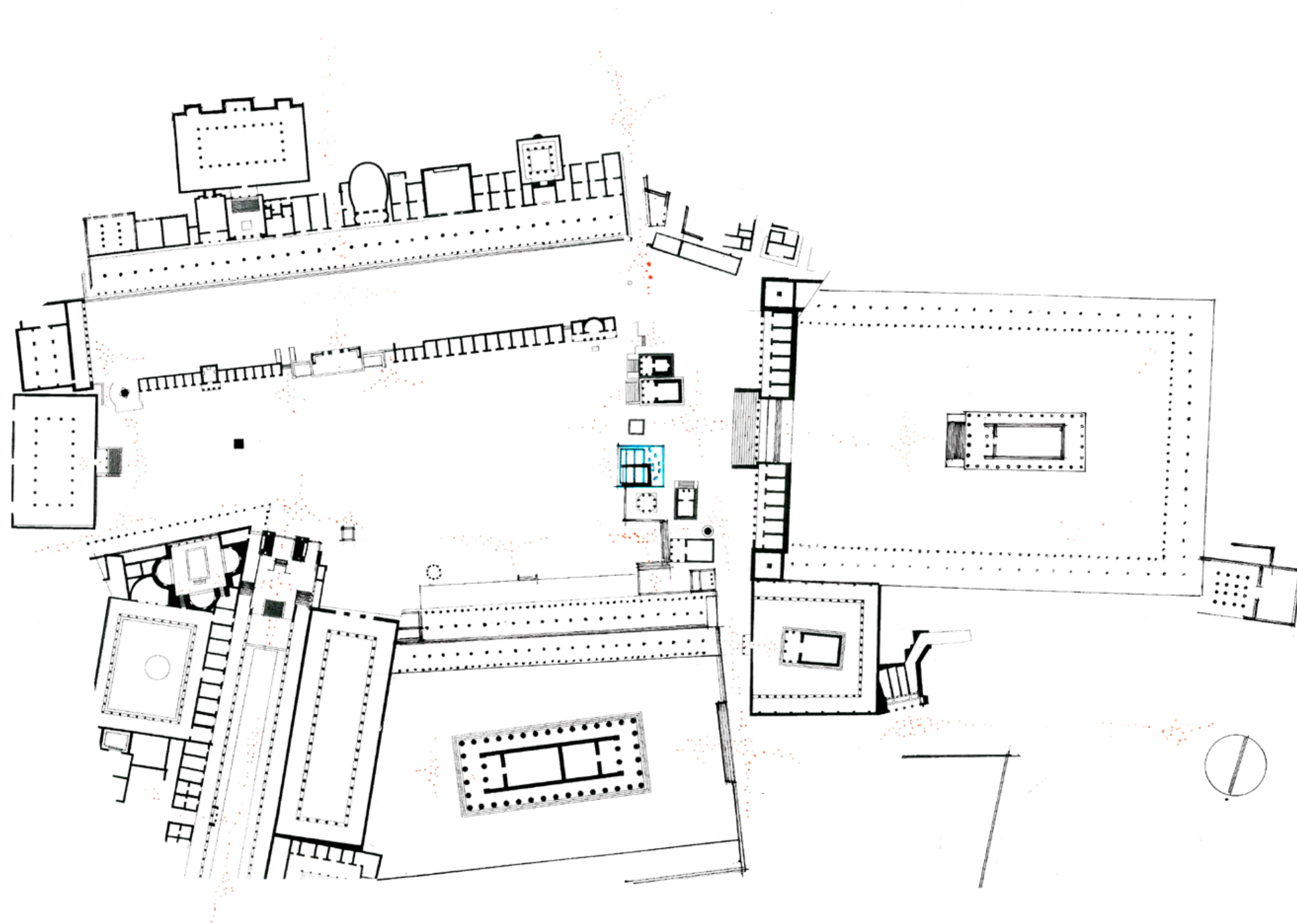
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Φ02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1^{ος} αι. μ.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων Forum

ΚΛ. 1/1000

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

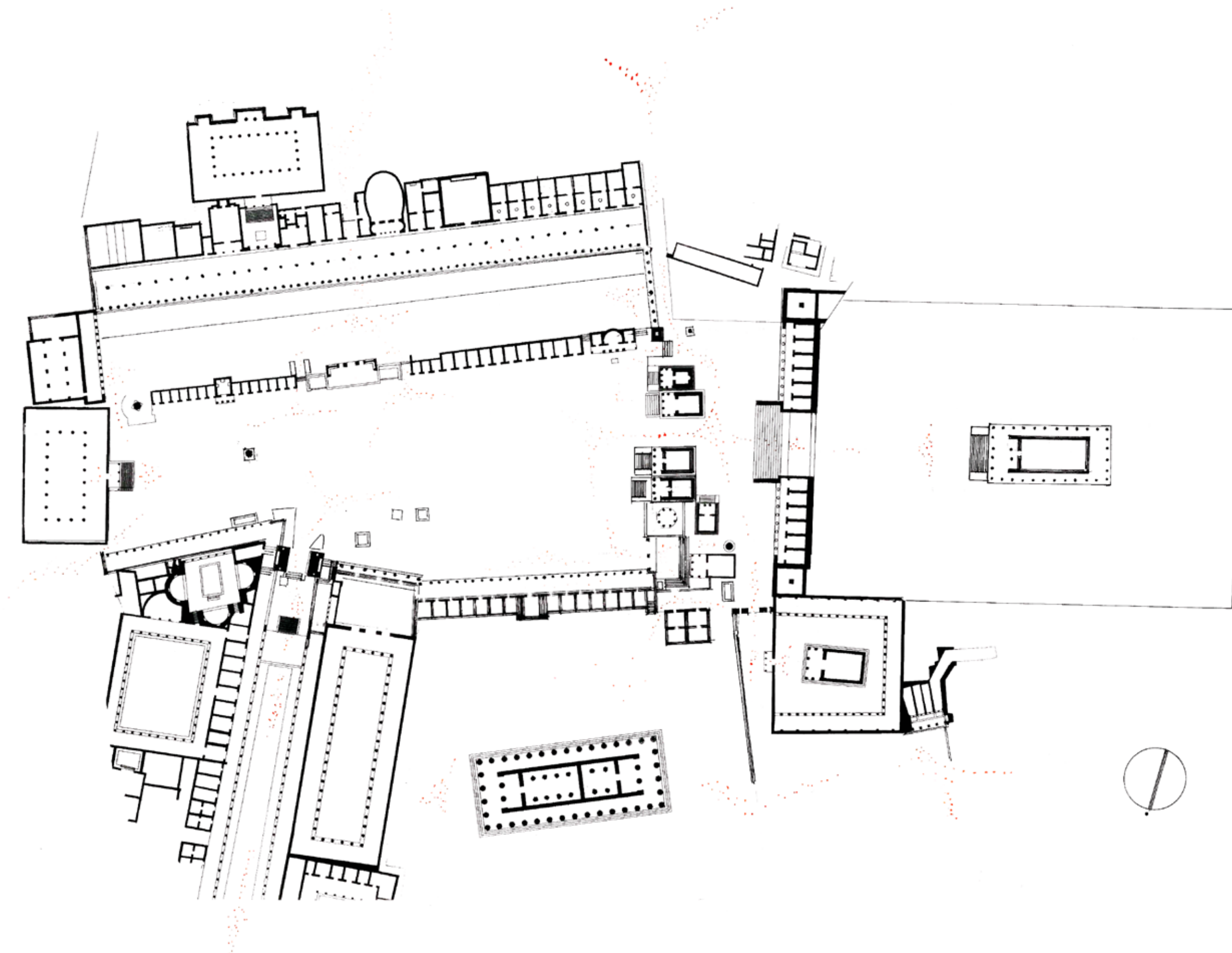
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Φ03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

2^{ος} αι. μ.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων Forum

ΚΛ. 1/1000

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

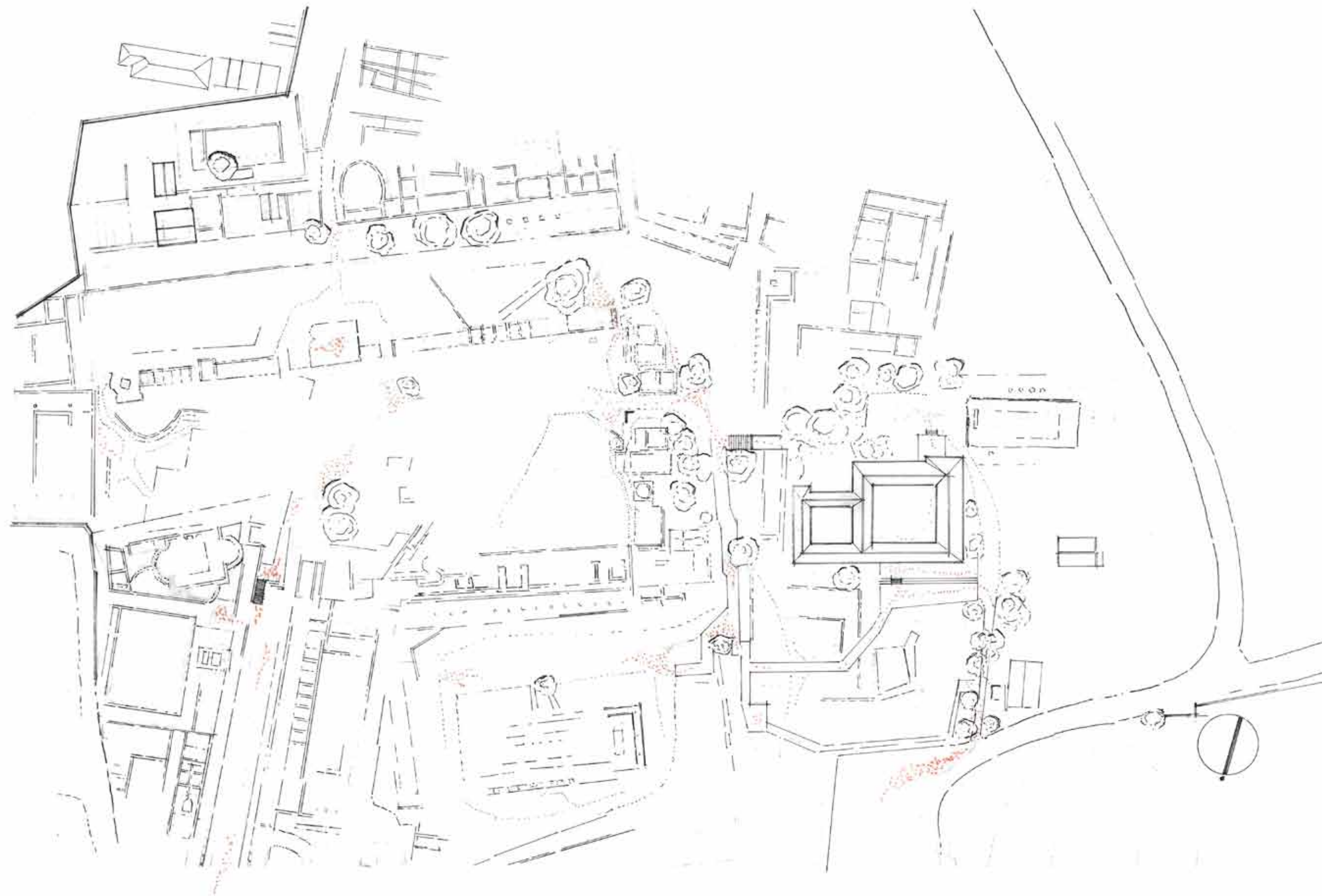
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Φ04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΣΗΜΕΡΑ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων Forum

ΚΛ. 1/1000

ΦΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

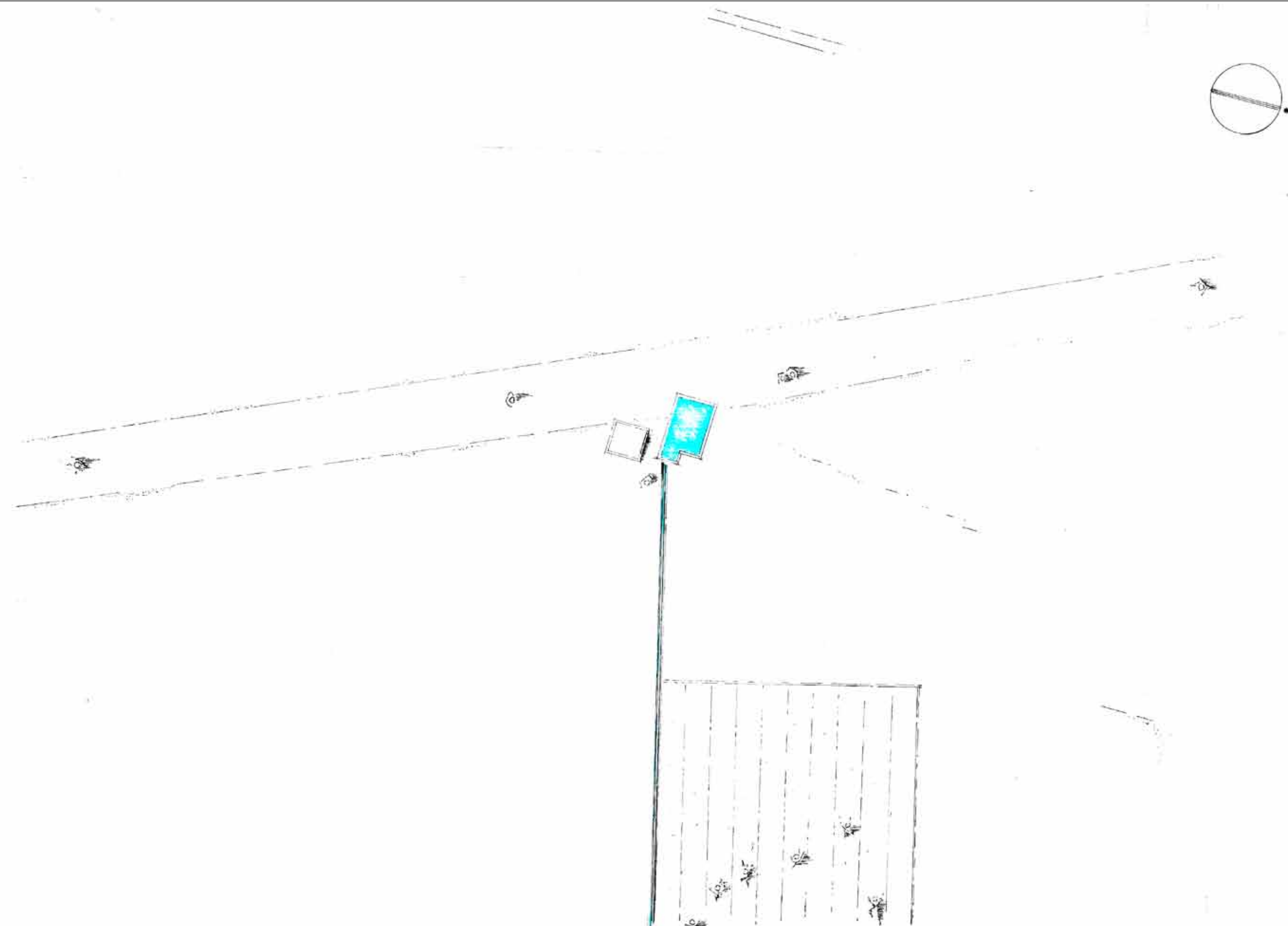
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΝΔ 01

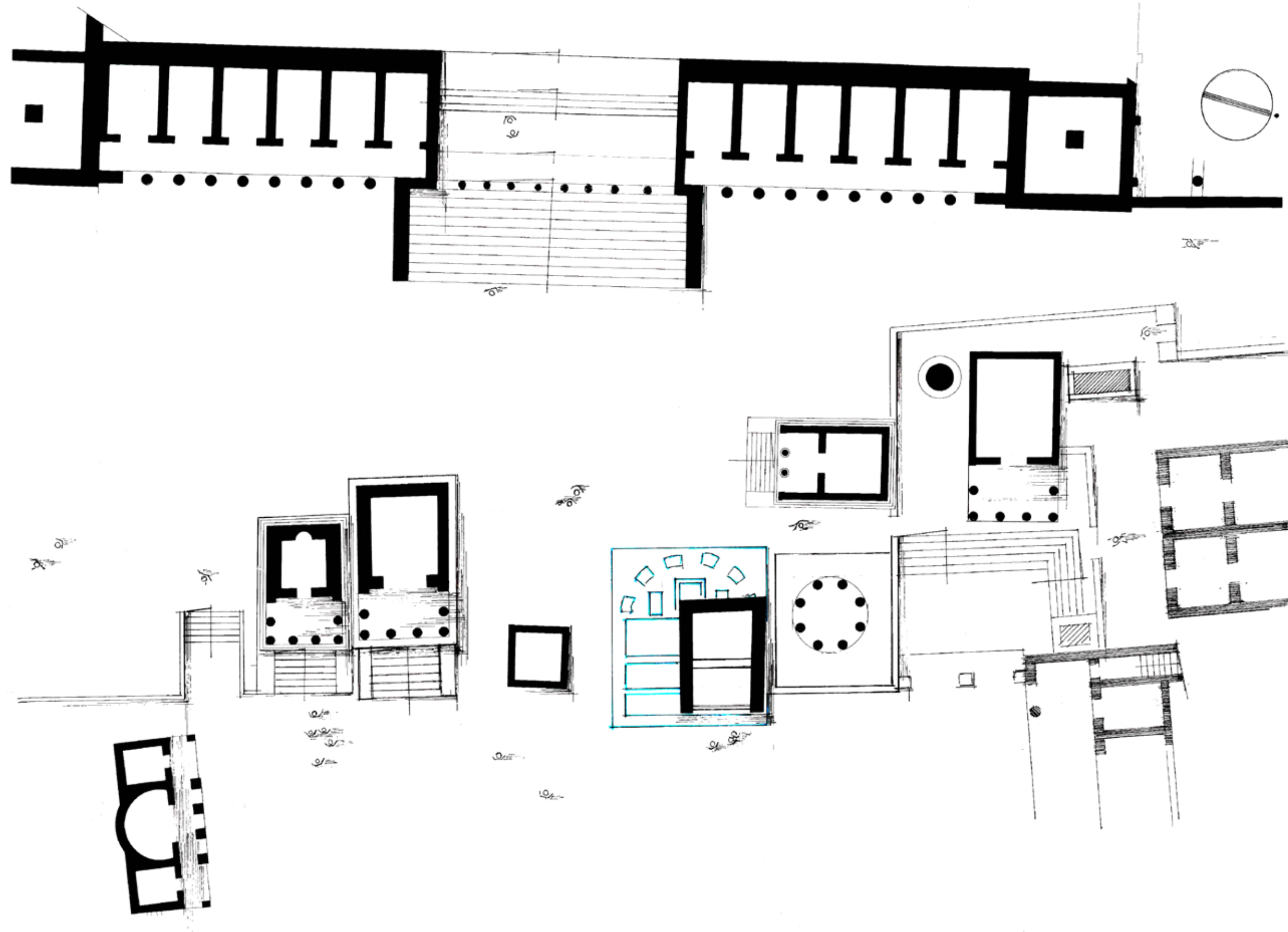
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

3^{ος} - 2^{ος} αι. π.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων
Ανδῆρου

ΚΛ. 1/250

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΝΔ 02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1^{ος} αι. μ.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων
Ανδῆρου

ΚΛ. 1/250

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

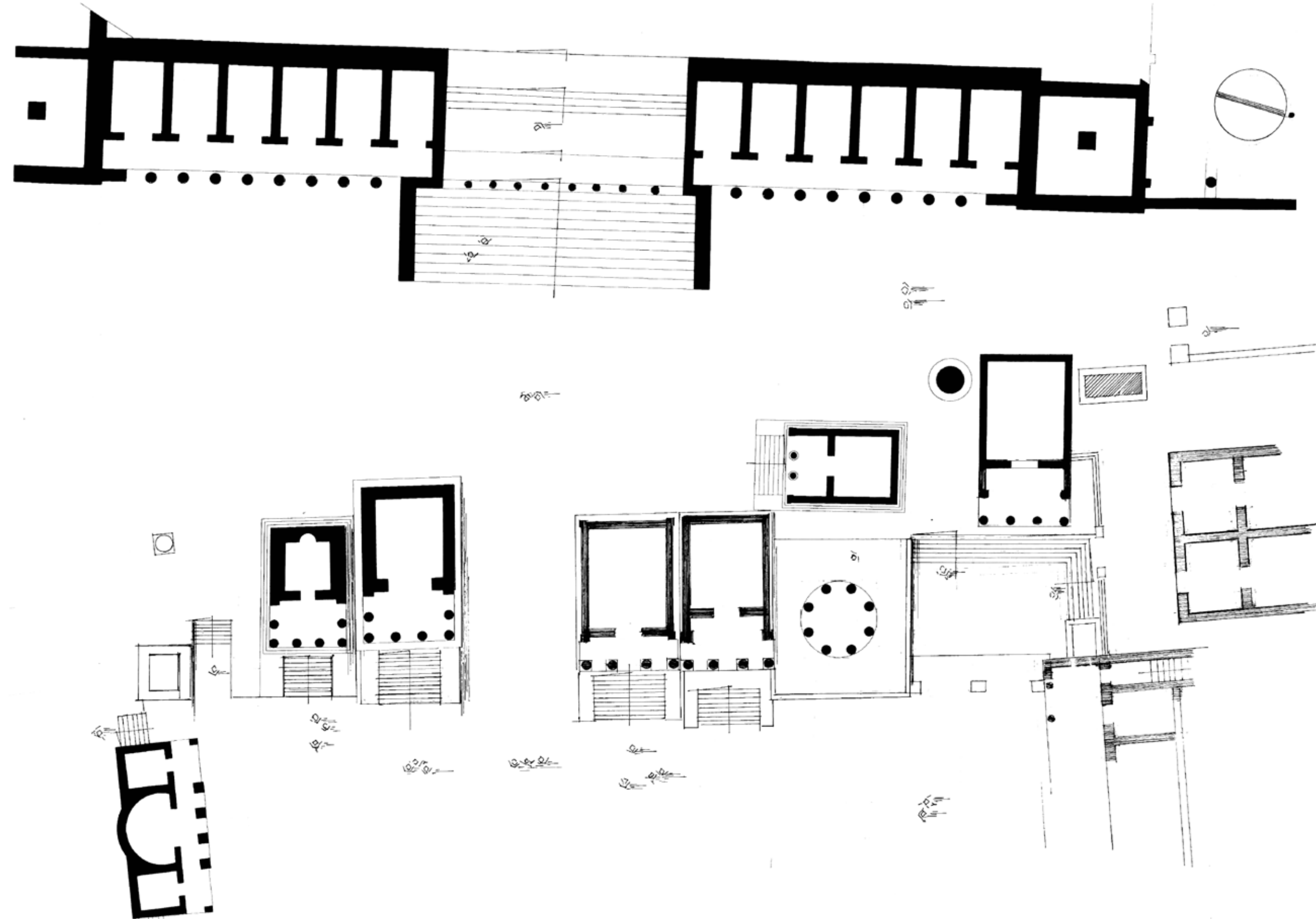
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΝΔ 03

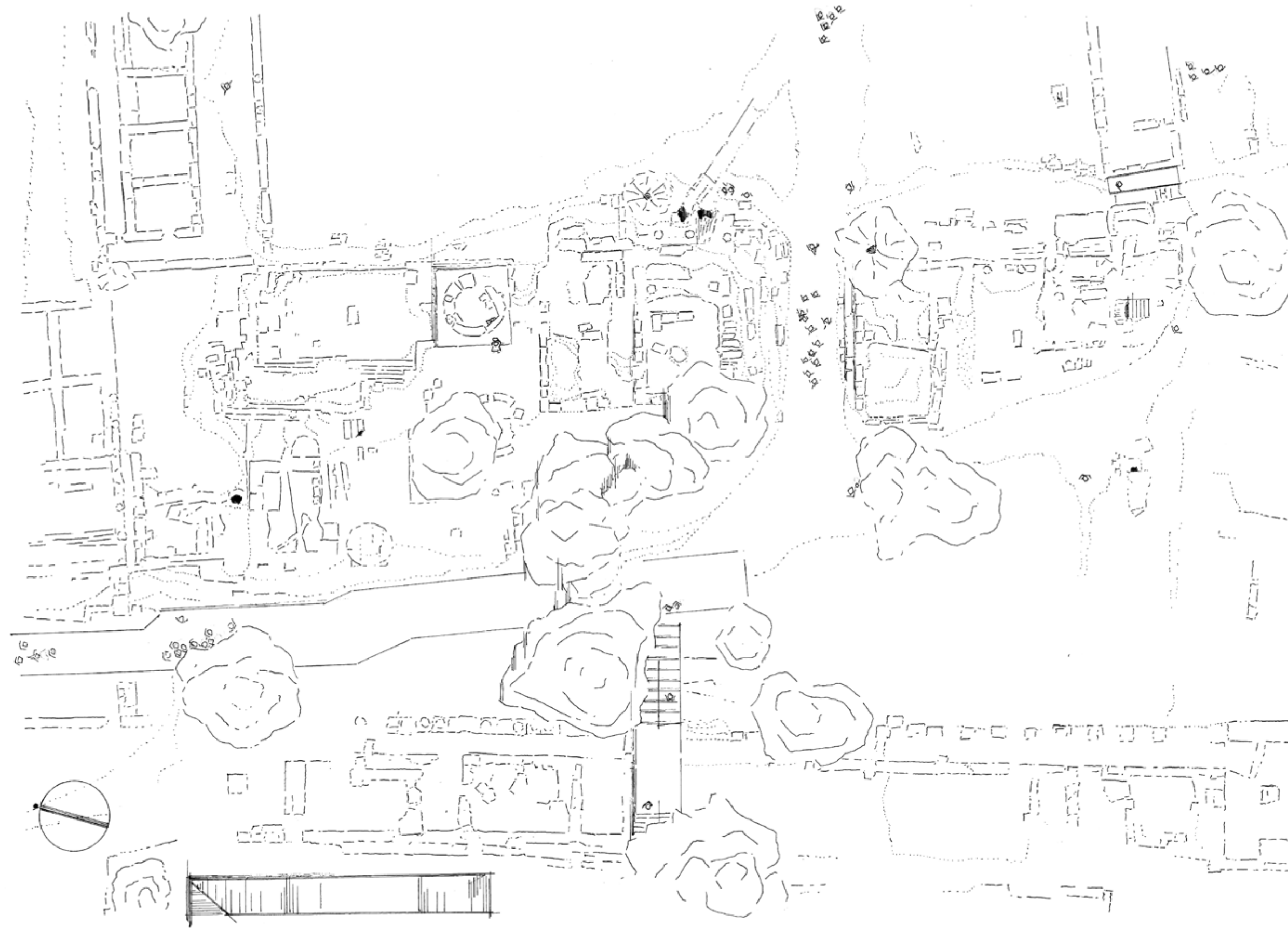
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

2^{ος} αι. μ.Χ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων
Ανδῆρου

ΚΛ. 1/250

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΝΔ 04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

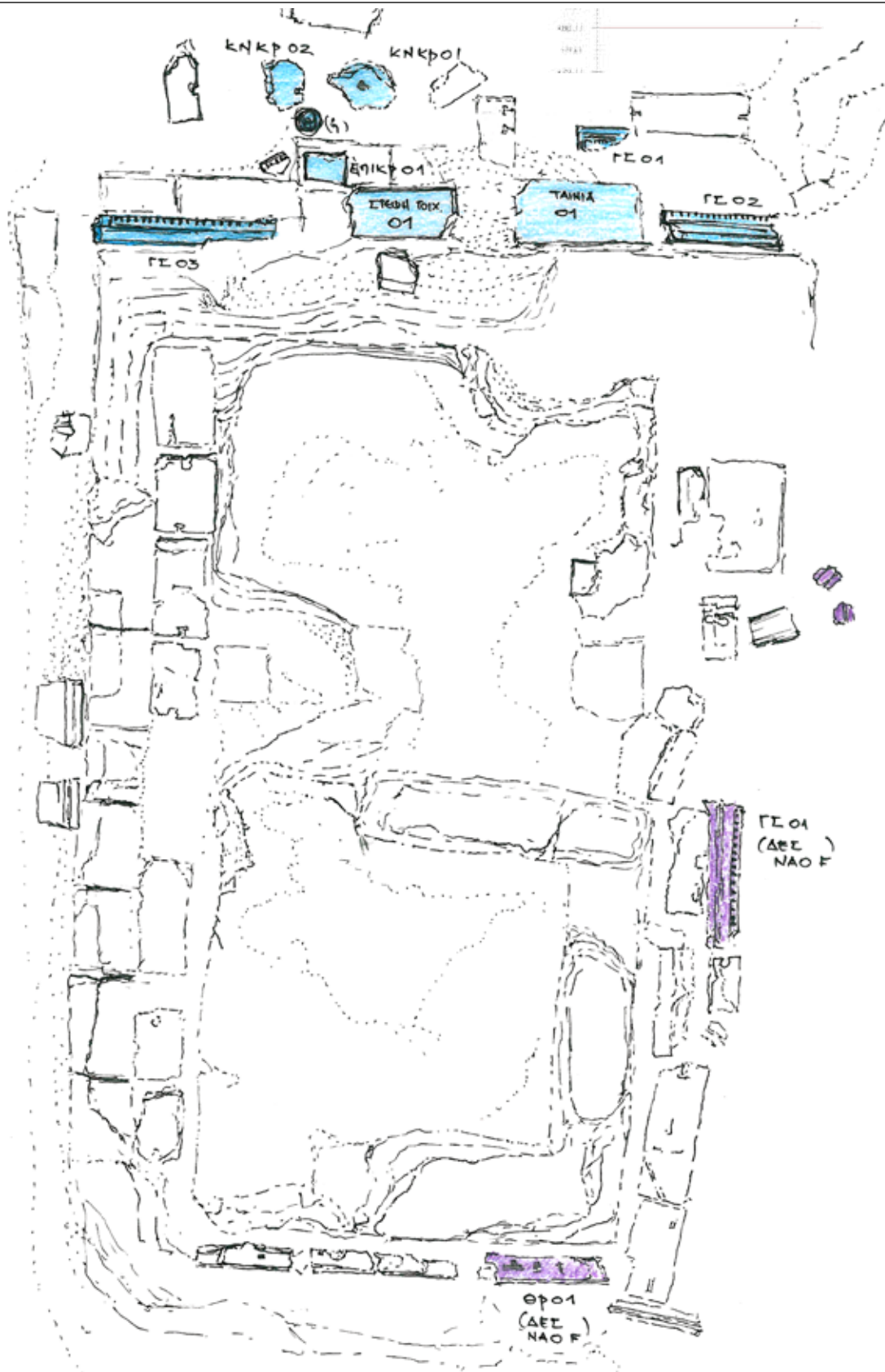
ΣΗΜΕΡΑ

εξέλιξη οικοδ.
φάσεων
Ανδέρου

ΚΛ. 1/250

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ

01.Καταγραφή των αρχιτεκτονικών μελών που έχουν δημοσιευθεί (Αρχείο ASCSA)

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός G

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΝΑΟΣ G
ΝΟΤΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΙΟΣ 2017
Βαχ.Κ.

	ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΗ ASCSA
	ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ (ASCSA) ΑΠΟ ΔΙΩΚ. ΝΑΟΣ

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός D

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΝΑΟΣ Δ' - ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2017
Βαγκ.

ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ASCSA

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000m

Κλ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

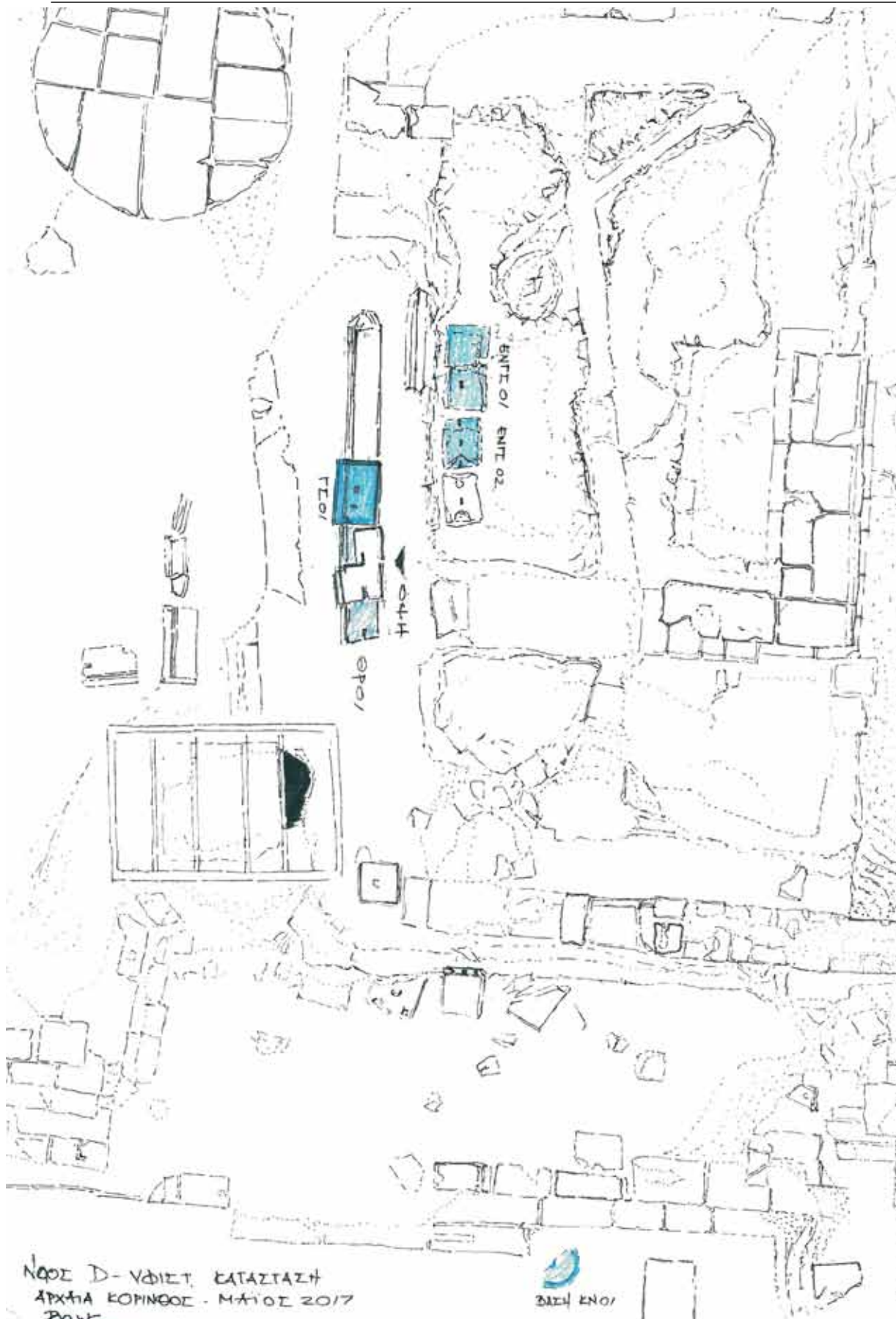
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 02.1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός D

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΝΑΟΣ D - ΝΟΤΙΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2017
ΒΑΣΚ

ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΛΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ASCSA

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

Κλ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

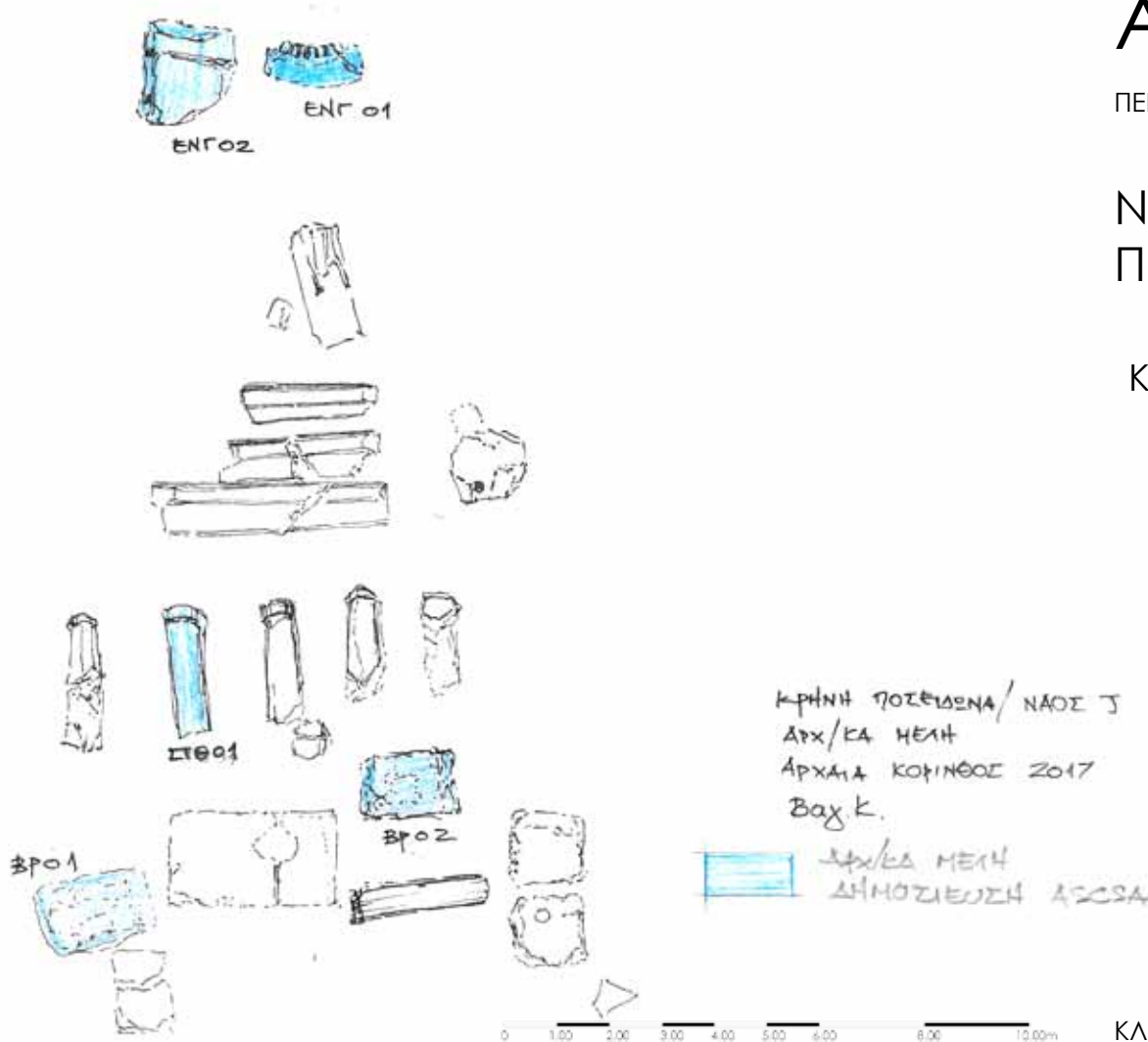
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

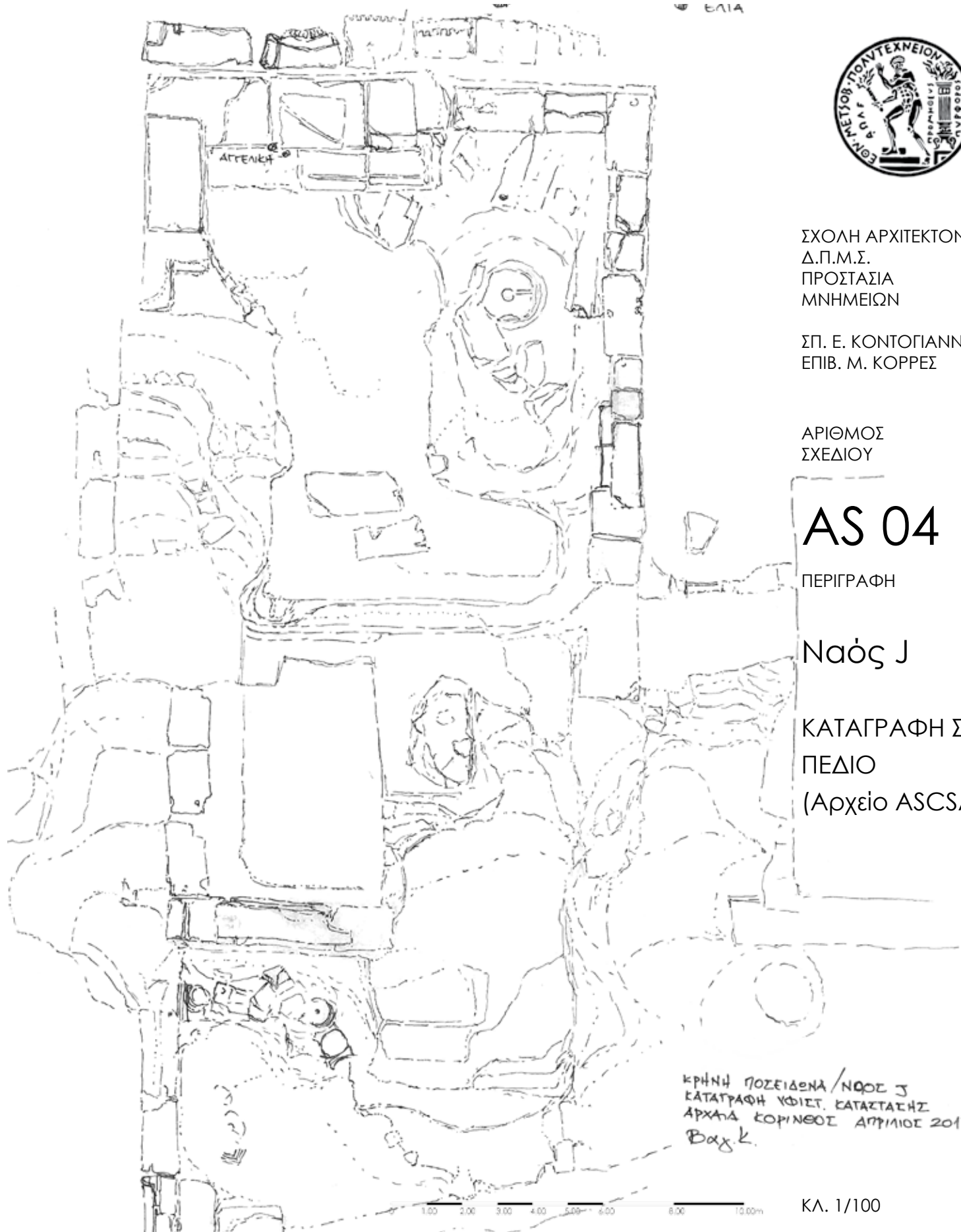
AS 03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Κρήνη
Ποσειδώνα

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός J

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΚΡΗΝΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ / ΝΑΟΣ J
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΥΦΙΣΤ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2017
Βαχ.Κ.

Κλ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

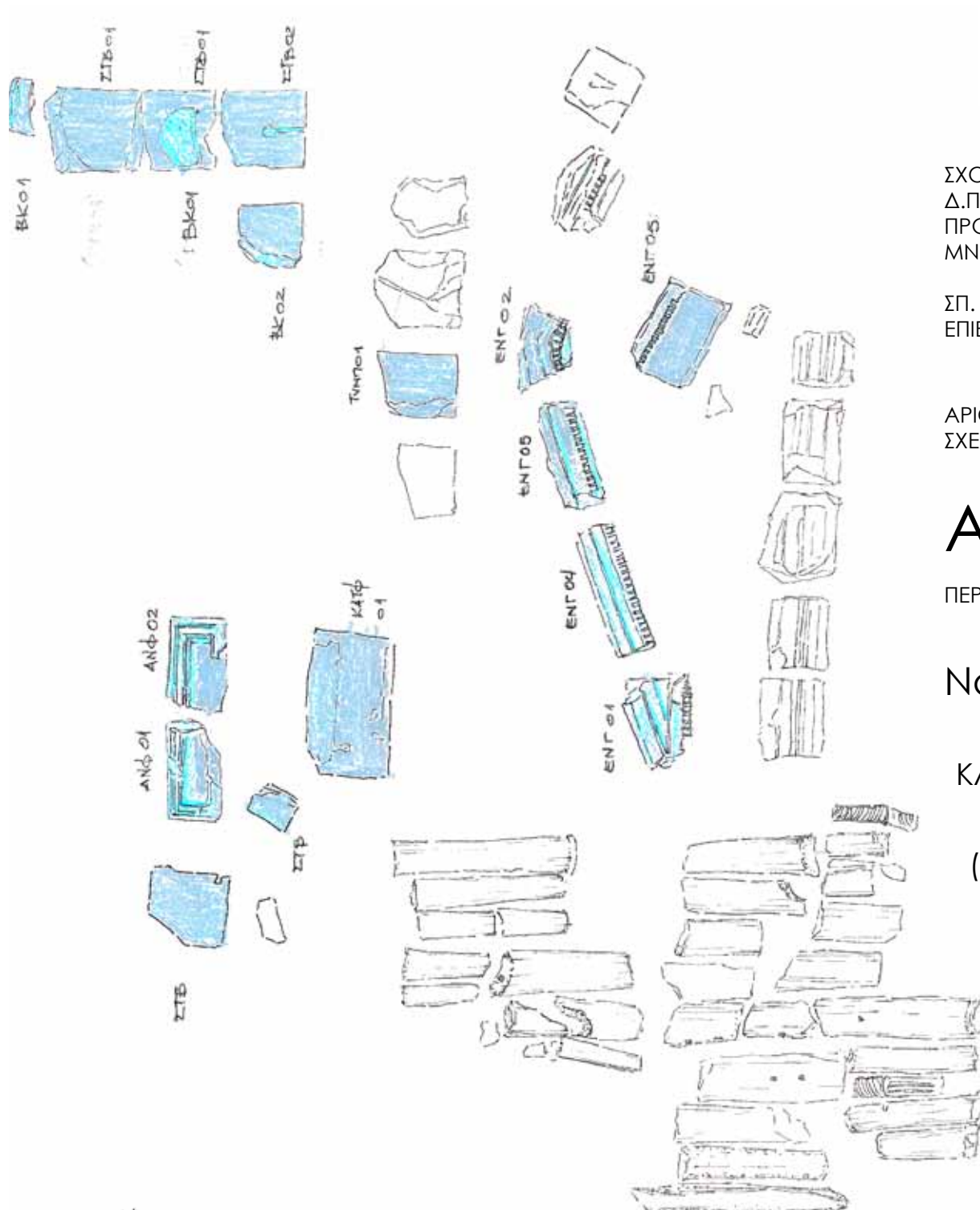
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 05

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Η

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΝΑΟΣ "Η" - ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ 2017
ΒαγΚ

ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ASCSA

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 05.1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Η

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΝΑΟΣ Η' - ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2017
Βασ. Κ.

- ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ASCSA
- ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ (ASCSA) ΑΠΟ ΑΛΙΟ ΝΑΟ

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 06

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Babbius

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΑΡΧ/ΕΛ ΜΕΛΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ASCSA

0 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 06.1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Babbius

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

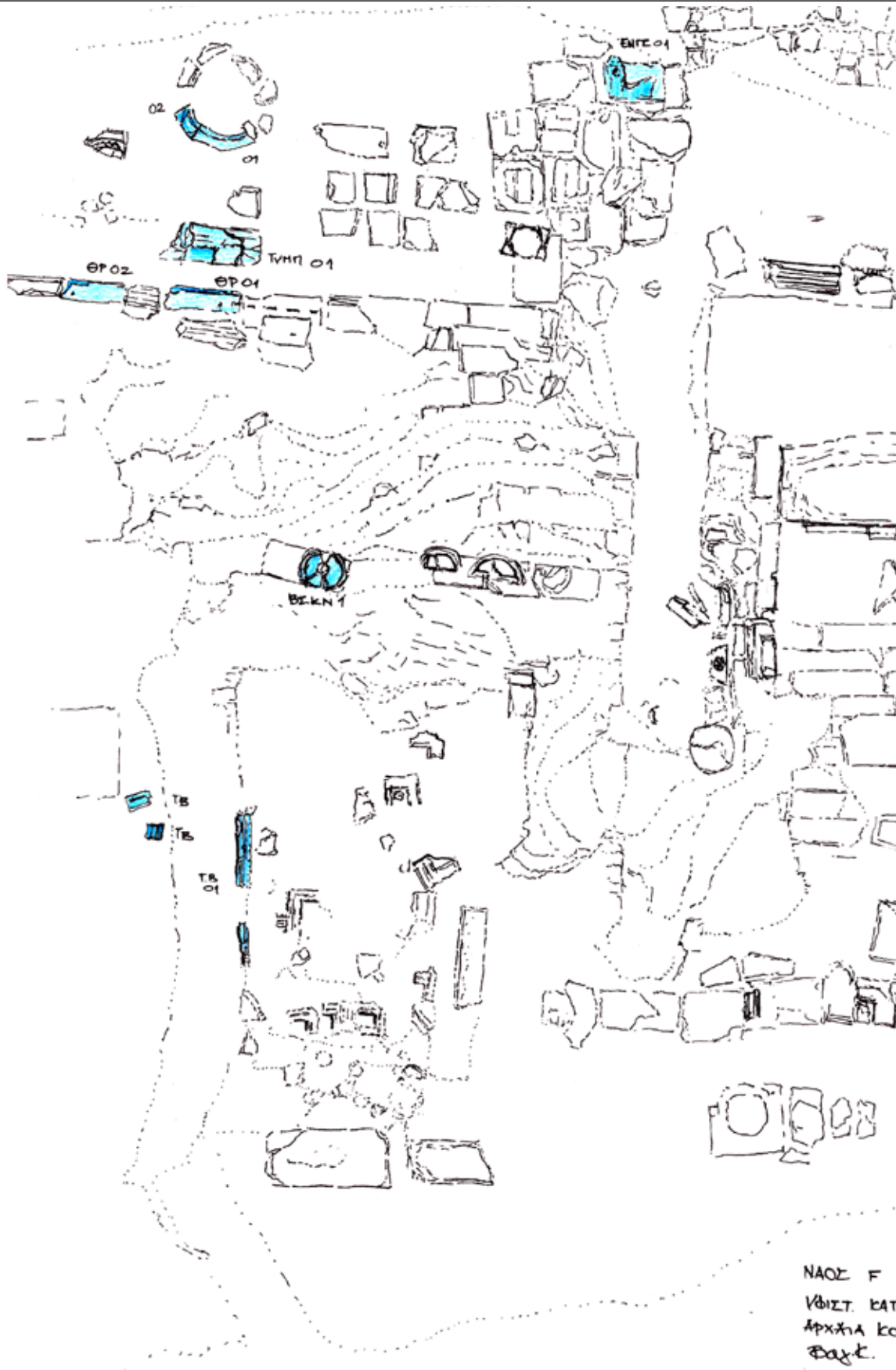
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

AS 7
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός F

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

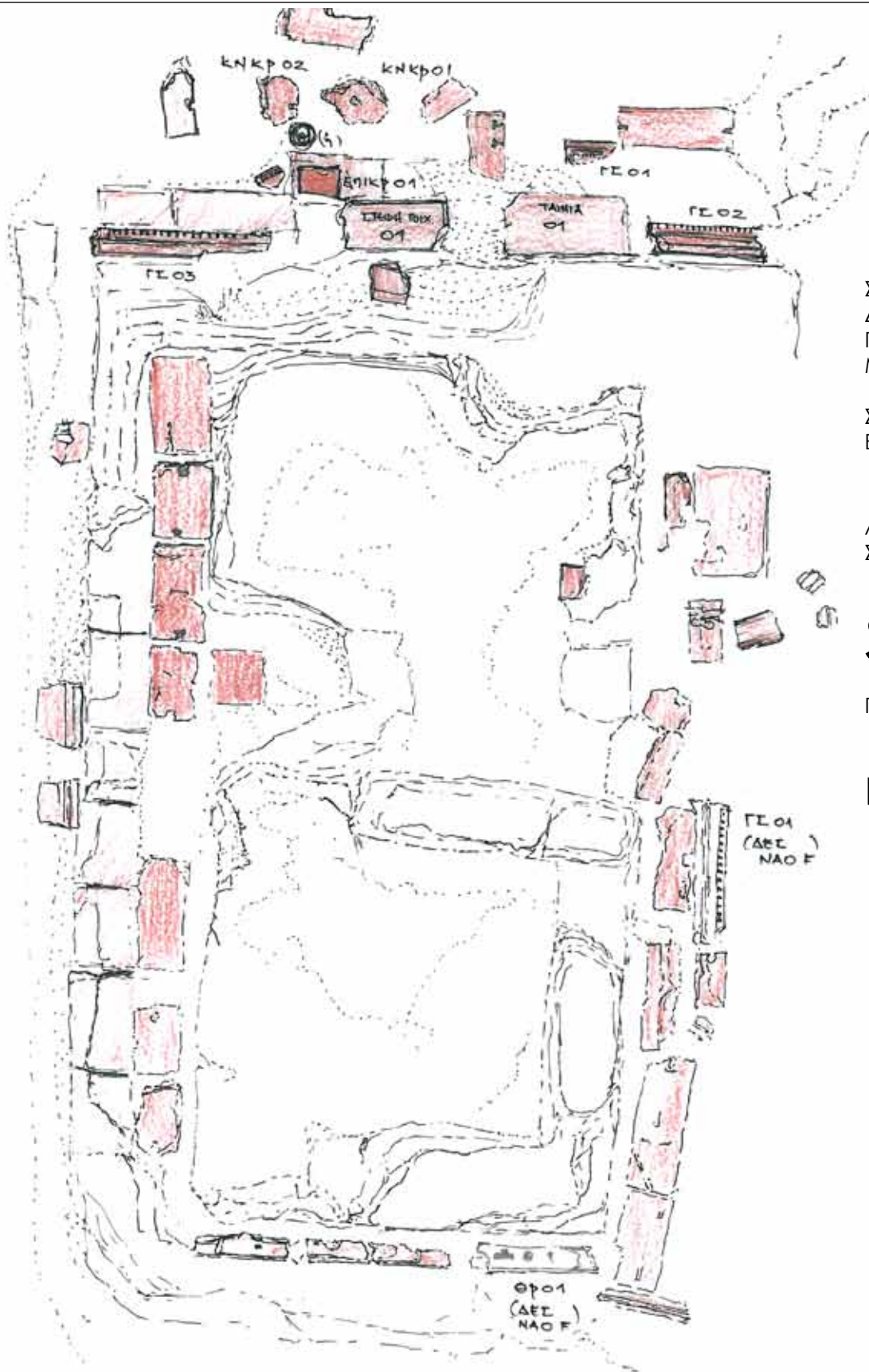
ΝΑΟΣ F 5
ΚΑΤΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡ
ΘΑΚ.

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 10.00m

ΚΛ. 1/100

02.Καταγραφή των αρχιτεκτονικών μελών in situ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός G

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

ΟΣ G
ΜΕΤ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΑΡΧ/ΕΛ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΙΟΣ 2017
Dagk.

ΑΡΧ/ΕΛ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

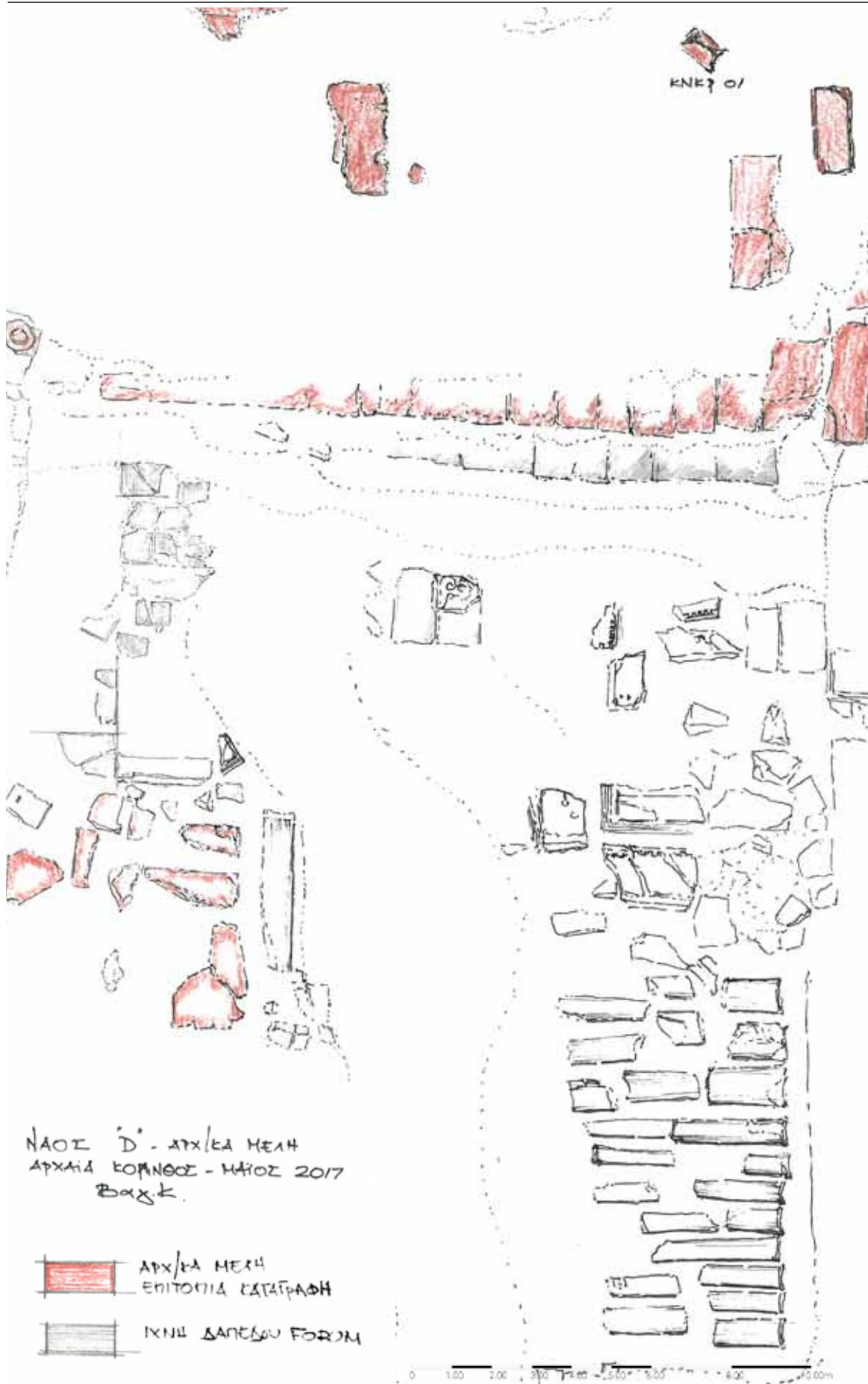
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός D

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situs)

ΝΑΟΣ Δ' - ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2017
Βαχ.Κ.

ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

ΙΧΝΗ ΔΑΠΕΔΟΥ ΕΞΟΥΜ

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

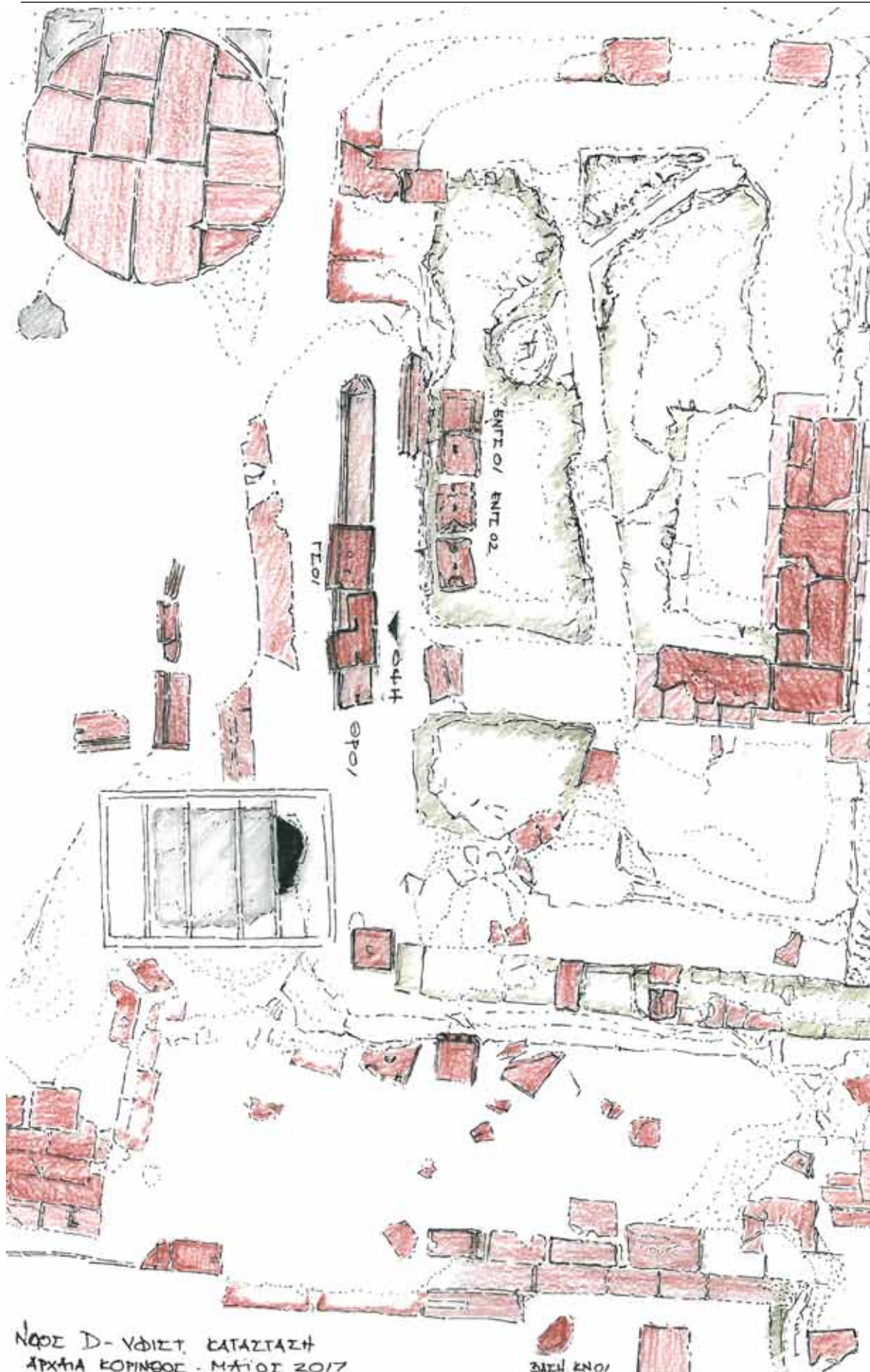
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 02.1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός D

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

ΚΛ. 1/100

Ναός D - ΥΦΙΣΤ. ΕΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2017

ΒΑΣΗ ΚΝΟ /

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

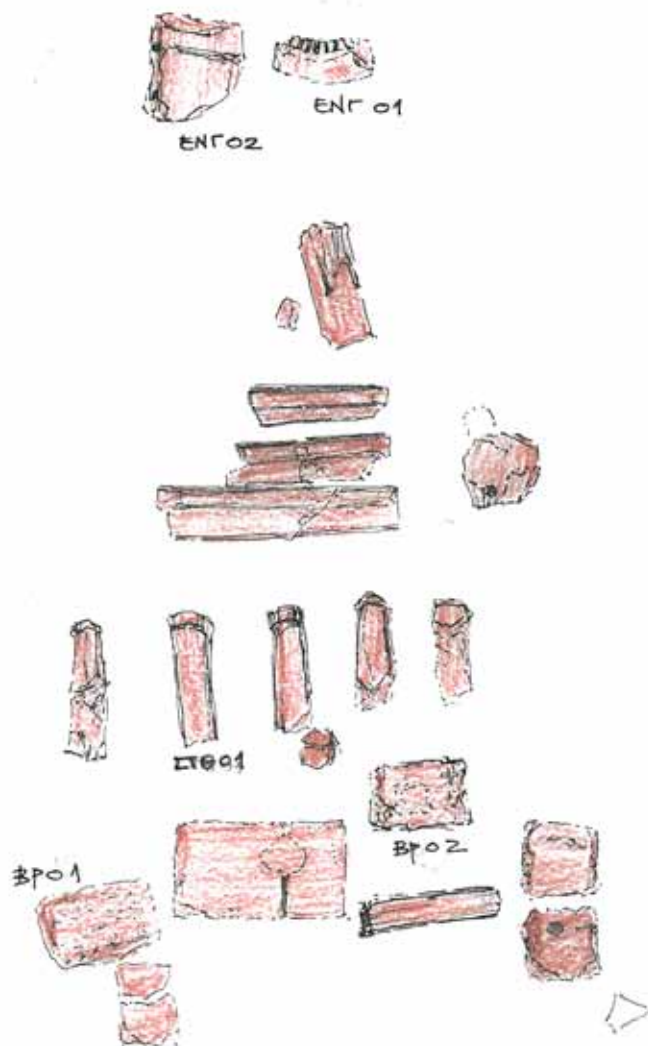
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Κρήνη
Ποσειδώνα

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situs)

ΚΡΗΝΗ ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ / ΝΑΟΣ Ύ
ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ 2017
Βαχ Κ.

ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΘΡΩΠΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

Κλ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

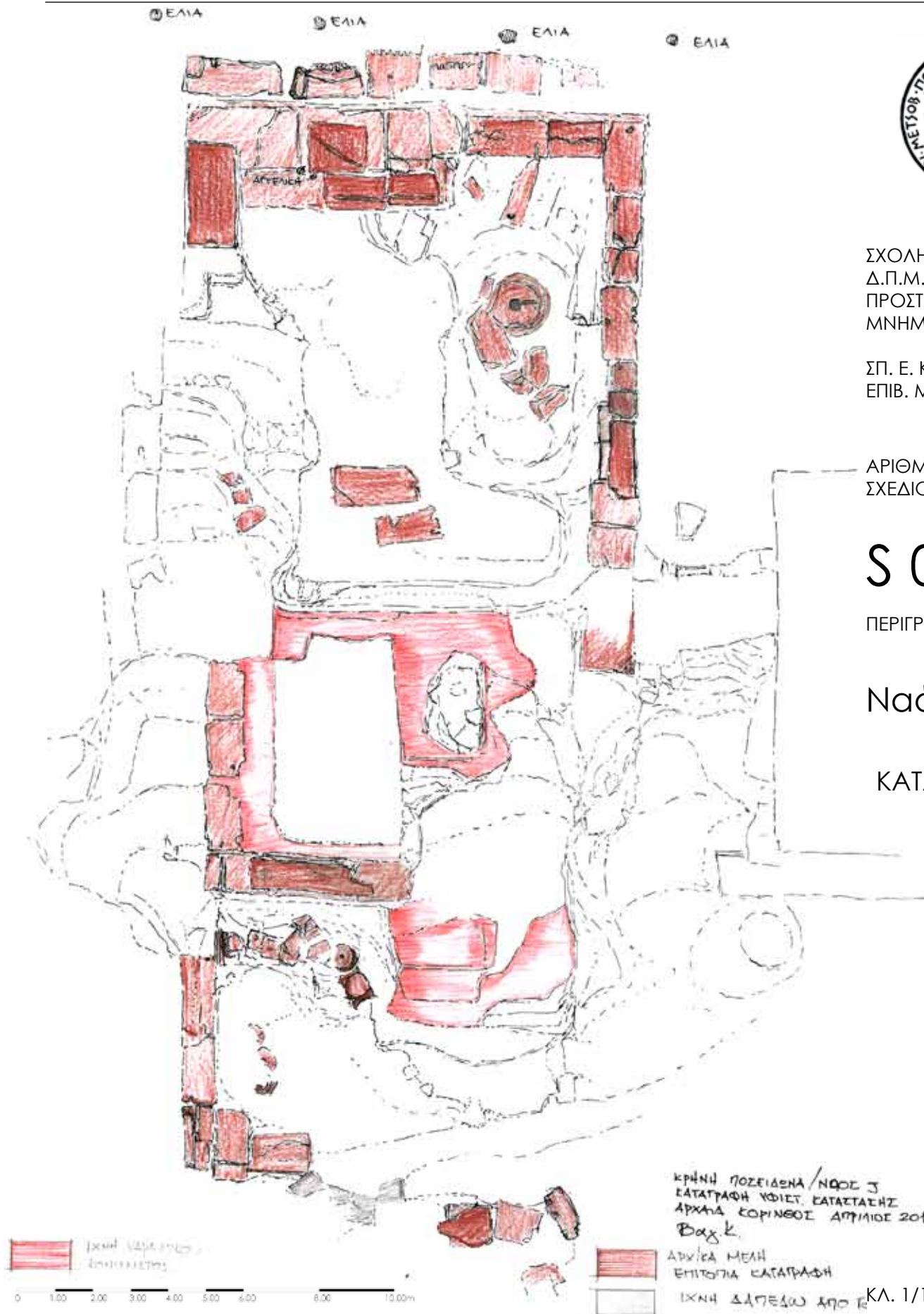
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός J

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

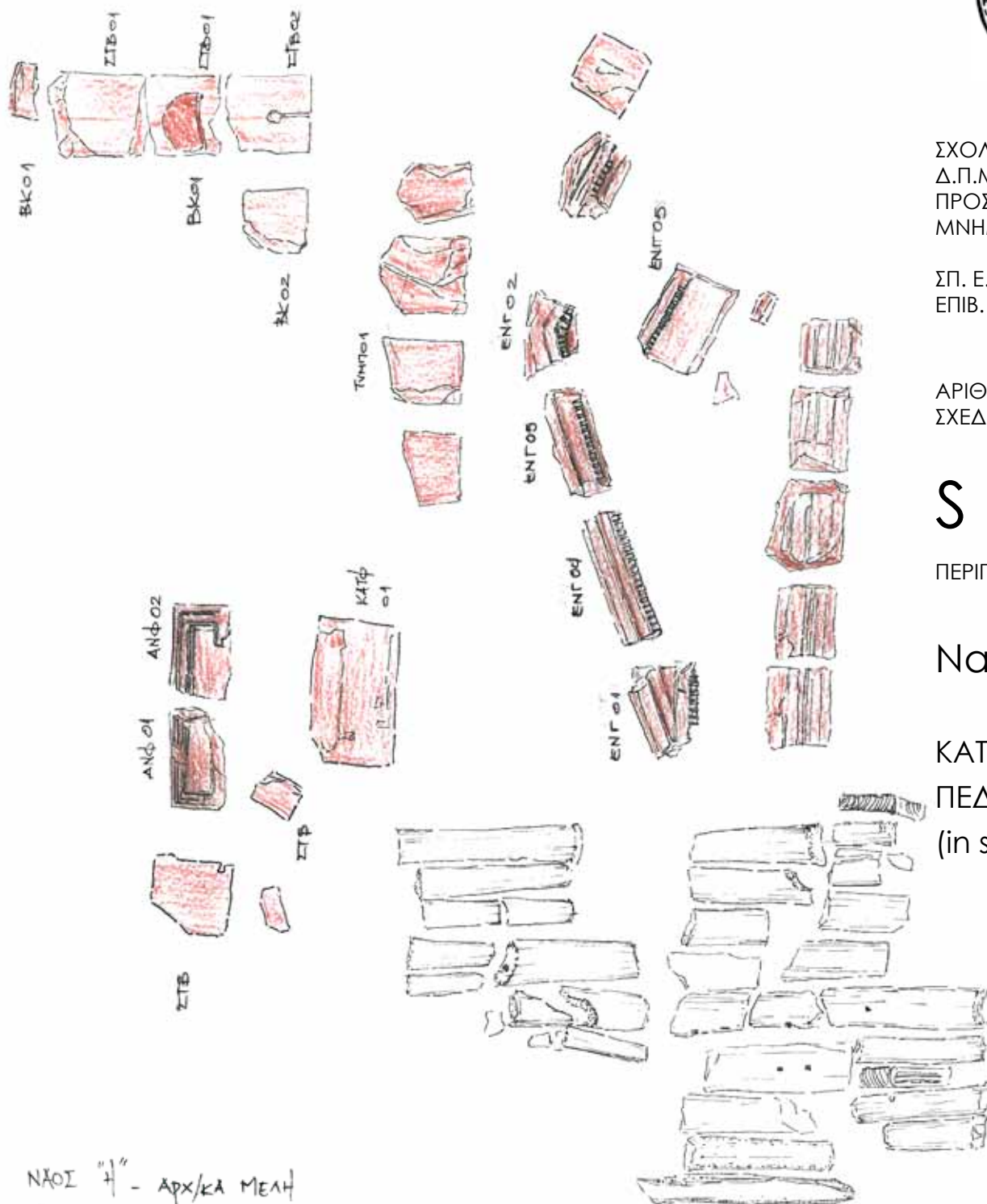
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 05

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Η

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situs)

ΝΑΟΣ "Η" - ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ ΔΕΛΤΙΟ 2017
Β.Κ.

ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΘΕΤΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 05.1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός Η

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

ΝΑΟΣ "Η" - ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΝΕΩΣ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2017
Βασίλ. Κ.

ΑΝΩΣΕΣ ΜΕΛΗ
ΕΛΑΤΙΟΝΑ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΕΛΑΤΙΟΝΑ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΜΕΤΡΩΝ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΕΛΑΤΙΟΝΑ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΕΛΑΤΙΟΝΑ ΕΚΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 06

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Babbius

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

ΤΕΜΗΤΤΟ ΒΑΒΒΙΟΥΣ
ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ
ΜΑΪΟΣ 2017

ΑΡΧ/ΚΑ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΚΛ. 1/100

όλων

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

S 7

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ναός F

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(in situ)

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΝΑΟΣ F 5' ΠΕΡΑΣ ΔΥΤ. ΑΝΔΗΡΟΥ
ΙΒΙΣΤ. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ 5' ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΜΑΙΟΣ 2017
Ραχ.Ε.

ΑΡΧ/ΕΑ ΜΕΛΗ
ΕΠΙΣΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΦΡΑΞΗ
ΙΩΝΗ ΔΑΠΕΡΑΔΩΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
FORUM

03.Τοπογραφικό

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

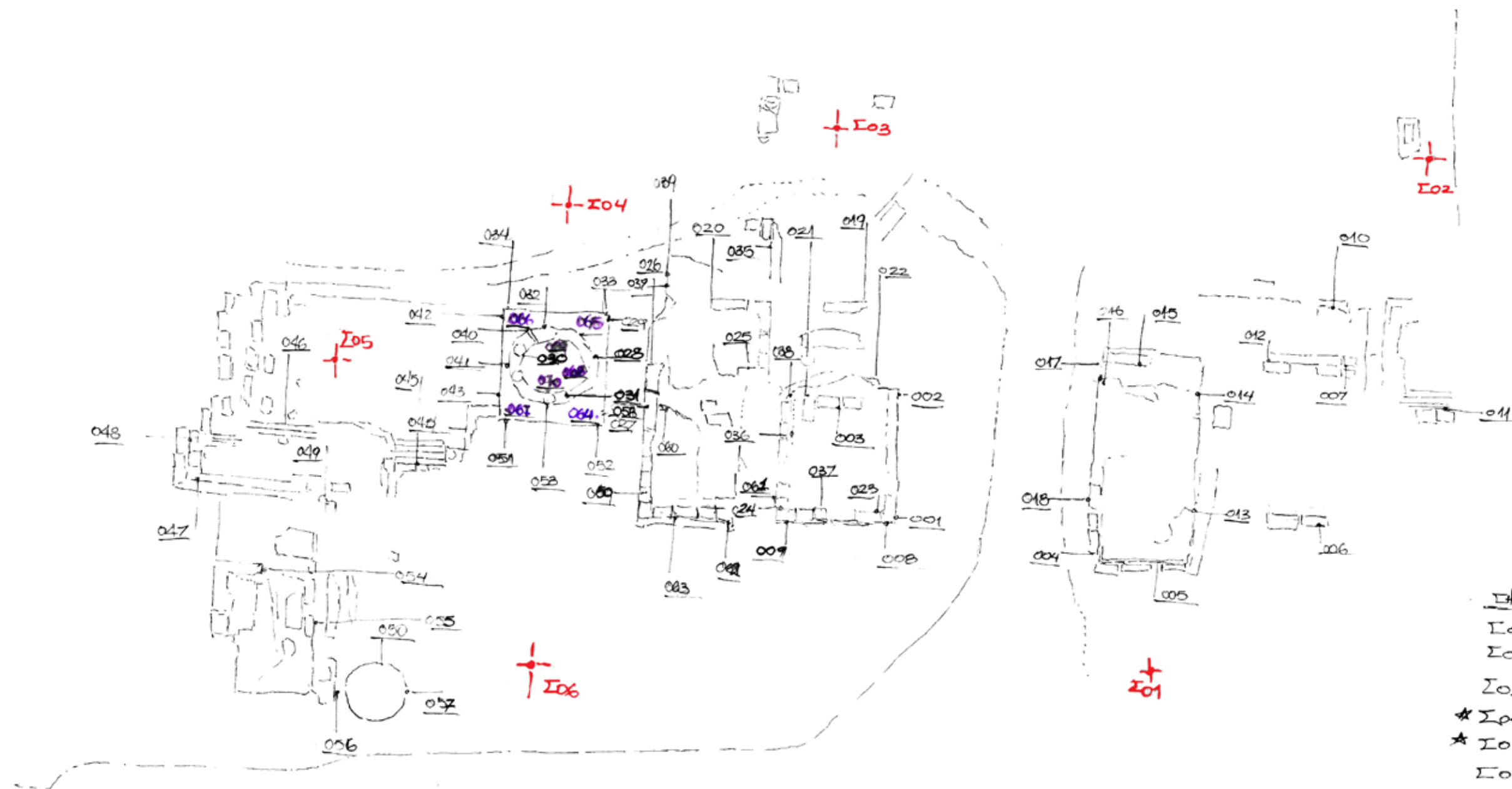
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΤΟΠ 1

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τοπογραφικό

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

- ΣΗΜ
Σ01 : 09 ετόχοι
Σ02 : 07 ετόχοι
Σ03 : 15 ετόχοι
* Σ04 : 07 ετόχοι
* Σ05 : 10 ετόχοι
Σ06 : 12 ετόχοι

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΤΩΛΗΣ : 07 ετόχοι
ΒΑΒΒΙΟΥΣ (ΑΠΟ Σ4)
" Σ5

ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΑΤΕΩΝ Κ' ΕΤΟΧΩΝ'
ΑΥΤ. ΑΝΔΗΡΟ - FORUM
ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ - ΑΓ.ΡΗΜΙΟΣ 17
ΡΑΓ Ν

ΚΛ. 1/500

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΤΟΠ 2

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τοπογραφικό

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ
ΠΕΔΙΟ
(Αρχείο ASCSA)

ΚΛ. 1/500-

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΑΪΣΚΩΝ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

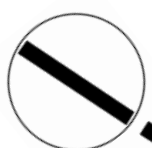
A00

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΑΤΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΚΛ. 1/200

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

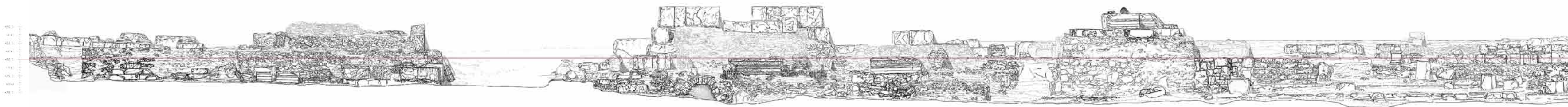
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

A01

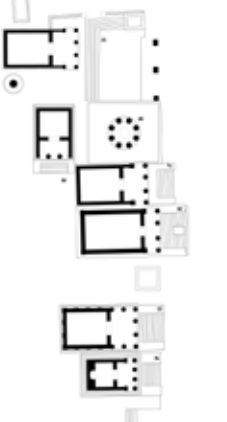
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

**ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΟΨΗ**

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 10.00m

αποτύπωση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

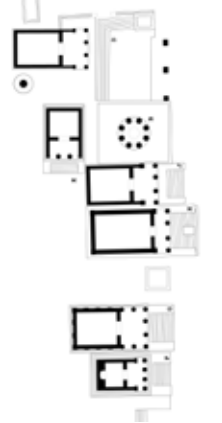
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

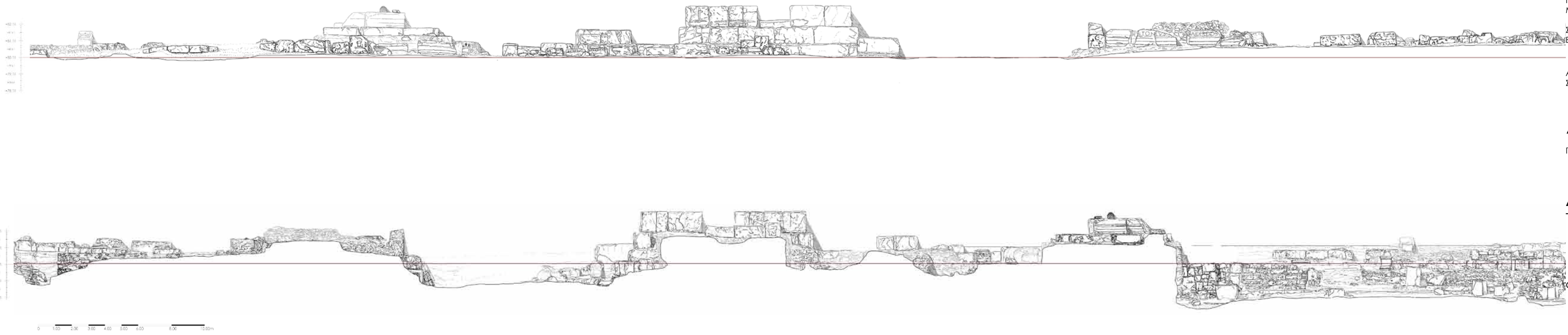
A02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΔΥΤΙΚΗ ΟΨΗ
&
ΔΙΑΜΗΚΗΣ
ΤΟΜΗ

καποτύπωση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

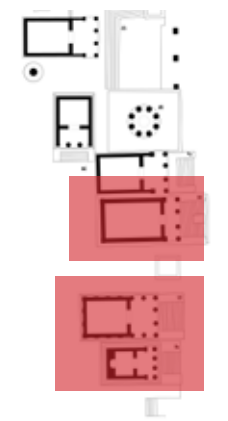
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

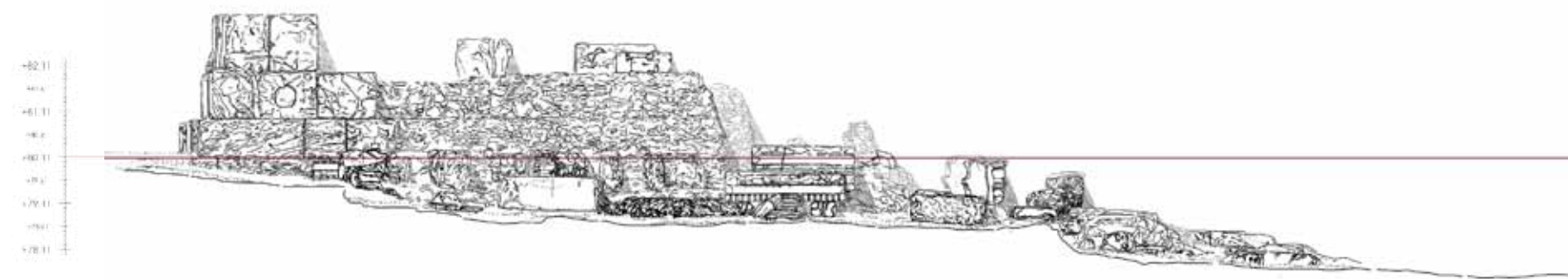
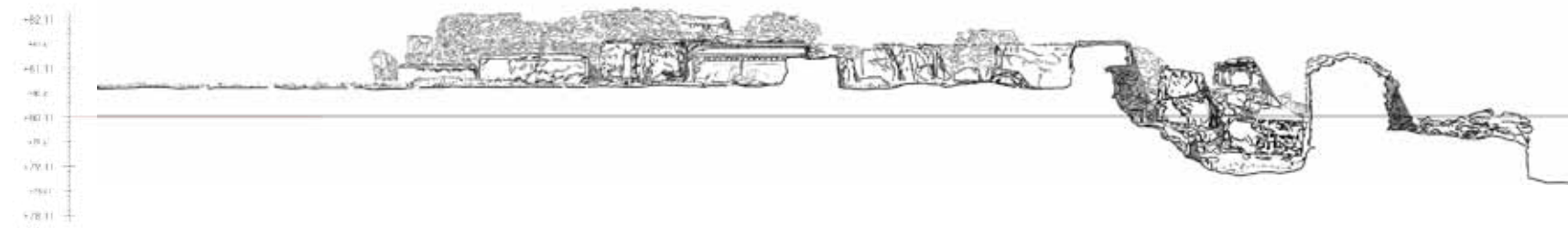
A03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΝΑΟΣ F,
ΕΓΚ. ΤΟΜΗ
ΝΑΟΣ G,
ΒΟΡΕΙΑ ΟΨΗ
&
ΝΑΟΣ Η,
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

αποτύπωση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

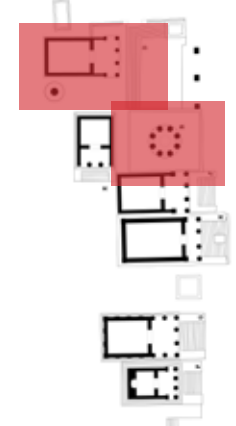
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

A04

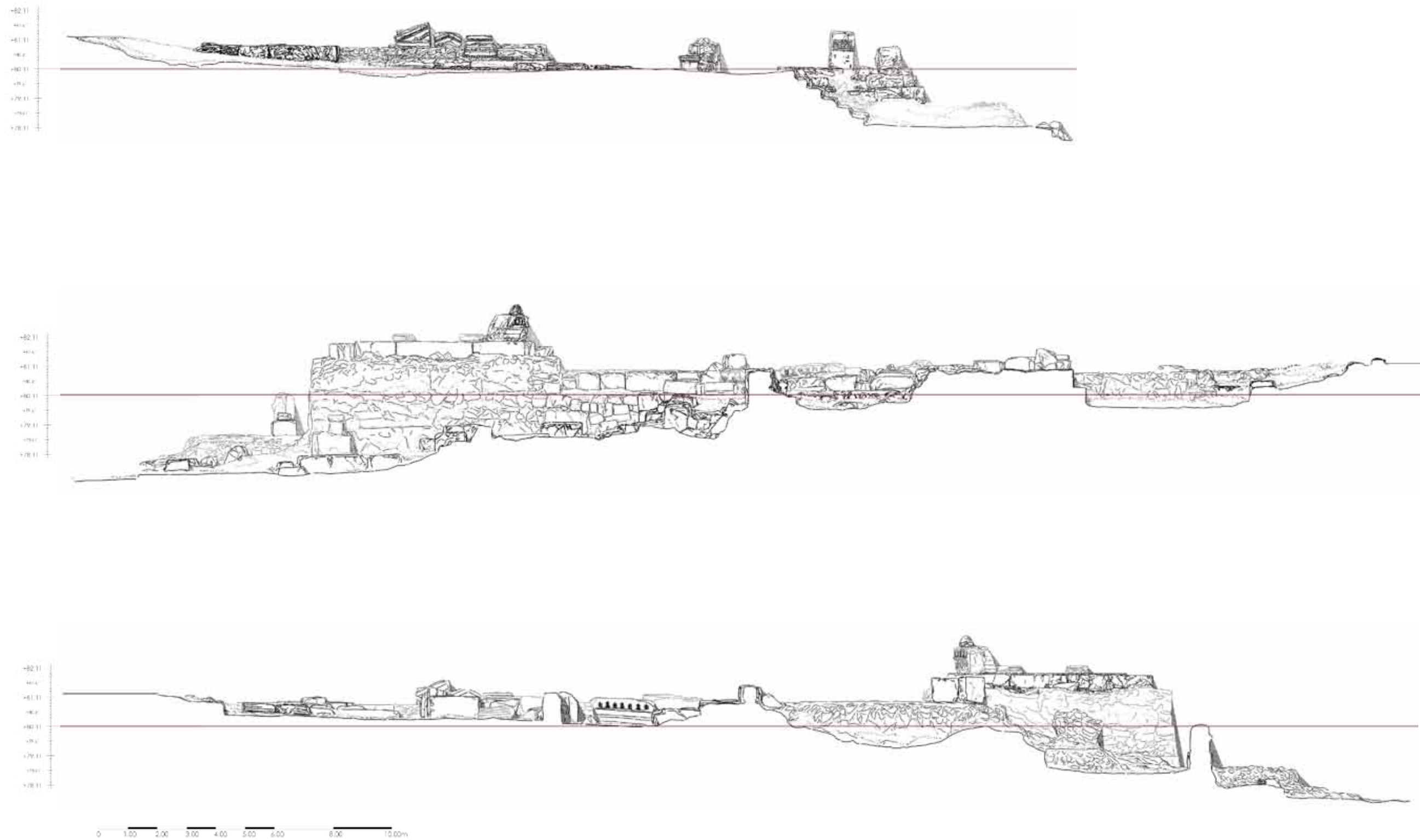
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ D,
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ
&
ΤΕΜΡΙΕΤΤΟ
ΒΑΒΒΙΟΥ
Ν. & Β. ΟΨΗ

αποτύπωση

ΚΛ. 1/100

ΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

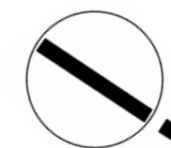
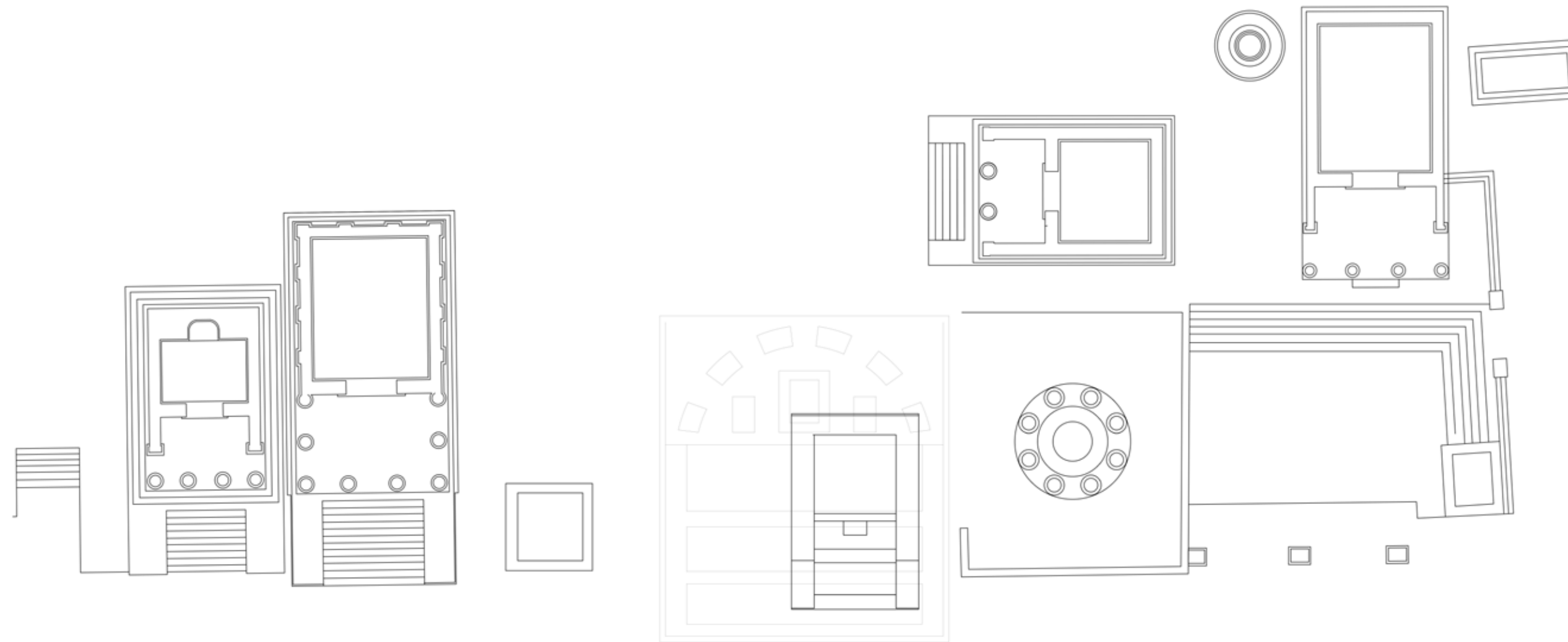
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ0α

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΑΤΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

γραφική
αποκατάσταση,
Κρήνης

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

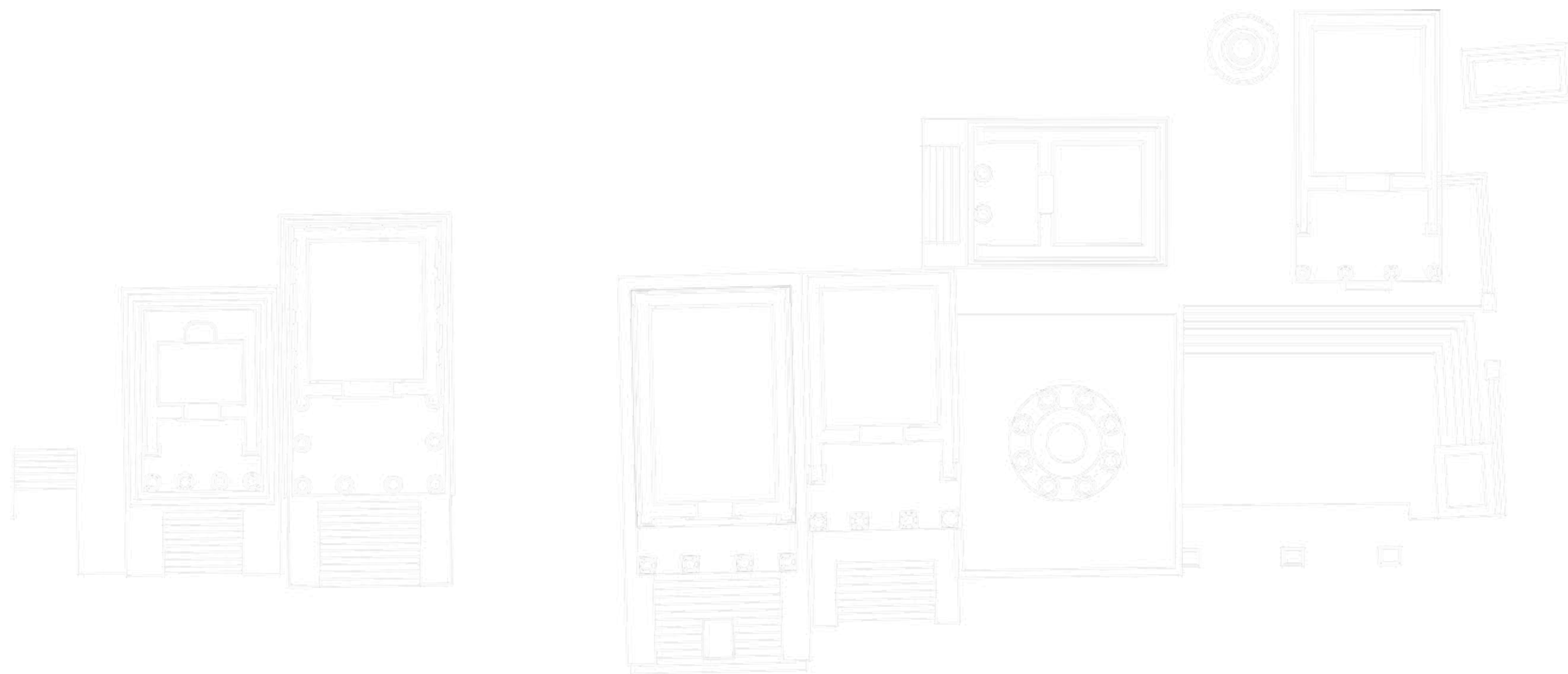
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ0Β

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΑΤΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

γραφική
αποκατάσταση,
δύο ναών

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

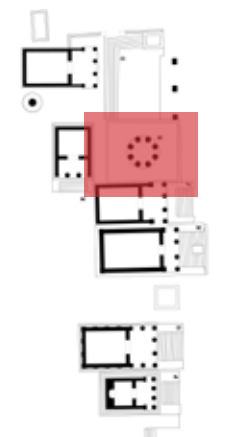
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ01

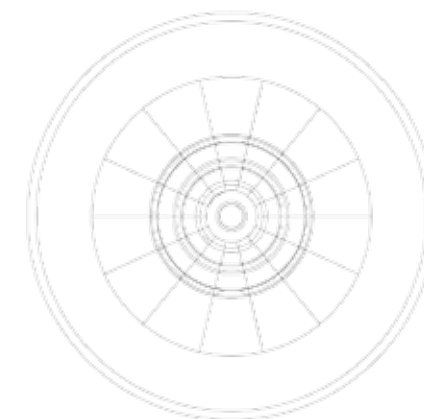
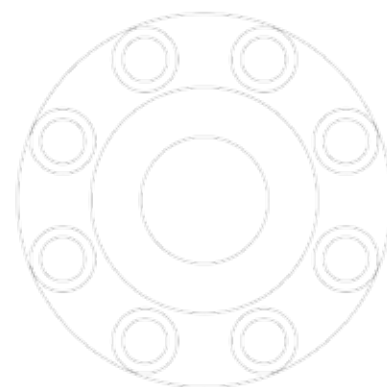
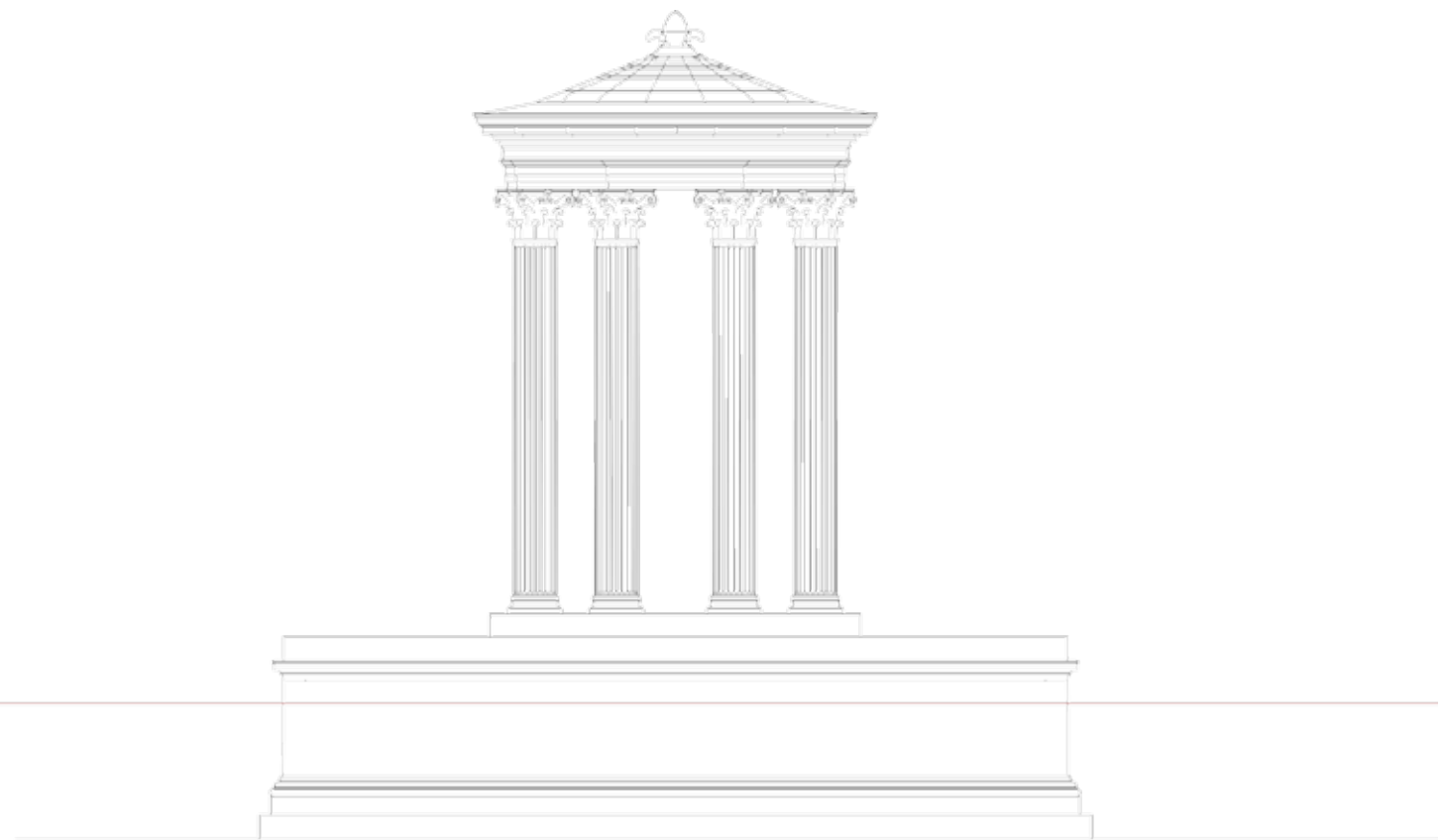
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΕΜΡΙΕΤΤΟ ΒΑΒΒΙΟΥΣ

γραφική
αποκατάσταση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

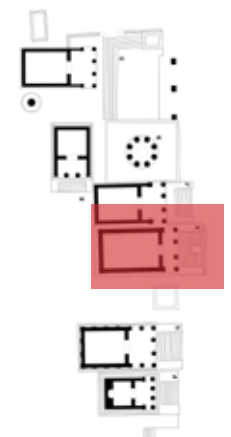
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ02α

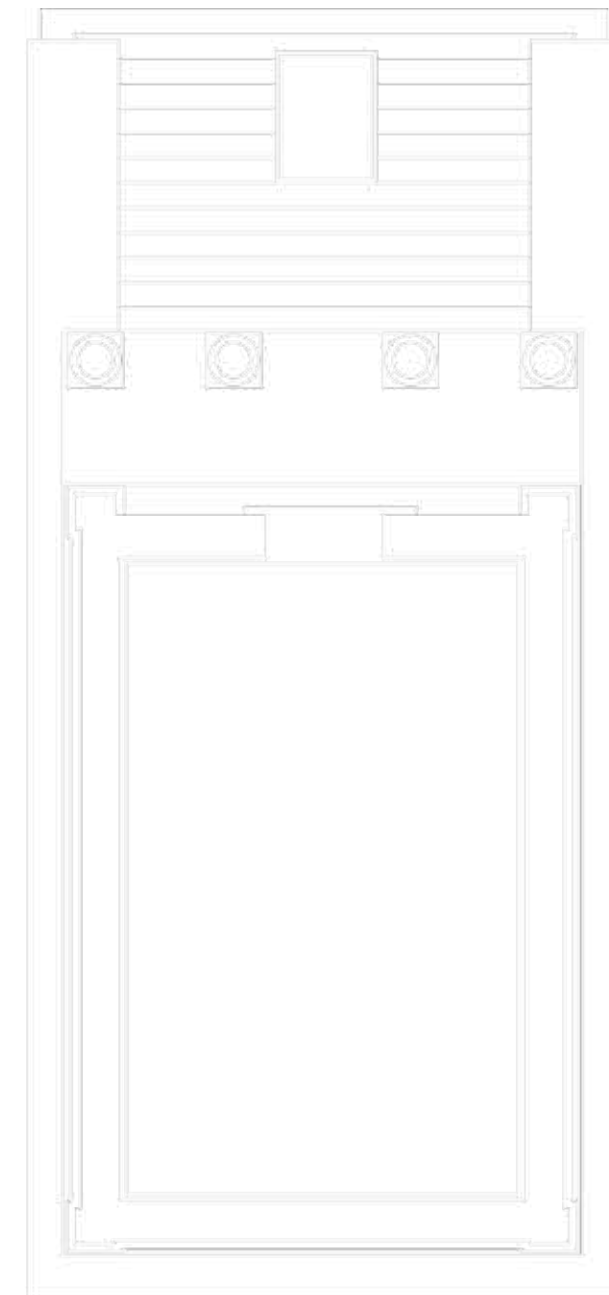
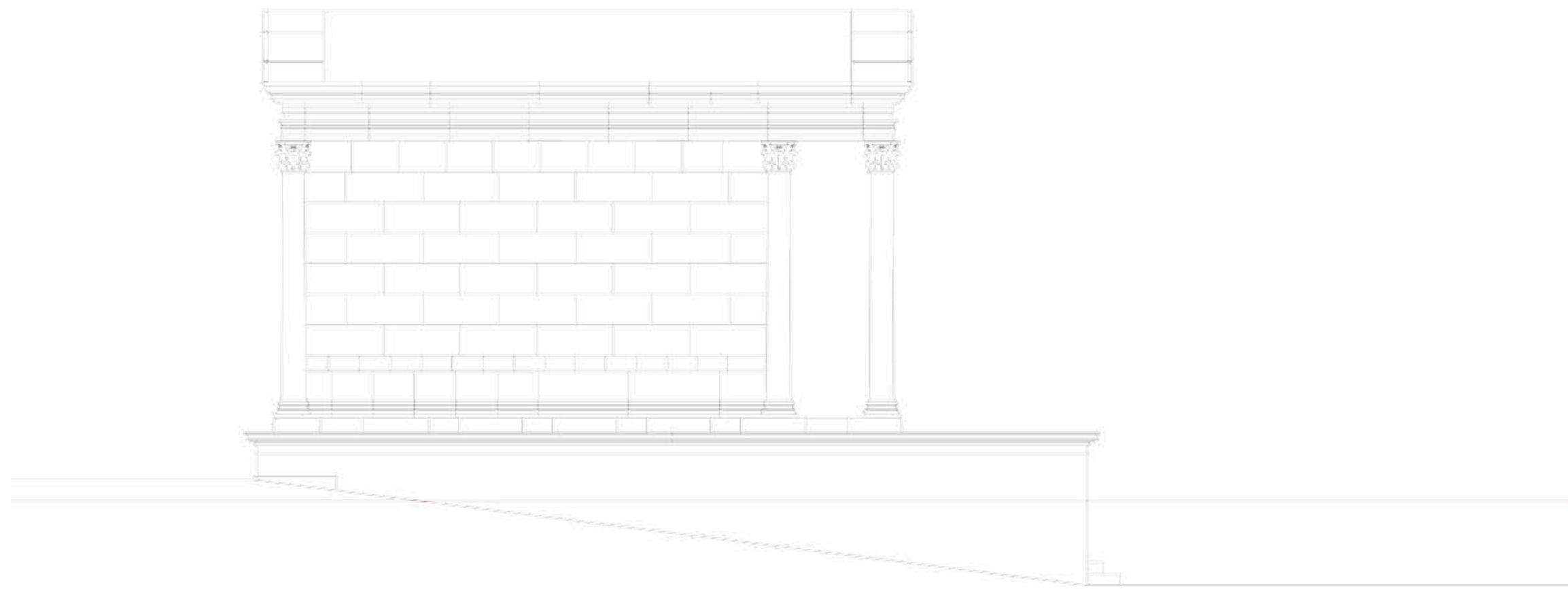
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η

γραφική
αποκατάσταση

ΚΛ. 1/100

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 7.00m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

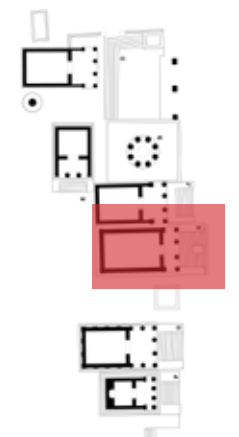
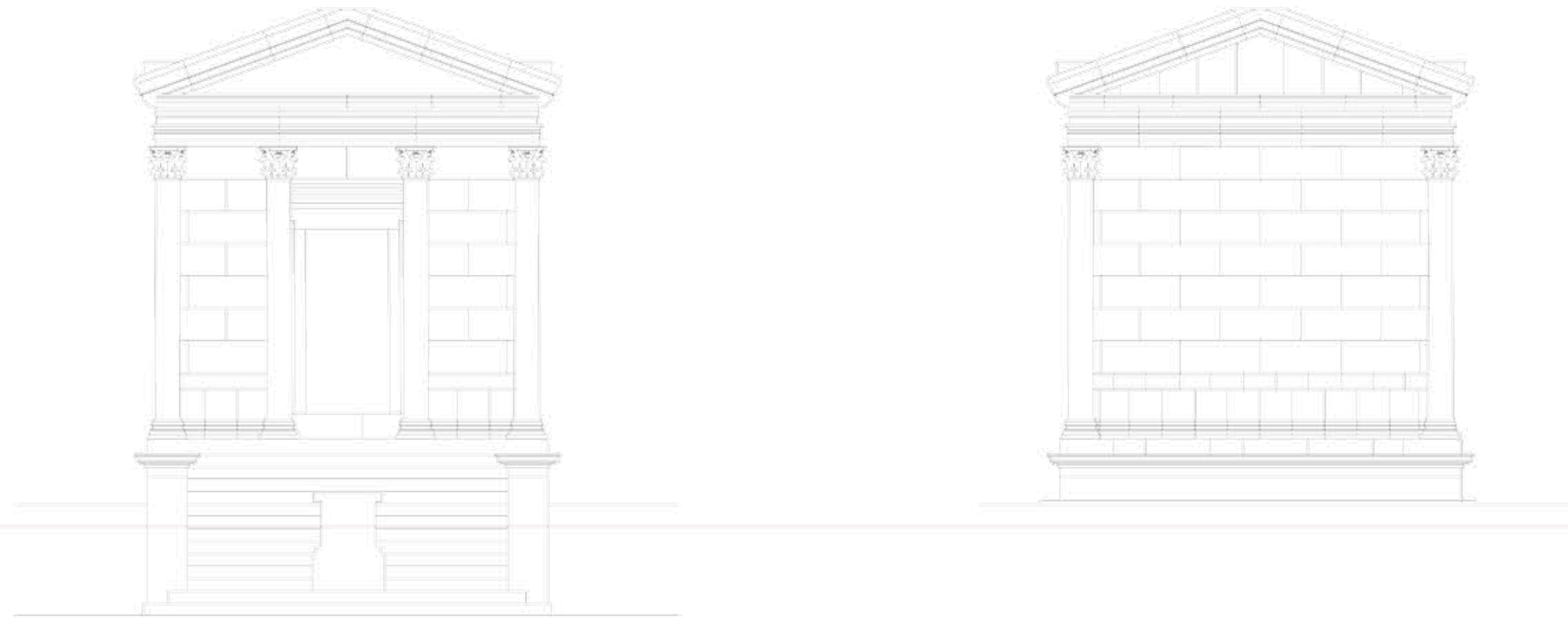
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ02β

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η

γραφική
αποκατάσταση

ΚΛ. 1/100

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

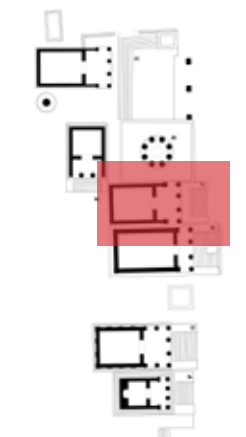
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

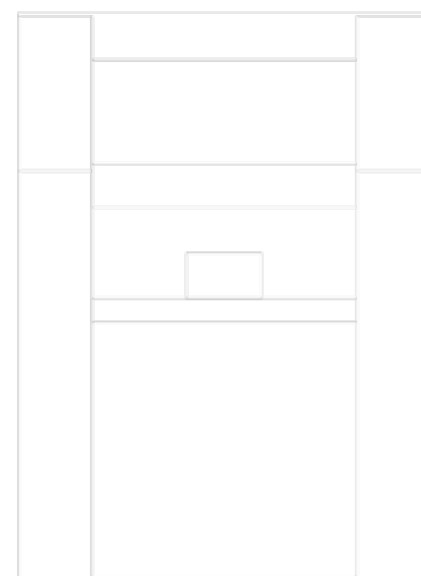
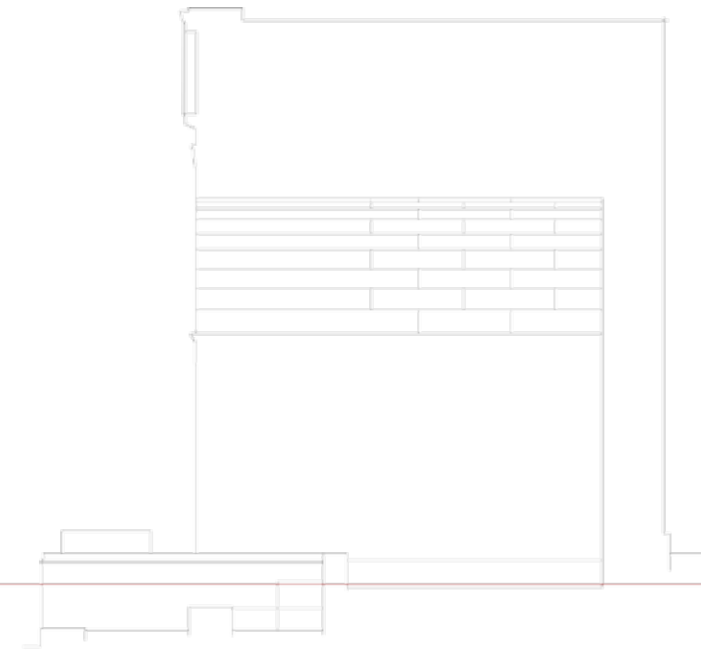
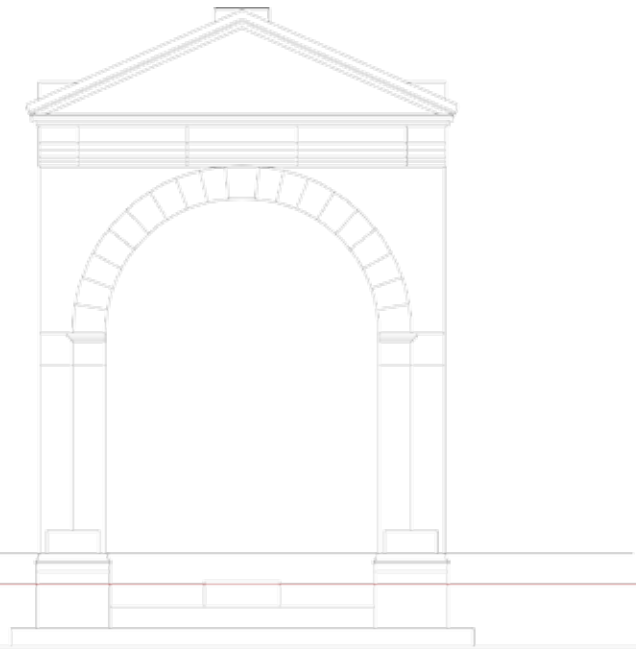
ΚΡΗΝΗ
ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ

γραφική
αποκατάσταση

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

Κλ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

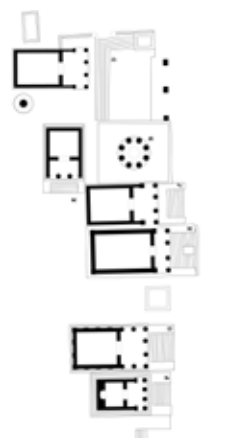
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Γ04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

γραφική
αποκατάσταση

ΚΛ. 1/100

+8.11
+7.11
+6.11
+5.11
+4.11
+3.11
+2.11

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 10.00m

ΣΧΕΔΙΑ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗΣ-ΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ/ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΙΣΤΑΜΕΝΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

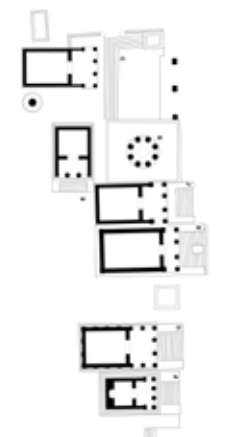
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Σ00

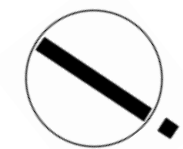
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΑΤΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

σύγκριση

ΚΛ. 1/200

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Σ01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΕΜΡΙΕΤΤΟ
BABBIVS

σύγκριση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

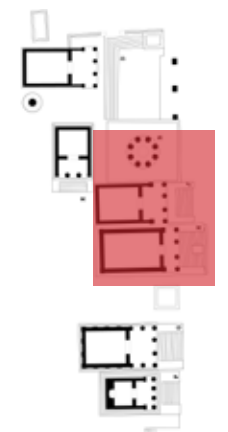
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

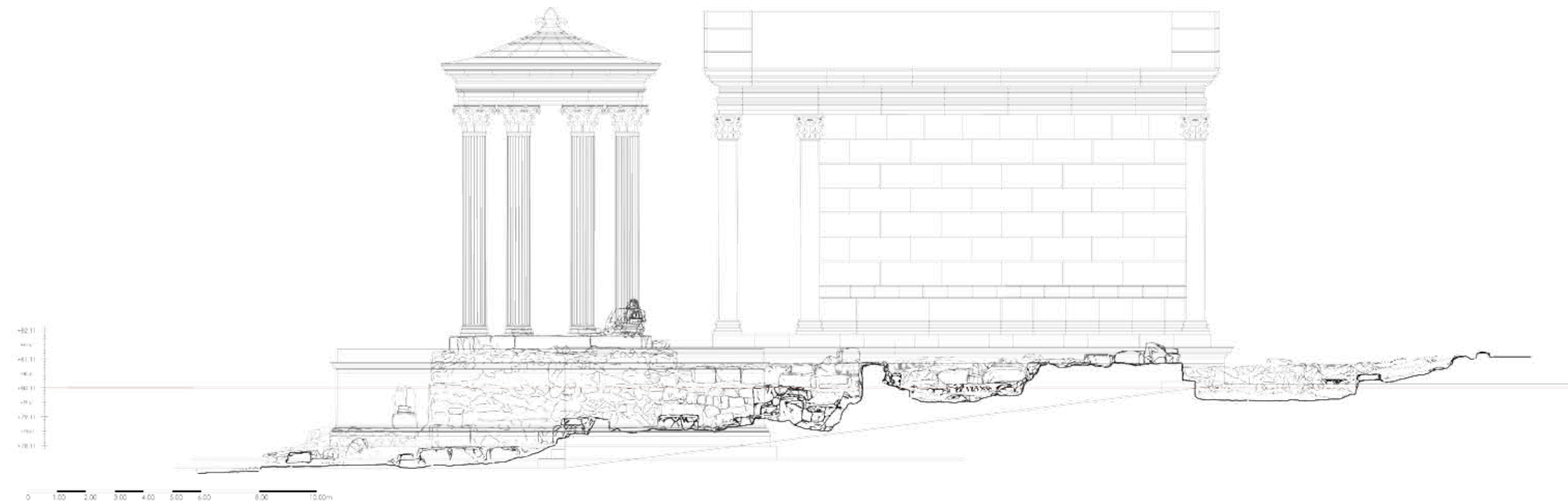
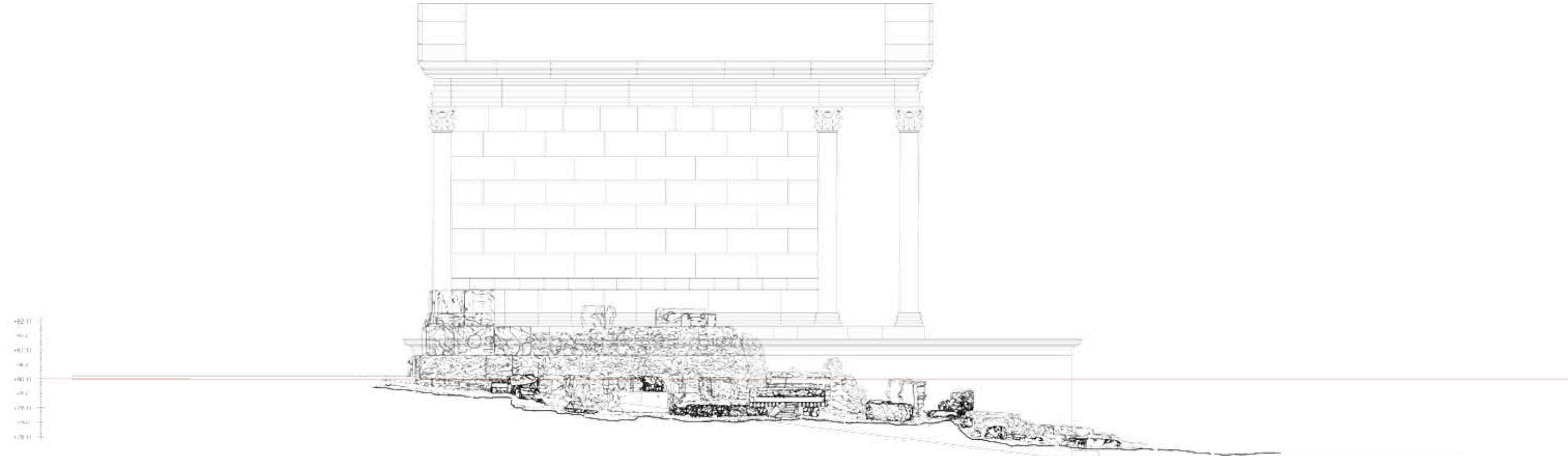
Σ02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η
σύγκριση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

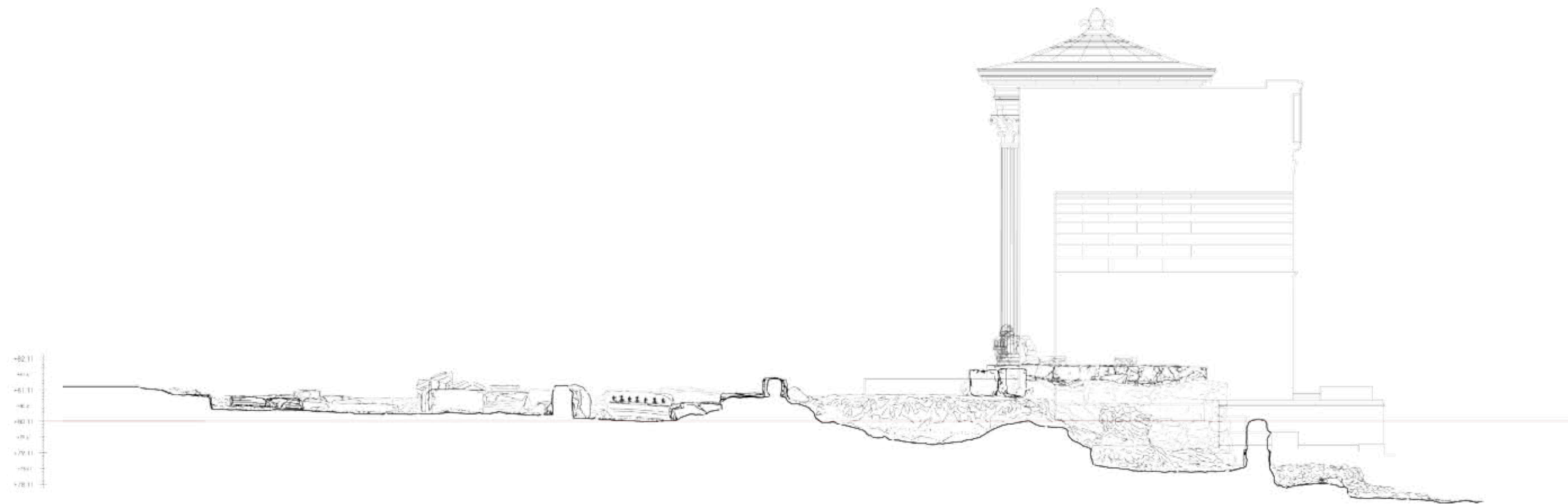
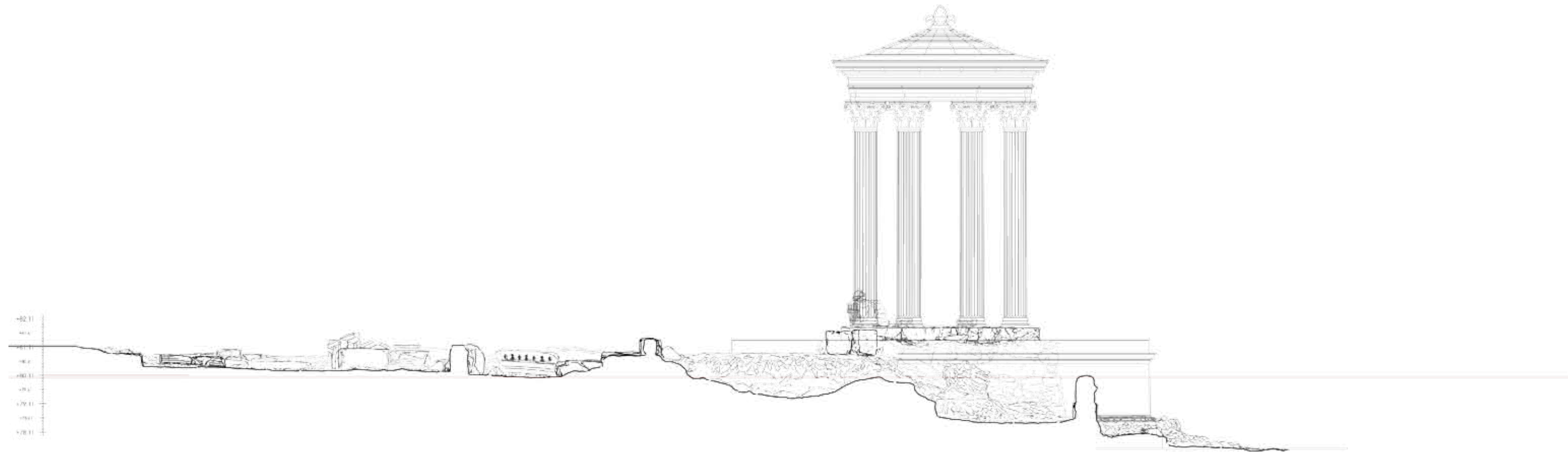
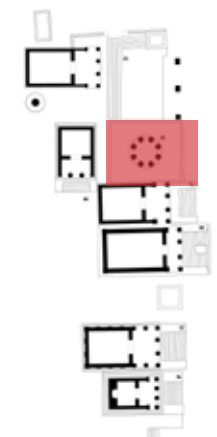
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Σ03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΡΗΝΗ
ΠΟΣΕΙΔΩΝΑ
σύγκριση

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 7.00m

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

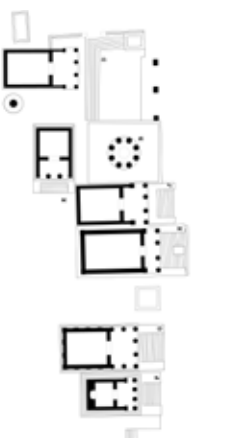
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Σ04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΡΟΥ

σύγκριση

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

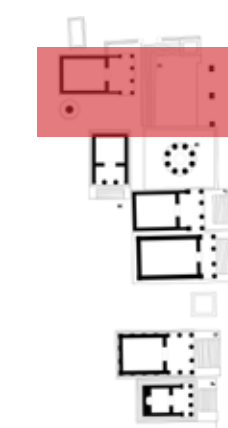
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

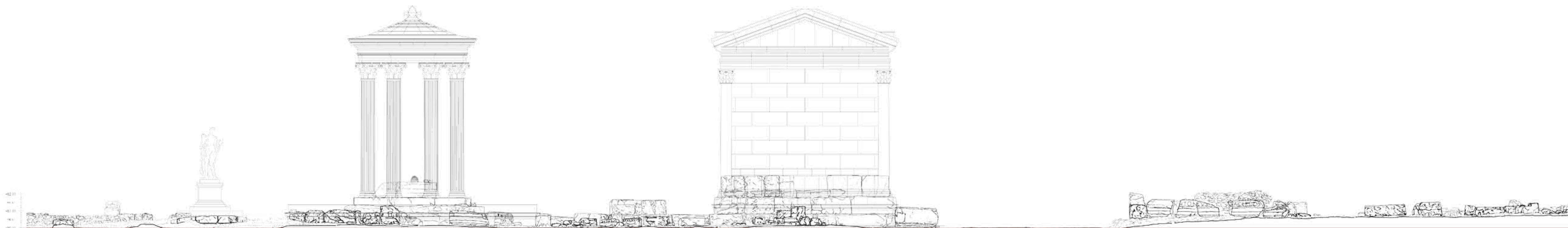
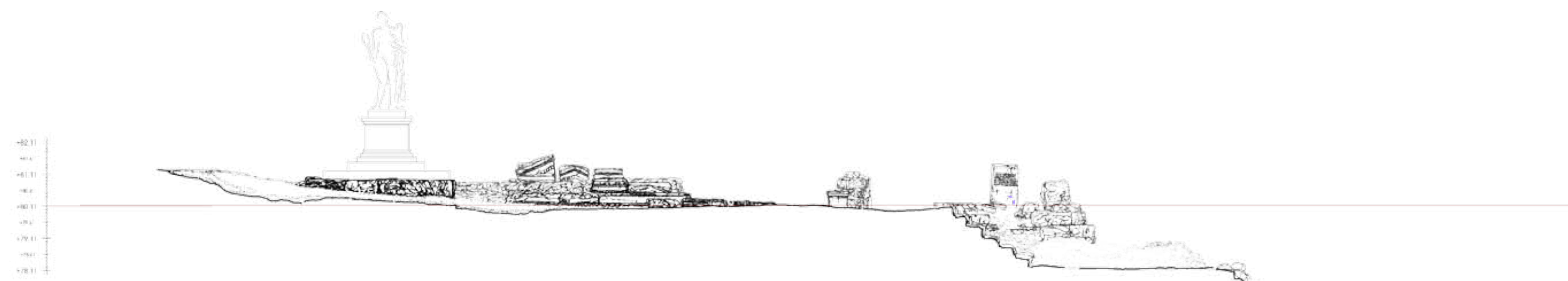
Σ05

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΝΟΤΙΑ
ΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ
& ΤΟΜΗ

σύγκριση

ΚΛ. 1/100

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

01.Πρόταση Δυτικού άνδρου

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

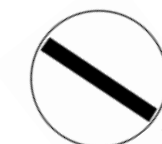
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΝΘ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΚΑΤΟΨΗ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΝΔΗΡΟΥ

πρόταση
αναστύλωσης

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΚΛ. 1/200

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

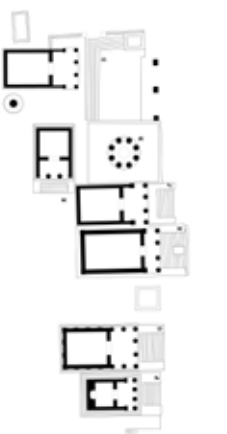
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

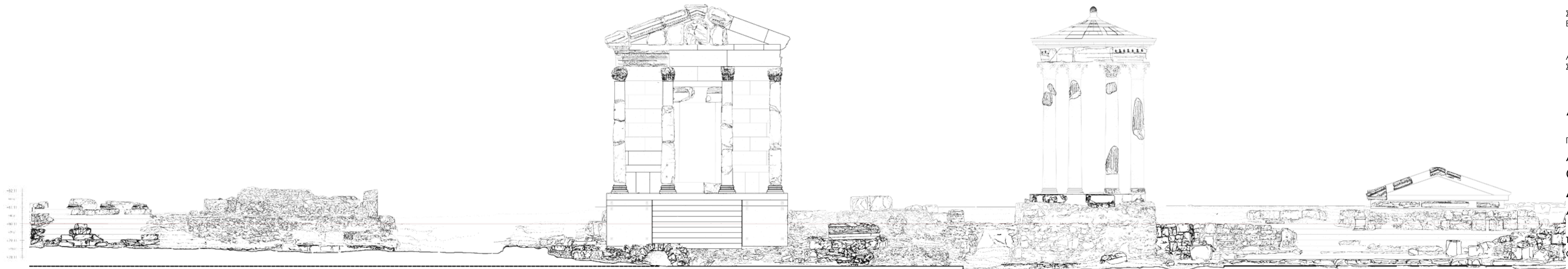
AN01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΟΨΗ
ΔΥΤΙΚΟΥ
ΑΝΔΗΡΟΥ

Πρόταση
αναστύλωσης

ΚΛ. 1/100

0 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 6.00 8.00 10.00m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

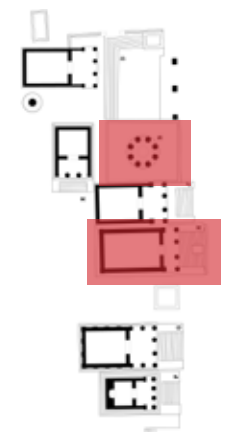
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

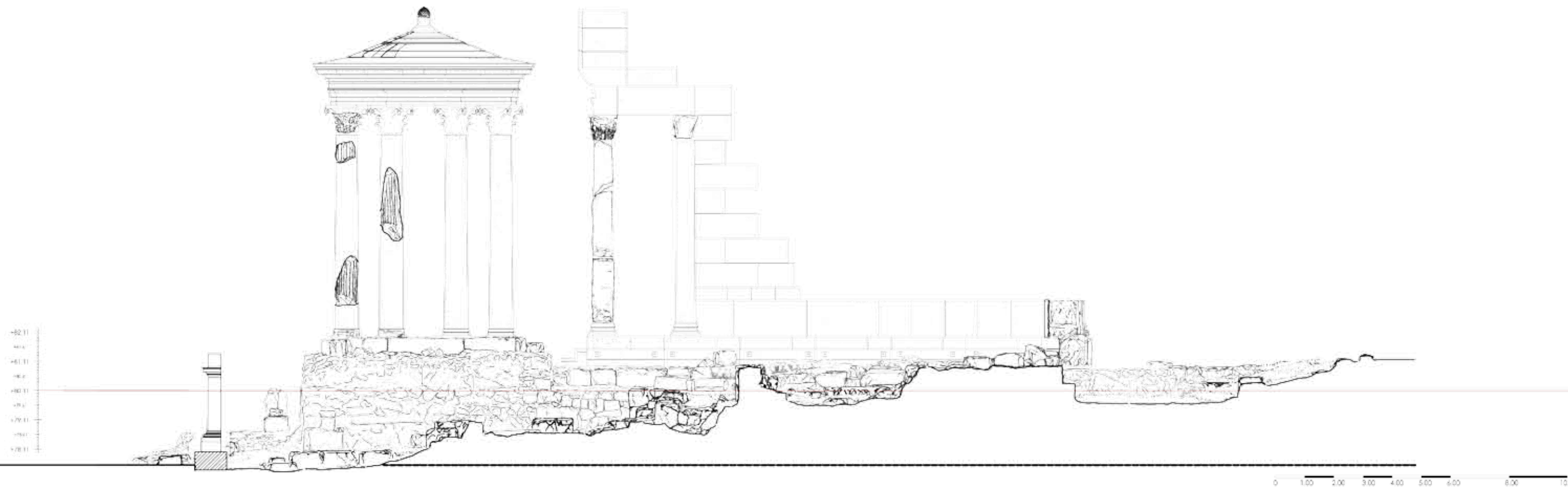
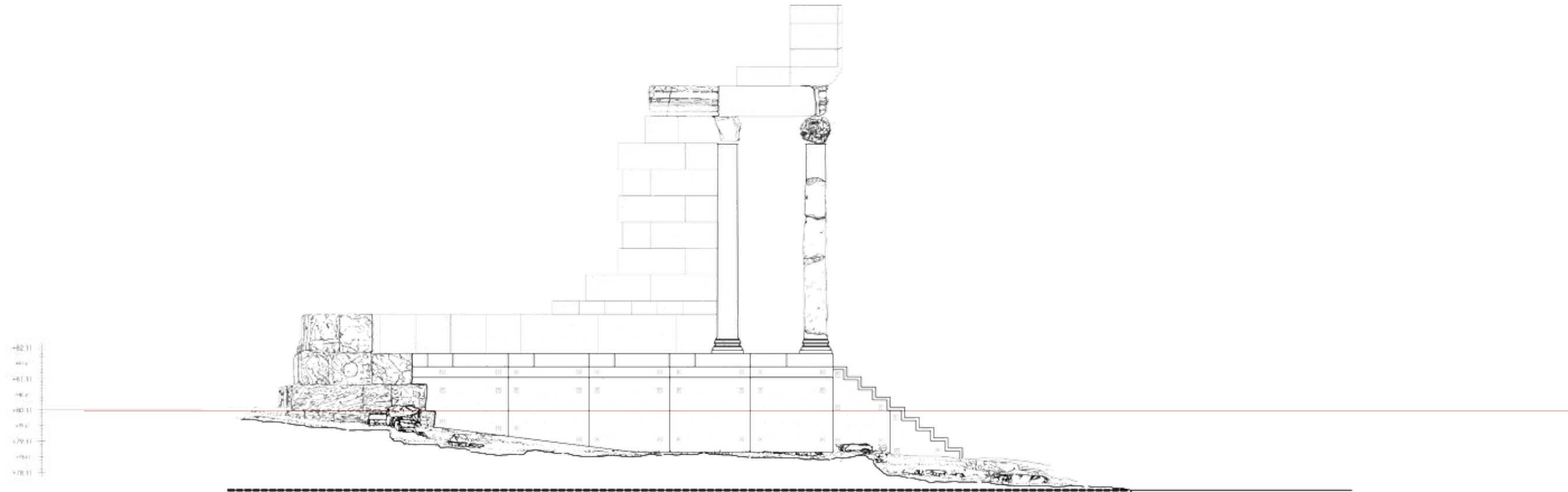
ΑΝ02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΝΑΟΣ
ΗΡΑΚΛΗ,
ΒΟΡΕΙΑ
&
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

πρόταση
αναστύλωσης

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

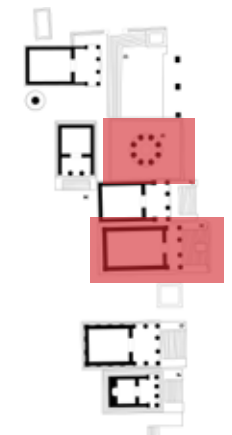
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

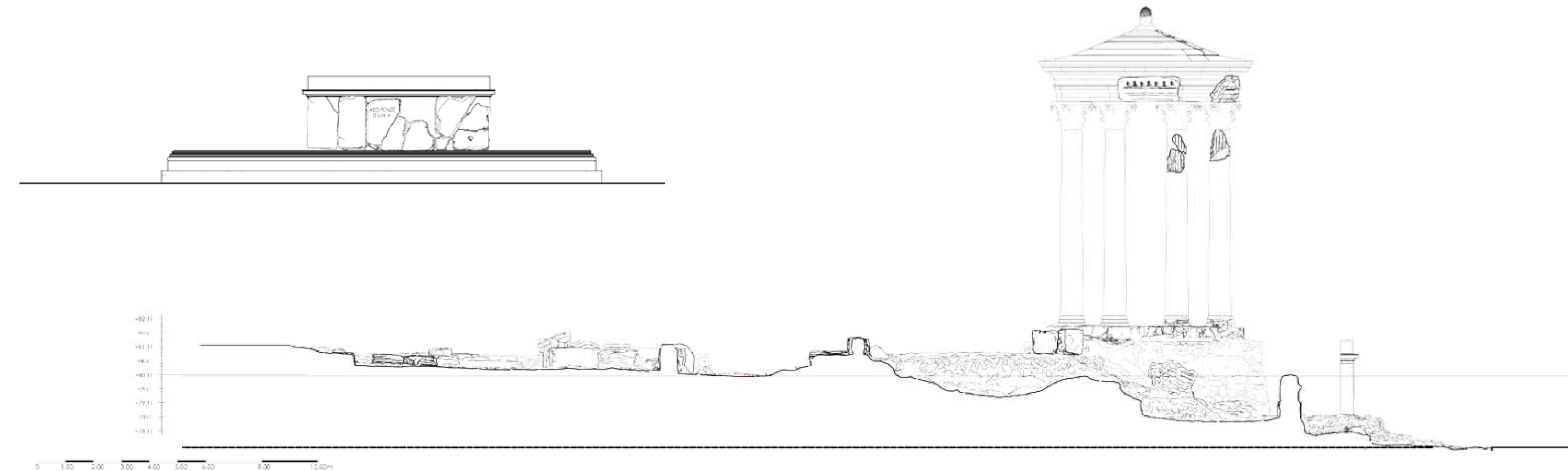
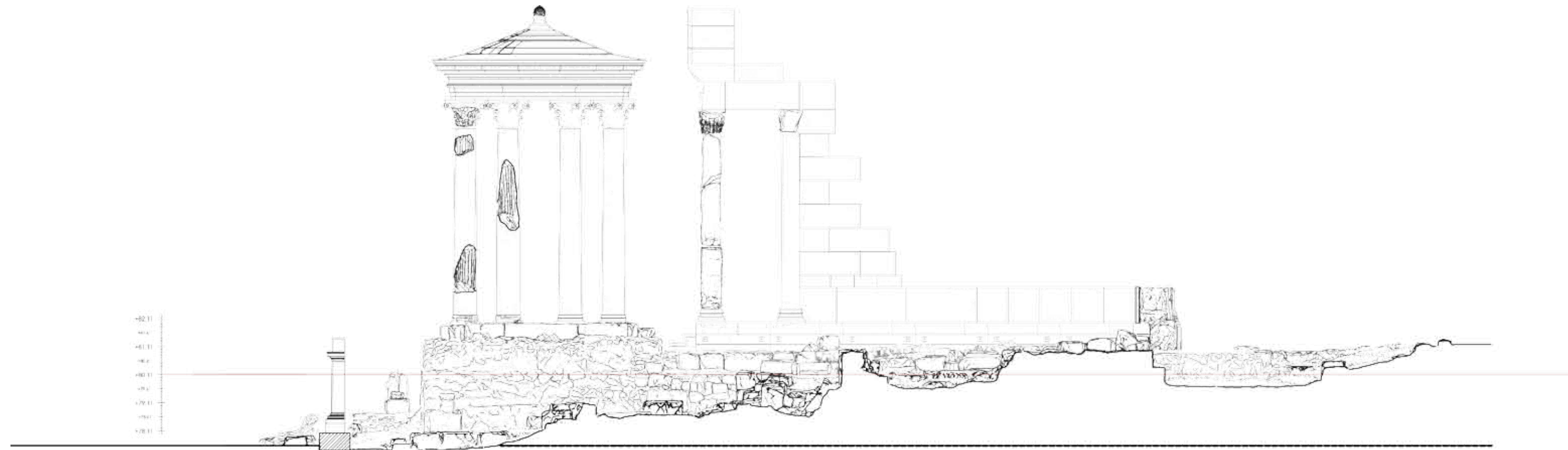
AN03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΤΕΜΠΡΙΕΤΤΟ
ΒΑΒΒΙΟΥ,
ΒΟΡΕΙΑ
&
ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

πρόταση
ανασύλωσης

ΚΛ. 1/100

02.Πρόταση Ναού Η

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

H01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η, ΚΑΤΟΨΗ

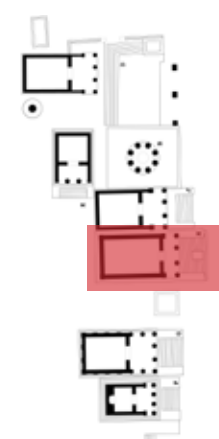

Συμπλήρωση του πλάγιου με τέχνη λίθο

Συμπλήρωση του χορού με τέχνη λίθο

Διαμόρφωση του βωμικού τέκνη διαστρωση με χαλί

Ορθογώνιο στο πλάγιο άκρη 12

ΚΛ. 1/.....

0 0.50 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 m

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

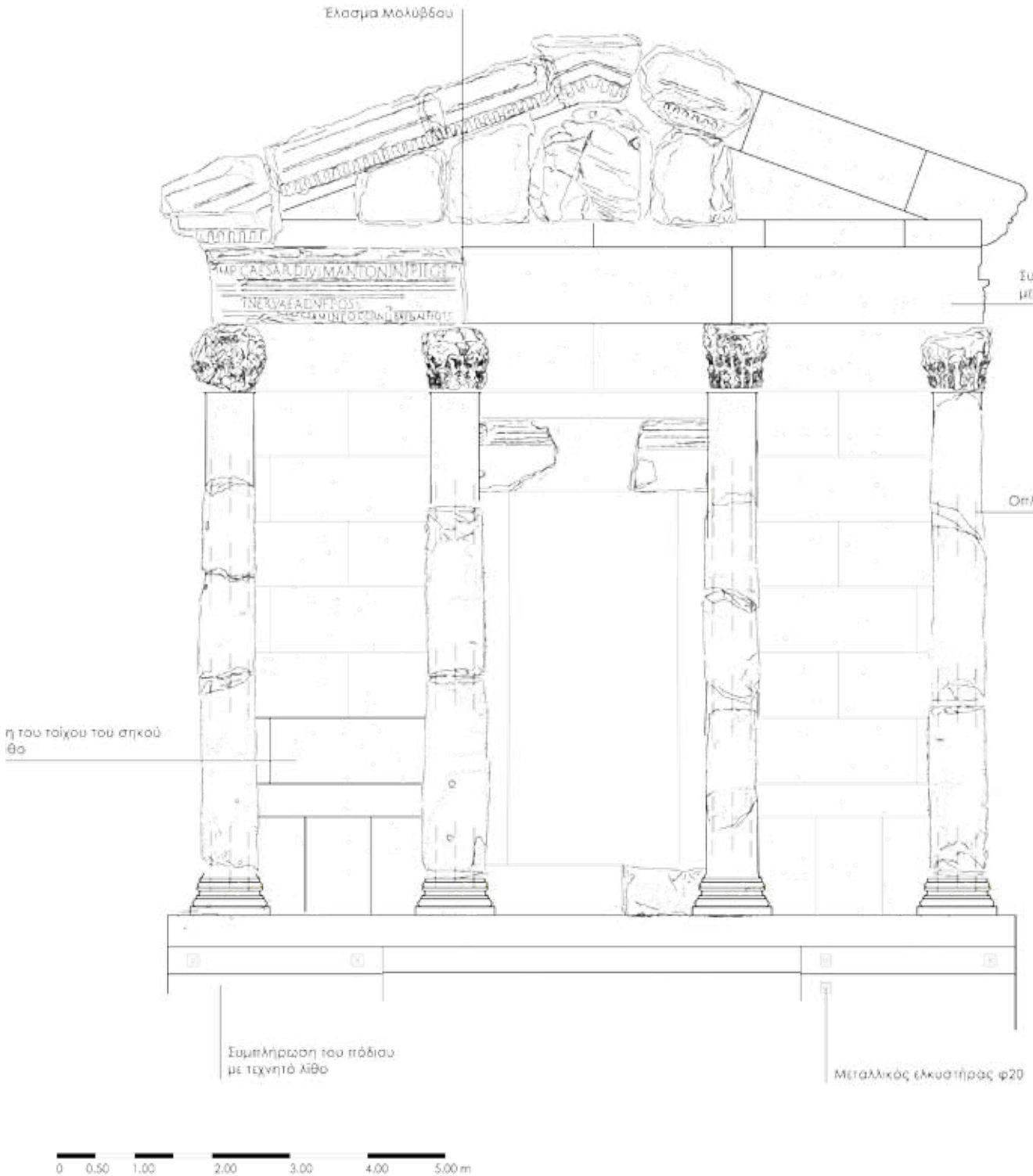
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

H02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η, ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΟΨΗ

Κλ. 1/.....

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

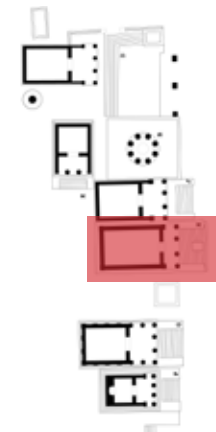
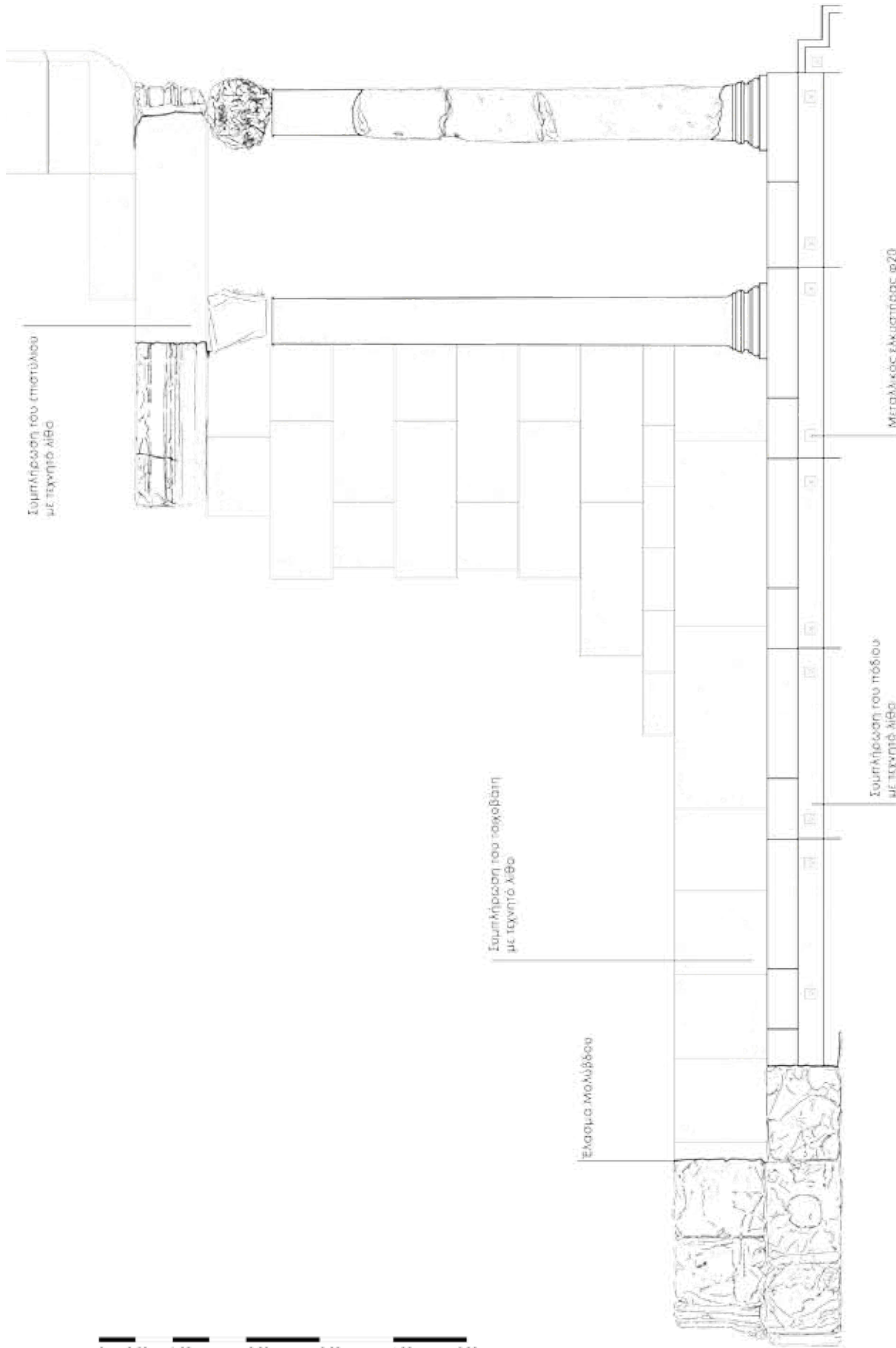
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

H03

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΝΑΟΣ Η, ΝΟΤΙΑ ΟΨΗ

03.Πρόταση του Tempietto του Babbius

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

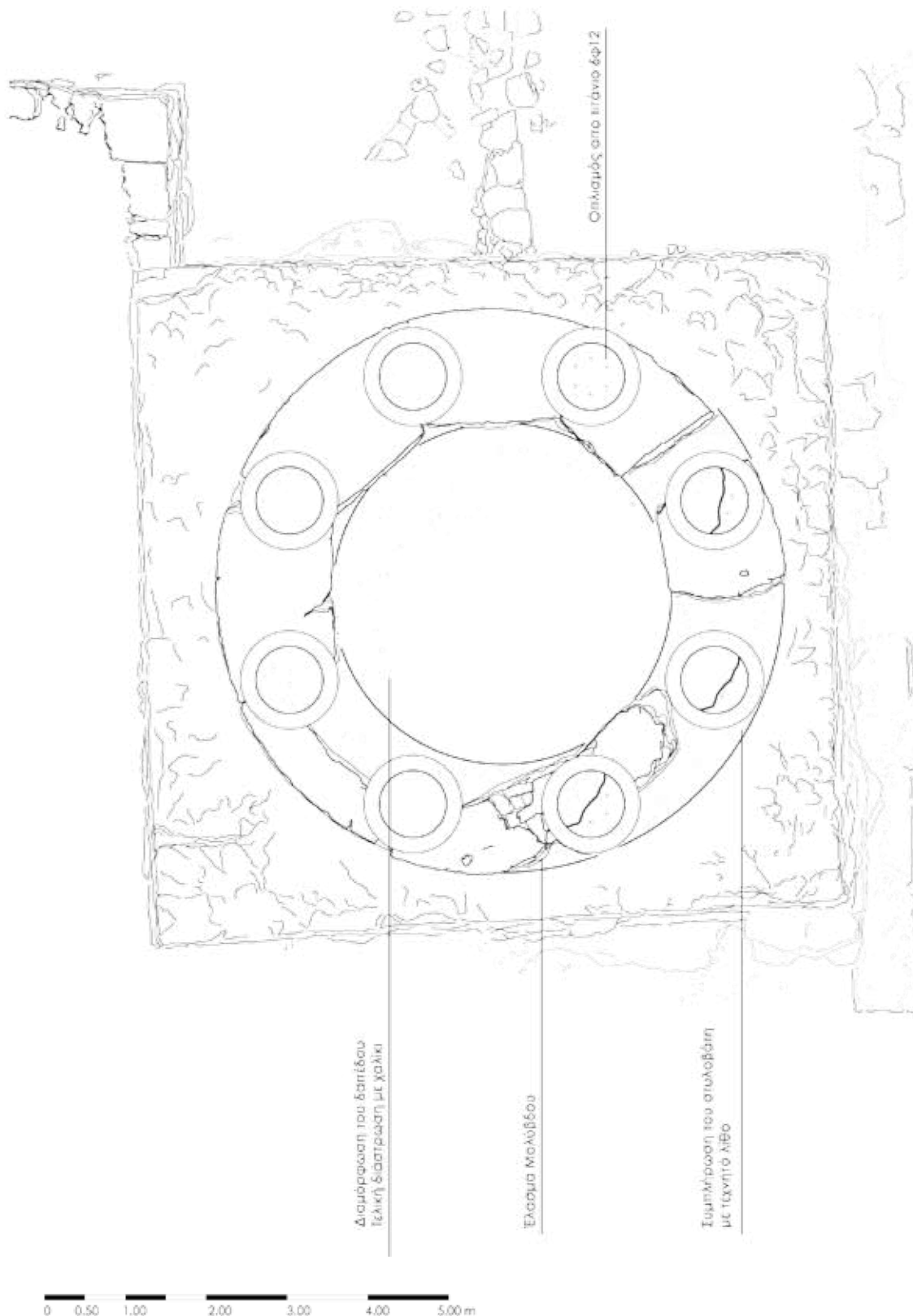
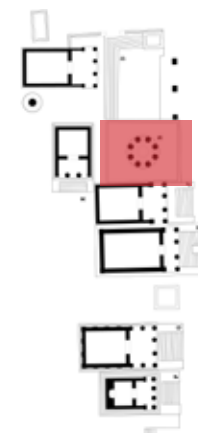
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

B01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΕΜΠΡΙΕΤΤΟ
ΒΑΒΒΙΟΥ,
ΚΑΤΟΨΗ

επίπεδο
στυλοβάτη

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΘ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

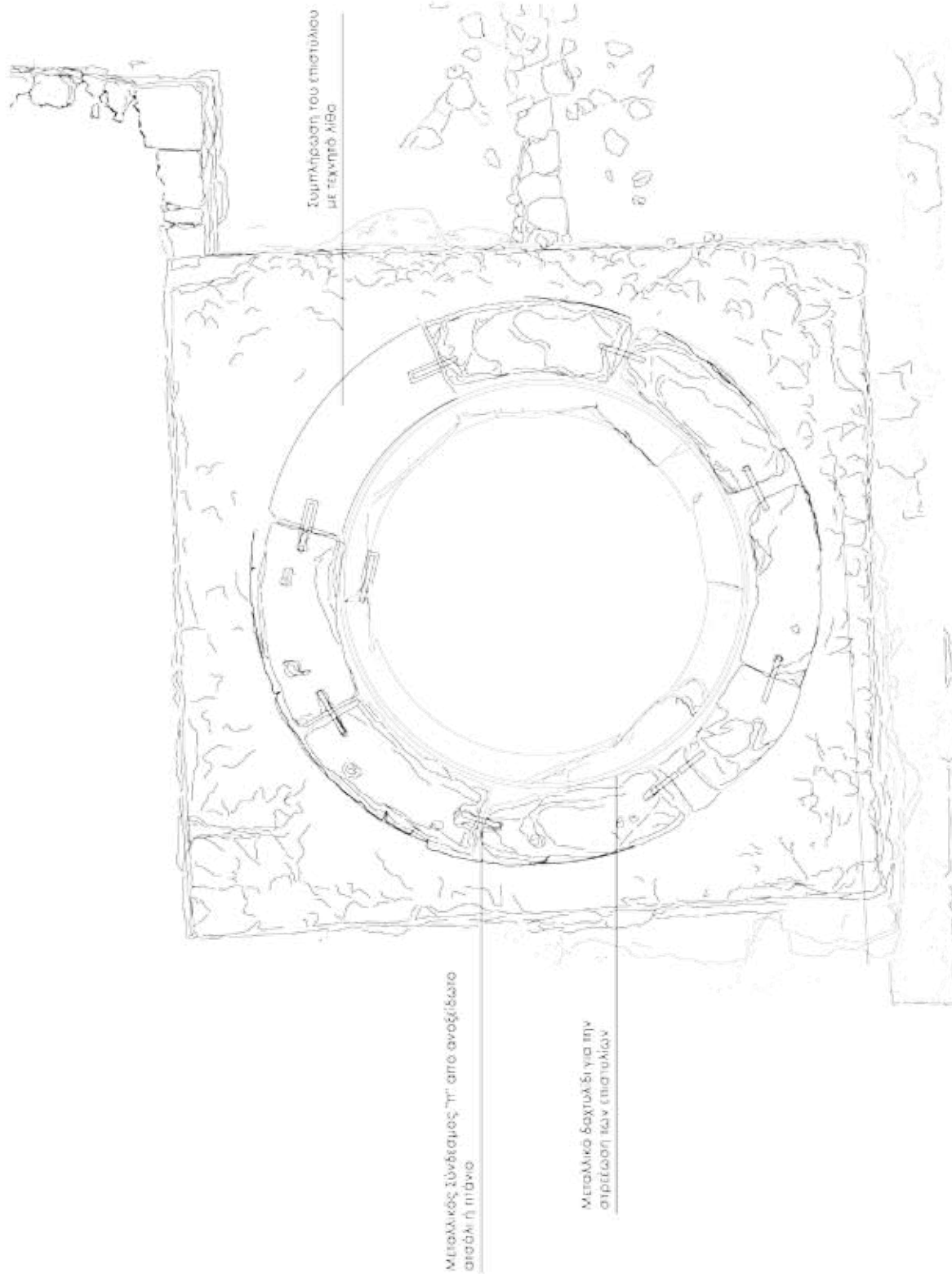
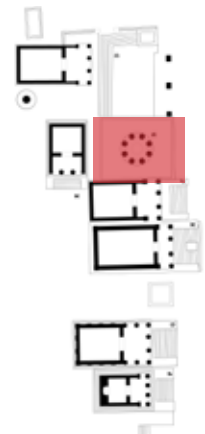
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

B02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΕΜΠΡΙΕΤΟ
ΒΑΒΒΙΟΥ,
ΚΑΤΟΨΗ

επίπεδο
επιστυλίου

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

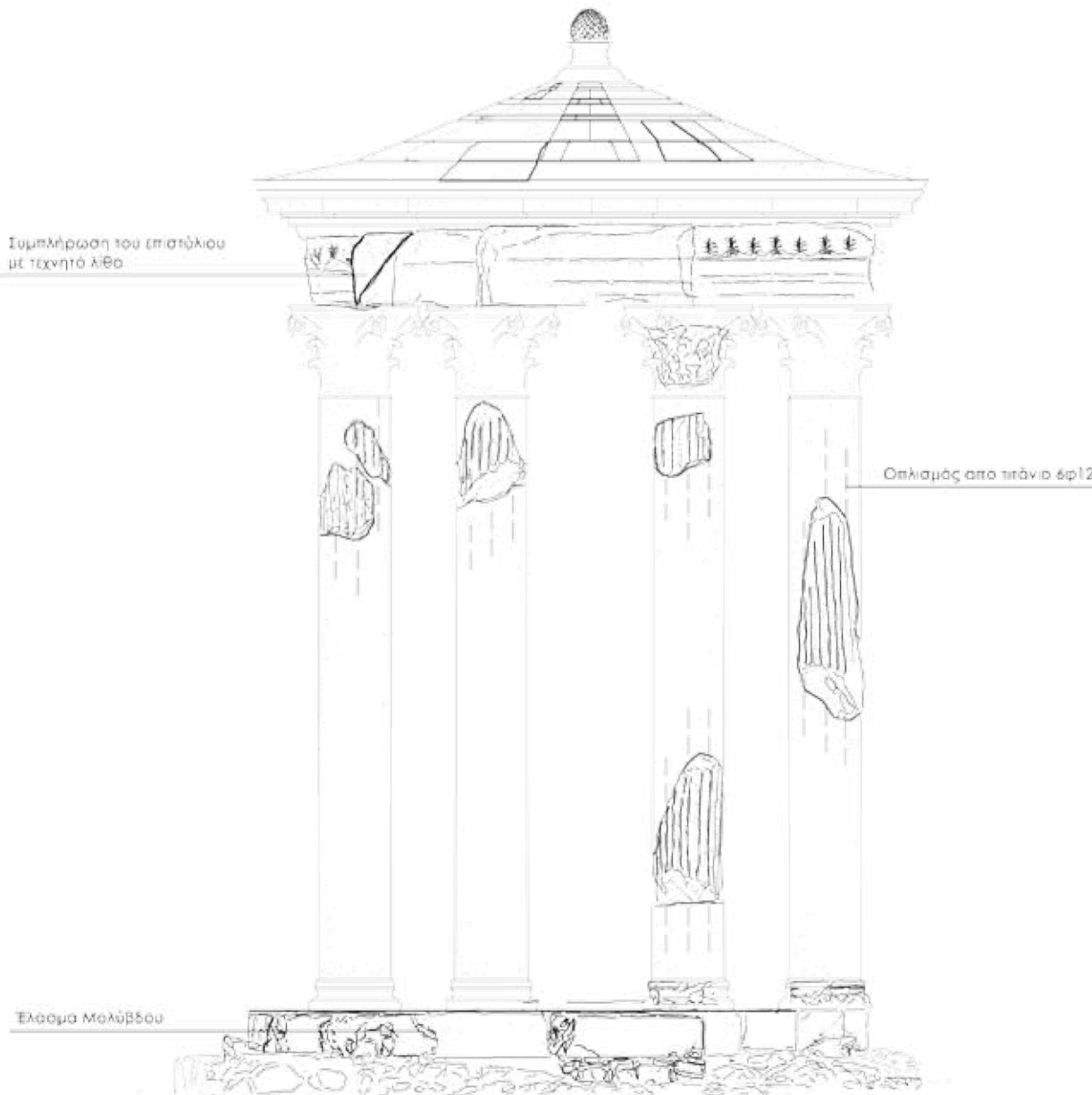
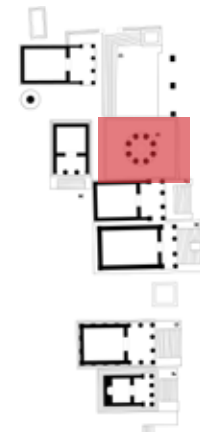
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

B04

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΤΕΜΠΡΙΕΤΤΟ
ΒΑΒΒΙΟΥ,
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ
ΟΨΗ

Έλασμα Μελύβδου

0 0.50 1.00 2.00 3.00 4.00 5.00 m

04.Πρόταση οργάνωση εργοταξίου

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

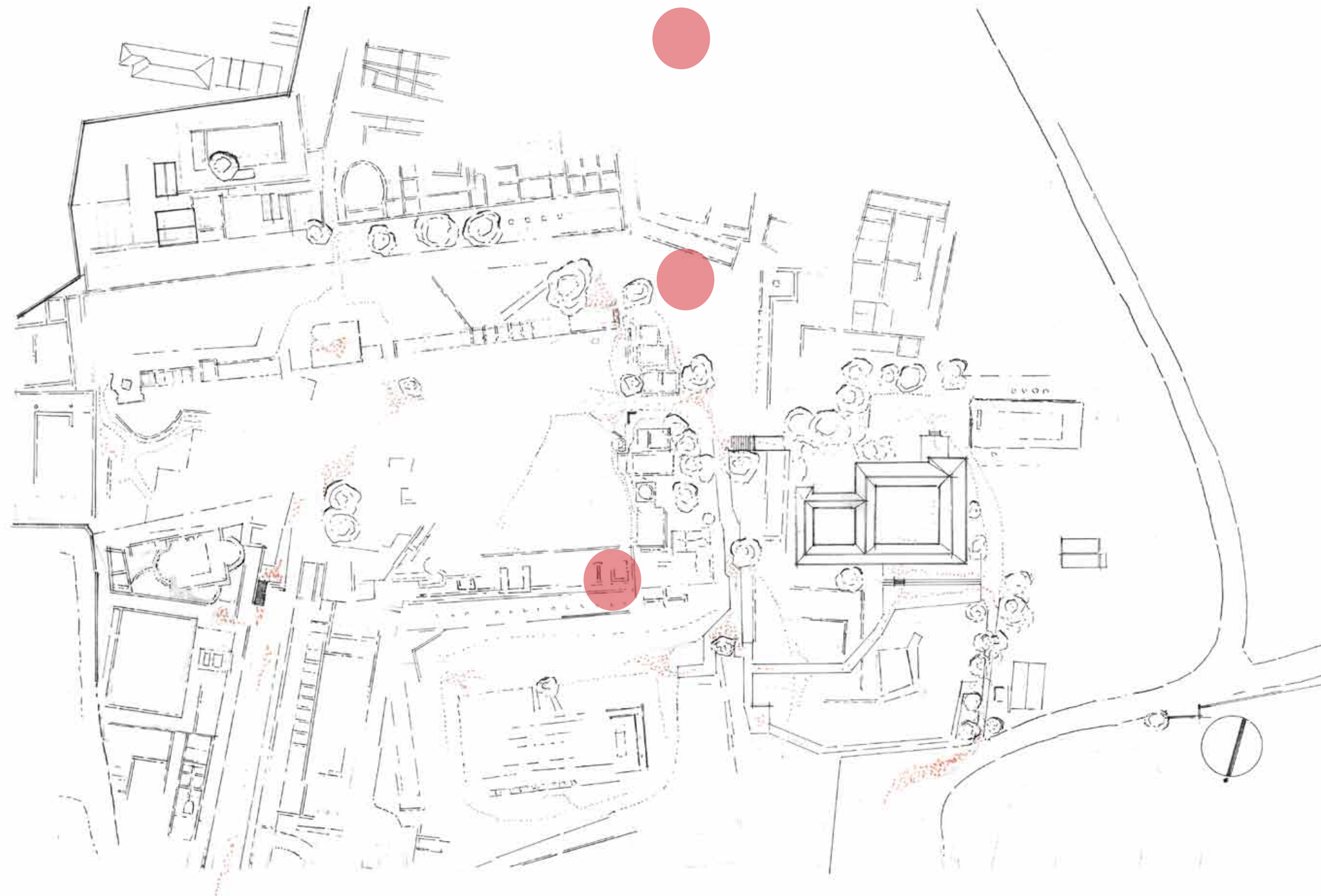
ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

E01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Τοπογραφικό
εργοταξίου

ΚΛ. 1/1000

05. Πρόταση ικριώματος για τον τρόπο ανύψωσης-τοποθέτησης μελών

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

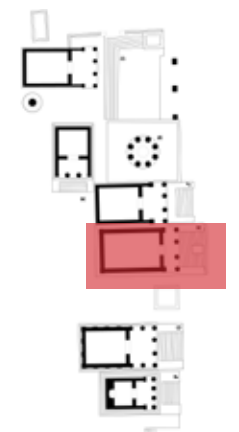
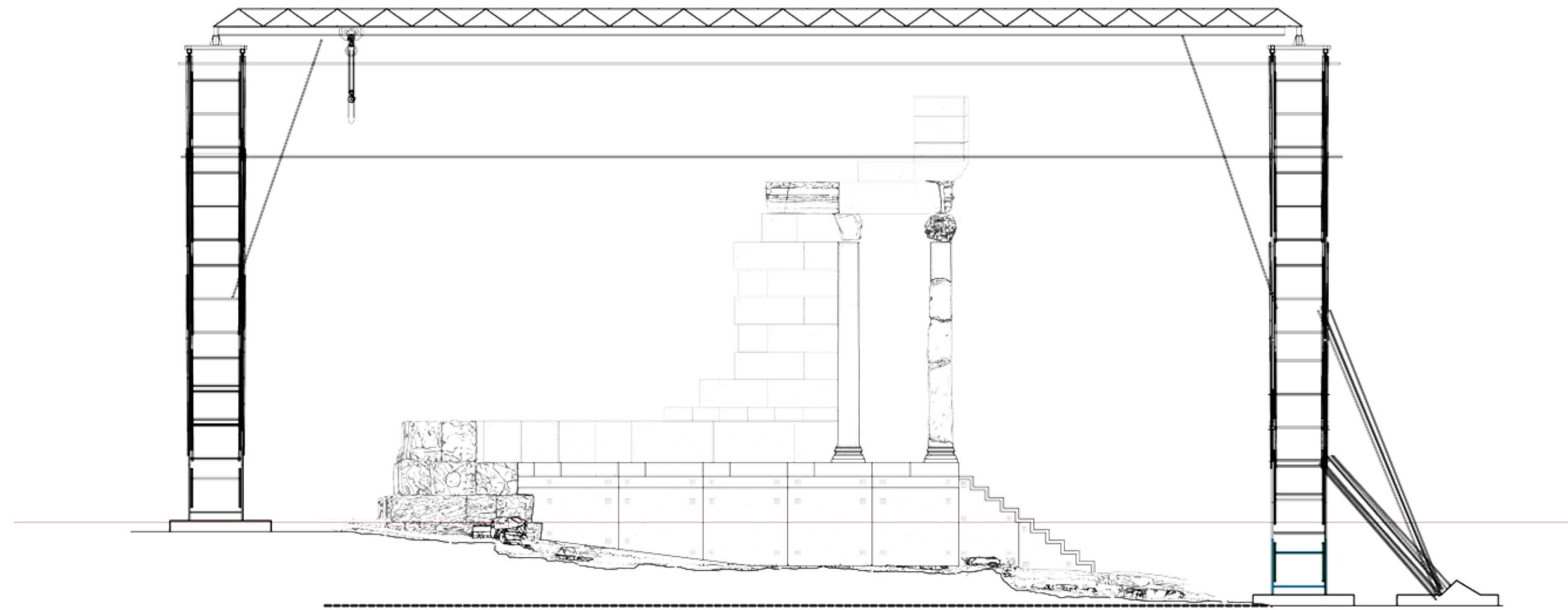
ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Ξ01

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ

εργοτάξιο

ΚΛ. 1/100

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
Δ.Π.Μ.Σ.
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΝΗΜΕΙΩΝ

ΣΠ. Ε. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΠΙΒ. Μ. ΚΟΡΡΕΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΣΧΕΔΙΟΥ

Ξ02

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΑΞΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ
εργοτάξιο

